

FLYKTNING ²⁰⁰⁷ REGNSKAPET

ALT OM MENNESKER PÅ FLUKT OVER HELE VERDEN

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

DETTE ER FLYKTNINGREGNSKAPET, EN OVERSIKT OVER FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE VERDEN OVER, UTGITT AV FLYKTNINGHJELPEN. I DAG ER RUNDT 38 MILLIONER MENNESKER PÅ FLUKT. VI HAR IKKE PYNTET PÅ NOE, OG HELLER IKKE GJORT DET NOE VERRE ENN DET ER.

INNHold

ANSVARLIG REDAKTØR: Tomas Colin Archer

REDAKTØR: Øivind Fjeldstad

REDAKSJON: Richard Skretteberg, Sosan Asgari Møllestad, Erlend Hvoslef, Ronny Hansen og Bendik Sørvig

BIDRAGSYTERE: Marta Camilla Wright, Tonje Merete Viken, Ingrid Sande Larsen, Rune Ellingsen, Frøydis Tornøe, Merete Lindstad, Anne Hege Simonsen, Vigdis Vevstad, Thomas Horne, Richard Skretteberg, Mi Christiansen, Ronny Hansen, Astrid Seime

REDIGERING: Helen Kierulf Svane, Kari Weider Lothe, Ingrid Sande Larsen, Merete Lindstad

PRODUKSJON: Cox, Oslo (design), Gamlebyen Grafiske AS, Oslo (trykk)

UTGIVER: Flyktninghjelpen
Postboks 6758 St. Olavs plass
0130 Oslo
Tel: 23 10 98 00
Faks: 23 10 98 01
Epost: nrc@nrc.no
Internett: www.flyktninghjelpen.no

ISSN 1504-0216
ISBN 978-82-7411-170-2

FORSIDEBILDE: Flyktningkvinne fra Darfur i en flyktningleir i Tsjad. Siden 2003 har flere hundre tusen mennesker flyktet over grensen fra den konfliktrammede Darfur-provinsen i Sudan til Tsjad.
Foto: UNHCR/H. Caux

© Flyktninghjelpen 2007

Opplag: 3000
Redaksjonen avsluttet: Juni 2007

MED TAKK TIL: José Ramos-Horta, Merrill Smith, U.S. Committee for Refugees and Immigrants, Arild Birkenes, Internal Displacement Monitoring Centre, samt alle ansatte i Flyktninghjelpen som har bidratt til produksjonen av årets rapport.

Utgitt med støtte fra NORAD og Utenriksdepartementet.

FLYKTINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

Forord av José Ramos-Horta	5
Innledning av Tomas Colin Archer	7
Fakta om Flyktninghjelpen	8
Nøkkeltall	9
Det globale flyktningbildet	10

TEMA 18

Ti ignorerte flyktnings situasjoner	19
Samspill – ikke sammenblanding	25
Skammens murer	29
Norge og europeisk flyktningpolitikk	37

LAND 42

Afrika	43
Amerika	74
Asia og Oseania	88
Europa	122

TALL 146

Det globale flyktningbildet	147
Verdens flyktninger og internt fordrevne	151
Asylsøkere	159
Bistand	164

FAKTA 166

Konvensjoner	167
Begreper	170
Forkortelser	173
Flyktninghjelpen ute i verden	176

FORORD

Flyktninger og internt fordrevne er verdens glemte ansikter. Flyktninger dukker opp i statistikker, en gang i blant i nyhetssendinger på fjernsynet og som tema knyttet til debatter om innvandringspolitikk.

Vi ser sjelden flyktningene selv. De fleste flyktninger lever under vanskelige forhold på steder som stort sett bare besøkes av FN-tjenestemenn, bistandsarbeidere og i økende grad av internasjonale celebriteter, som bringer sterkt tiltrengt medieoppmerksomhet til flyktningenes prøvelser.

Ingen mennesker velger å bli flyktning. Det er omstendighetene som skaper flyktninger, og den viktigste årsaken er konflikter mellom ulike samfunnsgrupper.

Jeg var selv en flyktning og i eksil. Jeg forlot hjemlandet mitt for å søke støtte fra det internasjonale samfunnet mot den overhengende faren for en militær invasjon fra vårt naboland. Først 24 år senere vendte jeg hjem. Ved mitt første besøk i FN lyktes jeg heldigvis i å få Sikkerhetsrådet støtte til Øst-Timors rett til selvstendighet. Men det tok 24 år å få realisert denne retten.

Jeg reiste rundt i verden og bodde i New York, Lisboa, og tilslutt Sydney, før jeg trygt kunne vende hjem. Jeg ble ikke tvunget til å leve i en flyktningleir. Jeg har aldri erfart fortvilelsen som jeg har sett i ansiktene til flyktninger og internt fordrevne, fylt av frykten for å bli sendt hjem til en usikker og farlig situasjon. Det er mennesker som aldri vet hva som vil skje, men som lever i håpet om at de kan få beskyttelse i et gjestmildt samfunn et annet sted.

Selv når en flyktning bosetter seg i et annet land, vil han eller hun aldri helt høre til der. Lengselen etter ens eget land, etter landskapet, luktene, lydene, lindres aldri. Lengselen etter ens kjære og etter det som kunne ha vært, er alltid til stede.

Kvinner og barn dominerer i flyktningstatistikkene. Kvinner gjør sitt beste for å skape et hjem for sine familier, å bygge fellesskap, men hvor skal de begynne? De er avhengige av andre for å få mat, husly og alle andre grunnleggende livsnødvendigheter.

Fellesskapet av verdens nasjoner har en rolle å spille når det gjelder å gi beskyttelse både for egne borgere og for andre som er tvunget til å flykte på grunn av forfølgelse, og som ikke våger å vende hjem. Dette skjer blant annet gjennom det viktige arbeidet som utføres av FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), ledet av min gode venn António Guterres, i samarbeid med internasjonale humanitære organisasjoner som Flyktninghjelpen.

UNHCR har i løpet av de siste 50 årene hjulpet over 50 millioner mennesker, og har nå ansvar for å gi bistand og beskyttelse til 20,8

millioner mennesker, en økning fra 19,5 millioner i 2005. Enda mer bekymringsfullt er det med de mange barna som kommer alene og søker om asyl i ulike land, og det faktum at mer enn 6,2 millioner mennesker under høykommissærens mandat lever i langvarige, fastlåste flyktningssituasjoner.

Vi må gjøre mer.

Jeg er stolt over å kunne si at Øst-Timor har sluttet seg til FNs flyktningkonvensjon og FNs menneskerettighetskonvensjoner. Jeg er også stolt over å kunne si at vi har gitt asyl til flyktninger, til tross for at vi er et fattig land.

I mai 2006 gjennomlevde vi en intern krise som tvang titusener til å flykte fra sine hjem. Det var trist og ga grunn til ettertanke.

Noen bor fortsatt i leirer i og utenfor hovedstaden vår, Dili. Men de kan bevege seg fritt, og de fleste fortsetter å gå på arbeid eller skole og går videre i livene sine. Mange drar til og med tilbake til hjemmene sine på dagtid, men om nettene besøkes de av traumer. Vårt folk er fortsatt traumatisert av de 24 årene med militær okkupasjon, og dette kom til uttrykk under krisen i fjor. Noen flyktet fra sine hjem på grunn av det som kan virke som små episoder, som at noen kastet stein på takene deres. Men traumene skaper frykt.

Jeg kunne fritt besøke leirene for de fordrevne, og beboerne i leirene kunne fritt besøke meg, både da jeg var statsminister og nå som president for Øst-Timor. De dukket opp enten hjemme hos meg eller på mitt kontor, og jeg tok alltid imot dem. Vår situasjon er unik: Den er et produkt av at vi er en gryende nasjon med en uerfaren regjering og en stat som ble etablert i løpet av bare to år ved hjelp av FN, før vi fikk styre landet vårt selv. Vi er så heldige at FN fortsatt er til stede, gjennom FN-operasjonen UNMIT. Jeg er takknemlig for Sikkerhetsrådets hjelp.

Vi sørger for mat, husly og sikkerhet og får sjenerøs hjelp fra det internasjonale samfunnet, fra FN og fra Flyktninghjelpen. Jeg ønsker å rette en takk til Flyktninghjelpen for arbeidet organisasjonen gjør globalt og nå i mitt eget land Øst-Timor.

Det er håpet som driver mennesker til å flykte fra sine hjemland og som holder dem i live mens all rundt dem må virke håpløst. Internasjonalt anerkjente organisasjoner som Flyktninghjelpen er en legemliggjøring av håpet, for enkeltmennesker og for menneskeheten. Jeg vil gi min anerkjennelse og støtte til deres arbeid. ■

José Ramos-Horta

Vinner av Nobels fredspris (1996) og president på Øst-Timor

FLYKTNINGREGNSKAPET – EN BERETNING OM VERDENS TILSTAND

Flyktningregnskapet 2007 handler om 38 millioner mennesker – barn, kvinner, menn og eldre som har blitt tvunget til å forlate sine hjem for å søke trygghet i andre deler av hjemlandet eller i andre land.

Bak tallene skjuler det seg ufattelige enkeltskjebner og et rop om at verdens likegyldighet må ta slutt. Vi har alle et ansvar for å rekke ut hånden til mennesker som er uskyldige ofre for andres motstridende interesser og må betale for deres voldsutøvelse.

Flyktningregnskapet 2007 gir grunnleggende kunnskap om flyktninger og internt fordrevne over hele verden, samt de viktigste trendene regionalt og globalt. Informasjonen baserer seg på verdens mest etterrettelige og oppdaterte kilder, bl.a. FNs høykommissær for flyktninger, den amerikanske organisasjonen U.S. Committee for Refugees and Immigrants og Flyktninghjelpens eget senter i Genève, IDMC (Internal displacement monitoring centre).

Tallene ved inngangen til 2007 viser at den positive trenden vi har sett de siste årene er brutt. Antallet flyktninger og internt fordrevne øker for første gang på flere år. Et svært urovekkende tegn er at antallet alvorlige kriger og konflikter viste et kraftig hopp, fra 28 i 2005 til 35 i 2006.

Årets utgave av Flyktningregnskapet fokuserer på fire aktuelle temaer; forholdet mellom humanitær/militær innsats i kriseområder, ignorerte flyktningssituasjoner, norsk og europeisk flyktningpolitikk og det triste faktum at murer som skiller mennesker og folkegrupper ikke blir færre, men at det stadig bygges nye.

I en rekke politiske og humanitære kriser i dagens verden spiller internasjonale militære styrker en viktig rolle. FN har styrker i blant annet Kongo, Burundi, Liberia, Libanon og Elfenbenskysten. Den afrikanske Union (AU) har styrker i blant annet Darfur i Sudan og Somalia. NATO har styrker i Kosovo og Afghanistan og USA, med hjelp fra en koalisjon av villige, har styrker i Irak.

Flyktninghjelpen erkjenner at det er mange steder hvor en militær tilstedeværelse faktisk er helt nødvendig for å muliggjøre humanitær innsats. Sikkerhet er nødvendig for å gi beskyttelse og hjelp og skape fred og bærekraftig utvikling. Flyktninger må hjelpes til å vende hjem, og sivile strukturer må bygges opp igjen. Men samtidig er det avgjørende å påpeke at militære og humanitære operasjoner er grunnleggende forskjellige. De militæres jobb er å sørge for at sivilbefolkningen er trygg, samt sikre humanitært rom for hjelpeorganisasjonene i områder der de utøver effektiv kontroll. Vi har dessverre sett stadig flere eksempler på farlig sammenblanding av roller,

blant annet i Afghanistan.

Flyktninghjelpen er svært bekymret for en slik sammenblanding av militære og humanitære oppgaver og aktører. Dette er for det første uheldig fordi det setter sivilbefolkningen i fare. For det andre er det farlig fordi det visker ut skillet mellom de militære og humanitære aktørene, og sivile hjelpearbeidere kan bli sett på som part i den væpnede konflikten.

Noen konflikter får stor oppmerksomhet, andre får knapt noe. I praksis er dette brudd på prinsippet om at menneskerettighetene gjelder likt for alle. Derfor retter Flyktningregnskapet 2007 oppmerksomheten mot ti ignorerte situasjoner viet mennesker på flukt i eget land. Antallet internt fordrevne i disse landene er høyere enn det samlede antallet flyktninger i eksil i hele verden. Mange av disse menneskene lever midt i konfliktens sentrum. Et lands myndigheter har alltid et hovedansvar for sine innbyggers sikkerhet og for at de får dekket sine grunnleggende behov. Men dessverre ser vi altfor ofte at myndighetene ignorerer sitt ansvar. I land som Colombia, Den sentralafrikanske republikk, DR Kongo, Sudan og Uganda er myndighetene direkte eller indirekte ansvarlig for å drive egne innbyggere på flukt.

Innen 2010 skal EU ha arbeidet med å få et felles europeisk asylsystem på plass. Ettersom Norge er deltaker i Schengen- og Dublin-samarbeidet, må vi forholde oss til EU-utviklingen på dette feltet. Norge må drive aktivt pådriverarbeid slik at man får et sluttprodukt som er bedre i tråd med menneskerettighetene og flyktningretten. Bare i 2006 druknet minst 6000 mennesker i Atlanterhavet og Middelhavet på vei fra det nordafrikanske «venteværelset» til Europa.

Berlin-muren ble revet i 1989, men dessverre har ikke murer som politisk virkemiddel havnet på historiens søppelhaug. Tema-artikkelen om «Skammens murer» håper vi skal være en tankevekker. Murer stenger ikke bare folk ute, men stenger også folk inne. Politisk løser de ingenting. I stedet sementerer de sosiale, økonomiske og politiske ulikheter og konflikter.

Vi håper Flyktningregnskapet 2007 kan bidra til økt kunnskap og høyere debattnivå. Å øke støtten til verdens flyktninger og internt fordrevne er en forutsetning for vedvarende fred og gjenoppbygging. God lesning! ■

Tomas Colin Archer
Generalsekretær i Flyktninghjelpen

FAKTA OM FLYKTINGHJELPEN

Flyktninghjelpens mandat er å fremme og beskytte rettighetene til mennesker på flukt i eller utenfor eget land, uten hensyn til rase, religion, nasjonalitet og politisk oppfatning. Dette gjøres gjennom uavhengig og uredde talsmannsarbeid nasjonalt og internasjonalt, gjennom å yte humanitær hjelp i nødsituasjoner, og gjennom å styrke FN-organisasjonenes kapasitet til å gi og koordinere internasjonal hjelp og beskyttelse. Gode og varige løsninger er Flyktninghjelpens mål og perspektiv både for talsmannsarbeidet og for nødhjelpsinnsetningen.

Flyktninghjelpen er en av verdens fremste organisasjoner i arbeidet med flyktninger og internt fordrevne. Med egne kontorer og nødhjelpsprosjekter i 20 land på fire kontinenter, kan Flyktninghjelpen gi millioner av mennesker på flukt beskyttelse og bistand. Over 60 års erfaring har gitt oss verdifull kunnskap om de fordrevnes situasjon, og hvilke problemstillinger de møter i de ulike fasene av flukten. Dette har gjort at vi har kunnet utvikle aktiviteter som dekker de områdene vi vet er viktigst for mennesker på flukt:

- Distribusjon av mat og nødhjelp
- Bygging av hjem og skoler
- Utdanning av elever og lærere
- Informasjon, rådgiving og juridisk assistanse
- Drift av flyktningleirer

I tillegg til å gi beskyttelse og nødhjelp, jobber Flyktninghjelpen aktivt for å oppnå varige løsninger for mennesker på flukt. For å oppnå best mulig resultater jobber Flyktninghjelpen for en lokal forankring av de ulike aktivitetene. Av nær 2 000 ansatte, kommer omtrent 90 prosent fra landene vi jobber i. Mange av dem har vært på flukt selv. Deres kunnskap og erfaring gjør at vi kan tilpasse aktivitetene til situasjonen, målgruppene og behovene.

Flyktninghjelpen har ledende ekspertise i forhold til internt fordrevne. Det Genève-baserte Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC, www.internal-displacement.org), som overvåker situasjonen for internt fordrevne over hele verden, ble startet av Flyktninghjelpen i 1998. IDMCs database over internt fordrevne er verdens fremste faktabase på dette feltet, og brukes av FN-organisasjoner, regjeringer, nødhjelpsorganisasjoner, forskningsinstitusjoner og media.

Flyktninghjelpen driver også en av verdens største beredskapsstyrker, med 700 kvalifiserte hjelpearbeidere, som i løpet av 72 timer kan rykke ut til krisen rammer. I dag har Flyktninghjelpen avtaler med ti FN-organisasjoner som låner personell fra Flyktninghjelpens beredskapsstyrker. I 2006 inngikk Flyktninghjelpen strategisk partnerskap med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), der samarbeidet mellom organisasjonene ble styrket ytterligere.

Foto: Carli Trondsen Booth

Foto: Carli Trondsen Booth

TOTALT 38,4 MILLIONER MENNESKER PÅ FLUKT

299 790 ASYLSØKERE TIL INDUSTRILAND

De største gruppene kommer fra: Irak (22 150), Kina (18 257), Russland (15 730), Serbia og Montenegro (15 647), Tyrkia (8 700)

Foto: Carli Trondsen Booth

13,9 millioner flyktninger i eksil

24,5 MILLIONER

flyktninger i eget land (internt fordrevne). Land med flest internt fordrevne: Sudan (5,4 millioner), Colombia (3,8 millioner), Irak (1,9 millioner), Uganda (1,7 millioner), Tyrkia (1,2 millioner)

Flest har flyktet fra: Afghanistan (3,3 millioner), Palestina (3 millioner), Irak (1,7 millioner), Burma (693 000), Sudan (648 000)

Foto: UNHCR / M. Pearson

5 320 ASYLSØKERE TIL NORGE

De største gruppene fra: Irak (1 002), Somalia (632), Russland (548), Serbia og Montenegro (369), Eritrea (316)

STØRSTE FLYKTNINGMOTTAKERE:

Pakistan (2,2 millioner), Palestina (1,7 millioner), Syria (1,3 millioner), Iran (1 million), Jordan (862 000).

I forhold til folketall: Palestina (1:2), Jordan (1:7), Libanon (1:14), Syria (1:15), Tsjad (1:37)

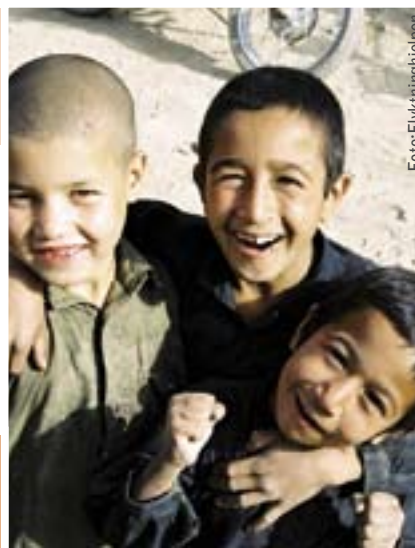

Foto: Flyktninghjelpen

Størst tilbakevending til: Afghanistan, Liberia, Sudan, Angola, Burundi

Verdensdel med flest flyktninger i eksil: Asia: 9,5 millioner

Verdensdel med flest internt fordrevne: Afrika: 11,8 millioner

Flyktning fra Burma i flyktningleiren Mae Ra Ma Luang i Thailand, som ligger i to bratte åssider atskilt av en elv. Broer er bygd over elva slik at flyktningene kan komme fra den ene delen av leiren til den andre.

DET GLOBALE FLYKTNINGBILDET

Ved inngangen til 2007 levde om lag 38 millioner mennesker på flukt på grunn av vold og forfølgelse, kriger og konflikter. Av disse var to tredeler på flukt inne i sitt eget land. Tallet på flyktninger og internt fordrevne økte i 2006, men antallet asylsøkere i industrilandene gikk ned for femte år på rad – til det laveste nivået på 20 år.

Da USA invaderte Irak i 2003 sto internasjonale hjelpeorganisasjoner klare til å takle en stor strøm av irakiske flyktninger. Men flyktningstrømmen uteble, og hjelpeorganisasjonene pakket sammen og dro. Fire år senere er situasjonen en helt annen. Konflikten i Irak har gått fra vondt til verre og har resultert i den raskest økende flyktningkrisen i verden.

Flyktningstrømmen skjøt for alvor fart etter bombingene av byen Samarra i februar 2006, og i løpet av det følgende året ble mer enn 700 000 mennesker drevet på flukt. Våren 2007 hadde til sammen to millioner irakere flyktet ut av hjemlandet, og omtrent like mange var internt fordrevne.

De fleste som har flyktet ut av Irak, har søkt tilflukt i nabolandene. Våren 2007 ble det anslått at det var én million irakiske flyktninger i Syria og mellom 700 000 og 800 000 i Jordan. Drøyt 200 000 hadde funnet veien til Egypt, Libanon eller Iran.

Sammenlignet med de store flyktningstrømmene til Iraks naboland, er det få irakiske flyktninger som har funnet veien til Vesten. Mens Syria og Jordan i 2006 måtte takle ankomsten av hundretusener nye flyktninger, var det bare 22 000 irakere som søkte om asyl i industrilandene i løpet av året. Selv om tallet er beskjedent i forhold til det totale antallet irakere som ble drevet på flukt, var det tilstrekkelig til at irakerne utgjorde den største asylsøkergruppen i industrilandene, etterfulgt av asylsøkere fra Kina, Russland og Serbia og Montenegro.

Tallet på irakiske asylsøkere i industrilandene økte med 77 prosent fra 2005 til 2006, men det var likevel vesentlig lavere enn for noen år siden. I 2002 var det mer enn dobbelt så mange irakiske

asylsøkere som i 2006, viser tall fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

FÆRRE ASYLSØKERE De vestlige landene har strammet inn asylpolitikken de senere årene. Strenge visumregler, skjerpet grensekontroll og sanksjoner mot transportselskaper som frakter asylsøkere uten gyldige papirer, har gjort det stadig vanskeligere for flyktninger å benytte seg av retten til å søke om asyl. Denne retten er nedfelt i FNs menneskerettighetserklæring, men den blir undergravd når det blir stadig vanskeligere å slippe inn i mange land.

De skjerpede kontrolltiltakene har bidratt til at tallet på asylsøkere har gått kraftig ned de siste årene. UNHCR har gjennom mange år ført statistikk over asylsøkere i 38 industriland, og i 2006 søkte i alt 299 800 mennesker om asyl i disse landene. Det var en

nedgang på nesten ti prosent i forhold til året før, og en halvering siden 2001. Vi må helt tilbake til 1987 for å finne et lavere antall asylsøkere, påpeker UNHCR. Organisasjonen advarer om at industrilandenes politikk for å få ned

asyltallene kan innebære at flyktninger blir nektet den beskyttelsen de har behov for.

To tredeler av alle som lever på flukt i dag, er flyktninger i eget land. Og det store flertallet av dem som flykter ut av hjemlandet, søker beskyttelse i naboland. En forsvinnende liten andel av verdens flyktninger finner veien til Vesten, viser asylsøkerstatistikken fra UNHCR. Det gjelder spesielt for afrikanere: Til tross for at flere millioner mennesker ble drevet på flukt i Afrika i 2006, var bare ett afrikansk land blant de ti viktigste opprinnelseslandene for asylsøk-

En forsvinnende liten andel av verdens flyktninger finner veien til Vesten

>> VERDENS FLYKTN. OG INT. FORDREVNE 2001-2007

2001	39,2	2005	36,7
2002	40,3	2006	35,7
2003	38,9	2007	38,4
2004	36,5	Kilde: USCRI og IDMC (Antall i millioner)	

>> ASYLSØKERE TIL INDUSTRILANDENE 2001-2006

2001	602 300	2005	331 600
2002	582 300	2006	299 800
2003	471 000	Kilde UNHCR	
2004	368 200		

VERDENS FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

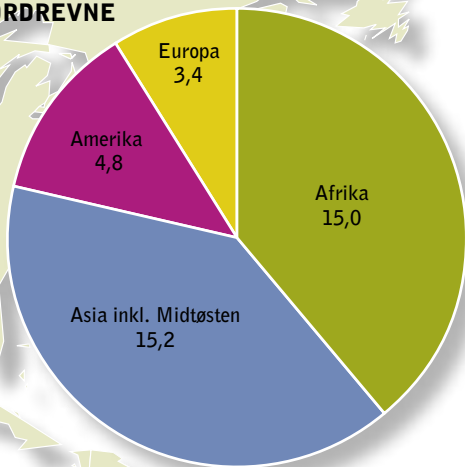
Forklaring

- Flyktninger
- Internt fordrevne

Kartet viser flyktninger og internt fordrevne: utvalgte land per 31.12.2006

>> VERDENS FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

tall i millioner

Serbia
 ■ 26 100
 ■ 228 000

Bosnia-Hercegovina
 ■ 33 300
 ■ 180 000

Kroatia
 ■ 57 300
 ■ 4 200 7 000

Libanon
 ■ 2 100
 ■ 216 000 - 800 000

De palestinske områdene
 ■ 3 036 400
 ■ 24 500 - 57 000

Vest-Sahara
 ■ 116 600

Algerie
 ■ 2 400

Senegal
 ■ 16 300
 ■ 64 000

Mauritania
 ■ 28 000

Tsjad
 ■ 84 800
 ■ 113 000

Guinea
 ■ 2 700
 ■ 19 000

Sierra Leone
 ■ 25 000

Nigeria
 ■ 11 300

Liberia
 ■ 141 100
 ■ 13 000 - 28 000

Elfenbenskysten
 ■ 27 200
 ■ 750 000

Togo
 ■ 24 200
 ■ 1 500

Den sentralafrikanske republikk
 ■ 73 000
 ■ 212 000

Kongo - Brazzaville
 ■ 18 500
 ■ 7 800

Angola
 ■ 195 000
 ■ 61 700

DR Kongo
 ■ 413 300
 ■ 1 100 000

Guatemala
 ■ 4 800
 ■ 242 000

Colombia
 ■ 453 300
 ■ 1 853 000 - 3 833 000

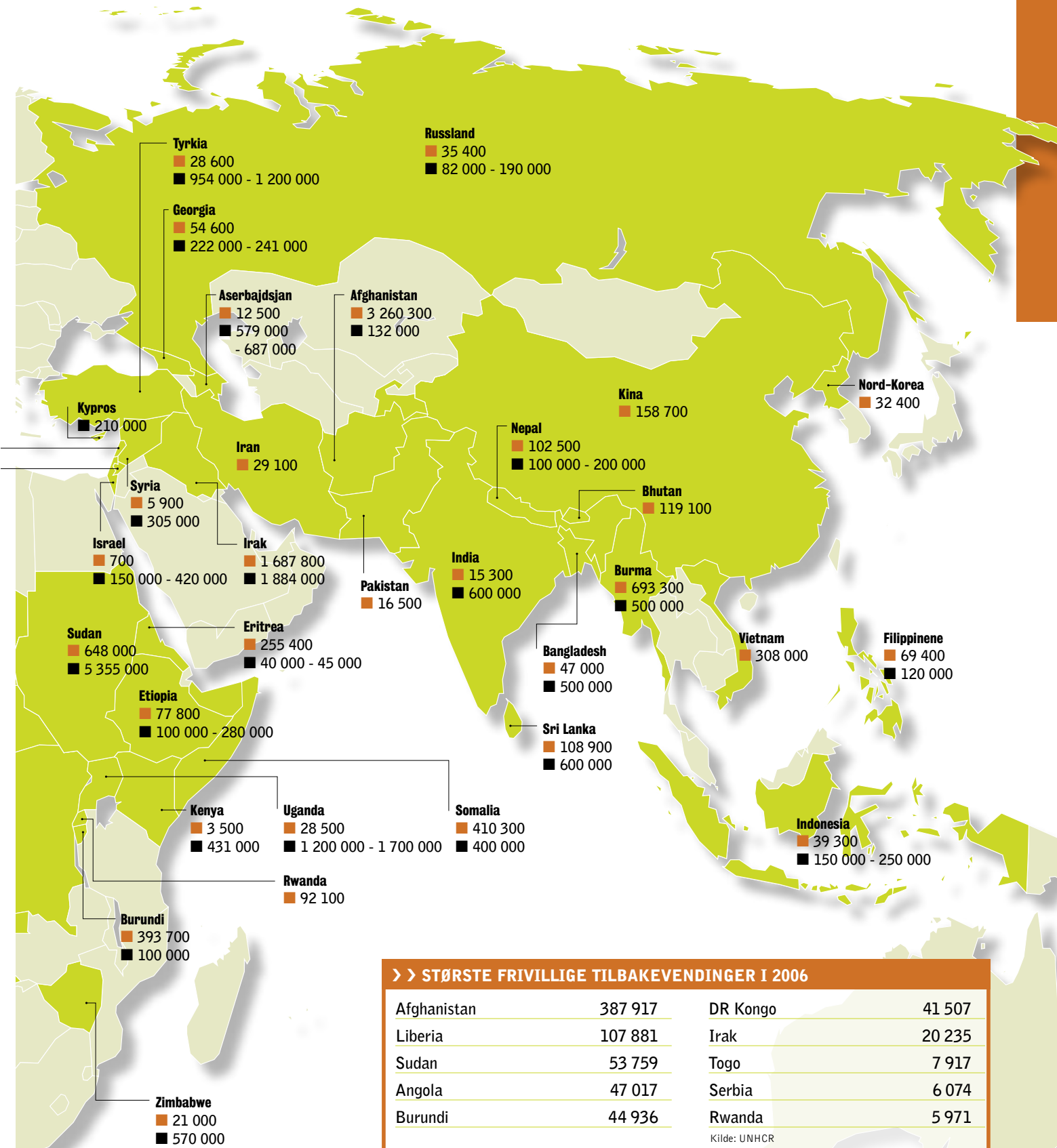
Peru
 ■ 2 900

>> VERDENS 10 STØRSTE PRODUSENTER AV MENNESKER PÅ FLUKT

Sudan	6 003 000	Uganda	1 228 500 - 1 728 500
Colombia	2 306 000 - 4 286 300	DR Kongo	1 513 300
Irak	3 571 800	Tyrkia	982 600 - 1 228 600
Afghanistan	3 392 300	Burma	1 193 300
Palestina	3 060 900 - 3 093 400	Libanon	218 100 - 802 100

Kilde: USCRI og IDMC

Kilder: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) og U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI)

>> STØRSTE FRIVILLIGE TILBAKEVENDINGER I 2006

Afghanistan	387 917	DR Kongo	41 507
Liberia	107 881	Irak	20 235
Sudan	53 759	Togo	7 917
Angola	47 017	Serbia	6 074
Burundi	44 936	Rwanda	5 971

Kilde: UNHCR

DET GLOBALE FLYKTNINGSBILDET

Foto: UNHCR/H. Caux

Foto: Flyktninghjelpen

To jenter fra Darfur i en flyktningleir i Tsjad. Krigen i Darfur har tvunget flere hundre tusen mennesker til å flykte til Tsjad.

ere i industrilandene dette året. Det var Somalia, som med 7 325 asylsøkere var nummer ti på listen.

FLERE ALVORLIGE KONFLIKTER Verden er blitt mindre konfliktfylt de senere årene. Det var en av de gode nyhetene i fjorårets utgave av Flyktningregnskapet, som fortalte at tallet på væpnede konflikter var kraftig redusert siden begynnelsen av 1990-tallet. Dessverre fortsatte ikke den positive trenden i 2006. Dette året var det en klar, negativ utvikling i det internasjonale konfliktbildet, ifølge det årlige konfliktbarometeret fra Institutt for internasjonal konfliktforskning i Heidelberg. I ulike deler av verden var det 35 kriger og konflikter som ble utkjempet med massiv bruk av vold i 2006. Året før var det 28 slike høyintensitetskonflikter.

Av de 35 alvorlige krigene og konfliktene som utspant seg i 2006, fant 32 sted i Afrika og Asia, inkludert Midtøsten. Fra Europa er det bare to konflikter som har fått plass på listen: Det er striden mellom separatister og russiske myndigheter i Tsjetsjenia og konflikten i Tyrkia mellom kurdere og myndighetene. I Amerika er det bare borgerkrigen i Colombia som kvalifiserer til plass blant verdens alvorligste konflikter.

INTERNE KONFLIKTER DOMINERER Konfliktbarometeret viser at det internasjonale konfliktbildet domineres av borgerkriger og andre interne konflikter. Bare tre av de 35 høyintensitetskonfliktene i 2006 var konflikter mellom ulike land, resten var interne konflikter.

Dette bildet må imidlertid nyanseres noe. Konfliktbarometeret regner for eksempel situasjonen i Irak som en intern konflikt, selv om den springer ut av den amerikanske invasjonen i landet i 2003. Og i flere av de alvorlige interne konfliktene i Afrika har det vært betydelig innblanding fra andre land. Det klareste eksempelet er borgerkrigen i Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo), der en rekke naboland har vært involvert i årenes løp. Også konfliktene i Den sentralafrikanske republikk og Tsjad er blitt forsterket fordi våpen og væpnede grupper har kommet inn fra naboland. Mens regjeringsstøttede opprørere fra Sudan har trengt inn i Tsjad, har styrker fra Tsjad vært aktive i Den sentralafrikanske republikk.

FLERE PÅ FLUKT I EGET LAND Disse eksemplene på utenlandsk innblanding rokker ikke ved et grunnleggende trekk i den internasjonale flyktningssituasjonen: Interne konflikter er hovedårsaken til at mennesker drives på flukt. Og de aller fleste som tvinges til å forlate sine hjem, ender opp som internt fordrevne, flyktninger i sitt eget land.

Økningen i tallet på alvorlige konflikter i 2006 førte til at det ble flere internt fordrevne i verden, viser siste årsrapport fra Flyktninghjelpens dokumentasjonssenter for internt fordrevne, Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC). I løpet av 2006 ble fire millioner mennesker drevet på flukt i eget land, en fordobling sammenlignet med året før. Samtidig var det et stort antall internt fordrevne som vendte tilbake til sine hjemsteder, slik at det samlede

>> FLYKTNINGER I EKSIL FORDELT PÅ VERDENSDEL

Afrika	3,2
Amerika	0,6
Asia, inkl. Midtøsten	9,5
Europa	0,6
Verden totalt	13,9

Kilde: USCRI (Antall i millioner)

>> INTERNT FORDREVNE FORDELT PÅ VERDENSDEL

Afrika	11,8
Amerika	4,2
Asia, inkl. Midtøsten	5,7
Europa	2,8
Verden totalt	24,5

Kilde: IDMC (Antall i millioner)

Foto: UNHCR/G.M.B. Akash

Mange internt fordrevne i Aceh-provinsen i Indonesia har vendt tilbake til sine hjemsteder etter at regjeringen og opprørere skrev under en fredsavtale i 2005.

Mer enn 20 000 flyktninger fra Burma lever i flyktningleirer i Bangladesh. De fleste tilhører den muslimske minoritetsgruppen Rohingya.

tallet på internt fordrevne bare økte med 800 000.

Ved årsskiftet 2006/2007 var det i alt 24,5 millioner internt fordrevne i verden, mens antallet var 23,7 millioner et år tidligere. Nesten halvparten av de internt fordrevne befinner seg i Afrika.

Et urovekkende utviklingstrekk er at flere internt fordrevne ble utsatt for vold i 2006 enn året før

MER UTSATT FOR VOLD OG OVERGREP Internt fordrevne er i en mer utsatt situasjon enn flyktninger i eksil. FNs flyktningkonvensjon gir flyktninger i eksil rett til beskyttelse, men det finnes ingen FN-konvensjon som gir tilsvarende beskyttelse til internt fordrevne. Og mens flyktninger i eksil har flyktet vekk fra konflikter, befinner internt fordrevne seg ofte i konfliktens sentrum, i stadig fare for å bli utsatt for overgrep fra de stridende partene.

Et urovekkende utviklingstrekk er at flere internt fordrevne ble utsatt for vold i 2006 enn året før. I mange tilfeller var det landets myndigheter som sto bak voldshandlingene, de samme myndighetene som har ansvar for å beskytte sine innbyggere mot overgrep.

I 2006 var myndighetene i 18 land direkte eller indirekte ansvarlig for å drive sine egne innbyggere på flukt. Og i 11 land fikk internt fordrevne lite eller ingen humanitær hjelp fra landets myndigheter. Den internasjonale innsatsen for på gi internt fordrevne hjelp og beskyttelse var også mangelfull, og i en del tilfeller helt fraværende. I sju land fikk internt fordrevne overhodet ingen hjelp fra FN i 2006.

FLERE FLYKTNINGER I EKSIL Tallet på flyktninger i eksil økte også i løpet av 2006, fra 12 millioner ved årets begynnelse til 13,9 millioner ved årets utgang. Økningen skyldes hovedsakelig to forhold: den tiltagende flyktningstrømmen ut av Irak og en oppjustering av tallet på afghanske flyktninger etter at mer enn 2,1 millioner afghanere registrerte seg hos pakistanske myndigheter i perioden oktober 2006 til februar 2007.

Veksten i tallet på irakiske flyktninger er knyttet til en reell forverring av situasjonen i Irak i 2006, mens det økte antallet afghanere

som er registrert i Pakistan ikke er uttrykk for en reell økning i flyktningtallet det siste året. Mange av afghanerne som registrerte seg i Pakistan i 2006, har vært i landet i en årrekke.

Også i Amerika økte tallet på flyktninger i eksil i løpet av 2006. Økningen var på mer enn 150 000, og den skyldes i sin helhet at konflikten i Colombia får stadig flere colombianere til å søke beskyttelse

i andre land.

I Europa og i Afrika var det samlede tallet på flyktninger i eksil tilnærmet uendret i 2006.

MILLIONER HAR VENDT HJEM Et lyspunkt i det globale flyktningbildet er at mange flyktninger og internt fordrevne har fått mulighet til å vende hjem det siste året. I Afrika har internt fordrevne vendt tilbake til sine hjemsteder i en rekke land, deriblant Sudan og DR Kongo. Her foregikk tilbakevendingen av internt fordrevne i 2006 samtidig som andre ble drevet på flukt. Det viser hvor sammensatt konfliktbildet er i enkelte land: Mens volden avtar og sikkerheten bedres slik at internt fordrevne kan vende hjem i noen områder, blusser konflikten opp og fordriver folk fra sine hjem i andre områder.

Alt i alt vendte mer enn tre millioner internt fordrevne tilbake til sine hjemsteder i 2006. I tillegg vendte et stort antall flyktninger hjem fra en tilværelse i eksil. I løpet av året fikk om lag 740 000 flyktninger hjelp fra UNHCR til å vende tilbake til hjemlandet. Det var 450 000 færre enn året før, og nedgangen skyldes at tilbakevendingen til Afghanistan ble vesentlig redusert. Likevel var Afghanistan det største tilbakevendingslandet i 2006.

Mer enn 130 000 afghanske flyktninger i Pakistan vendte tilbake til Afghanistan i løpet av 2006 med hjelp fra UNHCR, og ytterligere 200 000 vendte hjem i løpet av de første månedene i 2007. Siden 2002 har mer enn tre millioner afghanere fått hjelp av UNHCR til å vende hjem fra Pakistan, noe som gjør dette til det mest omfattende tilbakevendingsprogrammet i UNHCRs historie. Organisasjonen har også hjulpet 860 000 afghanske flyktninger med å vende hjem fra Iran.

DET GLOBALE FLYKTNINGBILDET

Foto: UNHCR/M. Pearson

Foto: UNHCR/B. Heget

Engelskundervisning for hjemvendte flyktningbarn i Sør-Sudan. Siden fredsavtalen i Sør-Sudan i 2005 har mer enn 100 000 flyktninger vendt hjem.

En familie fra en urbefolkningsgruppe i Colombia. Familien er blant de mange som har søkt tilflukt i utilgjengelige jungelområder i Panama.

FREDSAVTALER OG TILBAKEVENDING Også i Afrika har UNHCR et omfattende arbeid for tilbakevending. Etter at en fredsavtale i 2005 satte sluttstrek for den langvarige konflikten i Sør-Sudan, har mer enn 50 000 flyktninger vendt hjem med assistanse fra UNHCR. I tillegg har 70 000 sudanske flyktninger vendt hjem fra eksil på egen hånd.

I Angola markerte UNHCR i mars 2007 avslutningen på et tilbakevendingprogram som ble startet etter at borgerkrigen i landet tok slutt i 2002. Av de 460 000 angolanere som søkte tilflukt i naboland under borgerkrigen, hadde 410 000 vendt hjem i 2007. Mer enn halvparten av dem hadde fått hjelp av UNHCR til å vende hjem.

Felles for mange av flyktningene og de internt fordrevne som vender hjem, er at de møter store utfordringer etter hjemkomsten. Ofte kommer de tilbake til ødelagte hus og til områder der det er skrikende mangel på skoler, helsetilbud og arbeidsplasser. Mange havner også i juridiske tvister om rett til jord og annen eiendom. I tillegg kan landminer og væpnede grupper være en alvorlig trussel mot liv og sikkerhet. For en del blir situasjonen så vanskelig, og hjelpen til gjenoppbygging så mangelfull, at de igjen blir tvunget på flukt.

ØKT FREDSINNSATS FRA FN I begynnelsen av 2006 la FN ned sin fredsbevarende operasjon, UNAMSIL, i Sierra Leone. UNAMSIL var i sin tid FNs største fredsbevarende operasjon og spilte en viktig

rolle for å få slutt på en brutal borgerkrig.

Den store FN-styrken som ble satt inn i Sierra Leone, er et eksempel på FNs økende satsing på fredsbevarende operasjoner i konfliktområder. Ved utgangen av 2006 deltok mer enn 75 000 soldater og annet personell fra 110 land i 16 forskjellige fredsoperasjoner i FN-regi. Aldri tidligere har så mange soldater tjenestegjort i FN-operasjoner.

En av utfordringene i FNs fredsarbeid er å skaffe soldater til de fredsbevarende operasjonene, ikke minst i Afrika. I dag er det asiatiske land som stiller flest soldater til rådighet for FN. De ledende landene i 2006 var Pakistan, Bangladesh og India, som til sammen stilte med bortimot 30 000 personer i FN-uniform.

De senere årene har de vestlige landene, inkludert Norge, prioritert å delta i operasjoner i NATO-regi i andre deler av verden. Den norske regjeringen har varslet at den vil styrke deltakelsen i FN-operasjoner i Afrika, men i april 2007 hadde Norge bare 34 personer i FN-uniform i Afrika. Til sammenligning var det 580 norske soldater og offiserer i den Nato-ledete Isaf-styrken i Afghanistan.

I begynnelsen av 2007 var det drøyt 16 000 soldater i FNs fredsbevarende operasjon i DR Kongo, MONUC. Det gjorde MONUC til den største FN-styrken i verden. I alt 18 land hadde soldater i FN-styrken i DR Kongo i februar 2007: tre latinamerikanske, sju asiatiske og sju afrikanske land. Det eneste europeiske bidraget i denne operasjonen var seks soldater fra Serbia. ■

>> STØRSTE BIDRAGSYTERE AV SOLDATER TIL FNS FREDSBEVARENDE OPERASJONER

Land	Antall personer i FN-uniform ¹⁾
Pakistan	10 173
Bangladesh	9 675
India	9 471
Nepal	3 626
Jordan	3 564

1) Per 31. mars 2007

Land	Antall personer i FN-uniform ¹⁾
Ghana	2 907
Uruguay	2 583
Italia	2 539
Nigeria	2 465
Frankrike	1 975

Kilde: FNs avdeling for fredsbevarende operasjoner

*Sudan har flere internt fordrevne enn
noe annet land i verden. Det interna-
sjonale samfunnet har ikke maktet å
beskytte de fordrevne mot overgrep.*

TI IGNORERTE FLYKTNINGSITUASJONER

Mer enn 24 millioner mennesker er på flukt i sitt eget land. De internt fordrevnes behov og rettigheter ignoreres ikke bare av deres egne lands myndigheter, de får heller ikke den nødvendige bistand og beskyttelse fra det internasjonale samfunnet. Derfor er årets liste over ti ignorerte flyktnings situasjoner i sin helhet viet mennesker som er på flukt i sitt eget land. De ti landene på listen har opptil 16 millioner internt fordrevne, mer enn det samlede tallet på flyktninger i eksil i hele verden.

Den største svikten i internasjonalt humanitært arbeid gjelder de internt fordrevne, fastslo FNs høykommissær for flyktninger, António Guterres, i 2006. Hans egen organisasjon, UNHCR, har ansvar for å gi hjelp og beskyttelse til flyktninger i eksil, men de internt fordrevne har ingen tilsvarende organisasjon som skal beskytte dem mot overgrep. Riktignok har en reformprosess i FN gitt UNHCR en overordnet rolle i FNs arbeid for internt fordrevne, med unntak av de som fordrives på grunn av naturkatastrofer. Likevel får internt fordrevne i mange land fortsatt ingen bistand eller beskyttelse verken fra UNHCR eller fra andre deler av FN. Det gjelder blant annet i India og Burma.

Det enkelte lands myndigheter har hovedansvaret for sine innbyggers sikkerhet og for at de får dekket sine grunnleggende behov. Men i mange land ignorerer myndighetene sitt ansvar. Ofte er det myndighetene selv som er hovedårsaken til at folk drives på flukt. På årets liste over ti ignorerte flyktnings situasjoner finner vi land der myndighetene direkte eller indirekte er ansvarlige for voldtekter, forsvinninger, tortur, drap og systematisk fordriving av store folkegrupper. I mange tilfeller står også opprørsgrupper bak alvorlige overgrep, uten at myndighetene har evne eller vilje til å gripe inn og stanse dem.

SIVILE ER ANGREPSMÅL Mens flyktninger i eksil har kommet seg vekk fra vold, overgrep og kamphandlinger i hjemlandet, lever mange internt fordrevne midt i konfliktenes sentrum. Millioner av dem befinner seg i en situasjon der deres liv og sikkerhet er konstant truet. Men i stedet for å få den beskyttelsen de trenger, blir de fordrevne ofte selv behandlet som en trussel. Sivilbefolkningen kommer ikke bare i skuddlinjen for væpnede styrker, de er ofte selv direkte mål for angrep fra både regjeringsstyrker og fra opprørsgrupper. Opprørere angriper sivile som de mistenker for å støtte myndighetene, og myndighetene begår overgrep mot sivile som de

mistenker for å ha sympati med opprørere. I land som Colombia og Burma har hæren fordrevet store grupper sivile som et ledd i kampen mot opprørere og gerilja. Også i Den sentralafrikanske republikk, Den demokratiske republikken Kongo, Sudan og Uganda er myndighetene direkte eller indirekte ansvarlig for å drive sine innbyggere på flukt.

I en rekke land oppfatter myndighetene internt fordrevne som støttespillere til opprørsbevegelser. Humanitær støtte til de internt fordrevne blir i mange tilfeller betraktet som en indirekte støtte til opprørere. Derfor nektes ofte internasjonale humanitære organisasjoner og utenlandske observatører og journalister adgang til å arbeide for å gi internt fordrevne hjelp og beskyttelse og til å informere om situasjonen deres. Dette skjer samtidig med at myndighetene i mange tilfeller benekter at landet har et problem med internt fordrevne. De viser til prinsippet om nasjonal suverenitet og avviser utenlandsk innblanding ved å hevde at det dreier seg om interne anliggender.

OFRE FOR POLITISK SPILL Det er en økende forståelse for at det internasjonale samfunnet har både rett og plikt til å gripe inn når et land ikke overholder sine forpliktelser til å beskytte innbyggernes grunnleggende rettigheter. Likevel blir internt fordrevnes behov for beskyttelse i mange tilfeller neglisjert av omverdenen. I noen tilfeller henger det sammen med at det finnes lite informasjon om hvem de er, hvor de er, hvor mange de er og hvilke behov de har. Men også politiske og taktiske hensyn har ført til at internt fordrevnes behov for beskyttelse er neglisjert. Det gjelder blant annet i FNs sikkerhetsråd, der dragkamp og uenighet blant medlemslandene har gjort det vanskelig å få til en effektiv innsats i flere land. Eksempelvis har Kina vært en bremsekloss i Sikkerhetsrådet for å få innsatt en FN-styrke i Sudan, som kan beskytte de fordrevne i Darfur-provinsen mot overgrep.

BURMA

- En halv million internt fordrevne
- Landsbyer ødelegges og innbyggerne jages på flukt
- Ingen nasjonal eller internasjonal bistand til fordrevne

PÅ FLUKT FRA MILITÆRJUNTAENS TERROR Mer enn en halv million burmesere er på flukt i sitt eget land som en følge av militærregimets brutale undertrykking av ulike etniske minoriteter. I kampen mot ulike opprørsgrupper retter regjeringstyrkene angrep direkte mot sivilbefolkningen i områdene der opprørere er aktive. Regjerings-soldater har stått bak grove brudd på menneskerettighetene, blant annet voldtekter, slavarbeid og tvangsrekruttering av barnesoldater.

I 2006 igangsatte regjeringstyrker en ny militær offensiv som førte til at minst 82 000 mennesker ble fordrevet fra sine hjem i løpet av året. Innbyggerne i mer enn 200 landsbyer ble drevet på flukt, og avlingene deres ble svidd av.

Ingen andre steder i Asia er situasjon for internt fordrevne så alvorlig som i Burma, i følge Flyktninghjelpens dokumentasjons-senter for internt fordrevne, Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC). Situasjonen blir stadig verre, fastslo IDMC i mars 2007. De fordrevne mangler mat og medisinsk hjelp, de er utsatt for landminer og de risikerer å bli skutt av regjeringssoldater hvis de blir oppdaget. Nivået på dødshyppighet og underernæring i Burma er blant de høyeste i verden, og situasjonen er spesielt alvorlig i områder med mange internt fordrevne.

Myndighetene avviser at det er en humanitær krise i landet. Med henvisning til prinsippet om nasjonal suverenitet hindres internasjonale organisasjoner fra å gi de fordrevne hjelp og beskyttelse. Dette er hovedårsaken til at de internt fordrevne ikke får noen bistand fra FN.

Menneskerettighetssituasjonen i Burma har vært tema i FNs sikkerhetsråd flere ganger de siste årene, men Sikkerhetsrådet har ikke klart å bli enig om en resolusjon som fordømmer myndighetenes angrep på sivile fra etniske minoriteter. I januar 2007 la Russland og Kina ned veto mot en resolusjon om situasjonen i Burma.

DEN SENTRALAFRIKANSKE REPUBLIKK

- 150 000 internt fordrevne
- Myndigheter og opprørere angriper sivile
- Utilstrekkelig internasjonalt engasjement

STADIG FLERE DRIVES PÅ FLUKT Til tross for rike forekomster av diamanter, gull, uran og tømmer er Den sentralafrikanske republikk et av de fattigste landene i verden. Befolkningen er hardt rammet av mange år med stadige militærkupp, politiske motsetninger og væpnede sammenstøt mellom regjeringstyrker og opprørsgrupper. Den elendige økonomien i landet gir næring til uroen. Statsapparatet er svekket av streiker og protester fra soldater og offentlig ansatte som har gått i flere år uten lønn.

Konflikten mellom regjeringen og opprørere ble trappet opp i 2006, med nye harde kamper nord i landet. I løpet av året ble tallet på internt fordrevne i landet tredoblet, fra 50 000 til 150 000. På grunn av kriger og uroligheter i nabolandene Tsjad, Sudan og DR Kongo har opprørerne god tilgang på våpen.

De fordrevne lever under svært vanskelige forhold, med mangel på mat, vann, helsetjenester og utdanningstilbud. Myndighetene gir dem ingen beskyttelse, men står tvert imot bak grove overgrep som voldtekter, tortur, drap og ødeleggelse av hus og eiendommer. Også opprørere står bak grove overgrep.

Tross den alvorlige situasjonen, har uroen i Den sentralafrikanske republikk fått svært liten internasjonal oppmerksomhet. Både den nasjonale og den internasjonale innsatsen for de internt fordrevne har vært helt utilstrekkelig. Situasjonen for de fordrevne i Den sentralafrikanske republikk er blant de verste i verden, ifølge IDMC. Likevel har det vist seg vanskelig å skaffe penger til hjelpearbeid i landet.

COLOMBIA

- Flest internt fordrevne på den vestlige halvkule
- 200 000 drevet på flukt i 2006
- Lov om beskyttelse av internt fordrevne blir ikke etterlevd

SIVILE TREKKES INN I BORGERKRIGEN Situasjonen i Colombia er en glemte krise, fastslo FNs høykommissær for flyktninger António Guterres da han besøkte landet for første gang i mars 2007. Den langvarige borgerkrigen har ført til at det er opptil 3,8 millioner internt fordrevne i Colombia. Bare i 2006 ble over 200 000 drevet på flukt.

Sivilbefolkningen utsettes for angrep fra alle parter i konflikten, både hæren, paramilitære grupper og geriljagrupper, og det å tvinge sivile på flukt er i mange tilfeller en bevisst strategi for å få kontroll over viktige landområder. Urbefolkningsgrupper er særlig utsatt: Selv om de bare utgjør to-tre prosent av befolkningen, utgjør de åtte prosent av de internt fordrevne.

De siste årene har myndighetene forsøkt å bryte ned geriljagrupper.

pene gjennom å rekruttere sivilbefolkningen til en bondemilits og ved å etablere et nettverk av informanter. Dette har bidratt til å trekke sivile inn i den væpnede konflikten og til å gjøre dem mer sårbare for overgrep. I en rekke tilfeller har geriljaen drept internt fordrevne og andre sivile som er trukket inn i den væpnede konflikten på regjeringens side

Colombia har vedtatt en lov om beskyttelse av de internt fordrevne, men det er et stort gap mellom lovgivning og virkelighet. For å få tilgang til utdanning, helsetjenester og andre offentlige tilbud, må internt fordrevne registreres av myndighetene. Ifølge riksrevisjonen i Colombia blir imidlertid 30-40 prosent av de internt fordrevne nektet slik registrering.

FNs høykommissær for flyktninger har bedt Colombia styrke gjennomføringen av lovgivningen om internt fordrevne. Men også det internasjonale engasjementet må styrkes. FN's innsats står ikke i forholdet til omfanget av krisen i Colombia, fastslår Internal Displacement Monitoring Centre i sin siste årsrapport om situasjonen for verdens internt fordrevne. Det er behov for internasjonal oppmerksomhet og press på Colombia i forbindelse med demobiliseringen av paramilitære styrker, slik at ofrenes krav på sannhet, rettferdighet og kompensasjon blir ivarettatt.

DR KONGO

- 1,1 millioner internt fordrevne
- Regjeringssoldater bak grove overgrep
- Ingen hjelp til hjemvendte

FREDSAVTALE UTEN FRED Den fem år lange borgerkrigen i Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo) tok offisielt slutt i 2003. Men fortsatt er det kamper mellom ulike væpnede grupper, og den humanitære krisen er blant de verste i verden. Ennå er det mer enn en million internt fordrevne i landet.

DR Kongo har rike naturressurser, og kamp om kontroll med disse ressursene har vært en viktig drivkraft for konflikten i landet. Ønsket om å få del i naturrikdommene har også ført til at en rekke afrikanske land har vært involvert i konflikten, enten på regjeringsstyrkenes eller opprørernes side.

Etter fredsslutningen i 2003 har mange fordrevne vendt hjem, men de fleste har ikke fått noen bistand fra myndighetene eller fra internasjonale organisasjoner. De hjemvendte mangler mat, drikkevann, klær og materialer til å bygge hus. De mangler også redskaper og såkorn som kan gi dem mulighet til å dyrke jorda og brødfø seg selv.

Samtidig som mange har vendt hjem, har fortsatte kamphandlinger ført til nye flyktningstrømmer. Bare i 2006 ble en halv million mennesker fordrevet fra sine hjem, og i begynnelsen av 2007 ble det igjen rapportert om kamper mellom regjeringsstyrker og væpnede opprørere som tvang mange tusen til å flykte.

Mange av de fordrevne har blitt utsatt for grove overgrep både

fra regjeringssoldater og opprørere. Soldater fra hæren fortsetter å angripe fordrevne som mistenkes for å sympatisere med opprørere. Soldater har voldtatt og bortført internt fordrevne, og stjålet husdyr og avlinger fra bønder. Udisiplinerte og ubetalte soldater er den største trusselen mot sivile i DR Kongo, fastslår Internal Displacement Monitoring Centre i en rapport høsten 2006.

INDIA

- Mer enn 600 000 internt fordrevne
- Lite hjelp fra myndighetene
- Internasjonal bistand avvises

MYNDIGHETENE SKYVER PROBLEMER UNDER TEPPE En rekke konflikter i ulike deler av India har ført til at mer enn 600 000 mennesker er fordrevet fra sine hjem. I Kashmir er hundretusener fordrevet på grunn av konflikten mellom indiske sikkerhetsstyrker og politiske og militante grupper som krever uavhengighet for Kashmir eller sammenslåing med Pakistan. Etter en våpenhvileavtale i 2003 har sikkerhetssituasjonen bedret seg, men militante grupper har fortsatt å angripe lokale myndigheter og sivile.

Også i de nordøstlige delstatene Assam, Manipur og Tripura er det politisk uro. Her er flere titalls opprørsgrupper aktive i konflikter som bunner i etniske motsetninger, kamp om rett til jord og spenninger mellom lokalbefolkning og innvandrere fra nabolandene Bangladesh, Nepal og Burma. Til tross for at mange tusen er drevet på flukt de siste årene, får uroen i nordøst lite internasjonal oppmerksomhet sammenlignet med Kashmir-konflikten.

Også konflikten mellom myndigheter, lokalbefolkning og maoistiske opprørere i en rekke stater sentralt i India får liten oppmerksomhet. Ifølge nyhetsbyrået Reuters er 20 000 maoistiske opprørere aktive i nesten halvparten av Indias delstater. I en av delstatene, Chhattisgarh, har urolighetene tvunget 50 000 mennesker til å søke tilflukt i leirer for internt fordrevne. Opprørerne har begått grove overgrep mot sivile, men det er også rapportert om voldtekter, tortur og drap begått av indiske sikkerhetsstyrker og anti-maoistiske milits.

Mange av Indias internt fordrevne har bodd i årevis i leirer uten tilstrekkelig tilgang til rent vann, helsetjenester og utdanning. De får lite hjelp fra myndighetene, som har vist manglende vilje til å erkjenne problemets omfang. Med henvisning til prinsippet om nasjonal suverenitet har myndighetene avvist tilbud om internasjonal bistand til de fordrevne.

IRAK

- 1,9 millioner internt fordrevne
- Den humanitære krisen er ignorert
- FN har kommet sent på banen

FRA VONDT TIL VERRE I IRAK Krigen i Irak har ført til en flyktningstrøm som overgår masseflukten som fant sted da staten Israel ble etablert i 1948. Og mange frykter at Irak-flyktningene på samme måte som Palestina-flyktningene skal ende opp i en permanent flyktningstilværelse. Våren 2007 var det 1,9 millioner internt fordrevne i Irak, mens to millioner hadde flyktet ut av landet.

Krigen i Irak har preget nyhetsbildet i årene etter den amerikansk-ledete invasjonen i 2003, men flyktningkrisen ble i stor grad ignorert inntil FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) inviterte til konferanse om Irak-flyktningene i april 2007. De politiske og militære sidene ved konflikten har vært grundig dekket, men lite oppmerksomhet har vært viet den humanitære katastrofen som krigen har resultert i, fastslo UNHCRs leder António Guterres på konferansen.

Ifølge UNHCR har verdenssamfunnet lukket øynene for de humanitære behovene til de 1,9 millioner irakerne som er drevet på flukt inne i sitt eget land. De fordrevne mangler mat, rent vann, boliger og arbeid, og mange lever i konstant frykt for overgrep.

Både USA og irakiske myndigheter har fått skarp kritikk for sviktende innsats for de internt fordrevne. De amerikanske styrkene i Irak har ikke klart å forhindre at volden har økt og at den humanitære krisen har gått fra vondt til verre. Fra februar 2006 til mars 2007 ble mer enn 700 000 mennesker drevet på flukt inne i Irak, ifølge en rapport fra Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC). Rapporten fastslår at det knapt har vært noen internasjonal innsats for å hjelpe de internt fordrevne, og den kritiserer FN for å ha vist manglende interesse for den humanitære situasjonen i Irak.

– Det har tatt ekstremt lang tid før FN har erkjent den humanitære krisen inne i Irak...Først i mars 2007 ble irakernes lidelser offisielt erkjent av FNs generalsekretær, fastslår IDMC.

RUSSLAND

- 190 000 internt fordrevne
- Mange presset til å vende hjem
- Overgrep mot hjemvendte

FARLIG FOR FORDREVNE I TSJETSJENIA Konflikten mellom muslimske separatister og russiske myndigheter i Tsjetsjenia har drevet flere hundre tusen tsjetsjenere på flukt. De siste årene er situasjonen i Tsjetsjenia forbedret, men russiske myndigheter anklages fortsatt for å stå bak grove brudd på menneskerettighetene. Fare for å bli utsatt for overgrep og mangel på et sted å bo gjør at flertallet av de internt fordrevne ennå ikke har vendt tilbake til sine hjemsteder. I

tillegg til de fordrevne inne i Tsjetsjenia, er det fortsatt mange tusen i naborepublikken Ingusjetia. De fleste som har vendt hjem, har gjort det etter kraftig press fra myndighetene, i strid med prinsippet om at retur skal skje frivillig.

Manglende sikkerhet er hovedproblemet for de internt fordrevne, ifølge en rapport som ble lagt fram i oktober 2006 av den russiske menneskerettighetssenteret Memorial og Internal Displacement Monitoring Centre. Ifølge rapporten står sikkerhetsstyrker bak bortføringer, tortur og drap på fordrevne. Den fastslår at både de fordrevne og de som har vendt hjem, lever under svært vanskelige kår, og kritiserer myndighetene for å mangle en plan for å finne varige løsninger for de fordrevne.

– Det er akutt behov for innsats for å beskytte de som har returnert mot brudd på menneskerettighetene og andre trusler mot deres sikkerhet, sa Svetlana Gannushkina fra Memorial da rapporten ble lagt fram.

SOMALIA

- Hundretusener drevet på flukt i 2007
- 16 år med lovløshet og vold
- For lite penger til hjelpearbeid

NYE KAMPER I LANGVARIG BORGERKRIG I desember 2006 brøt det ut harde kamper i Somalias hovedstad Mogadishu. Kampene sto mellom islamistene som hadde kontrollert Mogadishu i et halvt år, og styrker knyttet til landets skrøpelige overgangsregjering, støttet av soldater fra Etiopia. Etter kort tid overtok de regjeringsvennlige styrkene kontrollen over hovedstaden, men kampene fortsatte inn i 2007.

Kampene i Mogadishu brakte Somalia inn i nyhetsbildet, men var bare et nytt avsnitt i en borgerkrig som har rast i 16 år. Helt siden president Siad Barre ble styrtet i 1991, har landet vært preget av lovløshet og væpnet konflikt mellom rivaliserende klaner og militsgrupper.

Høsten 2006 ble tallet på internt fordrevne i Somalia anslått til å være 400 000. Men oppblussingen av borgerkrigen i desember og nye harde kamper tidlig i 2007 førte til store nye flyktningstrømmer. Bare i løpet av et par måneder i begynnelsen av 2007 ble mer enn 300 000 mennesker drevet på flukt, ifølge tall fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

De internt fordrevne i Somalia lever under svært dårlige økonomiske og sosiale forhold og er sårbare for overgrep. Det gjelder særlig dem som har søkt tilflukt i områder der andre klaner dominerer. Lovløsheten gjør det meget vanskelig å nå ut med nødhjelp til de fordrevne. FN og humanitære organisasjoner har dessuten lenge slitt med å skaffe penger til hjelpearbeidet i landet. Det internasjonale samfunnets innsats for de fordrevne i Somalia har vært utilstrekkelig, ifølge UNHCR.

SUDAN (DARFUR)

- To millioner internt fordrevne
- Mer enn 200 000 drept
- EU kritiseres for handlingslammelse

MYNDIGHETENE FORTSETTER OVERGREP Mer enn 200 000 mennesker har mistet livet og flere millioner er drevet på flukt siden konflikten i Darfur-provinsen i Sudan brøt ut i 2003. Landets myndigheter har et hovedansvar for befolkningens lidelser gjennom sin støtte til Janjaweed-militsen, som har stått bak massedrap, voldtekter og rasing av landsbyer. Nesten to millioner mennesker er internt fordrevne i den krigsherjede provinsen. I Sudan som helhet er tallet på internt fordrevne 5,3 millioner, det høyeste i verden.

Myndighetene i Sudan har lagt store hindringer i veien for det internasjonale hjelpearbeidet i Darfur. Og til tross for en fredsavtale mellom opprørere og regjeringen i mai 2006 fortsetter overgrep som voldtekter, tortur og drap. Regimet i Khartoum står bak disse forbrytelsene, fastslo FNs menneskerettighetsråd i en rapport i mars 2007.

Samtidig som rapporten kom ut, ble EU kritisert for handlingslammelse i Darfur-spørsmålet. – Når det trengs mer enn ord, har ikke EU mye å skryte av, fastslo EUs tidligere utenrikskommissær Chris Patten. Han konstaterte at EUs utenriksministere 53 ganger har uttrykt «alvorlig bekymring» eller «dyp bekymring» for situasjonen i Darfur. I stedet for å uttrykke bekymring for 54. gang, må EU innføre strenge økonomiske sanksjoner mot regimet i Sudan, mente Patten.

Også i FN har det vært vanskelig å få til et kraftfullt engasjement for å stanse overgrepene i Darfur. En viktig årsak er motstand fra Kina, som har vetorett i FNs sikkerhetsråd og store økonomiske interesser i Sudan.

Trusler om boikott av OL i Beijing i 2008 har fått Kina til å endre holdning, og dette var medvirkende til at Sudan i april 2007 gikk med på å tillate en FN-styrke på 3 000 soldater. FN ønsker imidlertid å utstasjonere en langt større og mer slagkraftig styrke.

UGANDA

- 1,7 millioner internt fordrevne
- Nødhjelp kuttes på grunn av pengemangel
- Frykt for oppblussing av konflikten

FN KUTTER I BISTAND TIL INTERNT FORDREVNE I april 2007 varslet Verdens matvareprogram (WFP) at pengemangel tvang organisasjonen til å skjære ned på nødhjelpen til mer enn én million internt fordrevne i Nord-Uganda. Manglende bidrag fra det internasjonale samfunnet førte til at matvarehjelpen måtte kuttes til 40 prosent av de fordrevnes behov. Det innebar en forverring av den humanitære krisen.

I flere tiår har opprørsbevegelsen Lord's Resistance Army (LRA) terrorisert befolkningen i Nord-Uganda. Opprørerne har lemlestet og drept sivile. Mer enn 25 000 barn er bortført og tvunget til å være barnesoldater eller sexslaver. I begynnelsen av 2007 ble det anslått at det er mellom 1,2 og 1,7 millioner internt fordrevne i Uganda.

LRA har hovedansvaret for befolkningens lidelser, men ugandiske myndigheter har ikke gjort nok for å beskytte innbyggerne mot overgrep. Som ledd i kampen mot opprørerne har myndighetene tvangsflyttet store deler av befolkningen i nord til leirer for internt fordrevne, men regjeringen har verken sørget for å beskytte folk i leirene mot overgrep eller for å skaffe tilstrekkelig humanitær hjelp. På grunn av volden har de fordrevne ikke hatt mulighet til å dyrke jorda og skaffe seg tilstrekkelig mat på egen hånd.

En våpenhvile mellom opprørerne og regjeringen i august 2006 skapte håp om en løsning på konflikten. Men gjentatte forsøk på å få til en fredsavtale har strandet, og bare et lite mindretall av de fordrevne har våget å vende tilbake til sine hjemsteder. I april 2007 ble en ny våpenhvileavtale undertegnet, og partene i konflikten lovet å gjenoppta fredsforhandlingene. Blant de internt fordrevne er likevel frykten stor for at konflikten skal blusse opp igjen.

» 10 IGNORERTE SITUASJONER FOR INTERNT FORDREVNE I 2007

Land	Antall internt fordrevne	Land	Antall internt fordrevne
Burma	500 000	Irak	1 884 000
Den sentralafrikanske republikk	212 000	Russland (Tsjetsjenia)	82 000 – 190 000
Colombia	1 852 00 – 3 832 000	Somalia	400 000
DR Kongo	1 100 000	Sudan (Darfur)	5 355 000
India	600 000	Uganda	1 200 000 – 1 700 000

Et klart skille mellom militære og humanitære oppgaver er nødvendig for å beskytte sivile mot overgrep.

SAMSPILL – IKKE SAMMENBLANDING

I flere av verdens alvorligste konflikter har militære styrker ukritisk kastet seg over humanitære oppgaver. Dette har ført til en farlig sammenblanding av roller og en utvisking av skillet mellom militære operasjoner og humanitært arbeid. Resultatet er at hjelpearbeidere og sivilbefolkningen utsettes for fare.

Humanitære og militære operasjoner er grunnleggende forskjellige, og det skal de være. En humanitær operasjon skal sikre grunnleggende menneskerettigheter, og all humanitær assistanse skal være nøytral, upartisk og uavhengig. En militær operasjon er basert på et militært mandat og ledet etter en militær struktur, og soldatene skal opptre i uniform og i henhold til spilleregler i krig. En væpnet styrke er ikke nøytral og upartisk, men et politisk instrument for å skape sikkerhet og stabilitet.

I en rekke politiske og humanitære kriser i dagens verden spiller internasjonale militære styrker en viktig rolle. FN har fredsbevarende operasjoner i blant annet Den demokratiske republikken Kongo, Burundi, Liberia, Libanon og Elfenbenskysten. Den afrikanske Union (AU) har soldater i blant annet Darfur i Sudan og i Somalia. NATO har styrker i Kosovo og Afghanistan. USA, med støtte fra land som utgjør en «koalisjon av villige», har styrker i Irak, mens Etiopia har soldater i Somalia som støtter den somaliske overgangsregjeringen.

Felles for de fleste av disse landene er at ansvarlige myndigheter ikke har hatt evne eller vilje til å stanse konfliktene. I Afghanistan og Irak har krigen mot terror vært en viktig beveggrunn for den militære intervensjonen. Stor fare for regionalisering av konfliktene, kombinert med massive og systematiske brudd på krigens folkerett og menneskerettighetene, har ført til internasjonal oppmerksomhet.

En annet fellestrekk for disse landene er at de har en viss, dog varierende, interesse for det internasjonale samfunn – geopolitisk, strategisk eller økonomisk. I tillegg er det stor nok enighet om at noe må gjøres, i FN, AU eller Nato, eller – som i tilfellet Irak – en sterk vilje i USA til å bruke militære midler. Dette står i skarp motsetning til det internasjonale samfunnets reaksjon i andre, neglisjerte konflikter som i Burma, Nord-Korea og Zimbabwe.

VOLD MOT HJELPEARBEIDERE Tre av dagens mest akutte politiske og humanitære kriser finner vi i Afghanistan, Irak og Somalia. Knapt noen internasjonale hjelpeorganisasjoner, inkludert Flyktninghjelpen, kan arbeide i sør og øst i Afghanistan eller i sørlige og sentrale deler

av Irak og Somalia. Sivilbefolkningen er prisgitt den beskyttelse og hjelp de får av slekt og klaner. Flyktninger og internt fordrevne kan heller ikke vende hjem.

Hovedgrunnen til at den utsatte sivilbefolkningen ikke får den hjelpen de trenger og har krav på, er manglende sikkerhet. Krigshandlinger, terroraksjoner, vold og kidnappinger gjør det umulig for sivile hjelpeorganisasjoner å operere fritt. I Irak og Afghanistan har et alarmerende antall hjelpearbeidere blitt drept de siste årene. Dette skyldes til dels voldelig vinningskriminalitet og et generelt høyt voldsnivå. Den viktigste årsaken er imidlertid den sterke politiseringen av konfliktene. Både Afghanistan og Irak, og nylig også Somalia, er slagmark for den USA-ledede «krigen mot terror», med den tilhørende retorikken om at «enten er du med oss eller mot oss».

FARLIG FIENDEBILDE Krigen mot terror har på flere områder ført til tilbakeskritt for menneskerettighetene. I mange land har ny lovgivning innskrenket innbyggernes sivile rettigheter ved at politi og påtalemyndigheter har fått utvidede fullmakter. I flere land har det blitt åpnet for langvarig arrest uten lov og dom.

I krigs- og konfliktsituasjoner har myndighetene stemplet opposisjonsgrupper som terrorister, og terroriststemplet er benyttet til å rettferdige bruk av sterke midler for å nedkjempe motstand. Terrorisme har i stor grad blitt synonymt med islam og islamister, og dette har skapt et gjensidig forenklet og farlig fiendebilde. Mange i den vestlige verden anser enhver muslim som potensiell terrorist, mens mange muslimer anser alle i Vesten som fiender av islam.

I land som Irak og Afghanistan har dette fiendebildet ikke bare hatt konsekvenser for internasjonale militære styrker, men i høyeste grad også for hjelpearbeidere. Hjelpeorganisasjoner blir i økende grad ansett som en del av den vestlige og fremmede «invasjonen». Dette bildet har blitt ytterligere forsterket av at de internasjonale militære styrkene i begge disse landene har beveget seg inn på de humanitære organisasjonenes arena og engasjert seg i hjelpearbeid, i et forsøk på å vinne tillit i befolkningen. Afghanistan er det beste eksempelet på >>>

Foto: Scampix/AFP/Shaif Marai

Foto: Scampix/REUTERS/Ceerwan Aziz

ISAF-styrkene i Afghanistan utfører ikke bare militære oppgaver, men har også beveget seg inn på de humanitære organisasjonenes arena.

Befolkningen i Irak er uten beskyttelse fra internasjonale humanitære organisasjoner.

at dette har hatt uheldige konsekvenser, i og med at det fortsatt er en rekke hjelpeorganisasjoner til stede i landet – i motsetning til i store deler av Irak og Somalia.

For å stabilisere situasjonen i hele Afghanistan, men spesielt i sør og øst, er et internasjonalt sikkerhetsnærverk påkrevd. Det er flere grunner til at situasjonen i sør og øst er så ille, til tross for massiv militær innsats. Dette er Talibans tradisjonelle makt- og rekrutteringsbase, og de har fortsatt sterk tilstedeværelse i området. Samtidig har den amerikansk-ledede «koalisjonen av villige», Operation Enduring Freedom, fokusert på hardhendte antiterroroperasjoner, uten at dette har bidratt til å skape sikkerhet og trygghet. Med grove brudd på internasjonal humanitær rett, som for eksempel vilkårlige fengslinger, tortur, flybombing av sivile, samt manglende respekt for lokale tradisjoner, har koalisjonen snudd lokalbefolkningen mot seg.

SAMMENBLANDING AV ROLLER Koalisjonsstyrkene i Afghanistan har utført humanitære oppgaver som utdeling av mat og nødhjelp og bygging av hus, skoler og veier. Soldatene har opptrådt i sivile klær og kjørt i hvite umarkerte biler som normalt er forbeholdt nøytrale og upartiske hjelpeorganisasjoner. Koblingen mellom bistand og militær strategi har vært helt tydelig når det er distribuert flygeblader om at folk ikke vil motta assistanse med mindre de samarbeider med koalisjonsstyrkene.

Operation Enduring Freedom er nå innlemmet i NATOs International Security Assistance Force (ISAF), men dessverre har ISAF-styrker videreført deler av den dårlige praksisen med at soldater utfører humanitært arbeid.

Flyktninghjelpen er svært bekymret over en slik sammenblanding av militære og humanitære oppgaver og aktører, og over at militære styrker utfører hjelpearbeid i stadig flere konflikter. Ifølge krigens folkerett har de militære partene ansvaret for å sørge for sikkerhet og for at sivilbefolkningen får den humanitære assistansen de trenger. Samtidig vil utenlandske soldater være militære mål. De utsetter dermed sivilbefolkningen for fare når de påtar seg humanitære oppgaver som matutdeling og husbygging. Dette er ikke militære

oppgaver.

For det andre er hjelpearbeid utført av militære farlig fordi det visker ut skillet mellom de militære og humanitære aktørene. Det kan føre til at sivile hjelpearbeidere blir sett på som part i den væpnede konflikten. Eksempler på dette er de mange alvorlige angrepene på hjelpearbeidere i Afghanistan og bombeattentatene mot FN og Røde Kors i Irak. Den viktigste beskyttelsen hjelpearbeidere har, er tillit i lokalbefolkningen. Denne tilliten mister humanitære aktører når de militære prøver å gjøre jobben deres.

BEHOV FOR SAMSPILL OG DIALOG Flyktninghjelpen erkjenner at det mange steder er helt nødvendig med en militær tilstedeværelse for å muliggjøre humanitær innsats. Både sikkerhet og omfattende hjelpearbeid er nødvendig for å løse en konflikt. Flyktninger må hjelpes til å vende hjem, og sivile strukturer må bygges opp igjen. Dette er det ikke de militære styrkene som skal ta seg av, men FN's humanitære organer, sivile myndigheter og nøytrale og upartiske hjelpeorganisasjoner. De militæres spisskompetanse er krigføring, å utøve eller true med maktbruk. Jobben deres er å sørge for at sivilbefolkningen er trygg, samt å sikre et humanitært handlingsrom for hjelpeorganisasjonene i områder der de har militær tilstedeværelse og utøver effektiv kontroll.

Et godt eksempel er praksisen norske styrker har etablert i Mazar og Maymana i Afghanistan. Her har de militære klart fokus på sikkerhet og en klar avgrensning mot humanitær aktivitet. ISAFs innsats i nord har bidratt til økt stabilitet og er en faktor som har gjort det mulig for Flyktninghjelpen å forsterke innsatsen i disse områdene.

Et godt sivil-militært samspill er viktig. Enda mer grunnleggende er det imidlertid at det internasjonale samfunn, med USA i spissen, må revurdere «krigen mot terror» og det farlige fiendebildet denne har skapt. Både i Irak, Afghanistan og Somalia har det ensidige bildet av opposisjonen som terrorister forhindret politisk dialog for å stanse krigshandlingene og sikre humanitær tilgang. Uten reell politisk dialog, der alle parter er inkludert, kan den internasjonale militære tilstedeværelsen gjøre konfliktene og de humanitære lidelsene verre. ■

Flere titusen palestinere er fordrevet fra sine hjem etter at Israel startet byggingen av muren på Vestbredden.

SKAMMENS MURER

Da Berlin-muren falt i 1989 trodde en hel verden på et friere og åpnere samfunn. Nesten 20 år senere reises det flere murer enn noensinne. Berlin-muren stengte folk inne, mens mange av dagens murer bygges for å stenge migranter og flyktninger ute.

Berlin-muren ble bygget i 1961 og skulle skjerme østtyskerne fra det kapitalistiske Vest-Tyskland, og Vesten i sin helhet. Prisen berlinerne betalte var at familier og nabolag ble fysisk delt, med piggtråd, betong og metall. Høye tårn overvåket ferdselen på begge sider. 1 067 mennesker mistet livet under forsøk på å forsere barrieren.

Våren 2007 er Berlin-muren først og fremst et absurd og litt uvirkelig minne. På Check Point Charlie kan turistene kjøpe farge-rike betongfragmenter av det som gikk under navnet «Skammens mur». Symbolet på den kalde krigen, den ideologiske delelinjen mellom Øst og Vest, var rikt dekorert av kunstnere. Da muren falt i november 1989 trodde mennesker over hele kloden på en verden med mer frihet og færre stengsler.

Slik gikk det ikke. Begrepet «Skammens mur» brukes i dag i Marokko, USA, Midtøsten og Bangladesh. Ikke mindre enn 15 murer er reist etter 1989, de langt fleste på 2000-tallet. I tillegg er flere nye under planlegging – blant annet mellom USA og Mexico, mellom Pakistan og Afghanistan og mellom Thailand og Malaysia. Hensikten er å hindre terror, smugling og/eller illegal innvandring. Innvasjon fra fremmede makter er ingen stor sikkerhetstrussel i dag – fri flyt av fattige mennesker anses av mange regjeringer som farligere.

NY TEKNOLOGI Den eldste muren vi kjenner er den kinesiske mur. Byggearbeidet startet 200 år før Kristus for å holde mongolene ute. Tre hundre år senere påbegynte romerne arbeidet med en 120 kilometer lang mur mot skottene i Storbritannia, en mur som for alltid vil være knyttet til den romerske keiseren Hadrians navn. Begge murene representerte det fremste av datidens forsvarsteknologi, selv om ingen av murene løste problemene de ble bygget for å hindre.

Også dagens murer er ingeniørfaglig håndverk på sitt ypperste – og mest skremmende. Det er utviklet særegne ståltråder, spesialkonstruert for å hindre mennesker å klatre i dem, med barberbladaktige tagger over det hele. I USA diskuteres man muligheten for å bygge en «virtuell» mur langs deler av grensen mot Mexico, der man blant annet skal ta i bruk ubemannede luftfartøyer, overvåkings-satellitter og bevegelsesdetektorer.

Kun et fåtalls murer bygges i dag i ren betong, som USAs mur i Bagdad. Langt flere har form av høyteknologiske gjerder, med sen-

sorer, kameraer og væpnede vakter, for eksempel i Spania, India, Thailand og ikke minst Saudi-Arabias påkostede gjerde mot Irak. Andre igjen, som Israels mur på den okkuperte Vestbredden eller Kinas mur mot Nord-Korea, er kombinasjonsløsninger der det brukes betong i byene og gjerder på landsbygda.

ASYLINSTITUTTET I FARE Østtyskere som klarte å forsere Berlin-muren, ble tatt imot som helter. Illegale innvandrere og asylsøkere uten papirer som tar seg inn i Vest-Europa eller USA, blir kriminalisert. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) varsler at flyktnings rett til bevegelse og beskyttelse står i fare på grunn av sterkere nasjonale sikkerhetstiltak. Etter 11. september har frykten for at terrorister skal misbruke asylinstituttet økt, og flyktnings grunnleggende menneskerettigheter er svekket.

I rapporten «The State of the World's Refugees» 2006 slår UNHCR fast at det vil være naivt å tro at terrorister ikke kan gi seg ut for å være flyktninger. Men rapporten understreker at det er en tungvint måte å komme seg inn i et vestlig land

på. Det finnes knapt utlendingsgrupper som er gjenstand for en grundigere og mer langvarig kontroll enn flyktninger og asylsøkere. Asylprosessen innebærer blant annet å sjekke fingeravtrykk opp mot internasjonale databaser, og asylsøkere som vekker mistenksomhet blir gjerne satt i varetekt. Det finnes også hjemmel i FNs flyktningkonvensjon for å avvise flyktninger som har gjort seg skyld i krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og alvorlig upolitisk kriminalitet. FN frykter derfor at mange stater bruker terrorfrykten som et påskudd for å innføre en strengere asylpolitikk.

Mange menneskerettighetsorganisasjoner er også bekymret for alle dem som lever under umenneskelige forhold i leirer ved de stengte grensene. Stadig flere blir avvist uten mulighet for å prøve sin sak. Stadig oftere blir flyktninger og migranter tvangssendt ut av grenseområder. Stadig flere dør – ofte i desperate forsøk på å forsere grensene på de mest ugjestmilde stedene.

INDRE MURER Det blir også stadig vanligere å gjøre som den italienske byen Padua og den israelske byen Ramle – nemlig å bygge murer inne i byen, mellom nabolag. I Padua er muren satt opp for å skille >>>

« ... flyktnings rett til bevegelse og beskyttelse står i fare på grunn av sterkere nasjonale sikkerhetstiltak »

Foto: UNHCR/J. Wretford

Foto: Reuters/Mahfouz Abu Turck

To millioner irakere har flyktet ut av hjemlandet. Men nå bygges Saudi-Arabia et høyteknologisk gjerde for å stanse flyktninger fra Irak.

En palestinsk kvinne passerer gjennom en glippe i betongbarrieren mellom Vestbredden og en forstad i Øst-Jerusalem, mens muren er under bygging.

ut et område dominert av afrikanske innvandrere, i Ramle for å holde palestinsk-israelere unna en jødisk-israelsk bydel. Siste skudd på denne stammen er de amerikanske militærmyndighetenes mur i Bagdad som skal skille sunni- og sjiamuslimske nabolag. Denne muren reises mot den irakiske regjeringens vilje. Og i Rio de Janeiro har myndighetenes planer om å bygge mur rundt en av de største – og fattigste – favelaene vakt sterke, negative reaksjoner.

Kina har sin egen versjon av indre murer. Da Hong Kong ble overført til Kina i 1999 fryktet mange at fattige kinesere skulle «oversvømme» den rike enklaven. Derfor forsterket man den tidligere internasjonale grensen, slik at den i dag utgjør en mur inn mot frihandelssonen Shenzhen. For å passere denne grensen må folk ha spesielle ID-kort som blant annet inneholder biometrisk informasjon som fingeravtrykk. På denne måten kan Kina både kontrollere den økonomiske og den politiske migrasjonen. Dissidenter slipper ikke inn i det mer frisinnete Hong Kong, og systemkritikere holdes ute.

NÅR ER «FAREN OVER»? I likhet med det Øst-Tyskland som bygget Berlin-muren, hevder de fleste byggherrene at barrierene er midlertidige – de skal kunne tas ned når faren er over. Men midlertidighet er et relativt begrep. Hver byggekloss i den amerikanske muren

i Bagdad veier 6,3 tonn og er ikke lette å flytte. I Israel regner man 50 år som innenfor midlertidighetens ramme.

En titt på de litt eldre murene bygget i moderne tid, viser at det skal litt til å ta dem ned når de først er reist. Muren mellom katolikker og protestanter i det nordirske Belfast står fortsatt, selv om kampene er over. Den demilitariserte sonen mellom Nord- og Sør-Korea har vært et konglomerat av piggtårn, vaktårn, landminer og sensorer siden 1953. Kypros ble delt i 1974 og er det fremdeles. Sør-Afrikas elektriske gjerde mot Mosambik ble bygget i 1975 for å holde flyktninger fra borgerkrigen ute, men har nå fått en ny oppgave – nemlig å hindre fattige migranter fra å komme inn i landet.

CEUTA OG MELILLA

EUROPAS SØR-GRENSE Schengen-avtalen utgjør Europas byråkratiske mur mot fattige mennesker fra den tredje verden. I denne muren er flypersonell, tollere og saksbehandlere byggesteinene. I tillegg utgjør havet en naturlig separasjonsbarriere, som afrikane-re og i økende grad asiater forsøker å forsere i små og ofte dårlige båter. Mange tusen mennesker har mistet livet i Middelhavet eller Atlanterhavet de siste årene. Alternativet til den livsfarlige sjøvei-

» USYNLIGE MURER UTHULER ASYLRETTE

FNs menneskerettighetserklæring fastslår at ethvert menneske som er utsatt for forfølgelse i hjemlandet, har rett til å søke asyl i et annet land. Men stadig flere land bygger usynlige murer som gjør det vanskelig for flyktninger å benytte seg av denne retten.

EU og andre vestlige land har gått foran når det gjelder å reise usynlige murer som stenger flyktninger og asylsøkere ute. En av byggesteinene i slike murer er strenge visumregler som gjør det vanskelig for mennesker fra «asylproduserende land» å reise inn i vestlige land på lovlig vis. En annen byggestein er bødelegging av transportselska-

per som frakter personer uten gyldige papirer. Frykt for bøter fører til at flyselskaper og andre transportselskaper siler ut reisende som ikke har gyldige papirer, eller som mistenkes for å ha falske papirer. Det betyr at flyselskaper er med på å avgjøre hvem som skal få mulighet til å søke om asyl.

De usynlige murene forsvares med at de er nødvendige for å få bukt med ulovlig innvandring. Men konsekvensen er at også mennesker med behov for beskyttelse, stenges ute.

Foto: Reuters/Goran Tomasevic

En palestiner stikker hånden gjennom en sprekk i muren Israel bygger på Vestbredden.

en har for mange vært transittleirene ved de to spanske enklavene Ceuta og Melilla, som begge ligger i Marokko. Dette er Europas sørligste grense, og her har Spania bygget mur på egne og Europas vegne. Denne muren har form av et gjerde og har som uttalt mål å stoppe illegal innvandring og smugling. Store deler er sponset av EU.

I oktober 2005 forsøkte rundt 700 afrikanere å ta seg kollektivt over gjerdet rundt Melilla. Mange av dem ble skutt i ryggen av marokkanske grensepolitimenn, og seks personer døde. Måneden før døde fem personer i en liknende situasjon ved Ceuta, der flertallet klarte å forsere muren. Gjerdene rundt Ceuta og Melilla var begge opprinnelig tre meter høye, men er i ferd med å forhøyes til seks meter. Med jevne mellomrom er det satt opp kontrolltårn, og området patruljeres av politi. Lyskastere, lyd- og bevegelsessensorer samt videokameraer er koblet sammen med underjordiske kabler og overvåkes i en kontrollsentral.

I 2006 dokumenterte Amnesty International at det spanske politiet skyter på immigrantene, som ofte forsøker å forsere gjerdet ved å «raide» det. Et slikt raid innebærer at en stor gruppe mennesker forsøker å komme seg over samtidig, i håp om å være så mange at grensevaktene ikke klarer å stoppe alle. Spanjolene bruker store gummikuler som ikke skal drepe, men forhindre immigrantene å klatre i gjerdet. Men politiet velger ofte å vente til folk nesten har kommet seg over. Når de har ansikt og overkroppen eksponert skyter de, og selv om kulene i seg selv ikke er dødelige, kan de likevel knuse bein i ansikt og overkropp. Dessuten mister folk gjerne taket og faller.

Slike raid har fått spanske myndigheter til å investere i et tredje gjerde, et såkalt barberbladgjerde, som i motsetning til piggtrådgjerdet ikke bare har piggene på toppen, men langs det hele. EU har finansiert det åtte kilometer lange gjerdet rundt Ceuta, som skal ha kostet rundt 30 millioner euro. Gjerdet rundt Melilla er ti kilometer og skal ha kostet spanjolene 30 millioner euro.

Disse stengslene fungerer. Det meldes om stadig færre migrantleire i buffersonen. Men det hører også med til historien at Amnesty og Leger

Foto: UNHCR / J. Björngvinsson

Disse afrikanske guttene har fått hjelp av menneskesmuglere til å komme til Jemen. For mange er drømmen å komme videre til Europa.

uten grenser begge hevder at marokkanske myndigheter har dumpet hundrevis av uønskede migranter i ørkenen, uten mat og vann.

VEST-SAHARA

MAROKKOS «BERM» Marokko anerkjenner ikke spanjolenes eierskap over Ceuta og Melilla i nord, og ser enklavene som en kolonihistorisk rest. Landet har imidlertid bygget sin egen mur i sand og stein i sørøst. Denne 2 700 kilometer lange «bermen» – eller jorrdiket – er en mur av den «gamle» typen. Den er en politisk mur som skal sikre marokkansk kontroll over det okkuperte Vest-Sahara mot frigjøringsbevegelsen Polisario.

Vest-Sahara var en spansk koloni fram til 1975. Området ble okkupert av Marokko og Mauritania før spanjolene trakk seg ut, og i dag har Marokko okkupert mesteparten av landet, inkludert områdene som har de rikeste naturressursene. «Bermen» ble påbegynt i 1981 og sto ferdig i 1987. Den er omtrent tre meter høy og rikt utstyrt med bunkere og landminer, militære baser, artilleriposter og landingsstriper for fly. Radarmaster og annet elektronisk overvåkningsutstyr skanner områdene på den siden som kontrolleres av motstandsbevegelsen Polisario.

En rekke viktige byer i Vest-Sahara, ikke minst hovedstaden Laayoune og fosfatgruven ved Bou Craa, ligger på marokkansk-kontrollert side. Inne i det okkuperte Vest-Sahara er det bare rundt 100 000 sahwawier igjen, mens det er minst fire ganger så mange marokkanske bosettere og soldater. Marokko kaller dette landets «sørlige provinser», men FN anerkjenner ikke marokkansk overherredømme over området. I FN behandles Vest-Sahara som et uløst koloniproblem.

Det Polisario-kontrollerte området er et ugjestmildt område som for det meste er ubebodd, og opp til 165 000 sahwawier lever i flyktningleire i Algerie, mens anslagsvis 25 000 bor i Mauritania. Flyktningene i Algerie er svært isolert og lever under vanskelige forhold. Temperaturen varierer fra under frysepunktet til 50-60 varmegrader. Det lille som finnes av jord er karrig, og det er bare mulig å dyrke ti

prosent av den maten flyktningene trenger. Folk i leirene er derfor helt avhengige av å få mat utenfra. Leirene mangler også både medisiner og medisinsk utstyr, og skolesystemet har brutt mer eller mindre fullstendig sammen.

Fortsatt venter flyktningene på at det skal arrangeres en folkeavstemning i tråd med FN's fredsplan. Marokko godtar imidlertid ikke at selvstendighet skal være et valgalternativ, bare grader av autonomi innenfor Marokkos grenser.

PALESTINA

ISRAELS «SIKKERHETSGJERDE» Israel har bygget gjerder mot sine naboer både i sør og nord, og den palestinske Gaza-stripen ble gjerdet inn allerede i 1993. Muren på den israelskokkuperte Vestbredden er likevel den mest omtalte og omdiskuterte av de moderne murene. Offisielt er den reist for å hindre palestinske selvmordsbombere i å ta seg inn i Israel, og byggingen ble påbegynt i 2002. Israelerne insisterer på at ordet «mur» er misvisende fordi ca 80 prosent av det omtrent 700 kilometer lange byggverket er et høyteknologisk gjerde med sensorer, tv-kameraer, piggetråd og patruljebiler. I israelsk terminologi heter det i stedet «sikkerhetsgjerde».

For palestinerne spiller det liten rolle om de står overfor et 60-100 meter bredt gjerde (på landsbygda) eller en seks til åtte meter høy betongmur (i byene). Muren konfiskerer viktig palestinsk jordbruksland og fordriver befolkningen i byer som Jerusalem og Betlehem fra sine hjem. Menneskerettighetsdomstolen i Haag har dømt muren ulovlig, fordi den ikke følger den såkalte grønne linja (våpenhvilelinjen fra krigen i 1949) som utgjør den uoffisielle grensen mellom Israel og Palestina.

Mange steder skjærer muren dypt inn på palestinsk territorium og legger bøndenes marker i såkalte sikkerhetssoner der eierne har ingen eller begrenset tilgang. Gjerdet er utstyrt med et 40-talls såkalte jordbruksporter som bøndene skal kunne bruke for å få tilgang til

jorda i sikkerhetssonene. Men først må de ha tillatelser, noe som medfører et marerittaktig byråkrati. Kun ett israelsk kontor utsteder tillatelser, og bøndene må kunne dokumentere eierskap og bruk av jorda. Hvis ikke kan Israel erklære jorda for «brakkmark» og statlig (israelsk) eiendom. Selv om eierskapet kan bevises, i noen tilfelle etter så vel ottomansk lov og britisk mandatlov som israelsk lov, kan bøndene risikere å få jorda si konfiskert av «sikkerhetsgrunner».

I det palestinske Øst-Jerusalem har flere titusener måttet flytte etter at muren ble bygget. En rekke hus er revet av israelerne med henvisning til at de er oppført uten de nødvendige tillatelser. Øst-Jerusalem er en del av okkupert Palestina, og mellom 1967 og 2004 har det israelske boligministeriet bygget 54 000 leiligheter reservert for jødiske beboere. Kun 22 boliger er legalt bygget for palestinere i samme tidsrom. Muren skiller nå Øst-Jerusalem fra resten av Vestbredden, noe som skaper store praktiske problemer for folk. Mange palestinere jobber i Israel eller i deler av Jerusalem som Israel har innlemmet på «sin» side av muren. Muren hindrer folk i å gå på jobb og skole, og den splitter familier. Den hindrer handel og tilgang til helsetjenester og sanitære tjenester. I Betlehem har den konfiskert så godt som alle friarealer. En rapport fra Flyktninghjelpen, *Displaced by the wall*, viser at 17 prosent av dem som har skiftet bosted de siste årene har gjort det som en direkte konsekvens av muren.

Muren beskytter derimot illegale israelske bosettinger på Vestbredden. Ifølge den israelske menneskerettighetsorganisasjonen B'Tselem er 170 000 settlere, eller omlag 76 prosent av settlerbefolkningen, på «israelsk» side av muren. 250 000 palestinere lever i enklaver, der all bevegelse kontrolleres av israelerne. Muren står i sammenheng med et nettverk av kontrollposter og «etniske rene» veier for israelere.

INDIA

MURER MOT MUSLIMER Etter 11. september 2001 er terror en alt vanligere begrunnelse for ulike sikkerhetstiltak. I likhet med >>>

>> MURER MOT FLYKTNINGER

En rekke av murene som er bygget, eller er under bygging, i ulike deler av verden, har på ulikt vis konsekvenser for flyktninger og asylsøkere:

Mennesker tvinges på flukt: Mange tusen palestinere er tvunget ut av hjemmene sine som et direkte resultat av muren Israel bygger på Vestbredden. Bare i Øst-Jerusalem har flere titusener måttet flytte etter at arbeidet med muren ble påbegynt.

Flyktninger stenges ute: Murene rundt de spanske enklavene Ceuta og Melilla i Marokko er reist for å hindre mennesker i komme inn på spansk territorium, og dermed inn i EU. Murene skiller ikke mellom migranter og flyktninger med behov for beskyttelse, og forhindrer mennesker i å benytte retten til å søke asyl.

Muren Saudi-Arabia bygger mot Irak skal forhindre irakiske flyktninger i å ta seg inn i Saudi-Arabia.

Motvirker løsning på fastlåste flyktningssituasjoner: Marokkos okkupasjon av Vest-Sahara har ført til at en hel generasjon unge mennesker har vokst opp under elendige forhold i flyktningleirer på algerisk jord, uten å ha sett hjemlandet sitt. Muren Marokko har bygget i Vest-Sahara befester okkupasjonen og motvirker en løsning som kan gjøre det mulig for flyktningene å vende hjem.

På Kypros ble 260 000 mennesker drevet på flukt da landet ble delt i to for mer enn 30 år siden. Muren og gjerdene som deler landet, fastholder delingen som innebærer at det fortsatt er 200 000 fordrevne på Kypros.

En spansk soldat patruljerer gjerdet som skal hindre flyktninger og migranter i å ta seg inn i den spanske enklaven Ceuta i Marokko.

Foto: Scampix/REUTERS/Anton Meres

Israel bruker India terror som den offisielle begrunnelsen for å bygge mur mot sine muslimske naboland – Pakistan i nordvest og Bangladesh i øst.

Gjerdet mot Bangladesh skal stå ferdig i løpet 2007 og bli over 4 000 kilometer langt. Byggearbeidet foregår i høy hastighet, påskyndet av frykten for terrorangrep fra militante bangladeshiske grupper knyttet til al-Qaida. India frykter at Bangladesh er i ferd med å utvikle seg til «et nytt Afghanistan», og indiske myndigheter kritiserer regjeringen i Dhaka for ikke å gjøre nok for å stoppe urolighetene. En rekke bombeangrep utført av grupper som Jamaatul Mujahideen Bangladesh, knyttet blant annet til Taliban i Afghanistan, har drept og såret hundrevis av mennesker i Bangladesh de siste årene.

Gjerdet mot Bangladesh er ca 3,6 meter høyt og skal også hindre våpensmuglere og illegale innvandrere i å ta seg over grensen. India hevder det er 20 millioner illegale bangladeshere i landet. Muren skjærer gjennom den indiske regnskogen, og strategiske områder vil bli strømførende. Designmessig skal den være inspirert av Israels mur på Vestbredden. I tillegg patruljeres området av grensevakter. Også på Bangladesh-siden voktes grensen av 25 000 soldater.

Byggingen av muren er i seg selv ikke noe kontroversielt spørsmål mellom de to regjeringene. Uenigheten går på hvor gjerdet skal settes opp. Bangladesh mener India bryter en 30 år gammel overenskomst om hvor nær grensen man kan sette opp en barriere. Grensen ble i sin tid tegnet av en britisk byråkrat, men nå «sementeres» den i stål. For lokalbefolkningen i grenseområdene har Indias behov for sikkerhet resultert i usikkerhet. Folk risikerer å bli skutt dersom de ved en feiltakelse befinner seg på indisk side av grensen. Det finnes porter i gjerdet, men de er ikke alltid åpne.

Det 550 kilometer lange gjerdet i det omstridte Kashmir har vakt protester fra den pakistanske regjeringen. Gjerdet skal hindre våpensmuglere og kashmirske separatister i å ta seg inn i India, men Pakistan anerkjenner ikke Indias rett til å bygge en barriere i dette området. Ifølge Pakistan er ikke grensen formelt opptegnet.

Barrieren ble påbegynt på 1990-tallet, men arbeidet opphørte etter at urolighetene blusset opp igjen i 2000. Byggearbeidet ble gjenopptatt etter våpenhvileavtalen i 2003, og gjerdet sto ferdig i 2004. Også denne muren er inspirert av israelsk teknologi, men i motsetning til Israel har inderne bygget muren langt inne på eget

» EKSISTERENDE OG PLANLAGTE MURER

BYGGET FØR BERLIN-MURENS FALL:

Korea: Demilitarisert soner mellom Nord- og Sør-Korea. Etablert i 1953.

Belfast: Mur mellom katolikker og protestanter. Ferdig på begynnelsen av 1970-tallet.

Kypros: Mur mellom den tyrkiske og greske delen av befolkningen. Ferdig i 1974.

Sør-Afrika/Mosambik:

Elektrisk gjerde bygget av Sør-Afrika. Ferdig i 1975.

Marokkos mur i Vest-Sahara: Stein og jordmur. Ferdig i 1987.

BYGGET ETTER BERLIN-MURENS FALL:

Spania/Marokko: Gjerde rundt enklaven Melilla. 11 km. Bygget 1998.

Spania/Marokko: Gjerde rundt den spanske autonome byen Ceuta. 8 km. Bygget 2001.

Botswana/Zimbabwe: Elektrisk gjerde bygget av Botswana. 500 km. Bygget 2003.

Kuwait/Irak: Gjerde bygget av Kuwait. 193 kilometer. Bygget 1991.

Saudi-Arabia/Jemen: Gjerde bygget av Saudi-Arabia. 75 kilometer. Bygget 2004.

Saudi-Arabia/Irak: Høyteknologisk gjerde bygget av Saudi-Arabia. 885 kilometer. Skal stå ferdig i 2008.

Forente arabiske emirater/

Oman: Gjerde bygget av Forente arabiske emirater. 410 kilometer. Bygget 2007.

Israel/Palestina: Mur og gjerde bygget av Israel. 703 kilometer. Bygging påbegynt i 2002.

India/Pakistan: Gjerde mot Kashmir bygget av India. 550 kilometer. Bygget 2004.

India/Bangladesh: Gjerde bygget av India. 3 268 kilometer. Bygging pågår.

Brunei/Malaysia: 20 kilometer mot det omstridte landområdet Limbang. Bygget 2005.

Kina/Hong Kong:

Høyteknologisk grense mot den økonomiske sonen i Guangdong. 32 kilometer. Bygget 1999.

Kina/Nord-Korea: Kombinasjon av piggråd og betong. 1 416 kilometer. Bygget 2006.

Usbekistan/Kirgisistan: Gjerde bygget av Usbekistan på omstridt landområde. 870 kilometer. Bygget 1999.

USA/Irak: USA bygger inn bydel i Bagdad. 5 kilometer. Under bygging.

PLANLAGTE MURER:

USA/Mexico: USA vil forbinde eksisterende barrierer til en sammenhengende høyteknologisk grensemur. 3 360 kilometer.

Pakistan/Afghanistan: Pakistan planlegger et minelagt gjerde. 2 400 kilometer.

Thailand/Malaysia: Foreslått av Thailand etter uroligheter i den sørlige provinsen i 2004. 650 kilometer.

NOEN INDRE MURER:

Italia: Padua. 3 meter høy mur rundt afrikansk-dominert boligområde.

Israel: Ramle. Mur mellom palestinsk-israelsk og jødisk-israelsk nabolag.

Brasil: Rio de Janeiro. Mur rundt en av de største og fattigste favelaene.

En rabbiner demonstrerer mot byggingen av den israelske muren på Vestbredden.

territorium. India har imidlertid minelagt området mellom de to nettinggjerdene, noe Israel ikke har gjort.

USA/MEXICO

MUR MOT BILLIG ARBEIDSKRAFT «Gode gjerder skaper gode naboer», skrev den amerikanske dikteren Robert Frost (1874-1983), men det var før USA vedtok å bygge mur langs grensen mot Mexico.

Immigrantstaten framfor noen planlegger nå en mur som skal hindre illegal innvandring fra Mexico og andre latinamerikanske land. Fra meksikanernes synspunkt vitner disse planene om dobbeltmoral og om USAs manglende vilje til å ta ansvar for den billige meksikanske arbeidskraften.

4,9 prosent av arbeidsstokken i USA (7,2 millioner mennesker) er illegalt innvandrete meksikanere. De fleste jobber i jordbruket eller i byggebransjen, og mange betaler faktisk skatt til den amerikanske staten. Det er bred enighet om at økonomien i det sørlige USA er avhengig av denne arbeidskraften.

Muren som er under planlegging, vil bli mer enn hundre mil lang. Den vil knytte sammen de barrierene som allerede finnes ved grensen, i hovedsak ved de største byene. De fleste som prøver å ta seg over grensen, forsøker derfor å forsere ørkenen, med stor fare for sitt eget liv. I høysesongen, når det ikke er alt for varmt, rapporteres det at 3-4 000 mennesker begir seg ut på denne skjebneturen hver eneste natt. Migrantene risikerer å tørste i hjel, mange blir ranet, kvinner blir voldtatt og en del blir skutt. Såkalte Minutemen utgjør et frivillig væpnet vaktkorps rundt farmene i grenseområdene, og de skyter.

Omtrent en halv million mennesker lykkes hvert år i å ta seg inn i USA over sørgrensen. Over en million blir tatt av politiet.

RIKE LAND BYGGER MEST En rask titt på verdenskartet avslører at det er de rike som bygger murer. I Latin-Amerika finner vi ingen murer mellom land. I tillegg til Sør-Afrika er det bare Botswana som har bygget murer på det afrikanske kontinentet. Botswana bygget et fire meter høyt elektrisk gjerde mot Zimbabwe i 2003. Begrunnelsen var formelt å beskytte seg mot munn- og klovtsyke, men gjerdet fungerer også mot økonomiske og politiske flyktninger fra Zimbabwe.

Saudi-Arabia er i en liknende situasjon. Landet forventer at Irak vil gå i politisk, sosial og ikke minst sikkerhetsmessig oppløsning og at dette vil medføre en strøm av flyktninger sørover. I tillegg frykter regjeringen at saudiske terrorister og leiesoldater i Irak vil bringe borgerkrigen med seg tilbake til Riyadh. Saudierne er derfor i ferd med å reise verdens hittil aller dyreste og mest avanserte mur mot nabolandet i nord. Det teknologiske utstyret inkluderer ultrafiolette sensorer og ansiktslesere, og det spekuleres i om saudiene

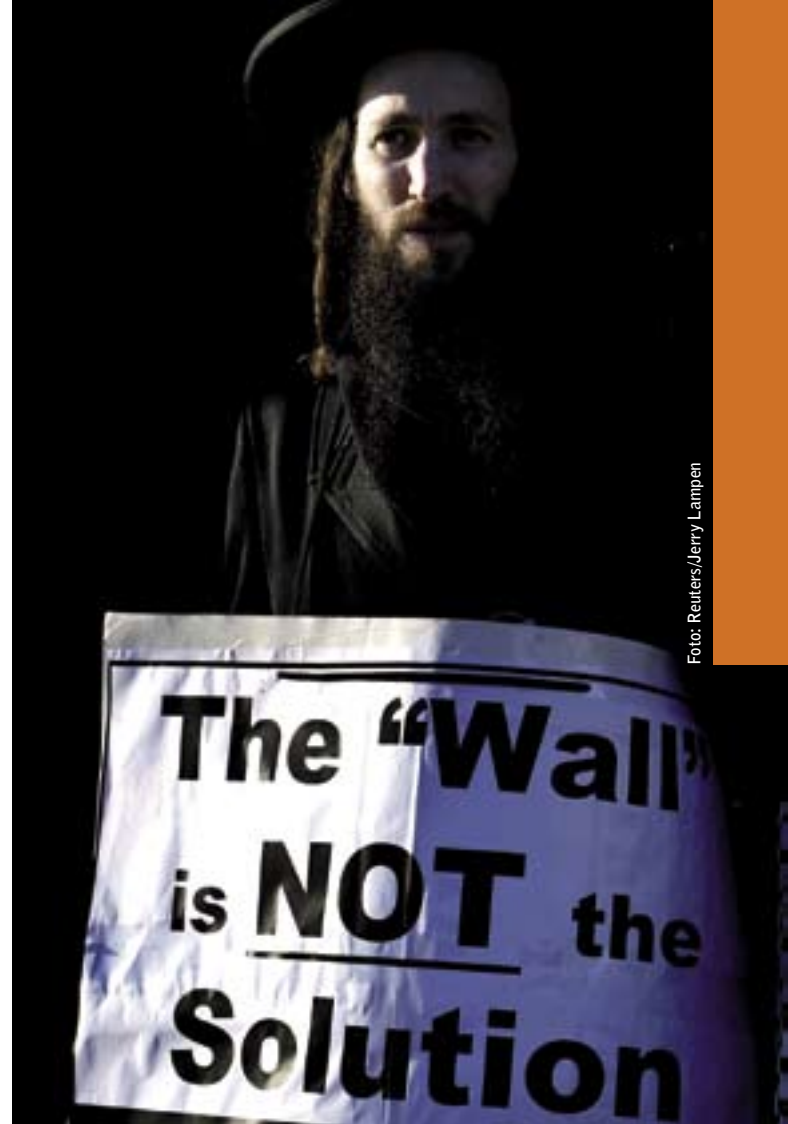

Foto: Reuters/Jerry Lampen

også vil investere i et automatisk våpensystem som skyter etter mistenkte.

LANGT TIL JERIKO I bibelsk tid, etter førti års vandring i ørkenen, kom israelittene omsider fram til Det lovede land. Der ble de møtt av Jerikos uovervinnelige murer. Israelittene gikk rundt bymurene, en gang per dag i seks dager. På den sjuende dagen gjentok de rundten sju ganger. Så satte prestene trompetene sine mot leppene, og murene falt i grus.

I mytenes verden er det fortsatt de som river ned murene, som har retten og rettferdigheten på sin side. I frihetens, mobilitetens og demokratiets tidsalder kan det se ut som det er omvendt. Handel og informasjon flyter friere enn noen gang, men bevegelsesfrihet er i ferd med å bli et knapt gode, et privilegium for de bemedlede.

Det hører med til historien om Jeriko at israelittene la byen øde og forbannet den. For murer stenger ikke bare folk ute, de stenger også folk inne. De sementerer sosiale, økonomiske og politiske ulikheter og konflikter, men løser dem ikke. ■

Artikkelen om skammens murer er skrevet av Anne Hege Simonsen, som er journalist, forsker og faglitterær forfatter. Simonsen har tidligere vært redaktør av Ny Tid og Verdensmagasinet X og har blant annet skrevet boka *Mur - delt landskap i Israel og Palestina, sammen med Nora Ingdøl*.

En afrikaner kikker ut av vinduet i et telt på Kanariøyene etter at han er tatt i forsøket på å ta seg inn i EU sjøveien.

NORGE OG EUROPEISK FLYKTNINGSPOLITIKK

I forhold til flyktninger og asylsøkere går Norges sørlige grense i Middelhavet, mens EUs nordlige grense går mellom Nord-Norge og Russland. Norges asyl- og flyktningpolitikk er tett knyttet til utviklingen av en felles EU-politikk på dette feltet. Norge har derfor et ansvar for at denne politikken ikke svekker flyktningers rettigheter og muligheter til å få beskyttelse.

Høsten 2006 og våren 2007 patruljerte fly, helikoptre og skip fra en rekke EU-land havområdene mellom Kanariøyene og de vestafrikanske landene Senegal, Mauritania og Kapp Verde. Formålet var å hindre afrikanere fra å legge ut på havet og ta seg over til Kanariøyene, og dermed komme seg inn i EU.

Overvåkingen av kystområdene ble satt i gang på grunn av en økende bekymring i EU over at Kanariøyene hadde utviklet seg til å bli en av de viktigste innfallsportene for illegal innvandring til EU. Patruljeringen inngikk i operasjon Hera, som ble koordinert av det europeiske grensekontrollbyrået Frontex. I tillegg til overvåking av kystområdene, omfattet operasjonen også intervjuer med migranter som hadde klart å komme seg til Kanariøyene. Mange av dem ble returnert til landene de kom fra.

Operasjon Hera inngår i en kontinuerlig overvåking i Middelhavet og Atlanterhavet for å stanse illegal innvandring sjøveien. Og ifølge Frontex har operasjonen vært en suksess. De to første månedene av operasjon Hera kom 11 000 illegale innvandrere til Kanariøyene, mens 2 300 ble forhindret fra å legge ut fra kysten av Mauritania og Senegal. Etter nyttår sank imidlertid tilstrømmingen til Kanariøyene dramatisk. I løpet av februar og mars 2007 ankom bare 585 migranter Kanariøyene, mens 1 167 personer ble stanset i forsøket på å legge ut på sjøen fra kysten av Vest-Afrika.

POLITISKE UTFORDRINGER Operasjon Hera er den hittil mest langvarige operasjonen gjennomført av Frontex, som ble vedtatt opprettet i 2004 for å styrke kontrollen og overvåkingen av EUs ytre grenser, og som begynte sitt arbeid i 2005. I tillegg til EU-landene er Norge

og Island med i Frontex, og som Frontex-medlem deltok Norge i operasjon Hera. Ifølge EU var ikke operasjonen et forsøk på å bygge «Festning Europa». Den ble omtalt som et bidrag til å redusere illegal innvandring og menneskesmugling og til å hindre at folk mistet livet under forsøk på å nå Europa sjøveien i skrøpelige farkoster. Operasjon Hera er likevel eksempel på noen av utfordringene EU – og Norge – står overfor i innvandrings-, flyktning- og asylpolitikken. I et flyktningpolitisk perspektiv er et sentralt spørsmål hvordan man skal gjennomføre grense- og innvandringskontroll samtidig som man ivaretar flyktningers rettigheter og behov for beskyttelse.

Ifølge flyktningretten kan en asylsøker krysse en grense ulovlig, for eksempel utenom et godkjent grensepasseringssted eller med falske reisedokumenter, uten at han dermed blir «ulovlig innvandrerdre». Denne regelen ser ofte ut til å gå i glemmeboken i de politiske debattene som føres både i Norge og ellers i Europa.

SAMORDNING I EU I europeisk politikk har man iherdig forsøkt å holde arbeidsmigrasjon og flyktningmigrasjon fra hverandre. Samtidig er det en erkjennelse av at områdene går over i hverandre, noe som er synlig i de senere årenes bestrebelser på å samordne EU-landenes politikk på disse områdene.

I oktober 1999 sammenkalte EU-landene til toppmøte i Tammerfors i Finland for å diskutere europeisk samarbeid om grensekontroll, asylpolitikk og andre justispolitiske spørsmål. Blant de viktigste uttalelsene EUs regjeringssjefer kom med den gangen, var betydningen av å sikre at kontrollmekanismer skulle stå i et balansert forhold til asylsøkeres og flyktningers rettigheter og behov. Dette var en anerkjennelse, ikke bare av staters legitime behov og rett til å ha kontroll med hvem som kommer inn i landet og hvem som får bli, men også av flyktningers legitime behov for sikkerhet og fundamentale menneskerettigheter.

På denne bakgrunn skulle regelverk vedtas, politikkområder videreutvikles og institusjonelle endringer foretas. Utviklingen av en felles EU-politikk skulle blant annet inkorporere det tidligere mellomstatlige Schengen-samarbeidet om grensekontroll, politisamarbeid, informasjonsutveksling og visumsamarbeid. Norge fremforhandlet en ny Schengen-avtale med EU. Nå er Middelhavet

>> ASYLSØKERE TIL EU 2002-2006 ¹⁾

2002	425 540
2003	346 690
2004	279 860
2005	239 770
2006	198 900

¹⁾ Omfatter alle landene som var medlem av EU pr. 31.12. 2006. Kilde: UNHCR

Norges grense i sør, og Norges grense mot Russland er alle Schengen-landenes grense i nord.

Samarbeid om grensekontroll og visumsamarbeid har store konsekvenser for asylsøkeres og flyktningers mulighet til å søke beskyttelse. Det har også det såkalte Dublin-samarbeidet, som fastlegger hvilket land som skal ha ansvaret for behandlingen av en asylsak. Norge har en formalisert samarbeidsavtale med EU også på dette området.

NORGE HAR ET ANSVAR Norges samarbeid med Europa om kontroll og fordeling av asylsaker gjør Norge til en europeisk aktør på dette feltet, med et medansvar for politikken som utformes. Norges politikk er knyttet til utviklingen i EU både på grunn av de formaliserte samarbeidsavtalene vi har og gjennom den indirekte virkningen av øvrige regelverk, selv om Norge der står utenfor. Derfor er det betimelig å stille spørsmål til den norske regjeringen og til beslutningstakere i utlendingssaker om flyktningers rettigheter er godt nok sikret.

Det er viktig å se på reglene som er vedtatt gjennom et felles europeisk asylsystem (se ramme), og på konsekvensene av disse i lys av allerede eksisterende folkerett. Det handler blant annet om forholdet til menneskerettigheter og flyktningrettslige prinsipper: som retten til å forlate eget land og retten til å søke asyl, adgang til territoriet og til asylprosedyrer, rett til flyktningbeskyttelse dersom kriteriene i FNs flyktningkonvensjon er oppfylt, og rett til ikke å bli returnert til et område hvor liv og sikkerhet er i fare (non-refoulement-prinsippet).

RETT TIL Å SØKE ASYL I følge menneskerettighetene har ethvert menneske rett til å forlate sitt eget land og rett til å søke asyl i et annet land. Derimot finnes det ikke noe folkerettslig krav om at stater aktivt må bidra til at mennesker som risikerer forfølgelse eller som trenger beskyttelse av andre grunner, får hjelp til å flykte. Flyktning-

retten gir heller ikke i utgangspunktet rett til å få innvilget asyl, kun rett til å søke asyl.

Ikke desto mindre er det et dilemma at visumkrav og andre restriksjoner i forbindelse med utreise bidrar til å vanskeliggjøre flukt. Visumsamarbeidet innenfor rammen av Schengen er et eksempel på dette. Det samme gjelder samarbeid om bøtelegging av transportørselskaper. For å unngå bøter tar for eksempel flyselskaper forholdsregler mot frakt av potensielle flyktninger ved å sørge for så god kontroll at personer uten dekkende reisedokumenter ikke får reist ut. Flypasspersonell blir på denne måten en indirekte silingsinstans som vil avgjøre om personer som trenger beskyttelse, får anledning til å flykte eller ikke. Styrking av utreisekontroll ved utplassering av Schengen-representanter (Schengen liaison officers) i en rekke «asylproduserende land», bidrar også til å stanse utreise av personer som ikke har dokumenter i orden.

Operasjonene EUs grensekontrollorgan Frontex gjennomfører i Middelhavet, som stanser båter med både flyktninger og andre migranter om bord, er nok et eksempel på kontrolltiltak som kan ramme personer med behov for beskyttelse. Alle disse kontrolltiltakene er forståelige i forhold til staters behov for å kontrollere hvem som skal komme inn i landet. Det er derimot ikke betryggende i forhold til å sikre at personer faktisk får mulighet til å søke asyl.

STORE FARER Mennesker blir oftere og oftere tvunget til å flykte ved hjelp av smuglere og med falske dokumenter. I neste omgang vil dette ofte vanskeliggjøre deres muligheter til å få beskyttelse dersom de når fram til et asylland.

Mange migranter og flyktninger utsetter seg for store farer. I 2006 antar man at ca 6 000 mennesker druknet i Middelhavet på vei til Europa. Tallet kan være høyere. Og de som når fram og søker asyl, er ikke garantert en behandling i tråd med internasjonal flyktningrett. Å krysse en grense ulovlig kan ha alvorlige konsekvenser for asylsøkere. Blant annet benyttes internering i økende grad. Det å

>> SPRIKENDE ASYL PRAKSIS

Tall for EU-landenes behandling av asylsøknader fra irakere viser at det er store forskjeller fra land til land. Mens bare 3 prosent av irakiske asylsøkere fikk beskyttelse i Danmark i 2006, fikk 80 prosent beskyttelse i Sverige. Tabellen viser andelen av irakiske asylsøkere som fikk innvilget asyl eller annen form for beskyttelse i utvalgte EU-land i 2006.

Kilde: UNHCR

Land	Andel som fikk innvilget asyl (prosent)	Andel som fikk innvilget annen form for beskyttelse (prosent)
Danmark	0	3
Finland	6	54
Frankrike	0	23
Tyskland	7	1
Nederland	1	18
Sverige	3	77
Storbritannia	3	8

NY ASYLLOVGIVNING I EU

EU har som ambisjon å etablere en felles et felles europeisk asylsystem. Grunnlaget for EUs asyllovgivning ligger i fem regelsett, som allerede er vedtatt:

- Statusdirektiv
- Direktiv om midlertidig beskyttelse
- Prosedyredirektiv
- Mottaksdirektiv
- Dublin-forordning

Statusdirektivet inneholder EUs felles minimumsregler om tolkning av Flyktningkonvensjonens flyktningbegrep og felles regler om hvem som ellers skal innvilges internasjonal beskyttelse (subsidiær beskyttelse). Hensikten er at EU-landene skal harmonisere sin praksis og at dette vil bidra til at asylsøkere slutter å reise fra land til land og søke asyl flere steder («asylshopping»). Til tross for disse ambisjonene er det fremdeles slik at medlemslandene tolker flyktningbegrepet forskjellig. En tsjetsjensk asylsøker som kommer til Østerrike, Belgia eller Frankrike, har mye større sjanse til få asyl enn om han eller hun kommer til Slovakia, Tsjekkia, Polen, Sverige eller Tyskland. Store variasjoner i innvilgelsesstatistikken viser at det fortsatt er av stor betydning i hvilket land en asylsøker får behandlet sin sak.

Statusdirektivet er langt på vei lojalt i forhold til Flyktningkonvensjonen. Det har blant annet regler om tolkning av forfølgelsesbegrepet basert på mer enn femti års europeisk praksis. Flyktningkonvensjonen selv er taus på dette punkt. Den mest positive nyvinningen i Statusdirektivet er likevel fellesregler om subsidiær beskyttelse.

Direktivet om midlertidig beskyttelse er ment for krisesituasjoner med masseflykt, og det er opp til medlemslandene å fastsette hva som

menes med krisesituasjon i hvert enkelt tilfelle. Direktivet har foreløpig ikke vært i bruk, men det gir EUs medlemsland en tredje beskyttelsesvariant i tillegg til asyl og subsidiær beskyttelse etter Statusdirektivet.

Prosedyredirektivet som gir felles minimumsregler om asylprosedyrer for alle medlemslandene, er det regelverket som har skapt flest kontroverser. Både European Council on Refugees and Exiles (ECRE) og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har stilt seg svært kritiske til dette. Prosedyredirektivet inneholder så mange unntaksbestemmelser og overlater så mye til medlemslandenes nasjonale lovgivning at man knapt kan snakke om minimumsregler. Dermed kan det bli vanskelig å få til en ensartet praksis i EU-landene når det gjelder prosedyrespørsmål.

Mottaksdirektivet inneholder minimumsregler om hva slags forhold landene skal tilby asylsøkere mens de venter på avgjørelse i en asylsak. Reglene gjelder blant annet bolig, helsetilbud, skolegang og arbeid. Særlig viktig er det at direktivet også inneholder bestemmelser som skal ivareta interessene til de mest sårbare gruppene blant asylsøkere; blant annet barn, gravide og torturofre.

Dublin-forordningen inneholder kriterier for hvilket land som skal være ansvarlig for en asylsøknad. Det kan være særlig tilknytning til et land, familiehensyn, hensyn til enslige mindreårige, innvilget oppholdstillatelse eller visum, eller rett og slett det første landet en asylsøker kom til og søkte asyl. Dublin-forordningen suppleres av Eurodac-forordningen om at det skal tas fingeravtrykk av alle asylsøkere. Det gjør det mulig for medlemslandene å identifisere om en asylsøker allerede har søkt asyl i et annet land. Norge har forpliktet seg til å anvende både Dublin- og Eurodac-forordningen.

>> STOR VARIASJON I ASYLSØKERTALL

De fleste EU-landene opplevde en klar nedgang i asylsøkerantallet fra 2005 til 2006. Et markert unntak er Sverige, som opplevde en økning på hele 39 prosent. Her er endringene i tallet på asylsøkere i noen utvalgte EU-land.

Kilde: UNHCR

Land	Asylsøkere i 2005	Asylsøkere i 2006	Endring i prosent
Danmark	2 260	1 920	- 15 %
Finland	3 570	2 290	- 36 %
Frankrike	49 730	30 690	- 38
Tyskland	28 910	21 030	- 27
Italia	9 550	10 110	+ 6
Spania	5 250	5 310	+ 1
Sverige	17 530	24 320	+ 39
Storbritannia	30 840	27 850	- 10
EU totalt	239 770	198 900	- 17

søke asyl kriminaliseres, selv om FNs flyktningkonvensjon fritar asylsøkere for «straff» selv om de har reist ulovlig, for eksempel med mangelfulle reisedokumenter. Forutsetningen er at de henvender seg innen rimelig tid til asyllandets myndigheter og samarbeider.

Konklusjonen som kan trekkes i forhold til det europeiske samarbeidet og konsekvensene det har for muligheten til å søke asyl, er at retten til å søke asyl i økende grad vanskeliggjøres ved utstrakt grensekontroll gjennom Schengen-samarbeidet.

ADGANG TIL ASYLPROSEDYRER For å være sikker på at Flyktningkonvensjonen oppfylles, må stater gi potensielle asylsøkere mulighet til å krysse grensen inn i et land og fremme asylsak. Adgang til landet må også gis med begrunnelse i non-refoulement-prinsippet, som innebærer at man ikke skal returnere en person til forhold hvor liv og sikkerhet vil være i fare.

Asylsøkere kan likevel ikke selv bestemme i hvilket land deres asylsaker skal bli behandlet. Ifølge Dublin-forordningen skal enhver asylsøker få asylsaken behandlet av ett land – men kun av ett. Videre fastlegger Dublin-forordningen kriteriene for hvilket land som skal være ansvarlig. Dette avgjøres i tråd med objektive kriterier og aldri av en asylsøkers subjektive ønsker.

En eksplisitt ansvarliggjøring av ett land er vel og bra. Problemet er at medlemslandenes asylpraksis ikke er likeartet til tross for reglene i EUs statusdirektiv og andre forsøk på harmonisering. Det betyr at en avgjørelse etter Dublin-reglene om hvilket land som skal behandle en asylsøknad, kan ha store konsekvenser for om en asylsøker får beskyttelse, og hva slags beskyttelse det kan dreie seg om.

Også mottaksforhold i medlemslandene varierer. Forholdene på mottak på Malta er svært forskjellige fra mottaksforholdene i for eksempel Sverige, til tross for felles regler i Mottaksdirektivet.

For mennesker som søker beskyttelse kan det også ha store konsekvenser at prosedyrereglene varierer fra land til land. Praktiseringen av for eksempel hva som er å anse som «trygge land» hvor asylsøkere kan returneres i tråd med Prosedyredirektivet, er forskjellig i medlemslandene. Dette kan ha livsviktige følger for asylsøkerne. Det er alltid en fare for at non-refoulement-prinsippet brytes og at en asylsøker kan bli sendt til et område hvor han eller hun risikerer forfølgelse i strid med folkeretten. Praktiseringen av EU-reglene gir foreløpig ikke god nok garanti i praksis for at disse anvendes i et fullgodt flyktningrettslig- og menneskerettighetsperspektiv.

Ettersom Norge er deltaker i Schengen- og Dublin-samarbeidet, må også Norge forholde seg til EU-utviklingen på feltet. Dette gjelder uansett om Norge formelt er bundet av direktivene eller ikke. Norge må ha klarhet i hvordan de forskjellige EU-landene anvender både Statusdirektivet, Prosedyredirektivet og Mottaksdirektivet ettersom vi returnerer asylsøkere til asylsaksbehandling til våre samarbeidspartnere i EUs medlemsland. Hvis Norge lar være å ta slike hensyn, risikerer vi at internasjonale beskyttelsesprinsipper vi

>> STØRSTE ASYLGRUPPER TIL EU, 2006

Opprinnelsesland	Antall asylsøkere
Irak	19 375
Russland	13 721
Serbia og Montenegro	13 662
Afghanistan	7 612
Tyrkia	7 427

Kilde: UNHCR

har påtatt oss brytes. Verken Prosedyredirektivet eller praksis etter Dublin-forordningen gir gode nok garantier mot brudd på non-refoulement-prinsippet. Her må hver enkelt sak vurderes særskilt for å være på den sikre siden.

HVA NÅ? Innen 2010 skal EU ha arbeidet med et felles europeisk asylsystem endelig på plass. I juni 2007 legger EU-kommisjonen fram en grønbok om asylpolitikken, og det vil bli mulig å komme med innspill om endringer og forbedringer. Dessuten foregår det utstrakt arbeid med studier av de forskjellige regelverkene. Kommisjonen er i ferd med å avslutte en studie om Dublin-forordningen, en studie som har vært utsatt gjentagne ganger. I 2006 bidro både den ikke-statlige paraplyorganisasjonen European Council on Refugees and Exiles (ECRE) og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) med kommentarstudier om Dublin-forordningen. De pekte på mange svakheter, blant annet mangelen på reell harmonisering i praksis. Det er imidlertid et åpent spørsmål om Kommisjonen og medlemslandene vil ta kritikken inn over seg og forbedre regelverkene slik at man innen 2010 får et sluttprodukt som er bedre i tråd med menneskerettighetene og flyktningretten også i praksis.

På norsk side finns det ingen unnskyldning for ikke å benytte både de formelle og de uformelle kanalene som finnes for å påpeke viktige punkter som bør endres. Blant annet må man kunne forvente at Norge tar opp svakheter ved praktiseringen av Dublin-forordningen. Med utgangspunkt i dette samarbeidet, bør Norge også tillate seg å påpeke andre regler som er av betydning for bruk av Dublin-forordningens regler om hvilket land som skal behandle en asylsak. For øvrig er det all grunn til å anmode ikke bare offisielle aktører om å gi sitt bidrag. Også ikke-statlige aktører og det sivile samfunn bør engasjere seg i spørsmålet om europeisk asylpolitikk. Det angår oss alle. ■

Jente fra Garbaharrey-distriktet sør i Somalia. Etter mange år med borgerkrig, ble situasjonen for befolkningen ytterligere forverret da landet ble rammet av tørke i 2006.

AFRIKA >>

INNHOOLD >> AFRIKA

- 44 Flest på flukt i eget land
- 46 Algerie
- 47 Angola
- 48 Burundi
- 49 Den sentralafrikanske republikk
- 50 Elfenbenskysten
- 52 Eritrea
- 53 Etiopia
- 54 Guinea
- 55 Kenya
- 56 Kongo-Brazzaville
- 57 Kongo-DR
- 59 Liberia
- 60 Nigeria
- 61 Rwanda
- 62 Senegal
- 63 Sierra Leone
- 64 Somalia
- 66 Sudan
- 68 Tanzania
- 69 Tsjad
- 70 Uganda
- 72 Vest-Sahara
- 73 Zimbabwe

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA >>>

Sudan	648 000
DR Kongo	413 300
Somalia	410 300
Burundi	393 700
Eritrea	255 400

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE >>>

Sudan	5 355 000
Uganda	1 200 000 – 1 700 000
DR Kongo	1 100 000
Elfenbenskysten	750 000
Zimbabwe	570 000

Gjenoppbygging i Lofa-distriktet i Liberia, området som ble hardest rammet av borgerkrigen i landet.

Foto: UNHCR / E. Compte. Verdaguer
Foto: Eirik Christophersen/Flyktningshjelpen

Barnesoldat i DR Kongo.

FLEST PÅ FLUKT I EGET LAND

Ved inngangen til 2007 var 15 millioner mennesker på flukt som følge av krig og konflikter i Afrika. Av disse var i underkant av 12 millioner på flukt i eget land. Det betyr at nesten halvparten av alle internt fordrevne i verden befinner seg i Afrika.

I løpet av 2006 ble nesten fire millioner afrikanere drevet på flukt i sitt eget land. I Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo) ble en halv million tvunget til å flykte, og i Sudan var antallet 450 000. Opptrappingen av urolighetene i Tsjad og Den sentralafrikanske republikk førte til at mer enn 100 000 ble fordrevet fra sine hjem i hvert av disse to landene.

Det var 35 alvorlige kriger og konflikter i verden i 2006, ifølge det årlige konfliktbarometeret fra Institutt for internasjonal konfliktforskning ved Universitetet i Heidelberg. Av disse fant 15 sted på det afrikanske kontinentet. Det var en forverring i forhold til 2005, da Afrika var representert med ni alvorlige kriger og konflikter på konfliktbarometeret.

FLEST PÅ FLUKT I SUDAN Sudan har over 5,3 millioner internt fordrevne, flere enn noe annet land. Både Uganda og DR Kongo har mer enn én million fordrevne. I Somalia var det 400 000 internt fordrevne høsten 2006, men en forverring av borgerkrigen ved årsskiftet førte til at 300 000 mennesker ble drevet på flukt bare fra februar til april 2007.

Slike tall bygger opp under det dystre mediebildet av Afrika som et kontinent preget av en endeløs rekke konflikter. Men bildet må nyanseres noe. I løpet av 2006 kunne et stort antall internt fordrevne vende tilbake til sine hjemsteder. Til tross for at det fortsatt er konflikter i landene, vendte 800 000 hjem i Sudan, mer enn 500 000 i DR Kongo og opptil 300 000 i Uganda. Samlet sett gikk tallet på internt fordrevne i Afrika ned fra 12,1 til 11,8 millioner i løpet av 2006.

TILBAKEVENDING FRA EKSIL Også mange flyktninger i eksil vendte tilbake til hjemlandet i 2006. Mer enn 100 000 flyktninger vendte tilbake til Liberia med støtte fra FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR). De fleste vendte hjem fra eksil i nabolandene Guinea, Sierra Leone og Elfenbenskysten. Over 50 000 flyktninger vendte hjem til Sudan, og mer enn 40 000 dro tilbake til Angola, Burundi og DR Kongo.

Etter at borgerkrigen i Angola tok slutt i 2002, har nesten alle landets fire millioner flyktninger og internt fordrevne vendt hjem, og UNHCR avsluttet sitt tilbakevendingsprogram i begynnelsen av 2007. Også i Sierra Leone har de aller fleste flyktninger og internt fordrevne vendt hjem etter at en fredsavtale i januar 2002 gjorde slutt på en ti år lang, brutal borgerkrig. I Liberia begynte en omfattende tilbakevending etter at borgerkrigen tok slutt i 2003. Myndighetene i landet erklærte i 2006 at tilbakevendingsprosessen for de internt fordrevne var avsluttet. Det var imidlertid noe forhastet, ettersom det fortsatt er mange internt fordrevne i Liberia.

VANSKELIG GJENOPPBYGGING At flyktninger og internt fordrevne vender hjem, betyr ikke at deres problemer er løst. Mange har vendt tilbake til områder der boliger er ødelagt, der helse- og skoletilbudet er mangelfullt og der landminer eller andre ødeleggelser fra krigen gjør det vanskelig å dyrke jorda eller skaffe seg et annet levebrød.

Ofte vil de tilbakevendte ha stort behov for bistand i gjenoppbyggingsfasen, men innsatsen er i mange tilfeller utilstrekkelig, både fra landenes egne myndigheter og fra det internasjonale samfunnet. Det skaper grobunn for misnøye og kan i verste fall føre til at konflikter blusser opp igjen.

Foto: Asfih Sehl/Flyktinghjelpen
Foto: Reuters/Radu Sighiet

Flyktinghjelpen gir undervisning til fordrevne barn i Somalia.

Etiopisk jente på vei hjem fra skolen. En langvarig grensekonflikt med Eritrea har drevet flere hundre tusen etiopiere på flukt.

UTENLANDSK INNBLANDING De aller fleste konflikter i Afrika er borgerkriger eller interne konflikter. Men i mange tilfeller forsterkes konflikter av utenlandsk innblanding, og uro i et land kan bidra til å forsterke konflikter i nabolandene.

Det klareste eksempelet på utenlandsk innblanding er borgerkrigen i DR Kongo. Konflikten har vært omtalt som «Afrikas første verdenskrig» fordi så mye som ni andre afrikanske land har vært involvert, på regjeringens eller ulike opprørsgruppers side. En fredsavtale i 2003, tilstedeværelsen av en stor fredsbevarende styrke fra FN og gjennomføring av valg i 2006 har bedret situasjonen i deler av landet og gjort det mulig for mange internt fordrevne å vende hjem. Men også etter at fredsavtalen ble inngått har det vært kamper mange steder, og væpnede grupper fra utlandet har fortsatt vært aktive i landet.

I januar 2007 anslo International Crisis Group (ICG) 8 000-9 000 ugandiske og rwandiske opprørere gjør situasjonen utrygg for sivilbefolkningen i østlige deler av DR Kongo. ICG advarte også om at urolighetene i Den sentralafrikanske republikk kan spre seg over grensen og føre til nye kamper i DR Kongo.

Den sentralafrikanske republikk opplever selv en smitteeffekt fra urolighetene i nabolandet Tsjad. Styrker fra Tsjad skal ha gått over grensen mellom de to landene og plyndret landsbyer i Den sentralafrikanske republikk. Sivile i Tsjad har på sin side blitt angrepet av den sudanske Janjaweed-militsen.

Også i Vest-Afrika har det vært en betydelig innblanding fra nabolandene i det som er omtalt som interne konflikter. Under borgerkrigen i Sierra Leone fikk opprørsbevegelsen Revolutionary United Front (RUF) sterk støtte fra Liberia, og interne uroligheter i Guinea ble i en årrekke forsterket av at opprørere fra Liberia og Sierra Leone var aktive i landet.

KAMP OM RESSURSER Konfliktene i Afrika følger ofte etniske eller religiøse skillelinjer, men den underliggende årsaken til konfliktene er i svært mange tilfeller kamp om naturressurser. I DR Kongo har konflikten blant annet handlet om å få kontroll med landets forekomster av gull, diamanter og verdifulle metaller. Rike forekomster

av diamanter var også en hoveddrivkraft bak borgerkrigen i Sierra Leone. I andre tilfeller kan striden dreie seg om tilgang til jord og om motsetninger mellom fastboende bønder og nomader, slik man blant annet har sett i Nigeria. I Elfenbenskysten har borgerkrigen blant annet sprunget ut av motsetninger mellom landets egen befolkning og innvandrere fra andre vestafrikanske land.

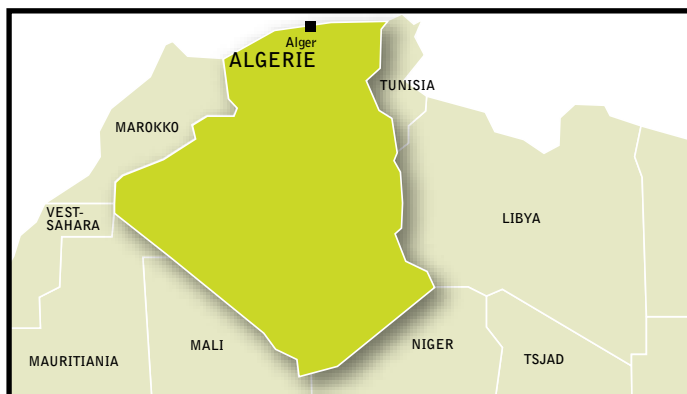
Store økonomiske og sosiale forskjeller mellom ulike folkegrupper er også en viktig årsak til konflikter i Afrika. Opprør springer ofte ut fra grupper som opplever at de blir diskriminert og holdt nede i fattigdom.

INTERNASJONALT ENGASJEMENT Det internasjonale samfunnet har de senere årene trappet opp innsatsen for å bidra til fred i Afrika. FNs fredsbevarende operasjon i DR Kongo, MONUC, besto våren 2007 av mer enn 18 000 soldater og politifolk, og var da den største FN-operasjonen i verden. Også i Liberia og Elfenbenskysten har FN i flere år hatt store fredsbevarende operasjoner som har bidratt til å bedre sikkerhetssituasjonen i de to landene.

FN og det internasjonale samfunn for øvrig har hatt mindre hell i sine forsøk på å bidra til å løse konflikten i Darfur-regionen i Sudan. Det internasjonale samfunnet har lyktes med å bedre den humanitære situasjonen i Sudan, men har mislykkes fullstendig når det gjelder å gi befolkningen beskyttelse og sikkerhet, fastslo FNs høykommissær for flyktninger, António Guterres, i mai 2007.

En av grunnene til at FN har mislykkes i Sudan, er at sudanske myndigheter har motarbeidet arbeidet med å etablere en fredsbevarende FN-styrke i Darfur. Samtidig har Kina lagt hindringer i veien for FNs sikkerhetsråds forsøk på å bidra til å stanse overgrepene i Darfur. Kina kjøper store mengder olje fra Sudan og selger våpen til regimet i Khartoum. Kinesiske våpen er brukt i Darfur, rapporterte Amnesty International våren 2007.

Trusler om boikott av sommer-OL i Beijing i 2008 har imidlertid presset Kina til bruke sin innflytelse i Sudan til å få regimet til å godta en FN-styrke i Darfur. Våren 2007 ga Sudan klarsignal til en styrke på 3 000 soldater som skal støtte styrken fra Den afrikanske union som allerede er til stede i den konfliktherjede provinsen. ■

NØKKELTALL > ALGERIE

Folketall (mill)	33,9
Areal km ²	2 381 741
Flyktninger fra Algerie	2 400
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Algerie fra andre land	95 000
Frivillige tilbakevendinger til Algerie	-
Asylsøkere fra Algerie til Norge i 2006	37

Tall fra 2006

FREMDELES MANGE INTERNT FORDREVNE

ALGERIE I DAG Selv om Algerie er en av verdens største eksportører av gass og har stor oljeproduksjon, kommer ikke inntektene de brede lag av folket til gode. Landet er preget av stor fattigdom og opprivende interne stridigheter, som siden begynnelsen av 1990-tallet har drevet mer enn én million mennesker på flukt. Sikkerhetssituasjonen er noe bedret, men internt fordrevne trenger hjelp for å kunne vende hjem.

KONFLIKTENS BAKGRUNN Folk ble tvunget til å flykte fra sine hjem da det oppsto uroligheter i forbindelse med valget til nasjonalforsamlingen i 1991-1992. Første valgrunde ble vunnet av det islamske partiet Front Islamique du Salut (FIS). Den videre valgprosessen ble imidlertid avlyst og partiet forbudt. Da startet en langvarig kamp mellom den militante islamske geriljagruppen Groupe islamique armé (GIA) og myndighetenes sikkerhetsstyrker. Over én million mennesker ble fordrevet, 200 000 ble drept og 8 000 forsvant i de blodige sammenstøtene som fulgte.

BÅND TIL AL-QAIDA Overgrepene mot sivilbefolkningen fortsatte fram til 1999, da president Abdelaziz Bouteflika ga amnesti til alle militante islamister som valgte å overgi seg til myndighetene. Tusenvis tok imot dette tilbudet, og i dag er geriljagruppen GIA oppløst. Opprørsgruppen Le Groupe salafiste pour la prédication et le combat (GSPC) nektet imidlertid å overgi seg, og forsetter å angripe ulike mål i landet. GSPC skiftet i januar 2007 navn til Organisation al-Qaida au Maghreb islamique. Gruppen er tilknyttet al-Qaida og har forgreninger i Nigeria, Europa, USA og Midtøsten, men i Algerie er den svekket på grunn av indre stridigheter og som følge av myndighetenes politikk. Gruppen påtok seg ansvaret for en selvmordsaksjon i april 2007, der tre selvmordsbombere detonerte flere bilbomber i Algeries hovedstad Alger, en av dem rett utenfor statsministerens kontor. Flere titalls mennesker ble drept av bilbombene.

I 2006 ble det gitt seks måneders amnesti til militante islamister som ønsket å slutte fred, men bare tre hundre overga seg. Lederen for FIS vendte tilbake fra selvbestemt eksil og oppfordret opprørere til å legge ned våpnene.

EU-HJELP TIL FORDREVNE Mange av dem som ble fordrevet under stridighetene på 1990-tallet, lever nå i urbane slumområder og trenger støtte for å reise hjem eller etablere seg på nytt. I 2003-2004 stoppet myndighetene deler av en overførsel på tretti millioner euro fra EU, som skulle gå til å hjelpe internt fordrevne å vende tilbake til sine hjem. Våren 2006 gjenopptok Algerie og EU samtaler om denne hjelpen.

Det er vanskelig å få en oversikt over hvor mange internt fordrevne det er i Algerie i dag, fordi verken FN eller andre internasjonale observatører får bevege seg fritt i landet. Også menneskerettighetsaktivister er blitt avvist ved ankomst til Algerie. I tillegg ble pressefriheten strammet inn etter siste valg, og myndighetene har fengslet flere journalister som har uttalt seg kritisk om president Bouteflika.

FLYKTNINGER FRA VEST-SAHARA Mange flyktninger fra Vest-Sahara har levd i leirer i Tindouf i Algerie i 30 år. Ulike kilder oppgir antallet til å være mellom 90 000 og 165 000. Flyktningene er avhengige av mat og nødhjelp, som de får fra Verdens Matvareprogram (WFP) og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). En rapport fra UNHCR (2007) slår fast at flyktningene har svært dårlige helseforhold og mangelfull ernæringsstatus. ■

NØKKELTALL > ANGOLA

Folketall (mill)	17,0
Areal km ²	1 246 700
Flyktninger fra Angola	195 000
Internt fordrevne	61 700
Flyktninger i Angola fra andre land	15 600
Frivillige tilbakevendinger til Angola	47 017
Asylsøkere fra Angola til Norge i 2006	38

Tall fra 2006

NESTEN ALLE HAR VENDT HJEM

ANGOLA I DAG Etter at den 27 år lange borgerkrigen tok slutt i 2002, har nesten alle landets fire millioner flyktninger vendt hjem igjen, både internt fordrevne og flyktninger i eksil. Tilbakevendingsprogrammet til FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) ble avsluttet i begynnelsen av 2007, etter at 410 000 flyktninger hadde fått hjelp til å vende hjem. De som har vendt hjem, har imidlertid kommet tilbake til et land som står overfor store utfordringer.

KONFLIKTENS BAKGRUNN Etter frigjøringen fra Portugal i 1975 startet en lang og blodig borgerkrig i Angola. Regjeringspartiet Movimento Popular de Libertação de Angola (MPLA) og opprørsbevegelsen União Nacional para a Independência Total de Angola (UNITA) kjempet om makt og kontroll over naturressursene i landet, med støtte fra henholdsvis Sovjetunionen og Sør-Afrika. Etter den kalde krigens slutt uteble støtten fra utlandet, men olje- og diamantindustrien fortsatte å finansiere krigen i mange år framover. I februar 2002 ble UNITAs leder gjennom 30 år, Jonas Savimbi, drept. Dette ble et vendepunkt for Angola, og i april samme år ble en fredsavtale underskrevet.

KRIGENS OFRE Over fire millioner angolnere ble drevet på flukt som følge av borgerkrigen. Nesten en halv million av disse flyktet ut av landet. Mellom en halv og én million mennesker mistet livet. Landsbyer ble brent og befolkningen systematisk forfulgt. Internasjonale organisasjoner har arbeidet i landet både før og etter fredsavtalen, men med begrenset tilgang. Etter krigens slutt ble enorme humanitære lidelser avdekket. På grunn av ekstrem underernæring trengte to millioner angolnere nødhjelp og mat. Mangel på medisiner og behandling hadde ført til en oppblomstring av sykdommer som malaria, tuberkulose og sovesyke, og barnedødeligheten ble anslått til å være blant de høyeste i verden. Kolera har det siste året også vært et problem i store deler av landet.

UTFORDRENDE GJENOPPBYGGING Mange av flyktningene vender tilbake til fjerntliggende provinser med et stort antall landminer og ødelagt infrastruktur. UNHCR har fastslått at problemene er så massive at det trengs en real dugnad med støtte fra det internasjonale samfunn for å bygge opp landet. UNHCR avsluttet i mars 2007 enhver støtte til repatriering, og den angolanske regjering gjør lite for å støtte dem som fortsetter å vende tilbake på egen hånd.

Åpenhet i statsforvaltningen er grunnleggende i kampen mot korrupsjon, og er nødvendig for å sikre investeringer utenfor olje- og diamantindustrien. Næringsutvikling kan bidra til økonomisk vekst og en positiv samfunnsutvikling, som er viktig for gjenoppbyggingen av Angola. Etter at flere generasjoner i Angola har vokst opp med et minimum av utdanning på grunn av borgerkrigen, er kompetansebygging en annen viktig oppgave. Underskuddet på lærere og helsepersonell er prekært i et land som skal bygge opp et utdannings- og helsevesen. Det trengs også økt kompetanse for å utnytte de mange naturressursene, som fruktbar jord, fiske, skog, olje og mineraler.

LANDMINER En annen utfordring er de mange landminene som ligger igjen etter krigen. Det sies at landet har én mine for hver innbygger. Dette gjør gjenoppbyggingen av veier vanskelig, og hindrer folk i å arbeide på jordene sine. Mange blir fortsatt drept eller skadet av miner. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I ANGOLA

I Angola underviser Flyktninghjelpen lokale ledere, embetsmenn og hjemvendte i menneskerettigheter. Andre oppgaver omfatter utdanning av lærere og bygging av skoler. Flyktninghjelpen deler også ut husdyr, frø og utstyr til matproduksjon til flyktninger og internt fordrevne i Angola. For å sikre hjemvendte et framtidig levebrød og bygge opp ødelagte lokalsamfunn, har utdeling av geiter vært et satsingsområde de siste årene.

NØKKELTALL > BURUNDI

Folketall (mill)	8,5
Areal km ²	27 830
Flyktninger fra Burundi	393 700
Internt fordrevne	100 000
Flyktninger i Burundi fra andre land	20 300
Frivillige tilbakevendinger til Burundi	44 936
Asylsøkere fra Burundi til Norge i 2006	126

Tall fra 2006

HÅP OM VARIG FRED

BURUNDI I DAG Etter at opprørsgruppen FNL undertegnet en skjør våpenhvileavtale i 2006 er situasjonen i Burundi i ferd med å stabilisere seg. Men fremdeles befinner hundretusener seg i flyktningleirer, de fleste i Tanzania.

Etter hvert som flyktningene nå vender tilbake er presset på jord stort i et land der nesten hele befolkningen lever som bønder. I tillegg står de infrastrukturelle utfordringene i kø; skole og helsevesen må bygges opp, og mange har blitt rammet av sult fordi man ikke har fungerende systemer for distribusjon av mat.

KONFLIKTENS BAKGRUNN Den belgiske kolonimakten spilte på etniske motsetninger for å holde på makten i landet. Dette skapte splid mellom majoritetsgruppen hutuer og minoritetsgruppen tutsier. Da Burundi frigjorde seg fra Belgia i 1962 fortsatte maktkampen mellom folkegruppene å splitte landet, og det var tutsiminoriteten som dominerte. I over 30 år gikk vold og uroligheter hardt ut over den burundiske befolkningen. Borgerkrigen i Burundi brøt for alvor ut i 1993 da den nyvalgte hutu-presidenten ble myrdet.

FREDSAVTALE OG DEMOKRATISKE VALG Mange års forhandlinger om fred har ført til at ulike opprørsgrupper har inngått våpenhvileavtaler. Den første avtalen ble inngått i 2000, og etter forhandlinger i Tanzania i september 2006 ble det undertegnet en våpenhvileavtale med den siste opprørsgruppen, FNL (Forces nationales pour la liberation). Dette skjedde etter mange runder med fredsforhandlinger og stort

regionalt engasjement. Avtalen, og at man i 2005 klarte å gjennomføre det første demokratiske valg siden 1993, gir håp om at varig fred nå kan etableres. Allikevel råder en viss usikkerhet om situasjonen i Burundi på grunn av at FNL på tross av å ha sluttet seg til fredsavtalen, fremdeles ligger i strid med hæren og en uerfaren regjering.

BRUDD PÅ MENNESKERETTIGHETENE Som følge av at denne konflikten fortsetter, rapporteres det om menneskerettighetsbrudd i regionene som er berørt. Menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch rapporterer om stadige overgrep, både drap og tortur, begått av myndighetene mot representanter for opposisjon, sivilsamfunn, media. Etter et påstått kuppforsøk i fjor er det også kommet informasjon om at de som er anklaget er blitt torturert.

FÆRRE FORDREVNE Siden borgerkrigen brøt ut i 1993 har over 300 000 burundiere blitt drept og to millioner er drevet på flukt. I 1999 var det over 800 000 internt fordrevne i Burundi, de fleste søkte tilflukt i leirer. Siden fredsavtalen har mange vendt hjem, men fremdeles er 100 000 burundiere på flukt i eget land, og enda flere oppholder seg i eksil.

De fleste av de syv millioner innbyggerne i Burundi er bønder. Jordbruket er imidlertid under et enormt press på grunn av vanskelige klimaforhold, stor bondebefolkning og utnyttning som ikke er bærekraftig. Deler av Burundi har vært rammet av tørke siden 1999, og for provinser nord og øst i landet er situasjonen kritisk. I tillegg til å rammes av sult og underernæring, dør mange også av sykdommer som malaria og HIV/AIDS.

FREDSBYGGING FNs fredsbevarende styrker (ONUB) trakk seg ut av Burundi i 2006 etter den burundiske regjeringens ønske. Den fredsbevarende styrken ble i januar 2007 etterfulgt av en ny FN-representasjon, United Nations Integrated Office in Burundi (BINUB), som skal drive fredsbygging, inkludert videre demobilisering og reintegrering av eks-soldater i kjølvannet av fredsavtalen med FNL. BINUBs mandat gjelder i utgangspunktet for et år. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I BURUNDI

Kurs for lærere, yrkesopplæring for tidligere barnesoldater og andre unge, bygging av midlertidige og permanente klasserom og utdannings-tilbud for barn og unge voksne. Det er blant Flyktninghjelpens prosjekter i Burundi. I tillegg bygger organisasjonen hus og latriner, driver talsmannsarbeid og gir informasjon, rådgivning og juridisk hjelp til internt fordrevne og hjemvendte flyktninger. I samarbeid med UNHCR driver organisasjonen to flyktningleirer for kongolesiske flyktninger.

NØKKELTALL > DEN SENTRALAFRIKANSKE REP.

Folketall (mill)	4,3
Areal km ²	622 984
Flyktninger fra Den sentralafrikanske rep.	73 000
Internt fordrevne	212 000
Flyktninger i Den sentralafrikanske rep. fra andre land	14 300
Frivillige tilbakevendinger til Den sentralafrikanske rep.	51
Asylsøkere fra Den sentralafrikanske rep. til Norge i 2006	1

Tall fra 2006

OPPTRAPPET KONFLIKT OG FLERE PÅ FLUKT

DEN SENTRALAFRIKANSKE REPUBLIKK I DAG Mange håpet på en fredelig framtid etter det demokratiske valget i Den sentralafrikanske republikk i 2005, men situasjonen har i stedet forverret seg. Mange ble drevet på flukt da det våren 2006 brøt ut et voldelig opprør i landets nordlige og nordvestlige deler. I løpet av året ble antallet internt fordrevne tredoblet, fra 50 000 til 150 000. I tillegg har titusener flyktet til Tsjad, Kamerun og Sudan. Et positivt utviklingstrekk er en fredsavtale mellom regjeringen og opprørere i begynnelsen av 2007.

BAKGRUNN FOR KONFLIKTEN Dagens landegrenser er et resultat av kolonimaktens maktkamp. Etter at den tidligere franske kolonien ble selvstendig i 1960, har landet vært politisk labilt. Det ene militærkuppet har avløst det andre, og spesielt brutalt var regimet i perioden 1965-1979, da Jean-Bedel Bokassa utnevnte seg selv til keiser i landet. Etter 1996 har situasjonen igjen forverret seg gradvis, med flerfoldige militærkupp. Nåværende president Francois Bozizé kom til makten ved et militærkupp i 2003.

VALG OG OPPRØR Etter kuppet i 2003 dannet Bozizé en overgangsregjering, og i 2004 ble en ny konstitusjon vedtatt ved folkeavstemning. Regjeringen organiserte presidentvalg og valg på lovgivende forsamling våren 2005. Ifølge internasjonale observatører var valget fritt og rettfærdig. President Bozizé vant presidentvalget og har appellert til befolkningen om å utvise nasjonal lojalitet, noe opprørerne i nord ikke godtar. Mange har hatt store forventninger til at valget ville markere overgang til en ny og bedre fase for landet, men

i stedet er situasjonen bare blitt verre.

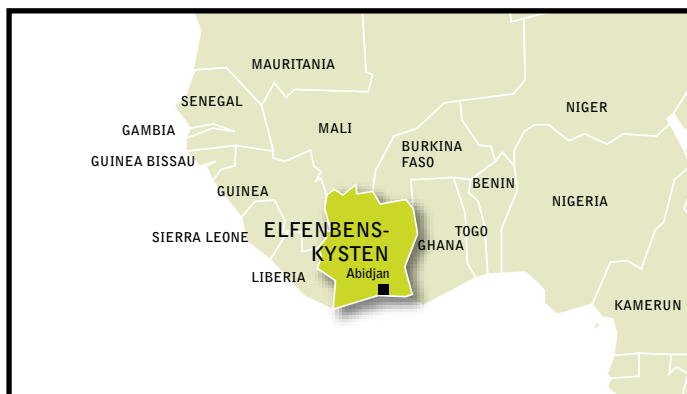
HUMANITÆR KRISE Den demokratisk valgte presidenten møter store sosiale og politiske utfordringer, blant annet fordi svært mange mangler tilgang til rent drikkevann, utdanning og helsetjenester. Landets infrastruktur er også lite utbygd. De som bor i den minst tilgodesette delen av landet i nord-vest, gjennomgår store lidelser på grunn av konflikten mellom opprørsgrupper og regjeringshæren.

VÅPEN FRA NABOLAND Sivillbefolkningen blir utsatt for overgrep fra mange kanter. Regjeringssoldater blir beskyldt for å begå overgrep på sivile, men presidenten benekter dette. Hæren opererer med støtte fra franske styrker. Samtidig gjør krig og uro i nabolandene Tsjad, Sudan og DR Kongo at opprørerne har tilgang til våpen og begår systematiske overgrep mot sivilbefolkningen. Banditter herjer under dekke av den kaotiske tilstanden. På grensen mot Tsjad er det rapportert om at hærstyrker går inn i Den sentralafrikanske republikk og plyndrer landsbyer. Det meldes om at omkring hundre landsbyer er blitt brent i sammenstøt mellom opprørere og regjeringsstyrker. Kjønnsbasert vold har økt; man regner nå at om lag 30 prosent av den kvinnelige befolkningen har vært utsatt for seksuelle overgrep.

MULIG FRED Situasjonen i Den sentralafrikanske republikk er alvorlig og har medført store menneskelige lidelser. Allikevel er det noen positive tegn. I februar 2007 ble det undertegnet en fredsavtale mellom regjeringen og to opprørsgrupper, og i april 2007 undertegnet president Bozizé en fredsavtale med opprørsgruppen l'Union des forces démocratiques pour le rassemblement (UFDR). Avtalen garanterer opprørssoldater amnesti. Man kan håpe at dette betyr at man går mot fredelige tilstander slik at folk kan vende tilbake til sine hjem. Men det vil kreve utenlandsk bistand. FN og andre organisasjoner har uttrykt bekymring for at man kan gå mot en humanitær katastrofe og har understreket behovet for å styrke den internasjonale bistanden. FN har selv lovet å styrke innsatsen for å sikre landet hjelp. ■

>> FH I DEN SENTRALAFRIKANSKE REPUBLIKK

På nyåret 2007 ansatte Flyktninghjelpen landdirektør for Den sentralafrikanske republikk med sikte på å etablere kontor i landet. Organisasjonens første satsingsområde blir utdanningstilbud til internt fordrevne. Flyktninghjelpen vil også vurdere hvilke beskyttelsesbehov landets om lag 200 000 fordrevne har.

NØKKELTALL > ELFENBENSKYSTEN

Folketall (mill)	19,3
Areal km ²	322 460
Flyktninger fra Elfenbenskysten	27 200
Internt fordrevne	750 000
Flyktninger i Elfenbenskysten fra andre land	40 800
Frivillige tilbakevendinger til Elfenbenskysten	-
Asylsøkere fra Elfenbenskysten til Norge i 2006	14

Tall fra 2006

KRIGEN ER AVBLÅST

ELFENBENSKYSTEN I DAG Det som lenge ble regnet som Vest-Afrikas fredeligste og mest velstående land, har siden 2002 vært delt i to av borgerkrig, og befolkningen har vært utsatt for store lidelser. Mange har måttet flykte, både i eget land og til naboland, spesielt til Liberia. Over 98 prosent av de internt fordrevne bor privat. I april 2007 erklærte president Laurent Gbagbo at krigen var over. Nå er det fredsbygging og forhåpentligvis tilbakevending som står for døren.

BAKGRUNN FOR KONFLIKTEN Flere presidenter hadde i en årrekke prøvd å utnytte etniske motsetninger til egen fordel i den tidligere franske kolonien, da borgerkrigen brøt ut i 2002. Mange innbyggere i den nordlige delen av landet følte seg diskriminert av befolkningen i sør. I løpet av krigen antas det at opptil én million mennesker har vært på flukt internt i landet for en kortere eller lengre periode, og opptil 50 000 har søkt tilflukt i nabolandene. Store deler av administrasjonen flyktet fra det opprørerkontrollerte nord, mange til de større byene i det regjeringstyrt sør. I vest, som er rikt på attraktive kakaoplantaser, er det spesielt urolig med stadig konflikt mellom – og flukt av – ulike etniske grupper.

VANSKELIGE FORHANDLINGER Voldshandlingene er blitt færre siden

>> FLYKTNINGHJELPEN I ELFENBENSKYSTEN

Flyktninghjelpen etablerte seg i Elfenbenskysten i november 2006. Viktigste satsingsområde er utdanning til unge over 13 år. I tillegg til skriving, lesing og regning, omfatter utdanningen yrkesopplæring og innføring i temaer som fred og forsoning, menneskerettigheter og HIV/AIDS. Flyktninghjelpen arbeider også med kartlegging av beskyttelsesbehovet for internt fordrevne og hjemvendte, og av hva som hindrer varig retur og reintegrering.

høsten 2004, da nasjonalforsamlingen vedtok en rekke tiltak for å senke konfliktnivået. Etter at opprørerne og president Laurent Gbagbos regjering hadde vært samlet for fredssamtaler i Sør-Afrika, erklærte de i april 2005 at alle kamphandlinger skulle opphøre for godt. Likevel fortsatte urolighetene i deler av landet. I mai og juni 2005 ble over hundre mennesker drept i massakrer og kamper, og over 6 000 mennesker ble drevet på flukt. Det ble opprettet en buffersoner kontrollert av FN-styrker og franske soldater. Forhandlingene sommeren 2005, som blant annet skulle sikre avvæpning av geriljagrupperne, brøt sammen og urolighetene fortsatte, særlig i vest og i buffersonen mellom nord og sør. Samme år satte det internasjonale samfunn inn en statsminister, Charles Konan Banny, for å bidra til at det planlagte valget i 2006 kunne holdes.

FREDSAVTALE Valg ble ikke avholdt som planlagt i 2006, og utenlandske meglere anbefalte at parlamentet ikke ble opprettholdt slik det var sammensatt. Dette førte til store protester fra Gbagbos tilhengere mot utenforståendes innblanding. Senere i 2006 vedtok FNs sikkerhetsråd at makten i landet skulle overføres fra presidenten til statsminister Charles Konan Banny, og det ble besluttet å forlenge overgangsregjeringens mandat med ett år. Fredsprosessen munnet ut i en ny fredsavtale i 2007 og offisiell avslutning på krigen. President Gbagbo og opprørslederen Guillaume Soro undertegnet i mars 2007 en fredsavtale, og statsministerposten ble overtatt av Soro. En ny, felles regjering ble utnevnt i april 2007. Buffersonen mellom den nordlige delen, som ble kontrollert av opprørsstyrkene, og det regjeringkontrollerte sør, er i teorien opphevet. En ambisiøs plan for retur, demobilisering og avvæpning av militser samt valg foreligger. FN støtter fredsplanen og den nye regjeringen.

FREDENS UTFORDRINGER Hovedspørsmålet som danner bakteppet for krigen, er det store antallet innvandrere som tradisjonelt har

Foto: REUTERS/Luc Gnago/www.alertnet.org

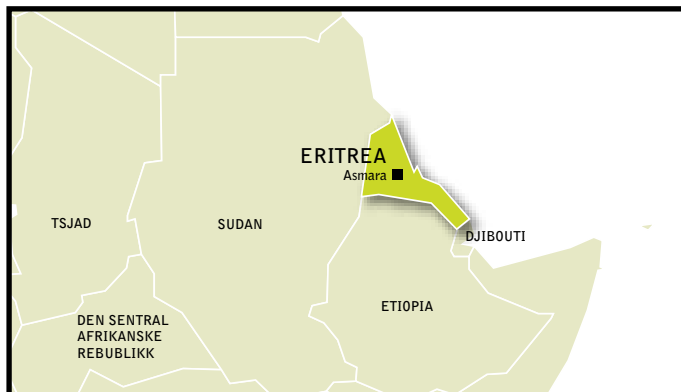
Demonstrasjon i Elfenbenskystens hovedstad Abidjan etter at ti mennesker ble drept i sammenstøt mellom demonstranter, franske soldater og lokale sikkerhetsstyrker i november 2004.

dyrket/drevet jorden for ivorianerne, og etterkommere etter innvandrere, som oppholder seg i Elfenbenskysten. Over en fjerdedel av innbyggerne i Elfenbenskysten har utenlandsk opprinnelse, som resultat av høy arbeidsinnvandring. Spørsmålet om hvilke rettigheter disse skulle ha, blant annet om man har stemmerett, utgjorde en del av bakgrunnen for konflikten og er fortsatt et viktig stridstema.

Fredsavtalen inneholder løsninger for problemer knyttet til innvandrerne, og observatører mener at denne avtalen gir større håp om varig fred enn tidligere forsøk på å skape fred i landet. Allerede har man fulgt opp noen punkter i avtalen, blant annet å

danne ny regjering og å starte oppløsningen av buffersonen som skiller nord og sør.

TILBAKEVENDING Borgerkrigen har ført til at 750 000 mennesker er internt fordrevet i landet. Minst en halv million har fått utilstrekkelig hjelp fra lokale myndigheter og humanitære organisasjoner. De har dermed utgjort en betydelig økonomisk byrde for samfunnet og vertsfamilier som de oppholder seg i. I tillegg har titusener ivorianske flyktninger flyktet i eksil, de fleste i nabolandet Liberia. Den positive utviklingen i Elfenbenskysten har imidlertid åpnet for at internt fordrevne og flyktninger kan vende hjem. ■

NØKKELTALL > ERITREA

Folketall (mill)	4,9
Areal km ²	121 320
Flyktninger fra Eritrea	255 400
Internt fordrevne	40 000-45 000
Flyktninger i Eritrea fra andre land	6 600
Frivillige tilbakevendinger til Eritrea	-
Asylsøkere fra Eritrea til Norge i 2006	316

Tall fra 2006

ULØST KONFLIKT

ERITREA I DAG Den over 40 år lange grensestriden mellom Eritrea og Etiopia er fortsatt uløst. Myndighetene legger store restriksjoner på internasjonale organisasjoners arbeid. Dette gjør det svært vanskelig å drive hjelpearbeid blant den fattige befolkningen og de internt fordrevne.

BLODIG GRENSESTRID I 1962 annekterte Etiopia nabolandet Eritrea, etter at FN ti år tidligere hadde vedtatt at de to landene skulle være en føderasjon. Det ble begynnelsen på en over 30 år lang brutal krig mellom de to landene på Afrikas Horn. Over 100 000 mennesker ble drept, og 1,1 million mennesker drevet på flukt.

I 1991 seiret de eritreiske opprørere over Etiopia, og de fleste fordrevne kunne vende hjem. Men i 1998 startet en ny krig om territorier langs grensen. I desember 2000 undertegnet partene en fredsavtale, og i 2002 ble en grenselinje vedtatt. Men den er fortsatt ikke godtatt av Etiopia, som nekter å akseptere at stridens kjerne, byen Badme, tilfaller Eritrea.

FN IKKE VELKOMMEN Den fastlåste situasjonen gjorde at Eritrea etter hvert mistet tålmodigheten med FN-styrkene som patruljerer grenseområdet. Alle vestlige FN-styrker ble derfor trukket ut av landet i januar 2006.

Siden 1993 har frigjøringsorganisasjonen People's Front for Democracy and Justice vært det eneste politiske partiet i Eritrea, og det er fortsatt ikke avholdt demokratisk valg. Observatører mener myndighetene bruker grensestriden og urolighetene som et påskudd for å utsette valget.

SIVILBEFOLKNINGEN LIDER I 2006 var fortsatt 40 000 eritreere internt fordrevet. Myndighetene har satt i gang gjenbosettingstiltak i fruktbare områder langs grensen til Etiopia. Men på grunn av den vanske-

lige tilgangen til landet, finnes det lite informasjon om levevilkårene og sikkerheten til de som vender tilbake til disse minelagte områdene.

MANGE FATTIGE Halvparten av befolkningen i Eritrea lever under fattigdomsgrensen. Brudd på menneskerettighetene er svært utbredt. Myndighetene har forbudt de fleste former for religionsutøvelse, og slår hardt ned på politisk motstand. De som motsetter seg den tvungne militærtjenesten, utsettes ofte for tortur og overgrep. Mange flykter derfor fortsatt. En tredjedel av befolkningen har ikke nok mat på grunn av langvarig tørke. Et stort antall landminer gjør det også umulig for mange å vende tilbake til hjemmene sine. ■

NØKKELTALL > ETIOPIA

Folketall (mill)	83,1
Areal km ²	1 127 127
Flyktninger fra Etiopia	77 800
Internt fordrevne	100 000-280 000
Flyktninger i Etiopia fra andre land	147 300
Frivillige tilbakevendinger til Etiopia	23
Asylsøkere fra Etiopia til Norge i 2006	143

Tall fra 2006

GRENSEKONFLIKT, TØRKE OG POLITISK URO

ETIOPIA I DAG Grensekonflikten med Eritrea, etniske spenninger, politisk uro, grove menneskerettighetsbrudd og tørke har ført til at mellom 100 000 og 280 000 etiopiere er internt fordrevne.

UDEMOKRATISK STYRE Etiopia er det eneste afrikanske landet som aldri har vært kolonialisert, til tross for at Italia okkuperte landet fra 1936 til 1941. Siden styrte keiser Haile Selassie landet inntil kommunistene tok makten ved et kupp i 1974. I 1991 overtok Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF), også ved kupp.

Etter en rekke omstridte valg sitter EPRDF fremdeles med makten. Valget i 2005 utløste flere demonstrasjoner som krevde at opposisjonsledere, journalister og menneskerettighetsforkjempere skulle løslates fra fengsel. I følge Amnesty International blir de utsatt for svært dårlig behandling og tortur. På grunn av den sosiale og politiske uroen har myndighetene strammet grepet ytterligere til overfor enhver type opposisjon, noe som igjen kan føre mennesker på flukt.

GRENSEKONFLIKT MED ERITREA Etter 30 år med borgerkrig måtte Etiopia gi slipp på Eritrea etter en folkeavstemning i 1993. I 1998 brøt den blodige krigen ut på ny på grunn av uenighet om grenselinjen som hadde blitt trukket opp for de to landene. 360 000 etiopiere ble drevet på flukt i konflikten. En fredsavtale ble undertegnet i 2000. Men den fortsatte uenigheten om grenseområdet har vanskeliggjort tilbakevending for mange av flyktingene og de internt fordrevne. En uavhengig grensekommisjon har gitt landene frist til november 2007 for å løse grensekonflikten.

INTERNT FORDREVNE UTSATT UNDER TØRKE OG MATMANGEL Etiopia er et av Afrikas fattigste land, og nesten to tredjedeler av befolkningen

er analfabeter. Flere årtier med utstrakt internasjonal bistand har ikke bidratt til bærekraftig utvikling i landet, som også er preget av lange og alvorlige tørkeperioder. Selv under år med gode avlinger, er fem millioner etiopiere avhengig av internasjonale matforsyninger.

Mange av de internt fordrevne mangler offentlig anerkjennelse av deres status, og har derfor ikke tilgang til nasjonale matprogram og nødvendig beskyttelse. Tørkeperiodene, som i 2006 førte 60 000 mennesker på flukt, trekker også vekk oppmerksomheten fra situasjonen til de internt fordrevne.

ETNISK POLITIKK Årsaken til Etiopias omfattende etniske motsetninger er først og fremst av politisk art. Regjeringen har blant annet inndelt landets regioner etter etniske skillelinjer uten å ta minoritetsgruppene i betraktning. Det er også en hard kamp om dyrbar jord. Myndighetenes forsøk på å løse de etniske konfliktene har virket mot sin hensikt. For eksempel bidro folkeavstemningen i oktober 2004 i grenseområdet mellom regionene Somali og Oromiya til at mange ble internt fordrevet. De fordrevne lever under elendige kår. De fleste barna er feilernærte, og dødeligheten er alarmende høy.

USIKKER FRAMTID Den politiske uroen har ført til at mange etiopiere har flyktet fra landet. Etiopia har også tatt imot et stort antall flyktninger fra andre land, de fleste fra Sudan. Politiske og økonomiske problemer rammer både flyktingene og befolkningen for øvrig. Den ustabile situasjonen og mangelen på demokrati har fått vestlige bistandsyttere til å vurdere om den økonomiske støtten til Etiopia skal fortsette som før. ■

FRYKT FOR BORGERKRIG

GUINEA I DAG Guinea er i krise og observatører advarer mot mulig borgerkrig. I mange år har flyktninger fra nabolandene Liberia, Elfenbenskysten og Sierra Leone søkt tilflukt i Guinea. Flyktningene har utgjort en ekstra belastning for landets økonomi.

BAKGRUNN Etter frigjøringen fra Frankrike i 1958 fulgte et langt og blodig revolusjonært sosialistisk regime under Ahmed Sekou Toure. President Lansana Conte kom til makten ved et militærkupp i 1984, og har styrt Guinea med jernhånd siden. I desember 2004 ble den reformvennlige politikeren Cellou Dalein Diallo utnevnt til statsminister. Han ledet samtalen med ulike giverland og tok initiativ til å holde lokalvalg. I begynnelsen av april 2006 meldte statsradioen at Diallo skulle overta ansvaret for landets økonomi, samarbeid og planlegging, noe som ville innebære mer makt i hans hender. Men sendingen ble avbrutt og dagen etter annonserte presidenten at Diallo var avsatt. Dette tyder på intern maktkamp i regjeringen. Nå er helsen til den 72 år gamle presidenten sviktende, og i oktober i fjor holdt han ikke sin sedvanlige uavhengighetstale.

UJEVN FORDELING AV GODER I begynnelsen av 2007 var det tiltagende politisk uro og protest mot president Contes regime med arbeiderbevegelsene i bresjen. Bakgrunnen for uroen er den ujevne fordelingen av goder. Guinea er rikt på naturressurser og har store forekomster av gull, diamanter, bauxitt, jern og uran. Landet eksporterer også kaffe og fisk, og har godt klima for jordbruk. Likevel tjener de fleste innbyggerne mindre enn én dollar om dagen.

GENERALSTREIK OG URO I samsvar med Det internasjonale pengefondets politikk, tillot Guinea flytende vekslingsrente fra 1. mars 2005. Dette førte til at landets valuta mistet 38 prosent av sin verdi målt mot amerikanske dollar. Dermed ble en sekk ris for dyr for de

fleste av landets innbyggere. Lave lønninger, skyhøy arbeidsløshet og stigende matpriser førte til generalstreik i mars 2006. Streiken endte med 10 prosent lønnsøkning for arbeiderne. I januar 2007 forårsaket generalstreik igjen vold og uro, og i februar erklærte presidenten unntakstilstand og satte inn hærstyrker for å gjenopprette ro og orden. Lansana Kouyate er blitt utnevnt til statsminister og har fått i oppgave å avslutte generalstreiken. Presidenten har vært stille og usynlig under den økende uroen.

FLYKTNINGER FRA NABOLAND På 1990-tallet, da konfliktene i nabolandene raste som verst, var det opptil én million flyktninger fra Liberia og Sierra Leone i Guinea. En del av flyktningene ble mishandlet, torturert og drept, fordi de var anklaget for å støtte Charles Taylors regime i Liberia. Først etter at Taylor ble tvunget til å forlate Liberia i 2003, vendte mange flyktninger tilbake til hjemlandet. Konfliktene i nabolandene bidro også til økt uro i Guinea. På det meste var rundt 360 000 personer internt fordrevet i Guinea, men de aller fleste har vendt tilbake til sine hjemsteder. At en del fortsatt ikke har vendt hjem, skyldes hovedsakelig mangel på infrastruktur, offentlige tjenester og støtte til gjenoppbygging. ■

Presidenten har vært stille og usynlig under den økende uroen.

NØKKELTALL > KENYA

Folketall (mill)	37,5
Areal km ²	582 650
Flyktninger fra Kenya	3 500
Internt fordrevne	431 000
Flyktninger i Kenya fra andre land	337 700
Frivillige tilbakevendinger til Kenya	-
Asylsøkere fra Kenya til Norge i 2006	11

Tall fra 2006

SKJULT FLYKTNINGKRISE

KENYA I DAG Kenya har flere hundretusener internt fordrevne som følge av landdisputter, politiske og økonomiske konflikter, menneskerettighetsovergrep og vold, ofte med opphav i etniske motsetninger. Det fryktes at den voksende politiske spenningen i forbindelse med valget i slutten av 2007 vil ytterligere forverre flyktningssituasjonen i landet.

ETNISK LAPPETEPE Til tross for Kenyas rike naturressurser lever nesten halvparten av de 34 millioner innbyggerne under fattigdomsgrensen. Landet er et lappetepe av over 40 etniske grupper med ulike språk. 70 prosent av befolkningen er kristne og 30 prosent er muslimer. Partiet Kenya African National Union (KANU), som satt med makten i 40 år, spilte på de etniske motsetningene i landet for å styrke sin egen posisjon. Med daværende president Daniel Arap Moi i spissen satte KANU blant annet nomadefolket og de fastboende småbøndene opp mot hverandre for å vinne stemmer på 1990-tallet. KANU betalte nomadefolket (masaiene) for å angripe og drepe bønder (kikoyoene) i Rift Valley. KANU tapte valget i 2002, men konfliktene skapt under partiets styre er fortsatt uløst, blant annet strid om beiterettigheter og ulovlig salg av eiendom.

Voldshandlingene i Kenya økte særlig rundt valgene i 1992 og 1997. Den politiske uroen førte til stadige større interne konflikter og voldshandlinger, som drev et økende antall sivile på flukt i landet. På det verste var en halv million mennesker internt fordrevet.

FLYKTNINGER FRA NABOLANDENE Kenya har tatt imot omtrent en kvart million flyktninger de ti siste årene, blant annet fra Somalia. De største flyktningleirene er i Daddab og Kakuma, med flyktninger fra ni land. I Daddab er omtrent 80 prosent av flyktningene fra Somalia, mens rundt 70 prosent av flyktningene i Kakuma kommer fra Sudan. Situasjonen for flyktningene er vanskelig, og kenyanske myndigheters behandling av dem er tidvis kritikkverdig. FNs høykom-

missær for flyktninger (UNHCR) har kritisert Kenya for å tvinge somaliske flyktninger til å reise hjem. Sikkerhet er et annet problem; somaliske kvinner som lever i flyktningleirene i nordøst mot grensen til Somalia, har gjentatte ganger vært utsatt for voldteker av somaliske bander og kenyansk lokalbefolkning. Den internasjonale oppmerksomheten og hjelpen til flyktningene i Kenya har avtatt de siste årene.

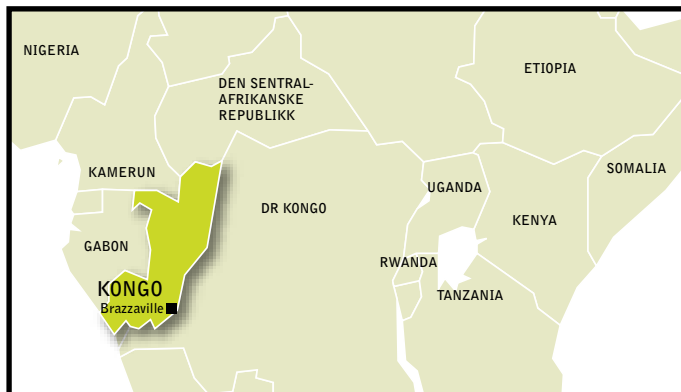
FORDREVET OG GLEMT I dag er mer enn 400 000 kenyanere fortsatt internt fordrevet. Mange av dem lever under kummerlige forhold i slummen i storbyene. De har lite eller ingen ting å leve på, samtidig som de ikke har noe å vende tilbake til.

Ifølge Flyktninghjelpens dokumentasjonssenter for internt fordrevne (IDMC) er de internt fordrevne i Kenya glemt av både landets myndigheter og verdenssamfunnet, inkludert FN. Kenyanere som har måttet flytte fra sine hjem på grunn av naturkatastrofer er litt heldigere stilt, fordi flere nødhjelpsorganisasjoner har kommet dem til unnsetning. De som er internt fordrevne på grunn av konflikt får imidlertid lite hjelp eller oppmerksomhet.

De kenyanske myndighetene har begynt å arbeide med landfordelingsproblematikken i landet, som er en av de største årsakene til intern fordrivelse. Men dette er et svært ømtålig tema som berører politiske og økonomiske interesser, og prosessen har derfor stagnert. ■

» FLYKTNINGHJELPEN I KENYA

Flyktninghjelpens arbeid i Kenya er rettet inn mot somaliske flyktninger og omfatter gjenoppbygging av flyktningleiren Ifo. Leiren ligger i det nordøstlige Kenya og ble ødelagt under regntiden i november-desember i 2006. Gjenoppbyggingen omfatter grunnarbeid og drenering, bygging av tusentalls hus, brønner, latriner og sanitæranlegg i tillegg til skoler. Flyktninghjelpen rekrutterer ungdommer fra leiren til arbeidet, slik at de lærer seg et håndverk og får inntekter.

NØKKELTALL > KONGO-BRAZZAVILLE

Folketall (mill)	3,8
Areal km ²	342 000
Flyktninger fra Kongo - Brazzaville	18 500
Internt fordrevne	7 800
Flyktninger i Kongo - Brazzaville fra andre land	60 000
Frivillige tilbakevendinger til Kongo - Brazzaville	4 508
Asylsøkere fra Kongo - Brazzaville til Norge i 2006	21

Tall fra 2006

HÅP FØR VALGET

KONGO-BRAZZAVILLE I DAG Det er fortsatt fred i Kongo-Brazzaville (Republikken Kongo) før valget i år, og nesten alle de internt fordrevne har vendt hjem.

FATTIG TIL TROSS FOR OLJE Frigjøringen fra Frankrike i 1960 ble begynnelsen på et marxistisk, eneveldig styre for Kongo-Brazzaville. I 1992 ble demokrati gjeninnført under omfattende interne stridigheter og krigshandlinger som drev 800 000 mennesker på flukt. I 1997 tok marxistiske Denis Sassou-Nguesso, som tidligere hadde vært president, på nytt makten. Store opptøyer fulgte. Sassou-Nguesso ble gjenvalgt i 2002, etter at de andre presidentkandidatene ikke fikk lov å delta. Dette intensiverte borgerkrigen mellom regjeringsstyrkene og Ninja-opprørerne. 150 000 mennesker ble internt fordrevet. I 2003 ble det inngått en fredsavtale mellom partene.

Mange mener at stridighetene har dreid seg om landets store oljeforekomster. Men krigen har utarmet landet så mye at også oljeinntektene har stupt. Fra å være et middels rikt land lever i dag 70 prosent av befolkningen under fattigdomsgrensen.

RWANDISKE FLYKTNINGER EN TRUSSEL Kongo-Brazzaville har tatt imot flyktninger fra flere andre afrikanske land. Mange av disse har flyktet fra urolighetene i nabolandet Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo). De har levd forholdsvis fritt, med egne ID kort, rett til å arbeide og mulighet til å utdanne seg. I april 2005 begynte den frivillige tilbakevendingen til DR Kongo.

Det er fremdeles over 6 000 rwandiske flyktninger i Kongo-Brazzaville etter krigen i 1994, blant annet flere tusen interahamwe-hutuberebeller i tillegg til tidligere medlemmer av Rwandas presidentgarde. Kongo-Brazzaville ser på dette som trussel mot landets sikkerhet, og tilstedeværelsen forsurer forholdet mellom de to landene.

POSITIV UTVIKLING I 2005 truet myndighetene med at valgresulta-

tene fra Pool-regionen, der Ninja-opprørerne har sitt hovedsete, ikke vil være gyldige ved valget i 2007. Nå har imidlertid Ninjaene dannet et politisk parti. Dette har økt håpet om varig fred i landet. Hovedutfordringene er sikkerhetsproblemer på grunn av den store mengden våpen som er i omløp etter krigen og den humanitære situasjonen i landet. De hjemvendte flyktningene er kommet tilbake til en svært vanskelig situasjon og trenger omfattende støtte og hjelp. ■

Mange mener at stridighetene har dreid seg om landets store oljeforekomster. Men krigen har utarmet landet så mye at også oljeinntektene har stupt.

NØKKELTALL > DR KONGO

Folketall (mill)	62,6
Areal km ²	2 345 410
Flyktninger fra DR Kongo	413 300
Internt fordrevne	1 100 000
Flyktninger i DR Kongo fra andre land	208 500
Frivillige tilbakevendinger til DR Kongo	41 507
Asylsøkere fra DR Kongo til Norge i 2006	83

Tall fra 2006

AFRIKAS «VERDENSKRIG»

DR KONGO I DAG Ved inngangen til 2007 var om lag 1,1 millioner mennesker på flukt inne i Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo), flesteparten i østlige deler av det enorme landet. Tallet har sunket fra 1,6 millioner i april 2006. Internt fordrevne vender hjem, men mange gjør det helt uten assistanse og møter en utfordrende virkelighet uten de mest basale ting på plass. Kongolesere i eksil har også begynt å reise hjem, men flere hundre tusen oppholder seg fortsatt i nabolandene. Fredsavtalen fra 2003 og gjennomført valg i 2006 har stabilisert situasjonen noe, men i enkelte områder har nye uroligheter ført til en økning i tallet på internt fordrevne.

BAKGRUNN FOR KONFLIKTEN Siden frigjøringen fra Belgia i 1960 har DR Kongo (tidligere Zaire) vært både sosialt og politisk urolig. President Mobutu Sese Seko styrte med jerngrep samtidig som han bygget opp sin egen formue på liknende måte som kolonimakten hadde utbyttest landet og dets innbyggere. I 1997 ble han styrtet av Laurent Kabilas opprørsgruppe. Dette ble begynnelsen på Afrikas «verdenskrig», som på det verste involverte ni naboland. De mest

involverte på regjeringens side har vært Angola, Zimbabwe og Namibia; på opprørsgruppens side har Rwanda og Uganda involvert seg sterkt.

KAMP OM RESSURSER Siden midten av 1990-tallet har millioner av kongolesere flyktet fra hjemmene sine på grunn av konflikten mellom opprørsgrupper og regjeringshæren. I tillegg har også grupper fra omkringliggende land, som Lord's Resistance Army (LRA) fra Nord-Uganda og hutu-militser fra Rwanda, vært aktive på kongolesisk jord. Gerilja- og regjeringsoldater er anklaget for å drepe, voldta og kidnappe sivile og ødelegge hjemmene deres gjennom gjentatte angrep.

Årsakene til at folk har blitt drevet på flukt er komplekse. Analytikere mener at krigen først og fremst er en krig om de verdifulle naturressursene. Provinsen Katanga, hvor krigen har vært spesielt intens, er et av områdene som er rikest på naturressurser.

SKYLDIGE GÅR FRI Fraværet av et fungerende rettssystem har gjort at ingen er blitt stilt til ansvar eller dømt for sin delaktighet i borgerkrigen. Også de skyldige i vold og drap på menneskerettighetsaktivister har sluppet fri. Nå har imidlertid Den internasjonale domstolen i Haag begynt etterforskningen av krigsforbrytelser i DR Kongo.

Krigen som varte fra 1998 til 2003, krevde omkring 3,8 millioner menneskeliv. Freden fra 2003 er fortsatt skjør. Valg ble gjennomført i 2006 og er et skritt i riktig retning. Joseph Kabila ble valgt til president. Den 35 år gamle mannen har allerede hatt makten i DR Kongo i seks år etter at han arvet posten da faren, Laurent Kabila, ble myrdet.

FREDSBEVARENDE STYRKE FNs fredsbevarende styrke MONUC ble etablert i 1999 og har gradvis vokst seg større. Til tross for at dette er FNs største fredsbevarende styrke, er den for liten til å beskytte

» FLYKTNINGHJELPEN I DR KONGO

I DR Kongo utdanner Flyktninghjelpen internt fordrevne lærere, gir grunnutdanning til hjemvendte barn og ungdommer, bygger skoler og utstyrt klasserom. Flyktninghjelpen bistår også med gjenoppbygging av hus, overvåker tilbakevending og gir informasjon, rådgivning og juridisk assistanse til internt fordrevne. I samarbeid med UNICEF kartlegges manglende infrastruktur i returområder i en av landets provinser, for å hjelpe internt fordrevne med retur, reintegrering og reetablering. I samarbeid med UNHCR kartlegges behovet for beskyttelse i returområder, i områder der internt fordrevne oppholder seg, samt på veien mellom disse.

Foto: Marcis Bleasdale

Borgerkrigen i DR Kongo førte til at rundt 1 000 mennesker døde hver dag som følge av sult, sykdom og krigshandlinger. Samtidig er det gravd ut gull og andre dyrebare mineraler som utnyttes illegalt av afrikanske og vestlige land. Bildet er fra Wasta i nordøst.

<< folk over hele landet. I september 2005 vedtok FNs sikkerhetsråd å øke styrken til rundt 17 200 fredsbevarende soldater og politifolk. I løpet av 2005 ble MONUC-styrker utplassert i urbane områder for å beskytte sivilbefolkningen. Mandatet er utvidet fra kun å observere fredsavtalen til å støtte regjeringen, bidra til avvæpning, demobilisering og reintegrering av væpnede grupper. Når det gjelder det internasjonale samfunn forøvrig har ikke situasjonen i DR Kongo hittil hatt den nødvendige oppmerksomhet og støtte.

TILBAKEVENDING Til tross for konflikten og vanskelige leveforhold, har mange flyktninger fra andre land søkt tilflukt i DR Kongo. Flyktningene har kommet fra Angola, Rwanda, Burundi og Uganda.

Kongolesiske flyktninger oppholder seg hovedsakelig i Zambia, Tanzania, Rwanda og Kongo-Brazzaville.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har satt i gang tilbakevendingsprogrammer. I april 2007 vendte den første gruppen flyktninger hjem fra leirer i Tanzania til provinsen Katanga, en provins som var en av de mest konfliktfylte under krigen. Den første gruppen flyktninger fra leirer i Zambia ble repatriert til Katanga 3. mai. På det tidspunktet oppga UNHCR at 103 000 kongolesiske flyktninger hadde vendt hjem fra eksil siden 2004, mens 340 000 fortsatt befant seg i nabolandene. ■

KREVENDE FREDSBYGGING

LIBERIA I DAG Liberia, som har den første demokratisk valgte kvinnelige presidenten i Afrika, er preget av mange år med krig og korrupte regimer. Det er store forventninger til den kvinnelige presidenten, og for mange er hun blitt symbolet på en bedre fremtid. I tillegg til å bekjempe korrupsjon, er det gjenoppbygging etter krigen som står på agendaen. Ett av løftene president Ellen Johnson-Sirleaf har gitt, er at de ansvarlige for krigsforbrytelser må stå til rette for sine handlinger, og dette arbeidet er i gang.

I 2006 erklærte regjeringen tilbakevendingssprosessen for internt fordrevne som avsluttet, men alle har ikke reist hjem. Fremdeles er det også motstand mot å vende hjem blant flyktninger i eksil.

BAKGRUNN Geriljaleder Charles Taylor gjorde i 1989 opprør mot daværende president Samuel Doe, og borgerkrigen var i gang. Taylor tok kontrollen over de diamantrike områdene i nord. Kampene spredte seg raskt, og de ulike gruppene skaffet seg allierte i nabolandene. Taylor vant valget i 1997, til tross for stor skepsis til hans brutale lederstil. I årene som fulgte kjempet opposisjonsgruppene Liberians United for Reconciliation and Democracy (LURD) og Movement for Democracy in Liberia (MODEL) mot Taylors regjeringsstyrke fra hver sin kant. Krigen tok slutt i august 2003, og det ble undertegnet en fredsavtale mellom partene. Taylor gikk i asyl i Nigeria, og muligheten for fred åpnet seg endelig. Omkring 250 000 mennesker ble drept i borgerkrigen og over én million liberiere ble drevet på flukt.

Da krigen var over skulle alle styrkene avvæpnes. Tidligere soldater skulle reintegreres, men det har bare delvis skjedd. Uten penger eller arbeid er det lett å bli lokket til en jobb som omreisende soldat. Tidligere soldater er derfor en destabiliserende faktor i hele regionen. Det er mange våpen på avveie, og det er blitt rapportert om tilfeller der tidligere barnesoldater i Liberia blir rekruttert til opprørstyrkene i nabolandet Elfenbenskysten.

GJENOPPBYGGING OG TILBAKEVENDING En hovedutfordring for å

skape varig fred er det skjøre rettssystemet. President Johnson-Sirleaf har opprettet en sannhets- og forsoningskommisjon som jobber med å etterforske bruddene på menneskerettighetene som har foregått under krigen. Et viktig skritt i retning av en bedre framtid for hele Vest-Afrika, er at tidligere president Charles Taylor blir stilt for krigsrett i Sierra Leone.

Mange liberiere har levd i flyktningleirer siden krigen startet, og ennå er ikke alle vendt hjem. En del av flyktningene oppholder seg i leirer i Sierra Leone, og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) melder om motstand mot å vende tilbake fordi flyktningene har små forventninger til hva landet har å tilby dem.

USIKKER FRAMTID Gjenoppbyggingen av landet er på et tidlig stadium. Flyktninger som har reist hjem, har kommet til landsbyer uten helsevesen, skole og infrastruktur. Situasjonen i Liberia er fremdeles sårbar, og henger også nøye sammen med utviklingen i nabolandene. Krigen satte ulike etniske grupper opp mot hverandre, og det er mange latente konflikter som raskt kan blusse opp når folk vender hjem. Mange internt fordrevne er også fremdeles på flukt. Når regjeringen samtidig hevder at tilbakevendingssprosessen er avsluttet, og altså fornekker problemet, får ikke de som fremdeles er fordrevne, hjelp til å vende hjem. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I LIBERIA

I Liberia distribuerer Flyktninghjelpen nødhjelp til internt fordrevne som er i ferd med å vende hjem. Etter oppdrag fra og i samarbeid med UNHCR overvåker organisasjonen retur av flyktninger og internt fordrevne. Andre oppgaver er graving av brønner og bygging av skoler, hus og latriner. Utdanningsrettede prosjekter omfatter pedagogikkundervisning for lærere, grunnutdanning for barn og yrkesopplæring for ungdom. I tillegg gis informasjon, rådgivning og juridisk hjelp til hjemvendte flyktninger og internt fordrevne.

NØKKELTALL > NIGERIA

Folketall (mill)	148,1
Areal km ²	923 768
Flyktninger fra Nigeria	11 300
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Nigeria fra andre land	9 400
Frivillige tilbakevendinger til Nigeria	-
Asylsøkere fra Nigeria til Norge i 2006	54

Tall fra 2006

RESSURSKAMP I UMODENT DEMOKRATI

NIGERIA I DAG Nigeria har mer enn 200 000 internt fordrevne ifølge tall fra FN i 2005, men manglende registrering gjør at Internal Displacement Monitoring Centre betegner det som «svært problematisk» å komme med et korrekt antall. Dette gjør det også vanskelig å gi de fordrevne bistand. Konflikter om ressurser i kombinasjon med etniske og religiøse motsetninger utfordrer det unge demokratiet. I oppløpet til valget i 2007 økte voldshandlingene i Nigeria. Selvet valget ble omstridt og kritisert av både opposisjon og observatører, og EU-observatører rapporterte om mange uregelmessigheter i forbindelse med valget.

BAKGRUNN Nigeria ble selvstendig fra Storbritannia i 1960. Etter 16 år med strengt militærdiktatur ble Nigeria demokrati i 1999, med Olusegun Obasanjo som president. Nigeria har solide inntekter fra oljeproduksjon, men under militærdiktaturet nådde ikke pengene fram til landets innbyggere. CIA World Factbook oppgir at 66 prosent av befolkningen har under en dollar om dagen å leve for. Fra å være en storeksportør av landbruksprodukter er landet nå nødt til å importere matvarer. Dette skyldes i stor grad interne konflikter og politisk vanstyre. Landet er preget av korrupsjon, vann- og strømmangel og økonomisk og politisk maktkamp.

I 2007 ble det gjennomført valg, og for første gang i landets historie skulle man erstatte én valgt leder med en annen, ettersom president Obasanjo hadde sittet to perioder. Valget ble svært omstridt, og over 200 mennesker ble ifølge Reuters drept i opprøyer under valget.

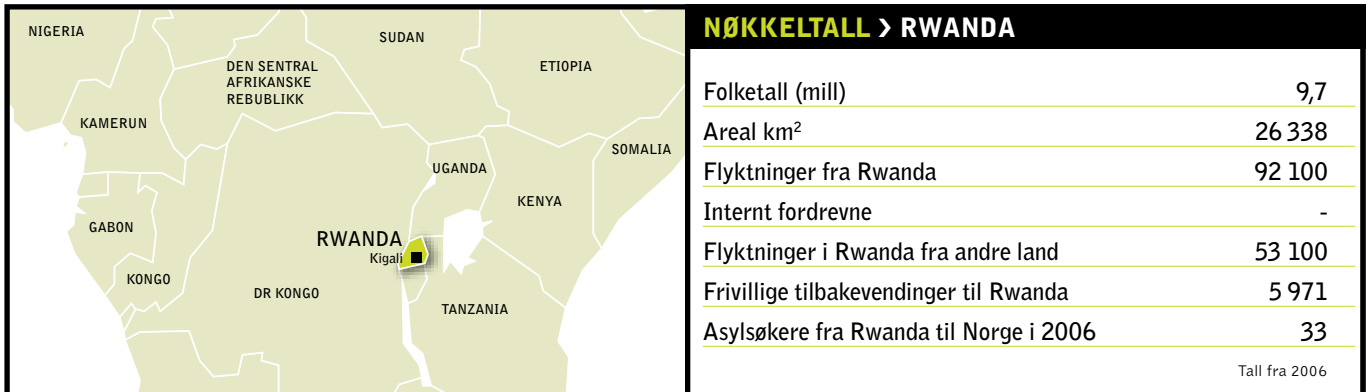
KAMP OM RESSURSER Oppløsningen av diktaturet gjorde konflikten tydeligere mellom landets over 250 etniske og religiøse folkegrupper. I Nord-Nigeria har det muslimske hausa-folket tradisjonelt sett dominert, mens en kristen befolkning bor i områdene i sør. Flere steder i nord har man innført muslimsk sharialovgivning, og

Amnesty International er blant organisasjonene som har reagert kraftig mot brutale henrettelser.

Uenighet og blodige sammenstøt om dyrkbar jord har tiltatt, blant annet på grunn av ørkenspredning. Konflikter har også oppstått etter at store grupper av kvegdrivende muslimer på jakt etter beitemark har vandret sørover inn i områder med bofaste, kristne bønder. Flere steder må bønder forsvare seg mot å bli jaget ut av områder hvor de har bodd i flere generasjoner. Ofte handler stridighetene om lokale bevæpnede gruppers forsøk på å få kontroll over oljeproduksjonen. Det siste året har flere titall oljearbeidere fra hele verden blitt drept eller kidnappet.

INNØMMER BRUDD PÅ MENNESKERETTIGHETENE President Obasanjo har offentlig innrømmet at det er systematiske brudd på menneskerettighetene og at politiet er involvert i utstrakt bruk av vold, tortur og drap. Verdenssamfunnet har nølt med å kritisere Nigeria, antagelig fordi det er stor utenlandsk interesse for landets oljeforekomster.

Nigeria huser noen tusen flyktninger fra andre land, hovedsakelig Liberia, DR Kongo, Tsjad og Sudan. Repatriering av flyktninger til flere av disse landene pågår. ■

TVINGES TIL Å BO SIDE OM SIDE

RWANDA I DAG Fremdeles lider befolkningen i Rwanda under ettervirkningene av de langvarige konfliktene mellom hutuene og tutsiene og det blodige folkemordet i 1994. Og flyktningproblemet som ble skapt på 1990-tallet, er ennå ikke løst.

FOLKEMORD Etniske motsetninger har fått tragiske konsekvenser i Rwanda. Den tidligere kolonimakten Belgia støttet den herskende tutsiminoriteten i landet, som undertrykte og utnyttet hutumajoriteten fram til Rwanda ble selvstendig i 1960. Frigjøringen utløste massive hevnaksjoner fra hutuene, og en strøm av tutsier flyktet til nabolandene, særlig Uganda, Tanzania og DR Kongo.

Borgerkrigen på begynnelsen av 1990-tallet mellom opposisjonelle tutsier i eksil og den hutudominerte regjeringen i Rwanda endte i en kortlivet fredsavtale i 1993. Året etter ble den rwandiske hutupresidenten drept da flyet hans ble skutt ned på vei tilbake fra fredsforhandlinger. Hendelsen utløste et folkemord uten sidestykke i verdenshistorien. Omkring 800 000 mennesker, hovedsakelig tutsier, ble drept mellom april og juli 1994. Over to millioner mennesker, de fleste hutuer som fryktet hevn, flyktet ut av landet. I tillegg ble over én million drevet på flukt inne i Rwanda.

ORGANISERTE LANDSBYER I tiden etter folkemordet har den rwandiske regjeringen forsøkt å bedre sikkerhetssituasjonen, og politisk agitasjon basert på etnisitet er ikke tillatt. Myndighetene har iverksatt sårt tiltrengte økonomiske reformer i det fattige landet.

I april 2003 erklærte FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) det som trygt for de mange rwandiske flyktningene å vende tilbake til hjemlandet. Organisasjonen har styrket overvåkingen av tilbakevendte flyktninger og bistår reintegreringsprosessen. Mange har ikke fått mulighet til å flytte tilbake til sine opprinnelige hjem eller landområder, men har mot sin vilje blitt bosatt i organiserte landsbyer. Myndighetenes formål med ordningen er å

skape et nytt hjem for flyktningene, og samtidig tvinge ulike etniske grupper til å bo side om side i et forsøk på forsoning.

INTERNT FORDREVNE Rwandiske myndigheter har vært lite villige til å la utenlandske organisasjoner slippe til med bistand til landets internt fordrevne, og landets egen innsats for de fordrevne har vært mangelfull. Myndighetene anerkjenner ikke lenger at det er internt fordrevne i landet, til tross for at det fortsatt ikke er funnet varige løsninger for mange av dem som ble fordrevet på 1990-tallet. ■

Rwanda sliter fortsatt med ettervirkningene av folkemordet i 1994.

Foto: Werner Anderson

FORTSATT FLUKT FRA CASAMANCE

SENEGAL I DAG I flere tiår har separatistgruppen Mouvement des Forces Démocratiques de Casamance (MFDC) kjempet mot de senegalesiske styresmaktene om uavhengighet for området Casamance. En fredsavtale i 2004 førte til at mange internt fordrevne kunne vende hjem, men nye sammenstøt i 2006 drev flere tusen senegalesere på flukt igjen.

FREDELIGE VALG Senegal er et av de få landene i Afrika som aldri har opplevd politiske kupp, og valgene går stort sett fredelig for seg. Etter frigjøringen fra Frankrike i 1960 ble landet ledet av sosialistene, fram til Abdoulaye Wade ble valgt til president i 2000. Senegal har blitt et relativt velfungerende demokrati, og de interne forholdene har bedret seg de siste årene. Etter en stor økonomisk reform i 1994 har Senegal hatt en jevn økonomisk vekst på gjennomsnittlig fem prosent i året. I 2007 ble Wade igjen valgt til president.

FORTSATT FLYKTNINGER FRA CASAMANCE Siden 1982 har separatistbevegelsen MFDC vært i stadig konflikt med regjeringsstyrkene, opprinnelig for å frigjøre Casamance fra Senegal. I 2004 kom gruppen fram til en fredsavtale med myndighetene. Den førte likevel ikke til noen varig løsning på konflikten. I 2006 var det nye krigshandlinger, og mange tusen senegalesere ble drevet på flukt både internt og ut av landet. I oktober 2006 var det over 6 000 senegalesiske flyktninger i Gambia.

I dag dreier MFDCs opprør seg mer om myndighetenes økonomiske og kulturelle marginalisering av Casamance og om overgrep mot befolkningen. Vold, landminer, isolasjon og mangel på infrastruktur gjør livet vanskelig for innbyggerne i området.

I desember 2006 meldte den senegalesiske hæren at den ville begynne å rense de sørlige delene av Casamance for det store antallet miner som har forhindret mange fordrevne fra å vende hjem, og

som også har lagt dyrkbar jord i brakk. Men en eventuell tilbakevending av flyktninger og internt fordrevne er også avhengig av at partene i konflikten klarer å forhandle fram og overholde en ny fredsavtale.

FLYKTNINGER FRA MAURETANIA Etter sammenstøt om jordrettigheter i 1989 forviste Mauritania landets ikke-arabiske innbyggere til Senegal, under det påskudd at de egentlig var senegalesere. Ifølge FNs høykommissær for flyktninger skal 20 000 mauritaniere fremdeles oppholde seg i Senegal. ■

NØKKELTALL > SIERRA LEONE	
Folketall (mill)	5,9
Areal km ²	71 740
Flyktninger fra Sierra Leone	25 000
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Sierra Leone fra andre land	27 600
Frivillige tilbakevendinger til Sierra Leone	134
Asylsøkere fra Sierra Leone til Norge i 2006	14

Tall fra 2006

FORSONINGSPROSESS OG VALG

SIERRA LEONE I DAG Fem år etter at borgerkrigen tok slutt har Sierra Leone ingen internt fordrevne, og de fleste som flyktet ut av landet har vendt hjem. Gjenoppbyggingsprosessen går sin gang, men landet står foran store utfordringer. Sierra Leone ligger nest nederst av 177 land på FNs utviklingsindeks.

KRIG OM NATURRESSURSER Helt siden Sierra Leone ble selvstendig i 1961, har landet vært styrt av korrupte og grådige ledere. Ulike grupper har kjempet om kontrollen over landets naturressurser. Olje, diamanter, tømmer og bauxitt kunne ha gjort Sierra Leone til et rikt land, men har i stedet vært med på å finansiere krig og konflikter.

Borgerkrigen brøt ut i 1991, da den bevæpnede gruppen Revolutionary United Front (RUF) startet opprør mot president Joseph Saidu Momohs korrupte regime. Opprørerne fikk støtte fra Liberia, og det utviklet seg til å bli en krig som rammet sivilbefolkningen på grusomt vis.

FREDSAVTALE I 1999 underskrev de krigende partene en fredsavtale. Men økende fiendtlighet fra RUF i mai 2000 førte til at fredsprosessen brøt sammen. FNs forsterket sin tilstedeværelse i landet, og mot slutten av 2001 hadde Sierra Leone den største fredsbevarende styrken i verden. Fredsavtalen mellom regjeringen og opprørsbevegelsen ble endelig undertegnet i januar 2002.

Terrorisering av sivilbefolkningen under borgerkrigen drev over to millioner mennesker på flukt. Da reintegreringen av de fordrevne startet i 2001, satte både regjeringen og FN inn store ressurser i dette arbeidet.

RETTSFORFØLGELSE OG VALG Ofrene for krigen har ventet lenge på at den tidligere presidenten i Liberia, Charles Taylor, skal bli stilt for

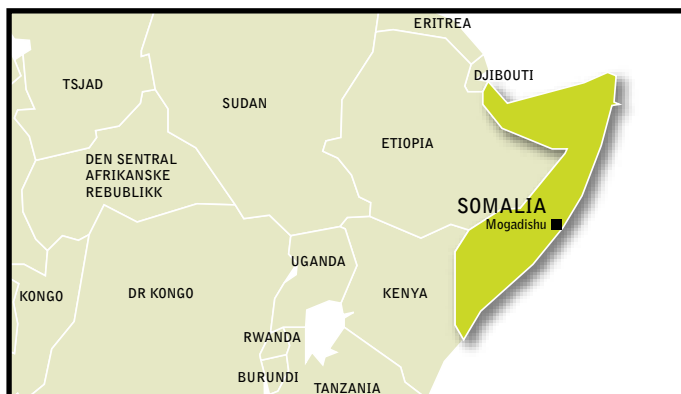
retten for å ha støttet RUF. FN opprettet i 2002 en spesialdomstol for krigsforbrytelser i Sierra Leone, og i 2006 ble Taylor arrestert og tiltalt for krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten for sin medvirkning i krigen i Sierra Leone. Rettssaken mot Taylor er forventet å vare i atten måneder.

Sierra Leone er et umodent demokrati preget av korrupsjon, fattigdom, utrygghet og høy arbeidsløshet blant unge. Hvis gjenoppbyggingsprosessen tar for lang tid, vil landet være sårbart for opprør og nye konflikter. Utfallet av valget i 2007 vil ha stor betydning for den videre demokratiske utviklingen. ■

Sierra Leone har fått fred, men har store fattigdomsproblemer. Landet ligger nest nederst på FNs utviklingsindeks.

Foto: Roald Høvring/ Flyktninghjelpen

NØKKELTALL > SOMALIA

Folketall (mill)	8,7
Areal km ²	637 657
Flyktninger fra Somalia	410 300
Internt fordrevne	400 000
Flyktninger i Somalia fra andre land	2 100
Frivillige tilbakevendinger til Somalia	1 845
Asylsøkere fra Somalia til Norge i 2006	632

Tall fra 2006

VOLD STANSER NØDHJELP

SOMALIA I DAG Borgerkrigen i Somalia blusset opp igjen mot slutten av 2006. 300 000 mennesker ble drevet på flukt fra hovedstaden Mogadishu fra februar til april 2007. De humanitære forholdene er kritiske, men sikkerhetssituasjonen gjør det vanskelig å nå frem med hjelp.

KLANFOLK I KRIG Etter å ha vært delt under britisk og italiensk styre, ble Somalia samlet og selvstendig i 1960. Ni år senere tok generalmajor Siad Barre makten. Etter som den nye presidenten ga mer og mer makt til sin egen klan, økte misnøyen blant befolkningen. Motstanden vokste, og i 1991 ble Barre avsatt. Somalia har siden vært preget av voldelige konflikter mellom landets mange klaner.

Somalia har ikke hatt et fungerende rettssystem siden 1991, og inntil 2004 fantes det ikke en sentral regjeringsmakt. Da ble det endelig inngått en fredsavtale, og politikere og krigsherrer ble enige om å danne en ny nasjonalforsamling. I oktober samme år ble det valgt en overgangsregjering, som forsøkte å styre landet fra eksil i Kenya. I juni 2005 flyttet regjeringen hjem til Somalia. Den eta-

blerte seg i byen Baidoa, fordi sikkerhetssituasjonen i hovedstaden Mogadishu 25 mil unna var for ustabil til å etablere et velfungerende sentralstyre der. Tross den ustabile situasjonen var det et visst håp om at uroen i landet skulle opphøre.

FREDSBEVARENDE STYRKER Fredsprosessen har imidlertid gått sent, og overgangsregjeringen har vist seg svak og uten kontroll over landet. Våren 2006 tok en islamistisk gerilja tilhørende bevegelsen Islamsk Rettsunion (UIC) saken i egne hender. Da overtok gruppen makten i hovedstaden, og senere i sørlige og sentrale deler av Somalia. Etiopiske styrker rykket inn for å støtte regjeringstyrkene i bekjempelsen av UIC, og borgerkrigen blusset opp igjen.

I februar 2007 besluttet Den afrikanske union å sende en fredsbevarende styrke til landet, og i et møte i FNs sikkerhetsråd i slutten av april, ble FNs generalsekretær bedt om å legge planer for en mulig fredsbevarende styrke i FN-regi.

VANSKELIG Å HJELPE FN mener at Somalia er det farligste landet i verden å drive hjelpearbeid i. Volden gjør det vanskelig for internasjonale organisasjoner å nå fram til befolkningen i de mest utsatte områdene. Den tradisjonelle nomadiske livsstilen til mange av landets folkegrupper gjør det også vanskelig å få en nøyaktig oversikt over hvor mange mennesker som er på flukt. FN regner likevel med at etter 16 år med konflikt har over én million somaliere blitt internt fordrevet eller har flyktet ut av landet. Krigens oppblussing har ført til nye flyktningstrømmer, og enda vanskeligere forhold å jobbe under for hjelpeorganisasjonene, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Mellom februar og april 2007 ble over 300 000 mennesker drevet på flukt inne i Somalia. Dette er en flyktningstrøm man ikke har sett maken til siden 1991.

De internt fordrevne mangler husly, mat og vann, og mange lider

» FLYKTNINGHJELPEN I SOMALIA

I samarbeid med UNHCR driver Flyktninghjelpen skole for flyktningbarn og et velferdssenter som gir sosial og medisinsk hjelp, i tillegg til råd og informasjon. Organisasjonen har også et grunnskoleprogram for fordrevne barn, utdanner grunnskolelærere og bidrar i et skolematprogram som drives av Verdens matvareprogram. I tillegg driver Flyktninghjelpen talsmannsarbeid og bygger skoler, kontorer, kantiner, toaletter og hus. I desember 2006 iverksatte Flyktninghjelpen en større nødhjelpsoperasjon for nye flyktninger som rammes av krigshandlingene i landet.

Foto: Reuters, Antony Njuguna

Somalia har vært herjet av borgerkrig siden 1991, og våpnene flyter fritt.

av underernæring. Blant de humanitære problemene i landet er også et fravær av helsetjenester og skoletilbud. FN advarte våren 2007 om at Somalia er på vei mot en ny humanitær krise hvis krigshandlingene fortsetter.

DØR PÅ VEI TIL JEMEN Den langvarige borgerkrigen i Somalia har ført til at hundretusener somaliere har flyktet ut av landet. Kenya har tatt imot flest, men har blitt mer restriktiv med å slippe somaliere inn i landet. I januar 2007 uttrykte UNHCR bekymring over at Kenya stengte grensen til Somalia og tvangsreturnerte somaliske flyktninger.

Det er også somaliske flyktninger i de andre to nabolandene Dji-

bouti og Etiopia. Tusenvis av somaliere forsøker seg også på den farefulle ferden med båt over Adenbukta til Jemen. Mange dør av utmattelse på veien eller blir kastet over bord av menneskesmuglerne.

Til tross for den utrygge situasjonen i landet, huser Somalia selv flyktninger, stort sett etiopiere som oppholder seg i Somaliland. De siste årene har også noen somaliske flyktninger begynt å vende tilbake til Somaliland og Puntland, som er mer stabile enn resten av landet.

Somaliere har lenge utgjort en av de største asylsøkergruppene i Norge. I 2006 søkte 632 somaliere asyl her. ■

NØKKELTALL > SUDAN

Folketall (mill)	38,6
Areal km ²	2 505 810
Flyktninger fra Sudan	648 000
Internt fordrevne	5 355 000
Flyktninger i Sudan fra andre land	296 400
Frivillige tilbakevendinger til Sudan	53 759
Asylsøkere fra Sudan til Norge i 2006	36

Tall fra 2006

KRITISK I DARFUR

SUDAN I DAG Flere mennesker er drevet på flukt som følge av krig og konflikter i Sudan enn i noe annet land i verden. I Sør-Sudan er situasjonen såpass bedret at FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) planlegger repatriering av om lag 100 000 flyktninger i 2007. Men i Darfur-provinsen raser borgerkrigen videre, og regjeringens vanskeliggjør internasjonal innsats for de internt fordrevne.

BAKGRUNN Sudan har lidd under krig og konflikt i femti år. Det dreier seg i hovedsak tre konflikter: borgerkrigen mellom nord og sør, den brutale konflikten som startet i 2003 i Darfur, og konflikten i Øst-Sudan som skyldes det opprørerne mener er urettferdig fordeling av ressurser og makt.

Sudan ble uavhengig i 1956. Inntil da hadde det tidligere britisk-egyptiske styret ført en svært diskriminerende politikk i landet. Mens de liberaliserte og utviklet områdene nord i Sudan, undertrykte de befolkningen i sør. Befolkningen i nord er overveiende arabisk og muslimsk, mens de fleste i sør er av afrikansk opprinnelse og kristne eller praktiserer tradisjonelle religioner.

FREDSAVTALE I SØR Konflikten som hadde bygd seg opp mellom nord og sør, fortsatte etter frigjøringen, og i 1983 brøt det ut en borgerkrig som skulle vare i flere tiår og forårsake enorme humanitære lidelser. Konflikten har vært preget av religiøse og etniske motsetninger mellom ulike grupper som frykter at de vil bli marginalisert i kampen om landets ressurser.

Borgerkrigen i Sør-Sudan tok slutt i 2005 etter at regjeringen og opprørerne hadde forhandlet i to år. Etter 21 år med borgerkrig, dannet de tidligere motstanderne en samlingsregjering i hovedstaden Khartoum, med representanter fra både nord og sør.

HUMANITÆR KRISE I Darfur-provinsen vest i Sudan har imidlertid

uroilighetene fortsatt. Etter et opprør mot regjeringen i 2003, slo myndighetene brutalt tilbake. Den regjeringsstøttede Janjaweed-militsen har terrorisert befolkningen gjennom massedrap, voldtekt og rasering av landsbyer. Mer enn 200 000 mennesker er drept og flere millioner er drevet på flukt siden konflikten brøt ut.

Konflikten i Darfur har skapt en av verdens verste humanitære kriser, og en fredsbevarende styrke fra Den afrikanske union (AU) har ikke klart å stabilisere situasjonen. FN bestemte i 2005 å opprette en fredsbevarende styrke, men motstand fra sudanske myndigheter har forhindret utplassering av styrken som etter planen skal bestå av om lag 20 000 soldater. Etter massivt internasjonalt press gikk sudanske myndigheter våren 2007 med på å slippe inn en mindre FN-styrke, men det er usikkert hva den kan utrette. Det internasjonale presset fortsetter imidlertid for å få sudanske myndigheter til å gå med på utplassering av en større, velutstyrt styrke med mandat og kapasitet til å gi befolkningen beskyttelse.

I mai 2006 inngikk regjeringen i Sudan og opprørsgruppen Sudan Liberation Army (SLA) en fredsavtale, men andre opprørsgrupper har fortsatt å kjempe i Darfur. Den humanitære situasjon er kritisk og overgrepene fortsetter.

FREDSAVTALE I ØST Når det gjelder konflikten i Øst-Sudan, undertegnet regjeringen og Eastern Front (koalisjon av opprørere i Øst-Sudan) i oktober 2006 en fredsavtale. Regionen er Sudans fattigste, men også en av de mest ressursrike, og fredsavtalen har gitt håp om en stabilisering av situasjonen som kan gi grunnlag for en økonomisk utvikling som kommer befolkningen til gode.

TILBAKEVENDING I sør har mange internt fordrevne kunnet vende hjem på grunn av større grad av fred og stabilitet. Men etter mange år med borgerkrig er store deler av infrastrukturen ødelagt, og fortsatt lever

Foto: Marcis Bleasdale

Etter 34 dager til fots gjennom ørkenen kollapset eselet. Flyktningene fra Darfur håper å finne trygghet ved å krysse grensen til Tsjad. Mens 650 000 mennesker har flyktet ut av landet, lever 5,4 millioner mennesker som internflyktninger i Sudan.

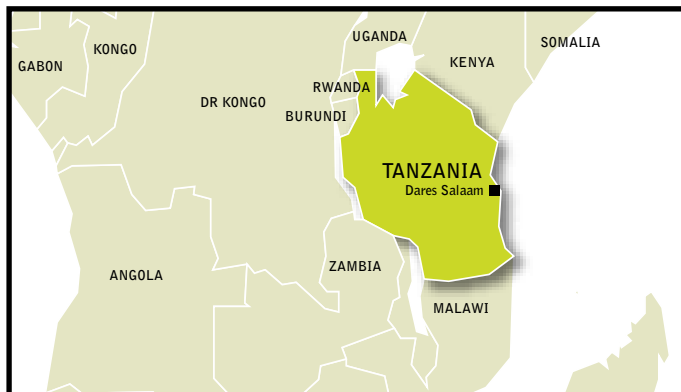
mange internt fordrevne under svært vanskelige forhold i leirer.

Fredsavtalen i sør har også muliggjort tilbakevending for sudanske flyktninger i eksil. I mai 2006 startet UNHCR arbeid med tilbakevending fra Uganda, og et år senere hadde 10 000 sudanske flyktninger vendt hjem. Tilbakevending fra Den sentralafrikanske republikk ble avsluttet i begynnelsen av 2007 etter at til sammen 9 600 flyktninger vendte tilbake til Sør-Sudan i løpet av 2006 og 2007. Også fra Etiopia har mange tusen flyktninger frivillig vendt tilbake til Sudan.

I løpet av 2007 har UNHCR som mål å hjelpe 102 000 av de omkring 300 000 sudanske flyktningene som fremdeles befinner seg i eksil, tilbake til hjemlandet. Fortsatt topper Sudan likevel listen over flyktningproduserende land, slik landet har gjort de senere årene. ■

» FLYKTNINGHJELPEN I SUDAN

Utdanning er en bærebjelke for innsatsen i Sudan. Arbeidet omfatter blant annet bygging av skoler, utdanning av lærere og utdanningstilbud for barn og unge. Organisasjonen gir informasjon, rådgivning og juridisk assistanse for internt fordrevne og opplæring i rettigheter knyttet til returprosessen. I samarbeid med blant annet UNHCR og lokale myndigheter arbeider Flyktninghjelpen med å finne mekanismer som kan løse konflikter knyttet til reintegrering av hjemvente. I november 2006 ble Flyktninghjelpen tvunget til å trekke seg ut av Darfur.

NØKKELTALL > TANZANIA

Folketall (mill)	40,5
Areal km ²	945 087
Flyktninger fra Tanzania	4 300
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Tanzania fra andre land	485 700
Frivillige tilbakevendinger til Tanzania	-
Asylsøkere fra Tanzania til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

GJESTFRIHETEN AVTAR

TANZANIA I DAG Ifølge FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR) forlot drøyt 66 000 flyktninger Tanzania i løpet av 2006. De fleste vendte hjem til Burundi og DR Kongo. Den tanzanianske gjestfriheten har avtatt, og humanitære organisasjoner frykter at flyktninger presses til å vende tilbake til hjemlandene sine.

FLYKTNINGER IKKE VELKOMNE Fredelige Tanzania har i flere år vært det afrikanske landet som har tatt imot flest flyktninger. Landet ble lenge omtalt som et eksempel til etterfølgelse, der myndighetene garanterte for flyktingenes grunnleggende rettigheter, i tråd med FN's flyktningkonvensjon. Men den positive holdningen til flyktingene endret seg på midten av 1990-tallet. Myndighetene nektet dem i stadig større grad grunnleggende menneskerettigheter, inkludert retten til arbeid og bevegelsesfrihet. I desember 2004 sa tanzanianske myndigheter at de ikke ønsket å beskytte flere flyktninger fra Burundi. De anser ikke lenger lokal integrering som et alternativ for burundiere, selv de som har bodd i Tanzania i nesten hele sitt liv. Tanzania bryter dermed med landets egen flyktninglovgivning som skal sikre en rettferdig og human behandling av asylsøkere og flyktninger.

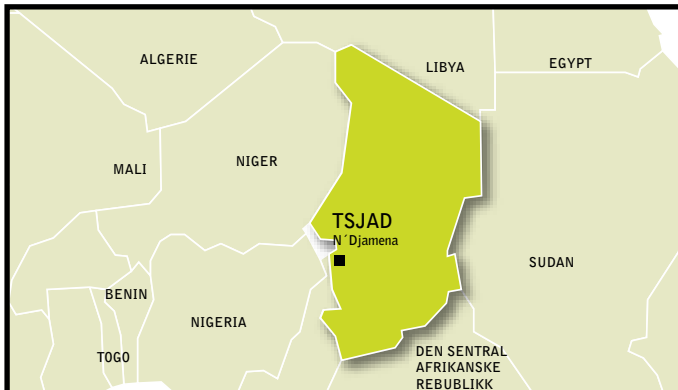
KVINNER UTSATT I LEIRENE Av de om lag en halv million flyktingene i Tanzania, bor over halvparten i flyktingleirer. Det varierer i hvilken grad Tanzania nå tar ansvar for nye flyktninger. I nord har man stengt alle mottakssentre. Tilværelsen i leirene er ofte veldig vanskelig. I tillegg til svært enkle forhold er sikkerheten et stort problem, og bevegelsesfriheten blir stadig innskrenket. Mange blir utsatt for vold og trakassering. Kvinner er spesielt utsatt, og voldtekt er et utbredt problem. Det er blant annet meldt om seksuelle overgrep begått av tanzaniansk politi.

PRESSET TIL Å REISE HJEM? Det er fortsatt gode grunner for å ha søkelyset på hvordan Tanzania behandler flyktninger. Internasjonale organisasjoner påpeker at langt fra alle flyktninger vender tilbake fra Tanzania av egen fri vilje. Nå understreker likevel den tanzanianske regjeringen at retur til hjemlandet skal være frivillig. Ettersom lokal integrering i Tanzania ikke er aktuelt, blir gjenbosetting i tredjeland sett på som det eneste alternativet for flyktninger som ikke kan vende tilbake til hjemlandet. ■

Tanzania har tatt imot hundretusener flyktninger fra nabolandene, men har de senere årene innskrenket flyktingenes rettigheter.

Foto: Gerril Trondsen Booth

NØKKELTALL > TSJAD

Folketall (mill)	10,8
Areal km ²	1 284 000
Flyktninger fra Tsjad	84 800
Internt fordrevne	113 000
Flyktninger i Tsjad fra andre land	286 800
Frivillige tilbakevendinger til Tsjad	20
Asylsøkere fra Tsjad til Norge i 2006	1

Tall fra 2006

NY ALVORLIG KRISE

TSJAD I DAG Tsjad er inne i en alvorlig krise som følge av intern krigføring og smitteeffekten fra urolighetene i Sudan. I 2006 økte antallet internt fordrevne til over 100 000. Bare i løpet av et par uker rundt årsskiftet 2006/2007 ble 20 000 drevet på flukt inne i landet, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Mange har også flyktet ut av landet.

ETNISK OPPRØR Helt siden Tsjad ble selvstendig fra Frankrike i 1960, har det vært spenning og konflikter mellom det arabisk-muslimske nord og den kristne befolkningen i sør. I 1996 kom Idriss Deby til makten i Tsjads første demokratiske valg, og i 2006 ble han valgt til president for tredje gang. Selv om han selv innførte flerpartisystem i Tsjad, anklages Deby for å være mer lojal mot sin egen klan, Zaghawa, enn mot nasjonen. Dette har ført til motstand mot styresmaktene. I 2002 startet et opprør nord i Tsjad. Året etter økte urolighetene da konflikten i Darfur-provinsen i Sudan spredte seg til nabolandet Tsjad.

INTENSIVERT KONFLIKT Flere opprørsgrupper er aktive i Tsjad, deriblant Front Unique pour le Changement Démocratique au Chad (FUCD) og Rassemblement des Forces Démocratiques (RaFD). Noen uker før valget i 2006 angrep FUCD flere byer og flyktningleirer i Tsjad. De prøvde også å okkupere hovedstaden Ndjamenas for å styrte president Deby.

I tillegg til de tsjadiske opprørsgruppene, gjennomfører også den sudanske Janjaweed-militsen angrep i Tsjad. I 2006 meldte menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch (HRW) at mer enn hundre personer var blitt drept av Janjaweed og av tsjadiske opprørere. Disse gruppene trengte lengre inn i Tsjad og plyndret og drepte sivile. Et stort antall landsbyer ble brent, og humanitær hjelp nådde

ikke fram på grunn av den vanskelige sikkerhetssituasjonen.

SUDAN STØTTER OPPRØRERNE Tsjad anklager Sudan for å eksportere etniske konflikter til landet, for å støtte og lære opp tsjadiske opprørere med sikte på å styrte Deby og så islamisere Afrika sør for Sahara. Sudan tilbakeviser alle påstandene. Uavhengige observatører hevder imidlertid at Sudan har vært involvert i opprøret, og en delegasjon fra Den afrikanske union (AU) har etterforsket anklagene i Tsjad.

Etter angrepet på hovedstaden i 2006 stengte Deby grensene til Sudan og brøt alle diplomatiske forbindelser med landet. I tillegg truet Deby med å sende 200 000 sudanske flyktninger tilbake til hjemlandet, men ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) trakk han truslene tilbake.

FORVERRET SITUASJON Den forverrede sikkerhetssituasjonen har ført til økt flyktningstrøm ut av Tsjad, og til at stadig flere er drevet på flukt inne i landet. Samtidig har flere hundre tusen flyktninger fra Sudan og Den sentralafrikanske republikk søkt tilflukt i Tsjad. FN og internasjonale hjelpeorganisasjoner driver 12 flyktningleirer øst i landet med en kvart million sudanere som har flyktet fra kampene i Darfur-regionen.

STADIG VERRE FORHOLD Situasjonen i Tsjad er kritisk, og det er vanskelig å nå fram med humanitær hjelp. Det meldes om mangel på både vann, mat, brensel og medisiner. I tillegg kommer store helseproblemer. Barnedødeligheten er høy, og strømmen av flyktninger og internt fordrevne gjør befolkningen sårbar for spredning av HIV/AIDS. ■

NØKKELTALL > UGANDA

Folketall (mill)	30,9
Areal km ²	236 040
Flyktninger fra Uganda	28 500
Internt fordrevne	1 200 000 - 1 700 000
Flyktninger i Uganda fra andre land	277 800
Frivillige tilbakevendinger til Uganda	5 035
Asylsøkere fra Uganda til Norge i 2006	19

Tall fra 2006

FREDSFORHANDLINGER I NORD

UGANDA I DAG I 2006 gjorde myndighetene og opprørsgruppen Lord's Resistance Army (LRA) en avtale om våpenhvile. Forhandlingene om en varig fredsavtale startet. I begynnelsen av 2007 ble våpenhvilen brutt, men gjenopptatt i april samme år. Fredsforhandlingene fortsetter i Juba i Sudan. Kanskje fører denne prosessen til en avslutning på konflikten som har vart siden 1986. Det kan i så fall bety en slutt på enorme lidelser for sivilbefolkningen i Nord-Uganda.

Konflikten har ført til at 1,7 millioner mennesker er internt fordrevne, og titusener har flyktet ut av landet. Mer enn én million mennesker er avhengig av å få mat gjennom World Food Programme. De humanitære forholdene i Nord-Uganda er kritiske.

BAKGRUNN Uganda ble selvstendig fra den britiske kolonimakten i 1962. Etter frigjøringen fulgte mange år med despotisk regime, spesielt under Idi Amin. Over 400 000 mennesker ble drept i hans regjeringstid, og han førte krig både mot Kenya og Tanzania. Amin

ble tvunget til å flykte da Tanzania angrep i 1979.

Etter flere år med regjeringsskifter både gjennom valg og kupp, inntok opprørsgruppen til Yoweri Museveni Kampala i 1986. Museveni ble innsatt som president og har sittet siden. I 2005 endret han grunnloven slik at han kunne bli valgt for en tredje periode i 2006. Som følge av Musevenis grunnlovsendring holdt flere givreland tilbake bistandspenger, også Norge. Uganda har hatt en jevn sosial og økonomisk vekst siden Museveni kom til makten, men den langvarige konflikten med opprørsgruppen LRA med Joseph Kony i spissen har skapt store problemer for Ugandas befolkning.

LANGVARIG KONFLIKT LRA har ført en krig basert på en religiøs overbevisning. Geriljakrig, drap og bortføringer har drevet om lag 90 prosent av befolkningen bort fra sine hjem i Acholi-området i Nord-Uganda. Mer enn 20 000 barn har blitt kidnappet og gjort til barnesoldater eller sexslaver, og frykten for kidnapping førte til at tusenvis av barn hver kveld gikk til byer for å overnatte i frykt for å bli kidnappet fra sine hjem på landsbygda. Barnesoldater har blitt anslått til å utgjøre 80 prosent av LRAs styrker.

Regionale forhold, særlig borgerkrigen i Sudan, har bidratt til å skjerpe konflikten i Nord-Uganda. Regimet i Khartoum begynte å støtte LRA i 1994 for å ramme regjeringen i Kampala, som de anklaget for å støtte opprørsbevegelsen SPLM(A) i Sør-Sudan. Etter fredsforhandlingene i Sudan ble myndighetene både sør og nord i landet enige om å fortrenge LRA fra Sudan.

FORHANDLINGER OM FRED Høsten 2005 tok deler av LRA seg over grensen til DR Kongo, hvor de angivelig gjennomførte angrep på FN's fredsbevarende styrke. Det oppsto en situasjon der den uløste konflikten mellom regjeringen i Kampala og LRA kunne destabilisere hele regionen; både den skjøre freden i Sudan og utviklingen i

» FLYKTNINGHJELPEN I UGANDA

I Uganda deler Flyktninghjelpen ut mat og nødhjelpsartikler til internt fordrevne som bor i leirer rundt om i landet. Flyktninghjelpen samarbeider med UNHCR og er ansvarlig for ledelse av flere leirer for internt fordrevne i Nord-Uganda. Arbeidet innebærer å sikre en minimumsstandard i leirene og å overvåke utflytting, tilbakevendning og beskyttelse av sårbare grupper. Flyktninghjelpen deler også ut skolemat til 92 000 elever i grunnskolen. Opplæring av lærere, spesielle program for utsatte ungdommer, rehabilitering og bygging av klasserom er andre oppgaver. Flyktninghjelpen gir dessuten informasjon, rådgivning og juridisk assistanse til internt fordrevne og flyktninger fra Sudan.

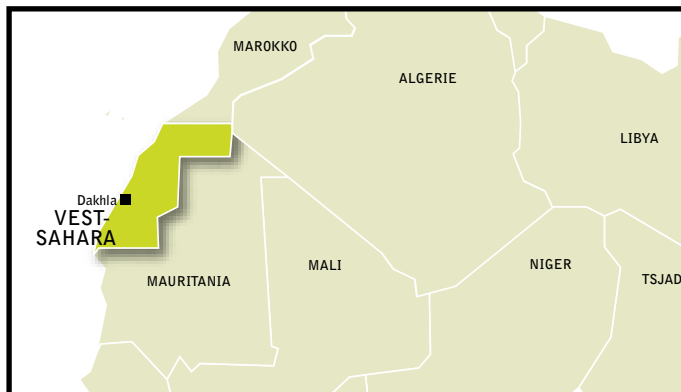
Foto: Gøril Trondsen Booth

Opprørsbevegelsen Lord's Resistance Army har terrorisert befolkningen i Nord-Uganda i flere tiår, og 1,7 millioner mennesker er fordrevet fra sine hjem.

DR Kongo. Dette førte til at FNs sikkerhetsråd brakte konflikten opp på sin dagsorden. LRA ble betydelig svekket da flere opprørskommandanter overga seg, samtidig som støtten til LRA ble redusert som en følge av fredsavtalen i Sudan. LRA og Museveni, som lenge ønsket en militær løsning på konflikten, begynte i 2006 fredsforhandlinger i Sudan. Etter et sammenbrudd i begynnelsen av 2007 ble forhandlingene tatt opp igjen i april.

HUMANITÆR KRISE Antallet internt fordrevne har økt de siste årene og ble i november 2006 anslått til å omfatte 1,7 millioner mennesker. De aller fleste er tvunget til å bo i overfylte leirer, der de er ute av stand til å dyrke jorda eller forsørge seg selv. Mangelen på vann,

medisiner og legetilsyn er prekær, og hverdagen preges av sosiale problemer. Mange har vært tvunget til å tilbringe nærmere ti år under disse forholdene. FNs nødhjelpskordinator Jan Egeland besøkte Nord-Uganda i mars 2006, og han betegnet da den humanitære situasjonen som kritisk. Selv om sikkerhetssituasjonen har bedret seg i Nord-Uganda, trengs det massive tiltak for å hjelpe de fordrevne hjem. En befolkning som er nedkjørt og traumatisert etter to tiår med krig må ha bistand for å komme på fote. Forutsetningen er at fredsforhandlingene fører til varig fred i Nord-Uganda. ■

NØKKELTALL > VEST-SAHARA

Folketall (mill)	0,5
Areal km ²	266 000
Flyktninger fra Vest-Sahara	116 600
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Vest-Sahara fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Vest-Sahara	-
Asylsøkere fra Vest-Sahara til Norge i 2006	15

Tall fra 2006

MAROKKO GIR SEG IKKE

VEST-SAHARA I DAG Mostandsbevegelsen Polisario og Marokko er fortsatt dypt uenige om løsningen på konflikten i Vest-Sahara. Landet er kolonisert av Marokko, men har i følge internasjonale bestemmelser krav på selvstendighet gjennom folkeavstemning. Marokko viser lite vilje til å gi opp okkupasjonen. Det er derfor lite håp om tilbakevendning for de saharaviske flyktningene som lever under svært vanskelige kår i leire i Algerie.

MAROKKO TROSSER VERDEN Vest-Sahara er Afrikas siste koloni. Siden 1966 har landet stått på FNs liste over land som skal avkoloniseres. I 1975 avviste den internasjonale domstolen i Haag at Marokko har historisk rett til landet. Likevel angrep Marokko og Mauritania Vest-Sahara samme år. Under presset fra nord og sør hadde flyktningene bare én fluktrute; mot øst over grensen til nabolandet Algerie. Mauritania trakk seg ut etter få år, mens Marokkos kong Hassan hevdet at konflikten var et innenrikspolitisk problem i Marokko.

På begynnelsen av 1980-tallet bygde marokkanerne en mur tvers gjennom hele Vest-Sahara, og området er minelagt og overvåket med radar. Fram til 1991, da FN bidro til våpenhvile og etablerte operasjonen UN Mission for the Referendum in Western Sahara (MINURSO), kjempet den vestsahariske motstandsbevegelsen Polisario en blodig ørkenkrig mot marokkanske soldater. I 2003 foreslo FN at Vest-Sahara skulle bli semi-autonomt i fem år, og siden skulle det holdes en folkeavstemning om spørsmålet om uavhengighet. Polisario godtok dette, mens Marokko satte seg på bakbeina. Okkupasjonen fortsetter, i strid med FN-resolusjon 1514, som fastslår tidligere kolonifolks rett til selvbestemmelse uttrykt gjennom valg.

I 2005 kom det for første gang på seks år til voldsomme sammenstøt mellom saharavie, Vest-Saharas opprinnelige befolkning, og marokkanske sikkerhetsstyrker. Marokko går imot den internasjonale folkeretten og utnytter Vest-Saharas rike naturressurser til

egen fordel. Den marokkanske okkupasjonen bryter også et viktig prinsipp i internasjonal humanitær rett, fordi store grupper marokkanere har fått bosette seg i de okkuperte områdene.

VANSKELIG FOR FLYKTNINGER Ulike kilder oppgir at det er mellom 90 000 og 165 000 saharaviske flyktninger i Algerie. Mange av flyktningene har bodd i leirene i over 30 år, under ekstreme klimatiske forhold med nesten 50 varmegrader om sommeren og minusgrader om vinteren. Leirene ligger i opprinnelig ubebodde områder midt i ørkenen. Flyktningene har små muligheter til å tjene penger og er helt avhengige av forsyninger av mat og andre nødvendige artikler utenfra. Det er tidvis kritisk matmangel i leirene, og mange av flyktningene lider av alvorlig feil- og underernæring og anemi.

FNs høykommissær for flyktninger arrangerer familiebesøk mellom de isolerte flyktningleirene i Algerie. Ordningen med å besøke familie og venner for første gang på tretti år har vært veldig populær, og flere tusen saharaviske flyktninger har benyttet seg av tilbudet.

TO ULIKE FREDSPLANER Det har ikke blitt holdt valg for å avgjøre Vest-Saharas fremtid, og avstanden mellom partene i konflikten er fortsatt stor. I april 2007 la både Marokko og Polisario fram sine fredsplaner for FNs sikkerhetsråd. Marokkos fredsplan innebar at FNs forslag til folkeavstemning skal strykes. Polisario har imidlertid avvist dette forslaget, fordi det ikke gir befolkningen mulighet til å velge mellom selvstendighet og fortsatt marokkansk herredømme. ■

NØKKELTALL > ZIMBABWE

Folketall (mill)	13,3
Areal km ²	390 580
Flyktninger fra Zimbabwe	21 000
Internt fordrevne	570 000
Flyktninger i Zimbabwe fra andre land	3 800
Frivillige tilbakevendinger til Zimbabwe	-
Asylsøkere fra Zimbabwe til Norge i 2006	10

Tall fra 2006

PÅ STEDET HVIL

ZIMBABWE I DAG Zimbabwe har mer enn en halv million internt fordrevne, som regjeringen ikke anerkjenner at finnes. President Robert Mugabes undertrykkende regime, en ekstrem jordreform og systematiske menneskerettighetsbrudd har forårsaket dyp økonomisk krise og drevet hundretusener på flukt.

FEILSLÅTT LANDREFORM Etter at Zimbabwe ble frigjort fra Storbritannia i 1980, har situasjonen i landet stadig forverret seg. Mange legger skylden på frigjøringshelten Robert Mugabe, som først var statsminister og siden har vært president siden 1987. I 2000 ble en stor landreform gjennomført. 4 000 hvite gårdseiere og deres svarte arbeidere ble jaget fra hjemmene og arbeidsplassene sine for å gi den sorte jordløse befolkningen tilgang til jord. Men det radikale tiltaket virket mot sin hensikt og skapte rundt 400 000 arbeidsløse, i tillegg til et drastisk fall i landbruksproduksjonen.

JERNHÅND Mugabe slår hardt ned på den politiske opposisjonen. Menneskerettighetsaktivister og politiske motstandere blir stadig fengslet, torturert og drept. Det siste valget i 2005 var som tidligere valg preget av gjennomgripende fusk til Mugabes fordel. Samme år ble Operasjon Murambatsvina («Gjenopprett orden») gjennomført, angivelig for å rydde opp i slumområdene i byene. Resultatet var at 570 000 mennesker ble internt fordrevet, for det meste tilhengere av opposisjonen. Regjeringen har bestemt å utsette presidentvalget fra 2008 til 2010.

SYMPATISØRER FÅR MAT Zimbabwe er det landet i verden som har lavest forventet levealder, bare snau 37 år. Til tross for landets enorme naturressurser, er det i dag helt avhengig av internasjonal bistand. Etter en lang tørkeperiode ble det i begynnelsen av 2007 meldt om matmangel. Men det er vanskelig for internasjonale aktører å få dele ut mat gjennom egne kanaler fordi myndighetene

braker matvareutdeling i et politisk spill for å sanke velgere.

Internt fordrevne i Zimbabwe lever uten noen form for hjelp eller støtte. Mange zimbabwere er også flyktninger i nabolandene. I Sør-Afrika lever zimbabwiske flyktninger under svært uverdige kår med alvorlige overgrep, og mange har blitt tvangsreturnert til hjemlandet.

Zimbabwe har tatt imot flyktninger fra flere andre land i Afrika, blant annet DR Kongo, Rwanda og Burundi. Dagens politiske situasjon i Zimbabwe gjør samarbeid om tilbakevending vanskelig. ■

Zimbabwe har lavest forventet levealder i verden, blant annet på grunn av utbredelsen av HIV/AIDS. Bildet er fra et senter for foreldreløse barn.

Foto: Reuters/Howard Burditt

*En kvinne fra en
urbefolkningsgruppe
i Colombia som har
flyktet over grensen
til Panama.*

AMERIKA >>

INNHold >> AMERIKA

- 76 Fastlåst i Colombia
- 78 Colombia
- 80 Costa Rica
- 81 Ecuador
- 82 Guatemala
- 83 Haiti
- 84 Mexico
- 85 Panama
- 86 USA
- 87 Venezuela

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA	>>>
Colombia	453 300
Haiti	18 100
Cuba	13 600
Mexico	6 800

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE	>>>
Colombia	1 853 000 – 3 833 000
Guatemala	242 000
Mexico	10 000 – 12 000

Foto: F. Rullund

Barna rammes hardt av borgerkrigen i Colombia, som har drevet millioner på flukt.

Foto: UNHCR/B. Heger

Flere tusen internt fordrevne colombianere har søkt tilflukt i slumområder i utkanten av hovedstaden Bogotá.

FASTLÅST I COLOMBIA

Av 4,8 millioner mennesker som var på flukt i Amerika ved inngangen til 2007, var 3,8 millioner internt fordrevne i Colombia. Den langvarige borgerkrigen i Colombia merkes også i nabolandene, som har tatt imot hundretusener flyktninger. Noen finner også veien til USA, som opplevde en økning i tallet på asylsøkere i 2006.

Flyktningproblemene i Latin-Amerika handler mer enn noe annet om Colombia. Landet har det nest høyeste antallet internt fordrevne i verden, bare overgått av Sudan, og borgerkrigen driver stadig nye mennesker på flukt. Likevel er det liten internasjonal oppmerksomhet om situasjonen i landet og mangelfull innsats for å gi de internt fordrevne bistand og beskyttelse.

Myndighetene i Colombia har kunngjort at 2007 skal være året for de internt fordrevnes rettigheter. Men utviklingen i landet gir liten grunn til optimisme på vegne av colombianerne som er tvunget på flukt som følge av den mer enn 40 år lange borgerkrigen i landet. I 2006 ble over 200 000 mennesker drevet på flukt inne i landet.

Roten til konflikten i Colombia ligger i de store økonomiske og sosiale forskjellene mellom ulike deler av befolkningen. En rik elite av jordeiere sitter med den politiske og økonomiske makten, mens flertallet av befolkningen lever i fattigdom. Samtidig spiller kamp om kontroll med produksjon og omsetning av narkotika en viktig rolle. Både hæren, høyreorienterte paramilitære grupper og venstreorienterte geriljaorganisasjoner har begått store overgrep mot sivilbefolkningen.

OMSTRIDT AVVÆPNING De paramilitære gruppene har stått bak flest overgrep mot sivile. I 2003 innledet myndighetene en avvæpning av disse gruppene, og våren 2006 kunngjorte regjeringen at de siste av i alt 30 000 medlemmer av militsgruppen AIC hadde levert inn sine våpen. Avvæpningen har imidlertid vært omstridt fordi den har skjedd

mot løfter om nedsatt straff for overgrepene som er begått. Regjeringen har ikke sørget for å ivareta ofrenes rettigheter. For at det skal skje må sannheten om overgrep bli avdekket og brakt fram i lyset, forbrytelser må bli etterforsket og de skyldige få sin straff, og ofrene må få erstatning.

Det er også tvil om hvor effektiv avvæpningen av de paramilitære har vært. I en rapport fra mai 2007 rapporterte International Crisis Group at paramilitære grupper som skal ha vært avvæpnet, har dukket opp igjen under nye navn, og at noen grupper ikke har deltatt i avvæpningsprosessen.

Colombia har en lov for beskyttelse av internt fordrevne. Den er blant de mest avanserte i verden, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Likevel får en stor del av de internt fordrevne lite eller ingen hjelp eller beskyttelse fra myndighetene.

I kampen mot geriljaen bidrar myndighetene selv til at folk drives på flukt. Gjennom en strategi som kalles «demokratisk sikkerhet» bygger regjeringen opp et nettverk av informanter blant sivile og utstyret bønder med våpen. Ved å trekke sivile inn i kampen mot geriljaen på denne måten, bryter myndighetene ned skillet mellom stridende og sivile, og dermed øker faren for at sivilbefolkningen blir utsatt for overgrep og tvunget på flukt.

FLUKT TIL NABOLANDENE I tillegg til de nesten fire millioner internt fordrevne i Colombia, har 450 000 colombianere flyktet ut av landet. De fleste har søkt tilflukt i nabolandene Ecuador og Venezuela, som

Foto: UNHCR/B. Heger

Foto: Reuters/Oswaldo Rivas

En flyktning fra Colombia bygger hus for familien i Panama.

Bondekvinne fra Nicaragua. I likhet med de andre landene i Mellom-Amerika har Nicaragua lagt borgerkrigen bak seg, men fattigdommen er fortsatt stor.

hver har tatt imot mer enn 200 000 flyktninger. Tilstrømmingen av flyktninger skaper bekymring i de to landene, fordi myndighetene frykter en smitteeffekt av volden i Colombia.

Bare et fåtall av colombianerne som har flyktet til nabolandene, er offisielt registrert som flyktninger. I begynnelsen av 2007 var det 14 000 registrerte flyktninger i Ecuador og bare 720 i Venezuela, ifølge tall fra UNHCR.

TILBAKEVENDING IKKE FULLFØRT Den brutale, fastlåste konflikten i Colombia skiller seg sterkt ut fra utviklingen i Latin-Amerika for øvrig. I Mellom-Amerika, der borgerkriger i flere land drev millioner på flukt på 1980- og 1990-tallet, har fredsavtaler og en omfattende satsing på tilbakevending ført til at de aller fleste flyktninger og internt fordrevne har kunnet vende hjem. Det samme er tilfellet i Peru, der konflikt mellom opprørere og myndigheter førte til at 600 000 mennesker ble drevet på flukt inne i landet mellom 1980 og 2000.

De underliggende årsakene til konfliktene i disse landene er imidlertid ikke løst. De store økonomiske og sosiale forskjellene er en kilde til fortsatt misnøye og uro, samtidig som omfattende fattigdom skaper grobunn for vold og kriminalitet. Og ennå er det ikke funnet varige løsninger for alle som ble drevet på flukt for 10-20 år siden. I Peru anslo myndighetene at det fortsatt var om lag 100 000 internt fordrevne i landet i slutten av 2006. I Guatemala anslås tallet på internt fordrevne til å være over 200 000, mer enn ti år etter at borgerkrigen tok slutt.

FLERE ASYLSØKERE TIL USA I perioden 2002-2006 tok USA imot flere asylsøkere enn noe annet industriland. I løpet av denne femårsperioden kom 326 700 asylsøkere til landet. Og i motsetning til de aller fleste andre vestlige land, opplevde USA en økning i tallet på asylsøkere i 2006. I alt søkte 51 510 mennesker om asyl i 2006. Det var en økning på seks prosent i forhold til året før, men det var likevel bare halvparten så mange som i 2002.

Det viktigste opprinnelseslandet for asylsøkerne i USA i 2006 var Kina, etterfulgt av Haiti, El Salvador, Mexico, Colombia og Guatemala.

LITEN INNSATS FOR IRAK-FLYKTNINGER USA har tradisjonelt vært det landet som har tatt imot flest overføringsflyktninger etter anmodning fra UNHCR. USA har imidlertid tatt imot svært få flyktninger fra Irak. Selv blant irakere som er i fare fordi de har jobbet for de amerikanske styrkene i Irak, er det svært få som har fått opphold i USA.

Både opposisjonspolitikere, organisasjoner og medier i USA har rettet sterk kritikk mot president George W. Bush for manglende respons på den eksplosive økningen i tallet på flyktninger fra krigen i Irak. I begynnelsen av 2007, da tallet på irakiske flyktninger og internt fordrevne nærmet seg fire millioner, ble det kjent at USA bare hadde bosatt 466 irakiske flyktninger siden invasjonen av Irak i 2003.

LØFTER OM BEDRING En representant for Bush-administrasjonen forklarte det lave tallet med at det er en tidkrevende prosess å skille ekte flyktninger fra terrorister. Men denne forklaringen ble ikke godt mottatt av kritikerne.

– USAs respons på flyktningkrisen i Irak har vært sjokkerende liten, skrev avisen Washington Post på lederplass i januar 2007. – Vi må gjøre mye mer for å hjelpe irakiske flyktninger, krevde den fram-tredende demokratiske senatoren Edward Kennedy. Mens USA bruker åtte milliarder dollar i måneden på å føre krig i Irak, har myndighetene bare satt av 20 millioner dollar for et helt års innsats for å hjelpe irakiske flyktninger, påpekte Kennedy i et innlegg i Washington Post i desember 2006. Den amerikanske flyktningorganisasjonen U.S. Committee for Refugees and Immigrants har krevd at USA tar imot minst 10 000 irakiske flyktninger i løpet av 2007 og at 250 millioner dollar blir bevilget til å hjelpe flyktninger og internt fordrevne i Irak.

Den massive kritikken har resultert i at amerikanske myndigheter har lovet å ta imot flere flyktninger fra Irak. I februar 2007 anslo amerikanske myndigheter at 7 000 flyktninger fra Irak ville bli bosatt i USA i løpet av året. Senere sa myndighetene at antallet kan bli enda høyere. ■

NØKKELTALL > COLOMBIA

Folketall (mill)	46,2
Areal km ²	1 138 910
Flyktninger fra Colombia	453 300
Internt fordrevne	1 853 000 - 3 833 000
Flyktninger i Colombia fra andre land	200
Frivillige tilbakevendinger til Colombia	38
Asylsøkere fra Colombia til Norge i 2006	4

Tall fra 2006

SIVILE TREKKES INN I KONFLIKTEN

COLOMBIA I DAG Mer enn 3,5 millioner colombianere er drevet på flukt inne i landet i løpet av de siste to tiårene. Landet er dermed nummer to i verden når det gjelder antall internt fordrevne som følge av voldelig konflikt. Ifølge colombianske myndigheter ble ytterligere 170 000 mennesker internt fordrevet i 2006. Flere hundretusen colombianere har søkt tilflukt i de omkringliggende landene, hovedsakelig i Ecuador, Venezuela, Panama og Costa Rica.

KOKAIN OG KAMP OM DYRKBAR MARK Bakgrunnen for borgerkrigen og de mange internt fordrevne i Colombia ligger i stor grad i kampen om dyrkbar jord. Mye av volden har vært framprovosert for å tvinge småbønder til å forlate sine hjem. Kampen om jord går flere hundre år tilbake, men de sentrale aktørene i dagens borgerkrig er regjeringsstyrker, paramilitære grupper og geriljagrupperne Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC) og Ejército de Liberación Nacional (ELN). Siden 1990 har mer enn 40 000 mennesker, de fleste sivile, gått tapt i væpnet kamp.

Colombia er verdens største produsent og eksportør av kokain.

» FLYKTNINGHJELPEN I COLOMBIA

Flyktninghjelpens virksomhet i Colombia omfatter programmer knyttet til utdanning og juridisk rådgivning. Arbeidet består av informasjon, rådgivning og juridisk assistanse til internt fordrevne. I samarbeid med andre organisasjoner ytes slik hjelp også til colombianske flyktninger i nabolandene. Flyktninghjelpen driver flere undervisningsenheter for barn og unge som har falt ut av skolesystemet. Undervisningen koordineres med myndighetene og gjennomføres av nasjonale frivillige organisasjoner og regionale universiteter.

I de senere årene har kampene i landet i stor grad vært relatert til kokadyrking og narkotikasmugling. Paramilitære grupper innblandet i narkotikavirksomheten har drevet et stort antall mennesker på flukt og overtatt deres hjem og jord. Hvis flyktningene forsøker å vende tilbake, blir de ofte møtt med vold og drap.

«**DEMOKRATISK SIKKERHET**» Den humanitære situasjonen i Colombia har ikke blitt bedre etter at president Alvaro Uribe ble gjenvalgt i mai 2006. Forsøk på å demobilisere de paramilitære gruppene har ikke stanset volden. Siden Uribe kom til makten for første gang i 2002 har nesten en million mennesker blitt drevet på flukt. Brudd på menneskerettighetene, deriblant utenomrettslige henrettelser og forsvinninger, er vanlig. Det er ikke uvanlig at paramilitære grupper tvangsrekrutterer barn. Myndighetenes politiske mål har vært «demokratisk sikkerhet». Dette innebærer blant annet å bryte ned geriljagrupperne ved å involvere sivilbefolkningen i mottiltak som opprettelse av bondemilits og informantvirksomhet. Dette har ført til at mange sivile mer eller mindre ufrivillig har blitt involvert i væpnede konflikter.

NYE FLYKTNINGSTRØMMER Opptrappingen av volden i 2006 førte til nye flyktningstrømmer, særlig blant urbefolkningen og afrocolombianere. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har lenge gitt uttrykk for sterk bekymring for den humanitære situasjonen i Nariño, en av Colombias minst utviklede regioner. Situasjonen i Nariño ble ytterligere forverret i 2006, med jevnlig kamper mellom hæren og geriljaen. Dette har forårsaket nye flyktningstrømmer, og på slutten av 2006 karakteriserte UNHCR situasjonen som kritisk.

VANSKELIG FOR LOKALE VALG De fleste internt fordrevne i Colombia søker anonymitet i slummen i de store byene, eller i grenseområ-

Foto: UNHCR / B. Heger

En internt fordreven familie i utkanten av Colombias hovedstad Bogotá, i samtale med en representant fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

dene. Mange blir diskriminert og forfulgt og lever under svært usikre forhold. Uten offisiell dokumentasjon og identitetspapirer har de internt fordrevne store vanskeligheter med å få støtte fra myndighetene, samt tilgang til helsetjenester, arbeid og utdanning. Jenter på flukt er gjerne mer utsatt for seksuelt misbruk, utnyttning og tidlig graviditet.

I oktober 2007 skal det være lokale valg flere steder i Colombia. Men det er et demokratisk problem for landet at en stor andel av befolkningen ikke har anledning til å stemme. Spesielt på landsbygda er viktige velgergrupper og politiske ledere på flukt. Det betyr at de ulike bevæpnede grupperingene har større mulighet til å sikre støtte til sine egne kandidater.

ØKT INNSATS Ti år etter at Colombia vedtok en lov om beskyttelse av landets internt fordrevne, som anses som en av verdens mest avanserte, har kongressen erklært at 2007 skal være året for de internt fordrevnes rettigheter. Sammen med mer enn 130 lokale og internasjonale organisasjoner ønsker colombianske myndigheter å finne praktiske løsninger på landets flyktningproblem. Men til tross for at innsatsen har blitt trappet opp for å gjøre noe med situasjonen, er det fortsatt et stort gap mellom nasjonal lovgivning og hvordan lovene settes ut i livet, spesielt på landsbygda. I praksis innebærer det at store grupper internt fordrevne ikke får oppfylt sine rettigheter til humanitær bistand, et liv fritt for vold og forfølgelse og varige løsninger på deres situasjon. ■

IMØTEKOMMENDE NABO

COSTA RICA I DAG Costa Rica huser mer enn 10 000 flyktninger, de fleste fra den voldelige konflikten i Colombia. Landet samarbeider med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) for å sikre flyktningenes velferd.

LANG ERFARING MED FLYKTNINGER Costa Rica er et av Latin-Amerikas rikeste land, som utmerker seg med et godt utviklet velferdssystem. Landet har lang tradisjon for beskyttelse av flyktninger, og det spilte en viktig rolle i å få slutt på de blodige konfliktene som herjet i Mellom-Amerika på 1980- og 1990-tallet. Som et resultat av borgerkrigene i Guatemala, El Salvador og Nicaragua var rundt to millioner mennesker på flukt, enten som internt fordrevne i eget land, eller som flyktninger i nabolandene. I tillegg til å ta imot flyktninger fra Colombia, har landet også tatt imot flyktninger fra Nicaragua, Cuba og El Salvador.

Costa Rica spiller en viktig rolle i «the Mexico Plan of Action», et regionalt initiativ som søker konkrete løsninger på flyktningproblemene i Latin-Amerika.

GRATIS HELSETILBUD Helt siden 1980-tallet har FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) jobbet sammen med Costa Ricas myndigheter for å bedre flyktningenes tilgang til et godt helsetilbud. Flyktninger og asylsøkere har rett til gratis helsetjenester i løpet av de tre første månedene i Costa Rica. De kan også få hjelp til å registrere seg i det statlige velferdssystemet. Økonomiske vanskeligheter eller mangel på informasjon har imidlertid hindret flyktninger i å benytte seg av rettighetene de har krav på.

Siden 2003 har UNHCR og ulike internasjonale hjelpeorganisasjoner arrangert en årlig helsemesse i hovedstaden San José, for å nå de flyktningene som ikke har tilgang til vanlige helsetjenester.

INTEGRERING GJENNOM ARBEID De colombianske flyktningene, som ofte har høyere utdanning og middelklassebakgrunn, har bosatt seg i de større byene rundt om i landet. I likhet med andre flyktninger har de likevel vanskelig for å finne arbeid.

Siden 2002 har UNHCR tilbudt et mikrokredittprogram for å hjelpe flyktningene med å integrere seg i Costa Rica. For å motta lån må de kunne vise til en god forretningsplan, kundegrunnlag og garantier. Flyktninger i Costa Rica har rett til å arbeide, og de kan ta opp lån på linje med costaricanske statsborgere. ■

SMITTEEFFEKT FRA COLOMBIA

ECUADOR I DAG Ecuador merker ringvirkninger av borgerkrigen i nabolandet Colombia. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og ecuadorianske myndigheter regner med at over 200 000 colombianske flyktninger befinner seg i Ecuador i dag.

ET FÅTALL REGISTRERT I 2006 søkte gjennomsnittlig 700 colombianere om asyl i Ecuador hver måned, og tallet stiger stadig. Men mange registrerer seg verken hos myndighetene eller UNHCR. Dette skyldes som regel manglende informasjon om asylsøkningsprosedyrene, eller frykt for represalier. Kun rundt 14 000 colombianske flyktninger er registrert som flyktninger og asylsøkere i Ecuador. Uten offisielle papirer har de ikke tilgang til grunnleggende rettigheter, som for eksempel arbeid og helsetjenester.

I SKYGGELAND Mange av flyktningene fra Colombia slår seg ned langs den nordlige grensen, et av de fattigste og minst utviklede områdene i Ecuador. Her bor de i lokalsamfunn som ofte mangler grunnleggende infrastruktur og tilgang til humanitær bistand. Det finnes ikke flyktningleire, og flyktninger og asylsøkere kan bevege seg fritt i landet. De som har godkjent flyktningstatus, har rett til å arbeide, og er beskyttet av vanlige arbeidsregler. Asylsøkere derimot har ikke disse rettighetene, og mange arbeider svart eller ser seg nødt til å delta i kriminell virksomhet for å overleve økonomisk.

ØKT BEKYMRING Flyktningstrømmen til Ecuador økte dramatisk i 2001, da de colombianske myndighetene trappet opp kampen mot de ulike bevæpnede grupperingene i landet. Humanitære organisasjoner bekymrer seg stadig mer for smitteeffekten av situasjonen i Colombia og det voksende antallet flyktninger, ved at det skjer en økning i voldshandlinger i Ecuador.

LOVER SOSIAL REVOLUSJON Ecuador økte sin velstand etter 1960, da olje og industri erstattet landbruket som landets viktigste inntektskilde. Men mot slutten av 1900-tallet skapte blant annet fallet i oljeprisene og værphenomenet El Niño en kraftig forverring i økonomien.

I januar 2007 fikk Ecuador ny president. Den venstreorienterte Rafael Correa har lovet sosial revolusjon. Ecuadors fattige og undertrykte håper at han vil bedre den svært vanskelige økonomiske, politiske og humanitære situasjonen i landet. ■

NØKKELTALL > GUATEMALA

Folketall (mill)	13,4
Areal km ²	108 890
Flyktninger fra Guatemala	4 800
Internt fordrevne	242 000
Flyktninger i Guatemala fra andre land	400
Frivillige tilbakevendinger til Guatemala	-
Asylsøkere fra Guatemala til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

INTERNT FORDREVNE ER GLEMT

GUATEMALA I DAG Etter at fredsavtalen trådte i kraft i 1996 har det vært lite fokus på det fortsatt store antallet internt fordrevne i Guatemala. Forpliktelsene til å sikre tilbakevending, gi økonomisk kompensasjon og fordele land har ikke vært tilfredsstillende oppfylt.

MANGLENDE OPPFØLGING Verken de guatemalanske myndighetene eller internasjonale organisasjoner har arbeidet spesielt med eller for de internt fordrevne i landet etter at borgerkrigen tok slutt. Men den nåværende regjeringen har erkjent statens ansvar for grusomhetene som ble utført, med offentlige beklagelser til ofrene.

I mai 2006 forsøkte myndighetene å organisere en «nasjonal dialog» blant ulike sektorer i landet. Intensjonen har vært å oppfylle forpliktelsene fra fredsavtalen om reduksjon av fattigdom, landreform og kompensasjon til de internt fordrevne, samt større fokus på helse- og urbefolkningssaker. Men mange har liten tillit til myndighetenes politiske vilje til å respektere fredsavtalen, samtidig som den fortsatte straffefriheten svekker tiltroen til rettsystemet.

LANGVARIG KONFLIKT Borgerkrigen startet i 1960 med at guatemalanske geriljastyrker tok opp kampen for økonomiske og politiske reformer. Myndighetene mobiliserte store militære styrker, som gikk hardt ut mot urbefolkningen. Minst 200 000 mennesker ble drept i løpet av de 36 årene konflikten varte. Nærmere halvannen million guatemalanere ble drevet på flukt, i hovedsak mayaindianere som mistet jorden sin. De fleste ble internt fordrevet, mens rundt 200 000 flyktet over grensen til Mexico.

Til tross for fredsavtalen mellom geriljaen og myndighetene i 1996 er Guatemala fortsatt sterkt preget av volden, fattigdommen og de enorme forskjellene mellom fattig og rik som opprinnelig utløste borgerkrigen.

VANSKELIG IDENTIFISERING En stor del av guatemalanerne som flyktet under borgerkrigen, vendte senere tilbake til sine hjem. Men man regner med at flere hundre tusen fortsatt er internt fordrevet rundt om i landet. Mange lever i stor fattigdom i byene, andre lever isolert i høylandet. Et fellestrekk er at mange, særlig kvinner, ikke lenger har identitetspapirer eller har valgt å forbli anonyme. Derfor er det vanskelig å anerkjenne eller identifisere dem som internt fordrevne. ■

En mayakvinne deltar i en bondeprotest i Guatemala by.

Foto: Reuters/Daniel LeClair

NØKKELTALL > HAITI

Folketall (mill)	9,6
Areal km ²	27 750
Flyktninger fra Haiti	18 100
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Haiti fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Haiti	-
Asylsøkere fra Haiti til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

SÅRBAR OVERGANGSFASE

HAITI I DAG Selv om Haiti fikk et demokratisk styresett i 2006, er situasjonen fortsatt preget av blodige konfrontasjoner mellom voldelige bander og ulike politiske fraksjoner. Myndighetene klarer ikke å kontrollere de væpnede gruppene, som fortsetter å utøve overgrep mot sivilbefolkningen. Dette til tross for at FN har en fredsbevarende styrke i landet.

STORT SOSIALT GAP Flere tiår med diktatur, ekstrem vold, politisk og økonomisk kaos og miljøkatastrofer har bidratt til at Haiti er den fattigste nasjonen både i Latin-Amerika og på den vestlige halvkule. Haiti er også et viktig transitland for narkotika til USA. Narko-baronene har mye makt og kontroll, og landet er blant de mest korrupte i verden.

Rundt 80 prosent av befolkningen lever under fattigdomsgrensen, og mer enn to tredjedeler av de arbeidsdyktige har ikke formelt arbeid.

VANSKELIG FLUKT Gjennom flere tiår har store strømmer av haitiere flyktet fra forfølgelse i hjemlandet, til USA og andre land i regionen. Mellom 200 000 og én million haitiere oppholder seg som ulovlige immigranter i Den dominikanske republikk, kun et fåtall er anerkjent som flyktninger. Nabolandet har kunngjort at grensene er stengt, og titusener haitiere deporteres tilbake til hjemlandet hvert år. Haitierne som befinner seg i Den dominikanske republikk, enten lovlig eller ulovlig, lever under svært dårlige kår og utsettes for alvorlige brudd på menneskerettighetene fra vertslandets side.

Flyktningene som tar sjøveien, får ofte et ublidt møte med den amerikanske kystvakten. USAs president George W. Bush har sagt at enhver flyktning som forsøker å nå USA vil bli avvist. Et stort antall båtflyktninger har blitt stanset og sendt hjem igjen av den amerikanske kystvakten utenfor kysten av Haiti. Å sende flyktninger

tilbake til mulig forfølgelse i hjemlandet bryter med internasjonal flyktningrett. USA har derfor blitt kritisert av FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), som påpeker at landet bryter sine internasjonale forpliktelser.

I tillegg til alle som flykter ut av landet, er det et ukjent antall internt fordrevne på Haiti. I noen områder er nesten halvparten av befolkningen internt fordrevet. Noen familier forlater hjemmene sine om natten, for så å returnere på dagtid.

UNHCR har ikke representanter verken i Haiti eller i Den dominikanske republikk som kan veilede myndighetene i spørsmål om flyktninger eller internt fordrevne.

SKJØRT DEMOKRATI Haitis nye president, René Préval, vant valget på Haiti i februar 2006 med et knapt flertall på 51 prosent. En stor utfordring for Prévals regjering er om den kan få bukt med de voldelige bandene som herjer i hovedstaden Port-au-Prince. I september 2006 utnevnte regjeringen en ny nasjonal DDR-kommisjon (Disarmament, Demobilization and Reintegration). Formålet er å få kontroll over det store antallet våpen som finnes i landet og å etablere kriterier for hvem som kan delta i det nye programmet for avvæpning, demobilisering og reintegrering.

Den politiske situasjonen oppleves som noe mer stabil enn tidligere, og med et demokratisk valg bak seg har landet kommet et lite stykke på veien mot et bedre fungerende demokrati. Préval, som ofte beskrives som «de fattiges forkjemper», har som målsetting å få bukt med de sosiale ulikhetene og skaffe arbeid til folket. Haiti er i dag i en svært sårbar overgangsfase. Dersom det ikke lykkes å stabilisere den politiske, sosiale og økonomiske situasjonen i landet, kan nye flyktningstrømmer lett oppstå. ■

NØKKELTALL > MEXICO

Folketall (mill)	106,5
Areal km ²	1 972 550
Flyktninger fra Mexico	6 800
Internt fordrevne	10 000 - 12 000
Flyktninger i Mexico fra andre land	3 500
Frivillige tilbakevendinger til Mexico	-
Asylsøkere fra Mexico til Norge i 2006	2

Tall fra 2006

TRANSITTLAND FOR FLYKTNINGER

MEXICO I DAG I stadig økende grad har Mexico blitt en mellomstasjon for flyktninger fra sør, på vei mot USA og Canada i nord. Også økonomiske migranter, uten de samme rettighetene til internasjonal beskyttelse, benytter seg av den samme ruten i håp om en bedre framtid. Hundrevis av fattige meksikanere og mellomamerikanere forsøker å krysse den over 3 000 kilometer lange grensen mot USA hver dag.

UBLIDT MØTE MED MEXICO Mexico er et av landene bak handlingsplanen «Mexico Plan of Action», som skal styrke beskyttelsen av flyktninger i Latin-Amerika. Samtidig er meksikansk politi beryktet for å benytte seg av svært voldelige metoder mot sør- og mellomamerikanske flyktninger og migranter som forsøker å krysse grensen fra Guatemala, på ferden mot USA.

INTERNE KONFLIKTER I 1994 gjorde Zapatistenes nasjonale frigjøringshær (Ejército Zapatista de Liberación Nacional – EZLN) opprør i den sørøstlige delstaten Chiapas i Mexico. Kampen dreide seg om landreformer og bedre sosiale rettigheter til landets marginaliserte urbefolkning. Myndighetene svarte med å sende inn væpnede styrker. Senere ble paramilitære grupper opprettet blant lokalbefolkningen, som en del av en lavintensiv krigsstrategi. Rundt 35 000 mennesker ble internt fordrevet, de fleste bondefamilier med urbefolkningsbakgrunn. Selv om mange har vendt hjem igjen, antar man at det fremdeles er mellom 10 000 og 12 000 internt fordrevne i Chiapas.

Konflikten i Chiapas har ført til at meksikanere søker asyl i USA og Canada. USA avviser imidlertid mange asylsøknader som uærlige forsøk på å få oppholdstillatelse fra mennesker på jakt etter en bedre økonomisk framtid.

USTABIL SITUASJON Fredssamtalene mellom myndighetene og zapatistene har mer eller mindre stått på stedet hvil siden 1994, og diskrimineringen av den store og varierte urbefolkningen fortsetter. Over halvparten av Mexicos 106 millioner innbyggere lever i fattigdom, og utkommet fra landets rike naturressurser er svært urettferdig fordelt. Det siste tiden har derfor vært preget av økende uro og misnøye. I byen Oaxaca utviklet en lærerstreik i 2006 seg til en stor folkebevegelse for sosial og politisk rettferdighet, som myndighetene til slutt slo ned med makt. Det antas at flere geriljagrupper er under utvikling rundt om i Mexico. Nesten ukjentlig skriver avisene om forfølgelse og drap som følge av den omfattende narkotikatrafikken i landet. ■

NØKKELTALL > PANAMA

Folketall (mill)	3,3
Areal km ²	78 200
Flyktninger fra Panama	-
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Panama fra andre land	11 200
Frivillige tilbakevendinger til Panama	-
Asylsøkere fra Panama til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

GODKJENNER INDIANSKE FLYKTNINGER

PANAMA I DAG I 2006 ble den første gruppen colombianere med urbefolkningsbakgrunn anerkjent av Panama som flyktninger. Men trolig oppholder mer enn 150 000 colombianske flyktninger og immigranter seg i skjul i landet.

MIDLERTIDIG BESKYTTELSE De fleste anerkjente flyktningene i Panama er fra El Salvador og Guatemala, og de har bodd i sitt nye hjemland i årtier. De fleste nyankomne er fra Colombia, men bare en brøkdel av de colombianske flyktningene i Panama har fått innvilget asyl og formell flyktningstatus. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) antar at flere tusen colombianere kommer seg uregistrert inn i landet hvert år. Disse såkalte usynlige flyktningene trenger beskyttelse fra organisert kriminalitet og geriljasoldater.

FORENKLING UNHCR jobber for å forenkle de kompliserte registreringsprosedyrene for å oppnå flyktningstatus. Men likevel må flyktningenes identitetskort og arbeidstillatelse fornyes årlig. Dette skaper problemer for flyktningene, som ikke kan ta opp lån eller kjøpe eiendom selv om de har vært i landet i over 20 år.

Til tross for at colombianske asylsøkere og flyktninger sier de kjenner seg tryggere i Panama, understreker de likevel at deres rettslige status gjør at de føler seg som fanger. Myndighetene tillater dem ikke å arbeide eller å reise utenfor området der de har bosatt seg. Ofte kan de derfor ikke forsørge seg selv, og de får kun tilgang til medisinsk behandling ved akutte tilfeller. Full flyktningstatus gir en sikrere framtid for noen av de mest sårbare flyktningene i Panama.

PRESS FRA UNHCR UNHCR er mest bekymret for situasjonen til flyktningene fra Colombia, som stort sett bosetter seg enten i Panama By eller i den ugjestmilde Darién-jungelen på den utrygge

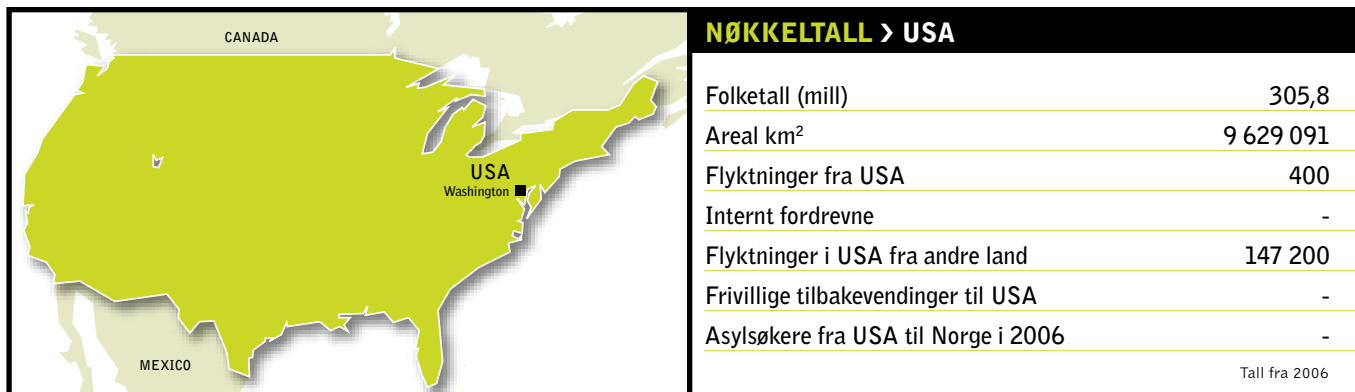
grensen mellom de to landene. Mange av flyktningene i Darién er colombiansk urbefolkning, som har blitt tvunget til å forlate sine landområder. UNHCR har flere ganger gitt uttrykk for bekymring for konsekvensene konflikten i Colombia har for landets urbefolkning, og advarer om at mindre grupper kan bli utryddet hvis de blir permanent fordrevet fra sine opprinnelige landområder.

I desember 2006 fikk 42 colombianske indianere innvilget full flyktningstatus etter påtrykk fra UNHCR. Panama, som ble valgt til medlem av FNs sikkerhetsråd i november 2006, viser dermed vilje til å ta forpliktelsene overfor landets flyktninger alvorlig. ■

FNs høykommissær for flyktninger driver flere inntektsskapende prosjekter for colombianske flyktninger i Panama. Her produserer flyktninger murstein for salg på det lokale markedet.

Foto: UNHCR/B. Heger

STRID OM INNVANDRING

USA I DAG Etter terrorangrepene 11. september 2001 har det blitt stadig vanskeligere for utenlandske borgere å få «grønt kort», dvs. permanent oppholds- og arbeidstillatelse i USA. Ulovlig innvandring opptar amerikanerne, og de siste to årene har nye innvandringsreformer og lovforslag utløst heftig debatt.

USA mottok 51 510 asylsøknader i 2006, en økning på 6 prosent fra året før, men likevel en halvering i forhold til 2000. De største gruppene kom fra Kina (9 706), Haiti (4 475), El Salvador (2 734) og Mexico (1 827).

TO ASYLPROSEDYRER Asylsøkere kan få søknaden behandlet på to ulike måter. «Affirmative»-behandling gjelder for personer som oppholder seg i USA og som myndighetene ikke har reist utvisnings-sak mot. «Defensive»-behandling gjelder søkere som myndighetene ønsker å utvise, for eksempel fordi de har brutt innvandringslov-givningen eller har kommet til USA uten gyldige papirer. Disse søkerne blir framstilt for en innvandringsdomstol. Antatt grunn-løse asylsøkere kan deporteres av myndighetene uten å få sin søknad behandlet dersom de ikke kan sannsynliggjøre at de frykter forfølgelse eller tortur i hjemlandet.

Terrorangrepene i 2001 førte med seg en kraftig innskjerping av all grensekontroll, og en rekke sikkerhetstiltak ble innført. Flyktnin-gers bakgrunn undersøkes nøye, og alle personlige relasjoner skal bekreftes. Ved innreise til USA skal det tas fingeravtrykk av alle ikke-amerikanske borgere.

OMSTRIDT LOVFORSLAG Spørsmålet om ulovlig innvandring har opptatt den amerikanske offentligheten i flere tiår. I 2006 var inn-vandringsspørsmålet spesielt mye i fokus. Bureau of Immigration and Customs Enforcement (ICE) anslår at det er nærmere 12 mil-

lioner ulovlige innvandrere i USA. Et flertall av disse er i arbeid, og ICE antar at denne innvandrerguppen utgjør om lag fem prosent av arbeidsstokken i landet.

I desember 2005 møtte et lovforslag om ytterligere intensivert grensekontroll voldsomme protester. Utgangspunktet for forslaget var at ulovlig innvandring skal være å regne for en kriminell handling og at arbeidsgivere skal pålegges å sjekke om deres arbeidsta-kere oppholder seg lovlig i landet. Lovforslaget er foreløpig ikke satt ut i livet, men justerte forslag debatteres stadig av politikerne.

BUSH VIL GI OPPHOLD De siste årene har millioner av mennesker ved flere anledninger demonstrert i gatene i de største byene med paroler som forteller hvor viktige innvandrerne er for den amerikanske økonomien. President George W. Bush foreslo i mars 2006 å opp-rette et gjestearbeiderprogram. Med begrunnelsen at USA trenger innvandrernes arbeidskraft, foreslo Bush at ulovlige innvandrere skal få midlertidig oppholdstillatelse i USA dersom de har arbeids-kontrakt. Presidentens konservative partifeller blant republika-nerne gikk kraftig mot dette forslaget, og mente at dette ville være som å gi lovbrøtere amnesti.

Flere republikanske politikere ønsket å gjøre innvandring til en hovedsak i valgkampen i 2006, men demokratene vendte fokuset mot regjeringens prioriteringer i Irak-krigen og vant et flertall i Kongressen.

Mens tallet på irakiske flyktninger i begynnelsen av 2007 nærmet seg fire millioner, ble det kjent at USA bare hadde tatt imot 466 flyktninger fra Irak siden 2003. Dette førte til skarp kritikk mot president Bush for å svikte ofrene for krigen i Irak. Kritikken førte til at amerikanske myndigheter lovet å ta imot betydelig flere Irak-flyktninger i 2007. ■

MANGE UREGISTRERTE FLYKTNINGER

VENEZUELA I DAG Selv om nesten 60 prosent av befolkningen lever i fattigdom og arbeidsledigheten er høy, har Venezuela lenge vært et sjenerøst mottakerland for flyktninger. Over 200 000 colombianere har de siste åtte årene tatt seg over grensen til nabolandet. Borgerkrigen i Colombia mellom narkobaroner, regjeringsstyrker, geriljaer og paramilitære grupper krever stadig liv helt inn på venezuelansk side.

LANG BEHANDLINGSTID I følge venezuelansk lov skal asylsøknader være ferdig behandlet innen tre måneder, men i virkeligheten kan det ta årevis. I mellomtiden må flyktningene leve i uvisshet med midlertidig dokumentasjon som bare så vidt beskytter dem fra utvisning, og som må stemples på det samme migrasjonskontoret hver måned.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) oppga i februar 2007 at bare 720 personer har fått anerkjent flyktningstatus i Venezuela. I virkeligheten antas det at mellom 400 000 og 700 000 colombianere har ulovlig opphold i landet. I april 2007 ventet rundt 8 000 mennesker, de fleste av dem colombianere, på svar på asylsøknadene deres i Venezuela.

JOBBER ULOVLIG Venezuela har ikke opprettet flyktningleire. Flyktninger og asylsøkere kan bevege seg fritt og bosette seg der de ønsker, så fremt de har identitetspapirene sine i orden. Anerkjente flyktninger har imidlertid rett til arbeid og utdanning og til å kjøpe eiendom. Dette gjelder imidlertid bare hvis de har råd til å betale for identitetskortene, som har en høy pris for fattige mennesker på flukt.

Fordi det kreves at man har identitetskort for å få jobb, arbeider de fleste av de registrerte flyktningene ulovlig og tjener dårligere enn andre arbeidstakere. Det samme gjelder asylsøkerne, som ikke har

lov til å arbeide i det hele tatt.

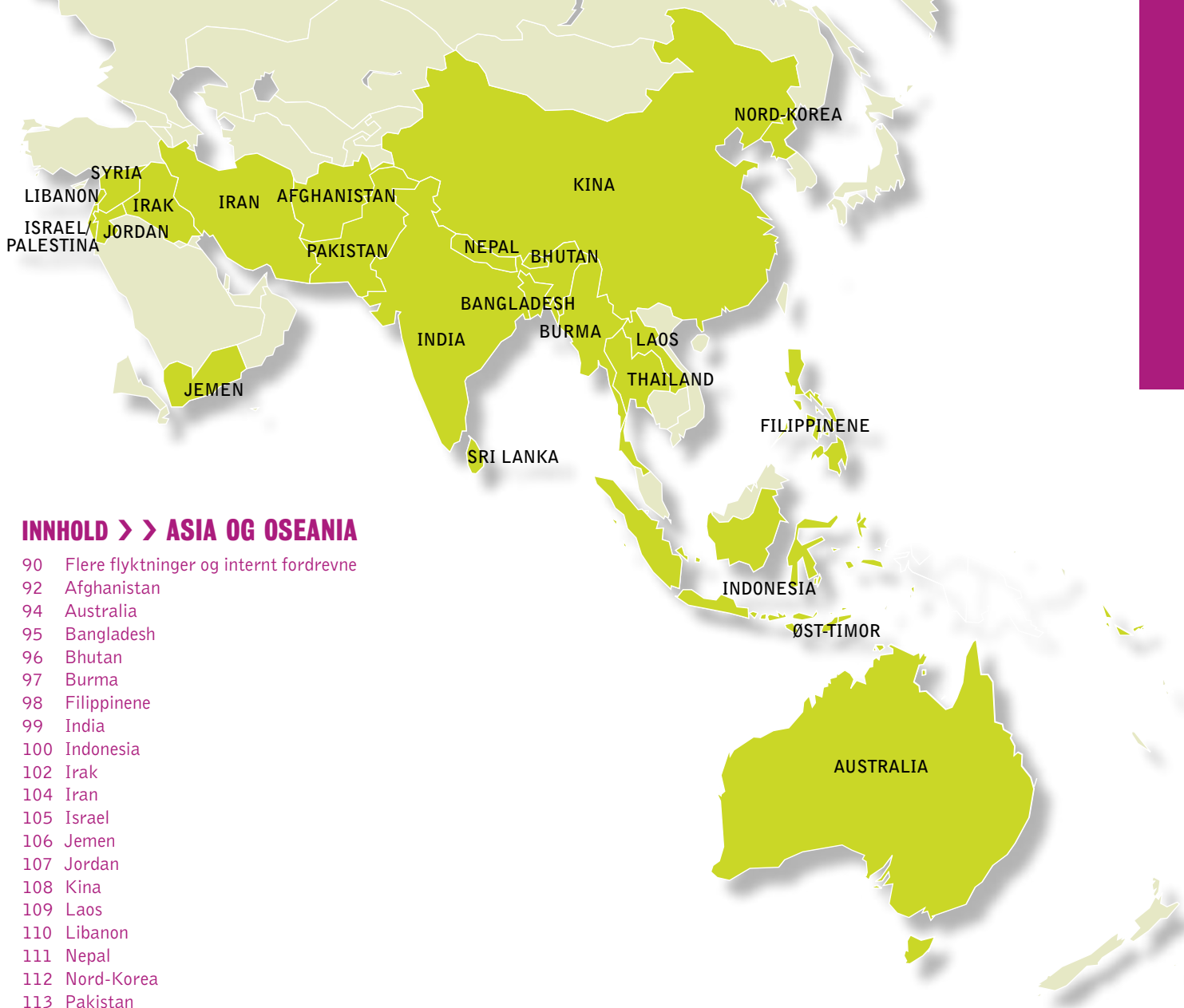
ØKTE SIKKERHETSTILTAK Forholdet mellom Venezuela og Colombia har ikke alltid vært det beste, med tilfeller av sammenstøt på den lange felles grensen. De siste årene har de to naboene imidlertid samarbeidet om økte sikkerhetstiltak i grenseområdene og om mer internasjonal hjelp til flyktninger. ■

En kvinne fra Karen-folket i Burma med datteren sin i en flyktningleir i Thailand. Mer enn 400 000 flyktninger fra Burma befinner seg i Thailand.

ASIA OG OSEANIA >>

INNHOLD >> ASIA OG OSEANIA

- 90 Flere flyktninger og internt fordrevne
- 92 Afghanistan
- 94 Australia
- 95 Bangladesh
- 96 Bhutan
- 97 Burma
- 98 Filippinene
- 99 India
- 100 Indonesia
- 102 Irak
- 104 Iran
- 105 Israel
- 106 Jemen
- 107 Jordan
- 108 Kina
- 109 Laos
- 110 Libanon
- 111 Nepal
- 112 Nord-Korea
- 113 Pakistan
- 114 De palestinske områdene
- 116 Sri Lanka
- 118 Syria
- 119 Thailand
- 120 Øst-Timor

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA >>>	
Afghanistan	3 260 300
Palestina	3 036 400
Irak	1 687 800
Burma	693 300
Vietnam	308 000

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE >>>	
Irak	1 884 000
Libanon	216 000 – 800 000
India	600 000
Sri Lanka	600 000
Burma	500 000

Foto: UNHCR/A. Branthwaite

Foto: Søril T. Booth

Frivillige i Syrias hovedstad Damaskus lesser av telt som skal brukes av FNs høykommissær for flyktninger. Syria har tatt imot én million flyktninger fra Irak.

Etter fredsavtalen i 2006 er det håp om bedre tider for befolkningen i Nepal.

FLERE FLYKTINGER OG INTERNT FORDREVNE

Masseflukt fra volden i Irak er i ferd med å gjøre irakere til den nest største flyktninggruppen i verden etter sudanere. Irakere, afghanere og palestinere utgjorde to tredeler av de drøyt 15 millioner mennesker som ved inngangen til 2007 var på flukt i Asia, inkludert Midtøsten og Stillehavsområdet.

Mandag 9. april 2007 var det fire år siden amerikanske soldater rev statuen av Saddam Hussein ned fra sokkelen på Paradisplassen i sentrum av Bagdad. Men det var ingen dag for jubel og feiring. I stedet kunne man konstatere at krigen i Irak hadde resultert i den raskest voksende flyktningkrisen i verden.

Da USA gikk til krig mot Irak forberedte verdenssamfunnet seg på å ta imot store flyktningstrømmer – som ikke kom. Ikke den gangen. Men etter 2005 er flere mennesker drevet på flukt i Irak enn i noe annet land i verden. I april 2007 anslo FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) at 50 000 irakere ble tvunget til å flykte hver måned. Da var tallet på internt fordrevne kommet opp i 1,9 millioner, mens to millioner irakiske flyktninger var i eksil.

Sammenbruddet i Irak merkes sterkt i nabolandene Jordan og Syria, som til sammen har tatt imot mer enn 1,7 millioner irakiske flyktninger. Tilstrømmingen får følgbare konsekvenser for vanlige jordanere og syrere som opplever at flyktningpresset fører til at prisene på boliger, mat og bensin går opp. Samtidig har tilgangen på godt utdannet irakisk arbeidskraft skapt et svart arbeidsmarked som er med på å presse lønningene nedover. Begge landene har reagert med å gjøre det vanskeligere for irakere å komme inn i landet. Det samme gjelder Saudi-Arabia, som er i gang med å bygge en høyteknologisk mur mot Irak for å holde flyktninger ute.

800 000 FLERE INTERNT FORDREVNE Tallet på irakiske flyktninger og internt fordrevne skjøt for alvor i været etter bombingene av en moske i byen Samarra i februar 2006. Men Irak var ikke det eneste landet som

opplevde store flyktningstrømmer dette året. Krigen mellom Israel og den militante Hizbollah-bevegelsen i Libanon sommeren 2006 drev nesten én million mennesker på flukt inne i Libanon og mer enn 300 000 i Israel. De fleste kunne vende hjem i løpet av kort tid, men 200 000 av de internt fordrevne i Libanon hadde ennå ikke vendt hjem ved utgangen av året.

For palestinerne i Gaza og på Vestbredden ble situasjonen forverret i 2006. I Gaza ble tusener sivile fordrevet som følge av israelske militæraksjoner, og på Vestbredden blir palestinere drevet fra sine hjem på grunn av muren som Israel bygger. I Øst-Jerusalem har flere titusener måttet flytte etter at arbeidet med muren ble påbegynt.

Etter flere år med nedgang økte det samlede tallet på internt fordrevne i Asia i løpet av 2006 med 800 000, fra 4,9 millioner til 5,7 millioner. På Sri Lanka ble mer enn 200 000 drevet på flukt da nye kamper brøt ut mellom hæren og den tamilske LTTE-geriljaen i april 2006. Omtrent samtidig ble 150 000 mennesker fordrevet fra sine hjem i Øst-Timor på grunn av voldelige sammenstøt i hovedstaden Dili. Og på Filippinene ble nesten 100 000 mennesker tvunget til å flykte i løpet av året som følge av kamper mellom regjeringsstyrker og ulike opprørsbevegelser.

VERRE I BURMA Det er vanskelig å sammenligne forholdene for internt fordrevne i ulike land, men mange anser situasjonen for å være verre i Burma enn i noe annet land i Asia. Militærregimets forfølgelse av landets etniske minoriteter har drevet mer enn en halv million mennesker på flukt inne i landet, og enda flere har flyktet i eksil.

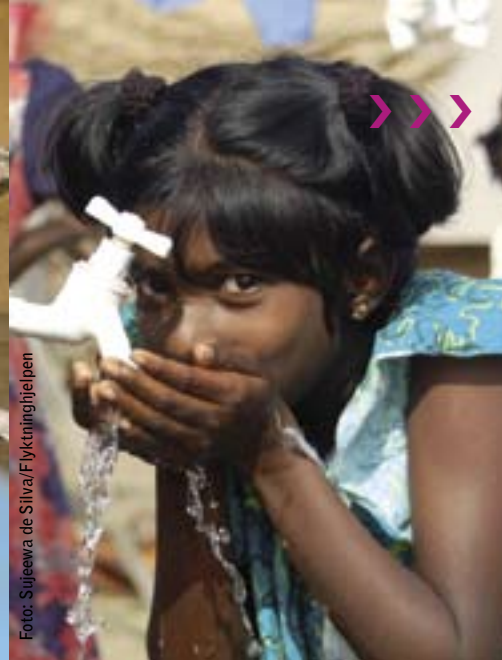

Foto: UNHCR / C. Lau

Foto: Sujeewa de Silva / Flyktninghjelpen

En libanesisk kvinne lager mat på en skole, der hun måtte søke tilflukt da krigen mellom Hizbollah og Israel drev henne på flukt sommeren 2006.

En av Sri Lankas 600 000 internt fordrevne slukker tørsten.

Direkte angrep mot sivilbefolkningen er et bevisst ledd i myndighetenes strategi for å knuse ulike opprørsgrupper. Regjeringsstyrker står bak grove brudd på menneskerettighetene, som drap, voldtekter og tvangsrekruttering av barnesoldater og slavearbeidere. I begynnelsen av 2006 innledet hæren en ny offensiv som fortsatte gjennom hele året. Befolkningen i mer enn 200 landsbyer ble jaget på flukt, og avlingene deres ble svidd av. Minst 82 000 burmesere ble fordrevet fra sine hjem i løpet av året.

Situasjonen for de internt fordrevne i Burma blir stadig verre, fastslo Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) i en rapport i mars 2007. De fordrevne mangler mat og medisinsk hjelp, og underernæring og sykdom er utbredt. Likevel avviser myndighetene at det er en humanitær krise i landet og hindrer utenlandske organisasjoner i å gi bistand til de fordrevne.

Menneskerettighetssituasjonen i Burma har vært tema i FN's sikkerhetsråd flere ganger de siste årene, men Sikkerhetsrådet har ikke klart å bli enig om en resolusjon som fordømmer myndighetenes overgrep mot sivile. I januar 2007 la Russland og Kina ned veto mot en slik resolusjon.

Det burmesiske militærregimet er ikke alene om å hindre internasjonal innsats for å gi internt fordrevne bistand og beskyttelse. Myndighetene i en rekke asiatiske land insisterer på at situasjonen for internt fordrevne er et internt anliggende som de selv skal ta seg av. Med henvisning til prinsippet om nasjonal suverenitet har myndighetene i land som Bangladesh, India og Pakistan avvist internasjonale tilbud om hjelp til internt fordrevne. Samtidig er myndighetenes egen innsats for de fordrevne svært mangelfull.

FRED I NEPAL Avslutningen av den ti år lange konflikten mellom myndigheter og maoistiske opprørere i Nepal er blant lyspunktene i konfliktbildet i Asia det siste året. Regjeringen og opprørerne undertegnet en fredsavtale i november 2006, og maoistene tok plass i parlamentet i januar 2007.

Borgerkrigen i Nepal førte til at flere hundre tusen mennesker ble drevet på flukt, de fleste innenfor landets grenser. Da fredsavtalen ble undertegnet var det håp om at de fordrevne kunne vende hjem,

men våren 2007 rapporterte nasjonale og internasjonale observatører at tilbakevendingen gikk langsomt. En av grunnene er at maoister skal ha trakassert tilbakevendte, i strid med fredsavtalen. Mange internt fordrevne har ikke fått tilbake gårder og husdyr som ble konfiskert av maoister under borgerkrigen.

Nepal har også et annet uløst flyktningproblem innenfor sine grenser. Siden 1991 har om lag 100 000 flyktninger fra Bhutan bodd under svært dårlige forhold i flyktningleirer i Nepal, og forhandlinger mellom de to landene om en løsning på flyktningproblemet har vært resultatløse. Det internasjonale engasjementet for å finne en løsning er imidlertid økende, og i oktober 2006 tilbød USA seg å ta imot over halvparten av flyktningene. Men noen endelig løsning var fortsatt ikke funnet da FN's høykommissær for flyktninger, António Guterres, besøkte Nepal og Bhutan i mai 2007.

TILBAKEVENDING TIL AFGHANISTAN En viktig oppgave for UNHCR er å hjelpe flyktninger til å vende hjem fra eksil, når forholdene i hjemlandet gjør det mulig. De siste årene har organisasjonens viktigste innsats på dette området vært rettet mot afghanske flyktninger, og tilbakevendingen for afghanere i Pakistan er det største i UNHCRs historie. Siden 2002 har mer enn tre millioner afghanere avsluttet eksiltilværelsen i Pakistan og vendt tilbake til hjemlandet med hjelp fra UNHCR. I tillegg har om lag en million internt fordrevne vendt tilbake til sine hjemsteder.

For mange afghanere har tilbakevendingen bydd på store utfordringer. Forsøkene på igjen å leve et normalt liv på hjemstedet blir for mange vanskeliggjort av manglende muligheter til å skaffe seg et levebrød, strid om eiendomsrett til hus og eiendommer og en vanskelig sikkerhetssituasjon.

Også i Indonesia har tilbakevending vært forbundet med problemer. I Aceh-provinsen ble nesten halvparten av befolkningen tvunget på flukt i løpet av mange års konflikt mellom myndighetene og muslimske opprørere, og befolkningen ble i tillegg hardt rammet av tsunamien i 2004. Etter en fredsavtale i august 2005 har de fleste internt fordrevne vendt hjem, men de har fått minimalt med hjelp. Resultatet er at flere hundre tusen mennesker lever under fattigdomsgrensen. ■

NØKKELTALL > AFGHANISTAN

Folketall (mill)	27,1
Areal km ²	647 500
Flyktninger fra Afghanistan	3 260 300
Internt fordrevne	132 000
Flyktninger i Afghanistan fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Afghanistan	387 917
Asylsøkere fra Afghanistan til Norge i 2006	224

Tall fra 2006

STORSTILT REPATRIERING

AFGHANISTAN I DAG 3,5 millioner afghanere lever fortsatt som flyktninger i Iran og Pakistan, og vertslandene vil svært gjerne at flyktningene skal vende tilbake til hjemlandet. Siden 2002 har mer enn tre millioner afghanere blitt repatriert gjennom FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), de fleste fra Pakistan og Iran. En million har dratt tilbake på egen hånd. Men fortsatt fører kamper i Afghanistan til at mennesker blir drevet på flukt.

224 afghanere søkte om asyl i Norge i 2006. Det var mer enn en halvering sammenlignet med året før.

REGISTRERING OG REPATRIERING Over 2,1 millioner afghanere registrerte seg hos pakistanske myndigheter i perioden oktober 2006 til februar 2007. De fikk utstedt et registreringskort som gjelder ut 2009 og gir innehaveren status som afghansk borger med midlertidig opphold i Pakistan. De som valgte ikke å registrere seg, fikk frist til 15. april på å la seg frivillig repatriere til Afghanistan med støtte fra UNHCR. Afghanske flyktninger som befinner seg i Pakistan uten registreringskort, betraktes nå som ulovlige immigranter og kan bli

trukket for retten og utvist.

I løpet av 2007 blir fire afghanske flyktningeleirer i Pakistan lagt ned. Innbyggerne vil få velge mellom assistert tilbakevending eller omplassering til eksisterende leirer i Pakistan.

Antallet afghanere som velger å reise hjem fra Iran har vært jevnt dalende det siste året, og det antas at 920 000 afghanere fortsatt bor i Iran. Mange av disse har vært i landet i over 20 år. 1,6 millioner afghanere har vendt tilbake fra Iran siden 2002.

INTEGRERING AV FLYKTNINGER Høsten 2006 ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant afghanere i Pakistan. Over halvparten av de som sa at de ikke ønsket å reise tilbake til Afghanistan, oppga mangel på bolig som grunn. Bare 18 prosent viste til levebrød og sikkerhet.

Den afghanske regjeringen har satt i gang et omfattende jordfordelingsprogram som skal komme tusenvis av eiendomsløse familier til gode. Gjennomføringen av programmet går imidlertid langsomt enkelte steder på grunn av protester fra private jordeiere og manglende koordinering blant de ulike departementene.

En undersøkelse finansiert av EU-kommisjonen viste i desember 2006 at 90 prosent av tilbakevendte afghanere fant arbeid i løpet av seks måneder. Likevel oppga 53 prosent av de repatrierte at de mente de har dårligere økonomi enn naboene. Det vil bli en stor utfordring for det fattige landet å absorbere millioner av flyktninger som fortsatt er bosatt i nabolandene.

SIVILE MÅL Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan blir stadig mer tilspisset. Ifølge en rapport fra Human Rights Watch ble 52 sivile drept i kamper mellom opprørere og USA- og NATO-støttede regjeringsstyrker i løpet av januar og februar 2007. Afghanistans uavhengige menneskerettighetskommisjon anslår at 650 sivile mistet livet i 2006.

>> FLYKTNINGHJELPEN I AFGHANISTAN

Informasjon og juridisk hjelp om blant annet eiendomsspørsmål står sentralt i Flyktninghjelpens arbeid for tilbakevendte flyktninger og internt fordrevne i Afghanistan. Dette arbeidet omfatter også opplæring av afghanske advokater i eiendomsrett og bistand til dem som vil ha tilbake land som ble konfiskert mens de var på flukt. Andre prosjekter omfatter bygging av hus og skoler, pedagogikk for lærere og undervisning i konfliktløsning for eldre landsbyboere og lærere.

Foto: UNHCR/L. Slezic/Global Aware

En hjemvendt afghansk kvinne baker brød.

Dødstallene varierer imidlertid sterkt, og det er vanskelig å vite nøyaktig hvor mange sivile liv som har gått tapt. I tillegg blir sivile liv satt i fare av pakistanske myndigheters planer om minelegge deler av grenseområdene for å hindre Talibans bevegelser over grensene.

Kampene er særlig harde i sør, sørøst og øst, der det antas at tusenvis av afghanere har mistet livet. I tillegg er flere tusen familier drevet på flukt på grunn av kamper i de sørlige provinsene Helmand og Kandahar. Helmand-provinsen står for rundt 40 prosent av Afghanistans opiumseksport, som utgjør 90 prosent av verdensmarkedet for heroin.

Sommeren 2006 alene ble 15 000 familier drevet på flukt til områdene rundt Kandahar by. Flertallet av disse skal ha vendt tilbake, men mange er fortsatt fordrevet etter konflikter og tørke. UNHCR har

bistått med tilbakevending for disse og jobber nå for at de som ikke har vendt tilbake ved utgangen av 2007, kan få hjelp til å integreres der de er.

UTRYGT FOR KVINNER Volden gjør også framtiden mer usikker for kvinner. Kvinners rettigheter er skadelidende på grunn av sikkerhetssituasjonen og en ressurskrevende kamp mot opiumsproduksjon og omfattende korrupsjon.

Én av tre afghanske kvinner opplever fysisk, psykisk eller seksuell vold. FNs utviklingsfond for kvinner anslår at rundt 90 prosent av den kvinnelige befolkningen i Afghanistan ikke kan lese, og Taliban går systematisk til angrep mot pikeskoler. ■

NØKKELTALL > AUSTRALIA

Folketall (mill)	20,7
Areal km ²	7 686 850
Flyktninger fra Australia	-
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Australia fra andre land	14 800
Frivillige tilbakevendinger til Australia	-
Asylsøkere fra Australia til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

FLYKTNINGBYTTE MED USA

AUSTRALIA I DAG 3 510 personer søkte om asyl i Australia i 2006, en økning på ti prosent i forhold til året før. De største gruppene kom fra Kina (1 031), Sri Lanka (321), India (315) og Indonesia (296). De siste årene er preget av innstramminger i asylpolitikken.

«**TAMPA-SAKEN**» Etter at Australia strammet inn asylpolitikken sin kraftig i 1999 ved kun å gi permanente oppholdstillatelser til flyktninger som søker om asyl fra sitt hjemland, opplevde landet en voldsom økning av asylsøkere som ankom landet sjøveien. Det norske lasteskipet Tampa reddet 433 mennesker fra en synkende ferge på vei fra Indonesia i 2001, og denne saken førte til at Australia besluttet å legge restriksjoner på hvilke båter som får anløpe Australia.

Nye asylsøkere med gyldige identitetsdokumenter får søknaden behandlet på australsk jord. Har derimot søkeren ikke gyldige dokumenter, blir vedkommende plassert på et av mange asylmottak på omkringliggende øystater. Denne praksisen begynte etter «Tampa-saken». De siste årene har UNHCR, Amnesty og det australske Flyktningrådet kritisert de fengselsliknende forholdene ved sentrene og den lange behandlingstiden for asylsaker.

NY LOV TRUKKET TILBAKE I mai 2006 la australske myndigheter fram et lovforslag om at flyktninger uten gyldige identitetspapirer må sende sin asylsøknad fra utlandet. I praksis ville dette bety at samtlige asylsøkere måtte sendes til den lille øystaten Nauru under saksbehandlingen. Australia finansierer asylmottak i Nauru der asylsøkere blir holdt mens søknadene deres behandles.

UNHCR kritiserte kort tid etter flere forhold ved loven, og mente at den var i strid med non-refoulement-prinsippet, som innebærer at ingen må sendes tilbake til et område hvor deres liv og sikkerhet kan være i fare. Loven fikk ikke flertall i det australske parlamentet i august 2006, men fremdeles sender myndighetene mange asylsøkere til Nauru.

«**FLYKTNINGBYTTE**» I april 2007 drøftet statsminister John Howard og president George W. Bush muligheten for utveksling av ulovlige innvandrere mellom Nauru og Guantánamo. 82 asylsøkere fra Sri Lanka ble i mars 2007 plassert i asylmottak på Nauru, og det er blant andre disse Australia vil utveksle med USA. Menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch mener en slik praksis vil være umenneskelig og i strid med en rekke grunnleggende prinsipper. ■

NØKKELTALL > BANGLADESH

Folketall (mill)	158,7
Areal km ²	144 000
Flyktninger fra Bangladesh	47 000
Internt fordrevne	500 000
Flyktninger i Bangladesh fra andre land	178 100
Frivillige tilbakevendinger til Bangladesh	-
Asylsøkere fra Bangladesh til Norge i 2006	20

Tall fra 2006

POLITISK URO

BANGLADESH I DAG Borgerkrig og forfølgelse av ikke-muslimer har ført hundretusener på flukt i den sørøstlige Chittagong-provinsen i Bangladesh. Mange av de fordrevne oppholder seg ulovlig i naturreservater uten tilgang til rent vann, medisinsk hjelp eller utdanning.

MANGEÅRIG KONFLIKT Allerede da Bangladesh ble selvstendig i 1971, begynte de etniske minoritetene i Chittagong Hill Tracts å kjempe for selvstendighet. Bakteppet var at flertallet av Chittagong-befolkningen tilhører en av 13 minoritetsgrupper, som alle skiller seg religiøst, kulturelt og sosialt fra den muslimske majoriteten. Da myndighetene på midten av 1980-tallet aktivt oppfordret muslimske bengalere til å bosette seg i Chittagong, ble konflikten trappet opp til væpnet opprør blant minoritetsgruppene. Det ble starten på en langvarig borgerkrig som drev mange på flukt, både internt i Bangladesh og til nabolandet India.

OMSTRIDT FREDSAVTALE I 1997 inngikk myndighetene og opprørerne en fredsavtale. Men selv ti år etter er partene ikke enige om tolkningen av viktige punkter i avtalen. Det gjelder blant annet spørsmålet om eiendomsrett til jord som dyrkes av bengalske innflyttere, men som før tilhørte de som flyktet under borgerkrigen. Så lenge landspørsmålet ikke er løst, forblir tusener internt fordrevet. Hvor mange det gjelder, er usikkert. De siste opplysningene er fra 2000, da myndighetene anslo omfanget til en halv million. Siden da har myndighetene fortsatt med å gi økonomisk støtte til bengalske innflyttere, noe som har ført til ytterligere fordrivelser.

Det internasjonale samfunnet har engasjert seg lite i situasjonen til de internt fordrevne i Bangladesh. Først de senere årene har vestlige land og flere av FN's bistandsorganisasjoner knyttet løfter om bistand til krav om at myndighetene etterlever fredsavtalen fra 1997.

RELIGIØS FUNDAMENTALISME Etter at det islamsk-nasjonalistiske partiet Bangladesh National Party (BNP) vant valget i 2001 er også andre grupper fordrevet fra sine hjem. Valget førte til en økende religiøs fundamentalisme med ytterliggående islamske grupper som gikk til angrep på moderate muslimer, hinduer, buddhister, kristne og andre religiøse minoriteter. Resultatet var at innpå 200 000 mennesker ble tvunget på flukt i tiden etter valget. ■

Politiske og etniske konflikter har preget Bangladesh i mange år. I tillegg rammes befolkningen i Bangladesh jevnlig av flommer.

Foto: Reuters/Jayanta Shaw

NØKKELTALL > BHUTAN

Folketall (mill)	0,7
Areal km ²	47 000
Flyktninger fra Bhutan	119 100
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Bhutan fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Bhutan	-
Asylsøkere fra Bhutan til Norge i 2006	23

Tall fra 2006

ETNISK DISKRIMINERING

BHUTAN I DAG Om lag 100 000 bhutanske flyktninger oppholder seg i leirer i nabolandet Nepal og har gjort det siden begynnelsen av 1990-tallet. Innføring av diskriminerende lover drev da folk med nepalsk etnisk bakgrunn til å flykte inn i Nepal. Samtaler mellom de to landene har ennå ikke ført til en løsning. I 2008 skal Bhutan gjennomføre en folkeavstemning om nye, demokratiske reformer, og Nepal og Bhutan har lovet å prøve å få til repatriering av flyktningene før valget. USA har tilbudt seg å ta imot mer enn halvparten av flyktningene.

BAKGRUNN Makten i Bhutan innehas av de buddhistiske drukpaene, eller ngalungene som de egentlig heter, en folkegruppe som opprinnelig kommer fra Tibet. Bhutan har siden 1907 vært et absolutt monarki med en strengt hierarkisk føydalstruktur. Drukpaene bruker sin politiske og økonomiske dominans til å undertrykke andre etniske grupper i landet. Minoritetsgruppen lhotsampas har vært særlig utsatt for diskriminering. Disse er nepalskspråklige hinduer som bor sør i landet.

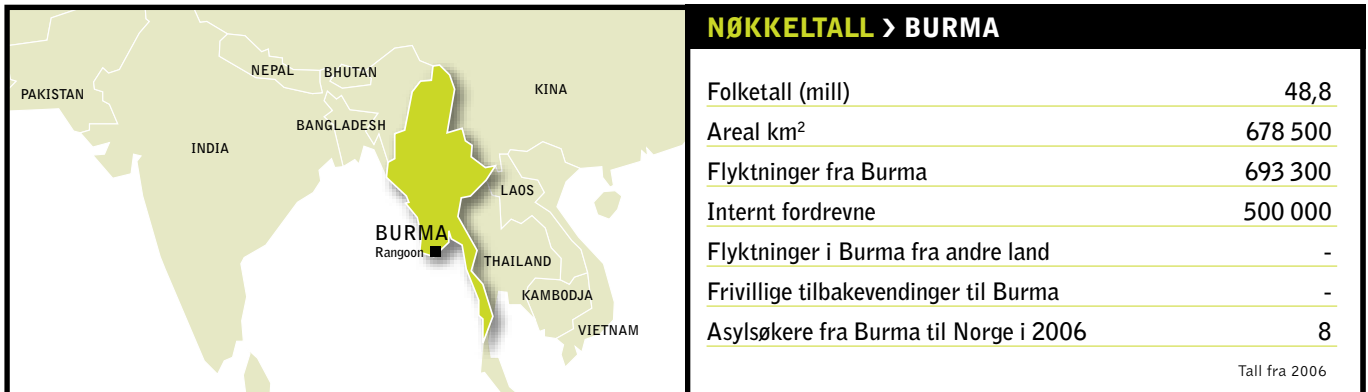
DISKRIMINERENDE LOVER Regjeringen i Bhutan har siden midten av 1980-tallet innført lover som er utformet slik at de befester drukpaenes makt, verdier og identitet. En ny lov førte dessuten til at mange lhotsampas ble fratatt statsborgerskapet sitt. Lovene ble fulgt opp av overgrep og arrestasjoner. Dette innebar en tvangsassimilering for de etniske minoritetene, eller, i motsatt fall, diskriminering og flukt. I overkant av 130 000 personer flyktet fra Bhutan til Nepal på begynnelsen av 1990-tallet. Frem til 1993 kom det opptil 1 000 flyktninger per dag til leirene i Nepal. Flere runder med forhandlinger mellom Nepal og Bhutan har ikke ført til noen løsning.

MULIG ÅPNING De bhutanske flyktningene i Nepal bor i dag i sju forskjellige leirer. Flyktningene krever å bli repatriert til Bhutan eller

å få opphold i et tredje land. De er utålmodige også fordi forholdene er blitt verre i flyktningleirene: Den materielle støtten er redusert, og flyktningene får ikke ID-papirer. De har ikke lov til å drive med inntektsskapende aktiviteter, og sikkerheten i leirene er blitt dårligere. I begynnelsen av 2007 ble det rapportert om sammenstøt mellom flyktninger og nepalsk sivilbefolkning. Menneskerettighetsorganisasjoner og humanitære aktører mener forholdene for flyktningene nå nærmer seg det kritiske.

NYE FORHANDLINGER Myndighetene i Nepal og Bhutan planlegger nye forhandlinger, etter at planlagte forhandlinger i 2006 ble utsatt. Samtidig forandret den politiske situasjonen seg i Nepal i 2006 da den ti år lange borgerkrigen tok slutt, og folkeavstemningen i Bhutan i 2008 om å innføre et parlamentarisk, demokratisk system kan kanskje føre til en endret situasjon for flyktningene. I tillegg er man i ferd med å vurdere andre løsninger, blant annet muligheten for at flyktningene kan bosettes i et tredje land. USA har sagt seg villig til å ta imot 60 000 av flyktningene, og representanter fra det amerikanske utenriksdepartementet reiste til Katmandu i april 2007 for å undersøke hvordan bosettingen kan løses praktisk. Andre land, blant andre Canada og Australia, er også interessert i å ta imot flyktninger. ■

MASSIVE MENNESKERETTIGHETSBRUDD

BURMA I DAG Burmesiske myndigheter fortsetter å bryte menneskerettigheter og å undertrykke etniske minoritetsgrupper. Dette har ført til at over en halv million mennesker er på flukt i eget land, og like mange har flyktet ut av landet. Til tross for press på militærregimet for å stanse overgrepene, blir situasjonen stadig verre for de internt fordrevne.

BAKGRUNN I 1948 ble det britiske kolonistyre avviklet, og Burma ble en selvstendig stat. Militærregimet i Burma har siden 1960-tallet slått ned på opposisjon, krav om reformer og demokrati. I 1990 ble det avholdt et demokratisk valg. Valget ble vunnet av National League for Democracy, som ledes av fredsprisvinneren fra 1991, Aung San Suu Kyi, men valgvingerne ble nektet å overta makten og militærdiktaturet fortsatte.

Aung San Suu Kyi sitter fortsatt i fangenskap, og husarresten ble i 2006 forlenget på nytt. En rekke land har anmodet Burma om å løslate fredsprisvinneren og andre politiske fanger.

TVANGSFLYTTING Regimet har fortsatt sin kamp mot opprørere blant landets minoritetsgrupper og sin brutale undertrykking av sivilbefolkningen. På 1990-tallet var det spirende til optimisme, blant annet på grunn av at flere fredsavtaler ble inngått mellom myndighetene og opprørere, men avtalene har blitt brutt som følge av myndighetenes press på minoritetsbefolkningen. I 1997 forverret situasjonen seg igjen da myndighetene blant annet satte igang tvangsflyttinger av minoritetsgrupper. I følge Coalition to Stop the Use of Child Soldiers bruker regjeringshæren barnesoldater som lever under forferdelige forhold. Barnearbeid er også vanlig i Burma.

HUMANITÆR KRISE Den humanitære situasjonen er kritisk. hjelpeorganisasjoner gis imidlertid lite spillerom. Mange internt fordrevne har søkt tilflukt i jungelområdene på grensen til Thailand. Blant disse er medlemmer av minoritetsgrupper som Karen, Mon, Shan og Karen-

ni. De lever under svært vanskelige forhold, med risiko for å bli oppdaget av regjeringssoldater og utsatt for tortur, voldtekt og tvangsarbeid.

Menneskerettighetssituasjonen i Burma har vært på FNs sikkerhetsråds dagsorden flere ganger i 2006 og 2007, men i januar 2007 la Kina og Russland ned veto mot en FN-resolusjon som tok opp den vanskelige situasjonen i landet. FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i Burma har ikke fått adgang til landet siden 2003.

FLERE INTERNT FORDREVNE På tross av en uformell våpenhvileavtale i 2003 har intensiverte krigshandlinger mellom regjeringshæren og Karen National Union (KNU) ført til en økning i tallet på internt fordrevne. Den største konsentrasjonen av internt fordrevne er blant de etniske gruppene Karen, Karenni, Shan og Mon i øst-Burma. Disse bor enten i «lommer» hvor det er våpenhvile eller i dekning nær sine hjemsteder. Krisen er mest prekær i Karen-staten, hvor tusenvis er fordrevet etter at den burmesiske hær satte inn en stor-offensiv mot såkalte opprørere i 2006. Uttestengning av utenlandske organisasjoner og observatører gjør at det er umulig å få en samlet oversikt over antall internt fordrevne og forholdene de lever under.

Sørøst i Burma har nå FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) fått mulighet til å jobbe gjennom en avtale undertegnet i 2006.

FLYKTNINGER I THAILAND Mer enn en halv million burmesere har i årenes løp flyktet over grensene til nabolandene, de fleste til Thailand. Mange har bodd i flyktningleirer på grensen mellom Burma og Thailand i 20 år. Mange har også flyktet til Bangladesh, India og Malaysia. I Thailand har flyktningene levd med stadig frykt for å bli fengslet eller deportert. Men etter et kupp i 2006 varslet overgangsregjeringen i Thailand at den ville endre politikken overfor burmesiske flyktninger. I 2007 begynte thailandske myndigheter å utstede ID-kort til burmesere i leirene. Dette gir flyktningene større sikkerhet og bevegelsesfrihet. ■

NØKKELTALL > FILIPPINENE

Folketall (mill)	88,0
Areal km ²	300 000
Flyktninger fra Filippinene	69 400
Internt fordrevne	120 000
Flyktninger i Filippinene fra andre land	100
Frivillige tilbakevendinger til Filippinene	-
Asylsøkere fra Filippinene til Norge i 2006	1

Tall fra 2006

OPPRØR BLANT MINORITETER

FILIPPINENE I DAG Øygruppen Filippinene er preget av flere tiår med konflikter. I 2006 ble 100 000 nye mennesker internt fordrevet, hovedsaklig i regionen Mindanao. Mange kunne imidlertid vende hjem etter kort tid. I juli 2006 anslo FNs matvareprogram at 120 000 filippinere var på flukt i sitt eget land og trengte nødforsyninger av mat.

MANGE DREPT I KONFLIKTER To millioner har blitt tvunget til å flykte på grunn av krig mellom myndighetene og opprørere siden 1970, ifølge nyhetsbyrået Reuters, som også anslår at over 160 000 filippinere er drept i konfliktene.

Muslimene er en minoritet i Filippinene, hvor nærmere 90 prosent av befolkningen er kristne. De såkalte moroene, som den muslimske minoriteten kalles, står bak opprør mot undertrykking og fattigdom. I dag er det konflikten med separatistgruppen som har opprettet Den selvstyrte regionen i muslimsk Mindanao (ARMM) som skaper størst problemer for sivilbefolkningen. Selv om en positiv fredsprosess har ledet til at to av de største opprørsgruppene har underskrevet fredsavtaler, fortsetter andre opprørsgrupper kampene.

ABU SAYYAF Abu Sayyaf-geriljaen er en av tre muslimske opprørsgrupper som har vært i USAs søkelys siden 11. september 2001, ifølge CIA World Factbook. Mange tror at gruppen nå er svekket på grunn av at flere sentrale medlemmer er døde.

Det eksisterer også en 36 år gammel konflikt mellom myndighetene og den kommunistiske geriljagruppen New People's Army (NPA) på Filippinene. NPA har mer enn 10 000 soldater og opererer i flere områder enn de muslimske opprørerne.

INTERNASJONALT ENGASJEMENT Malaysiske myndigheter deltar i fredsforhandlingene mellom de muslimske opprørerne og filippin-

ske myndigheter. Norge har også deltatt i arbeidet med konfliktløsning på Filippinene. Sammen med andre land og uavhengige organisasjoner er FN, EU og Verdensbanken engasjert i gjenoppbyggingen av konfliktområder og forbedring av de internt fordrevnes situasjon.

40 prosent av filippinerne lever ifølge FN i fattigdom, og dette er med å skape grobunn for fortsatt uro. En rekke naturkatastrofer rammet dessuten Filippinene høsten og vinteren 2006-2007, og Europakommisjonen anslo i januar 2007 at 2,5 million mennesker trengte bistand etter katastrofene. ■

NØKKELTALL > INDIA

Folketall (mill)	1 169,0
Areal km ²	3 287 590
Flyktninger fra India	15 300
Internt fordrevne	600 000
Flyktninger i India fra andre land	435 900
Frivillige tilbakevendinger til India	-
Asylsøkere fra India til Norge i 2006	32

Tall fra 2006

REGIONAL STORMAKT MED INDRE URO

INDIA I DAG Mens Indias økonomi går så det suser, øker den politiske uroen i stadig flere deler av landet. I en rekke av Indias nordøstlige og sentrale delstater er titusener fordrevet på grunn av konflikter mellom myndighetene, lokalbefolkningen og ulike opprørsgrupper. Og i Kashmir og Gujarat synes det fortsatt å være langt fram før de politiske og etniske konfliktene blir løst, slik at de som er fordrevet kan vende tilbake.

VANSKELIG VEKST Siden slutten av 1980-tallet har India gjennomgått en økonomisk utvikling og modernisering som har imponert omverdenen. Men langt fra alle har fått del i velstanden. Mange har endatil opplevd en forverring av levekårene når de er blitt fratatt jord på grunn av store utbyggings- og infrastrukturprosjekter. I fattige områder har dette ført til opprør og store konflikter om retten til jord og om politisk og økonomisk makt.

OPPRORSGRUPPER I NORDØST I Assam, Manipur og Tripura i nordøst er det i dag flere titalls ulike opprørsgrupper. Her er spenningene store både mellom de mange ulike etniske gruppene, og mellom lokalbefolkningen og innvandrere fra nabolandene. Indiske sikkerhetsstyrker slår hardt ned på opprørerne, noe som også rammer sivilbefolkningen. De siste årene har sammenstøt mellom opprørere og sikkerhetsstyrkene tvunget sivile til å søke tilflukt i leirer for internt fordrevne.

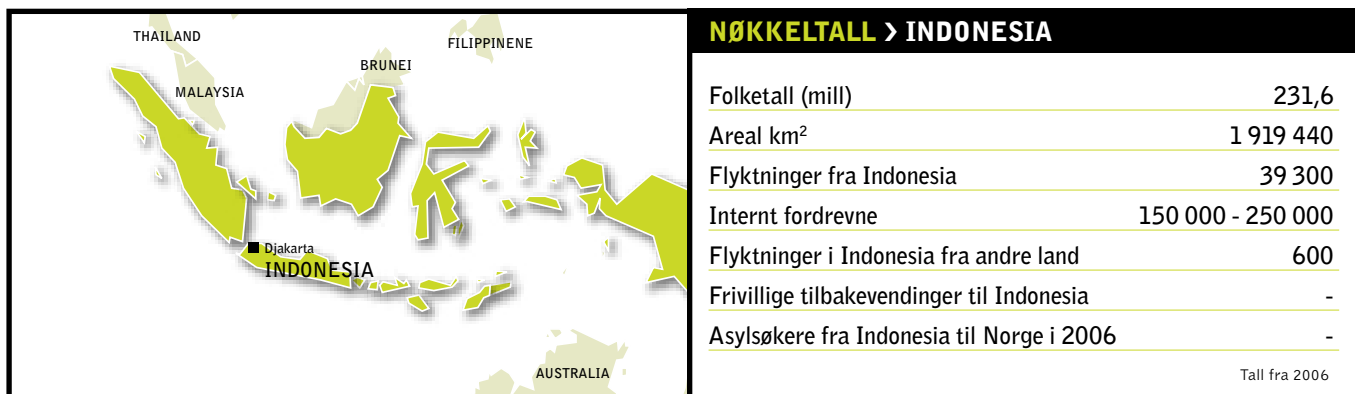
NAXALITTBEVEGELSEN I 2004 ble den gamle maoistbevegelsen i India vekket til live da de største maoistgruppene slo seg sammen. Siden da har kamper mellom de maoistiskinspirerte naxalittene og regjeringens sikkerhetsstyrker drevet folk på flukt i flere av Indias delstater. Naxalittene hevder at de slåss på vegne av den fattige og eiendomsløse bondebefolkningen. Likevel påfører de sivilbefolkningen store lidelser gjennom innkreving av ulovlige skatter og krav

om mat og husly. På den andre siden rapporteres det om voldtekter, tortur og drap begått av sikkerhetsstyrker og anti-maoistisk milit.

Naxalittbevegelsen er spesielt aktiv i delstaten Chhattisgarh, der 50 000 mennesker er fordrevet på grunn av overgrep og vold. Bevegelsen skal nå ha spredt seg til innpå halvparten av Indias delstater, og i 2006 beskrev statsminister Manmohan Singh naxalittene som den største enkeltstående trusselen mot nasjonens sikkerhet.

FASTLÅST I tillegg til uroen i sentrale og nordøstlige deler av India, vedvarer de mangeårige konfliktene i Gujarat og Kashmir. I Kashmir har våpenhvileavtalen fra 2003 bidratt til en bedring av sikkerhets situasjonen. Men fortsatt angriper militante grupper både sivilbefolkningen og lokale myndigheter. I Gujarat ble minst 100 000 muslimer drevet på flukt i 2002 på grunn av sammenstøt mellom muslimer og hinduer. Myndighetene har ennå ikke etterforsket hva som skjedde, og flesteparten av de fordrevne er fremdeles hjemløse. I mars 2007 uttrykte Amnesty International bekymring over den fortsatte trakasseringen av den muslimske minoriteten i Gujarat.

FLYKTNINGER FRA NABOLANDENE Menneskerettsbrudd, undertrykkelse og borgerkriger preger Indias nabolag. Allerede få år etter Indias selvstendighet i 1947, kom de første flyktningene inn over grensa fra nabolandene. Det skjedde da tibetanerne kom på slutten av 1950-tallet. Tibetannerne er fortsatt den største flyktninggruppen i landet, etterfulgt av srilankesiske tamiler. De øvrige flyktningene kommer hovedsakelig fra Burma, Bhutan, Afghanistan og Nepal. ■

FÆRRE INTERNT FORDREVNE

INDONESIA I DAG Fredsavtalen i Aceh og roligere forhold i andre deler av Indonesia fikk flere hundre tusen fordrevne til å flytte tilbake i 2006. Men mange de hjemvendte mangler både mat, husvære og grunnleggende helsetjenester. Og mange steder møtes de av en fiendtlig lokalbefolkning.

ETNISK LAPPETEPPE Indonesia er verdens største øygruppe og har en befolkning som fordeler seg på omlag 3 000 etniske grupper med over 200 ulike språk. Mellom 80 og 90 prosent er muslimer, 10 prosent er kristne og flesteparten av de øvrige er hinduer eller buddhister. For landets tidligere militærdiktator Suharto ble dette mangfoldet betraktet som en trussel mot nasjonens enhet. For å styrke nasjonalfølelsen og jevne ut de store demografiske forskjellene, satte han på 1960-tallet i gang et omfattende migrasjonsprogram – «transmigrasi.» I årene som fulgte ble store folkegrupper tvangsflyttet, blant annet tusener av muslimer fra den tett befolkede øya Java. Samtidig sørget Suharto for å plassere sine tilhengere på strategiske steder, noe som skal ha vært et underliggende, men uttalt motiv for migrasjonsprogrammet.

KRISE OG KONFLIKTER Suharto-regimets tvangsflytting fikk skjebnesvangre konsekvenser da den økonomiske krisen satte inn på 1990-tallet og militærdiktaturet ble tvunget til å gi slipp på makten i 1998. Etter mange års undertrykkning blusset religiøse og etniske konflikter opp. Mellom 1999 og 2002 ble 1,4 millioner indonesiere drevet på flukt.

Senere førte tilspissingen av den mangeårige konflikten mellom regjeringen og separatistgruppen Gerakan Aceh Merdeka (GAM) i Aceh-provinsen på Sumatra til nye internt fordrevne. Da tsunamien rammet landet i desember 2004 og gjorde flere hundre tusen mennesker husløse, ble situasjonen ytterligere forverret.

AKUTTE BEHOV Tsunamien rammet Aceh spesielt hardt, men var også en viktig drivkraft for at regjeringen og separatistene kom fram til en fredsavtale i august 2005. Siden da har store deler av den opprinnelige befolkningen flyttet tilbake til sine hjemsteder i Aceh. Også i andre deler av landet har konfliktnivået blitt redusert de siste årene, slik at fordrevne har vendt tilbake.

Med unntak av tsunami-ofrene har de tilbakevendte fått liten hjelp. En årsak er at myndighetene i 2005 omdefinerte de internt fordrevne til «sårbare personer» og overlot ansvaret for dem til de regionale myndighetene. I tillegg er Indonesia restriktivt med å slippe internasjonale organisasjoner til med bistand til andre enn tsunami-ofrene.

ANNENRANGS BORGERE I enkelte områder er forholdet mellom de tilbakevendte og den øvrige befolkningen svært anspent. Det gjelder blant annet i den indonesiske delen av Kalimantan (Borneo), der flesteparten av de om lag 150 000 fordrevne madureserne har vendt tilbake. Ifølge rapporter blir de strengt muslimske madureserne behandlet med stor fiendtlighet fra den ikke-muslimske befolkningen, som blant annet nekter de tilbakevendte ulike typer jobber. Madureserne får heller ikke bosette seg der de ønsker, selv om det er steder de tidligere bodde.

SPENT I VEST-PAPUA I Vest-Papua har det vært spent hele det siste året. På samme måte som i Aceh bunner konflikten i stor grad om kontrollen over naturressurser. I 2006 var det flere protester og demonstrasjoner som ble møtt med kraftige reaksjoner fra både politi og militære. På slutten av året førte militære operasjoner mot opprørere og separatister til flere drepte, og 5 000 mennesker ble drevet på flukt. ■

Flere av de interne konfliktene i Indonesia er bilagt eller dempet de siste årene, og tallet på internt fordrevne er mer enn halvert siden 2003.

Foto: Roald Høvring / Flyktninghjelpen

RASKT VOKSENDE FLYKTNINGKRISE

IRAK I DAG Etter 2005 har Irak produsert flere flyktninger enn noe annet land i verden. Ved utgangen av 2005 hadde nærmere 900 000 irakere flyktet ut av landet, de fleste til Syria eller Jordan. Etter bombingene av Askariya-moskeen i Samarra i 2006 eskalerte konflikten mellom sunnier og sjiaer, og våren 2007 ble det anslått at to millioner hadde flyktet ut av landet. Av disse anslo man at en million befant seg i Syria, 750 000 i Jordan og 150 000 i Egypt. Et ukjent antall har også søkt tilflukt i Tyrkia. I april 2007 ble det anslått at rundt 50 000 irakere flykter hver måned.

VOLD OG SOSIAL NØD Organisasjonen Iraq Body Count anslo i april 2007 at mellom 62 000 og 68 000 sivile irakere har mistet livet i kamper mellom koalisjonsstøttede regjeringsstyrker og opprørere siden 2003. Volden utløser også store flyktningstrømmer internt i Irak. I mars 2007 ble det anslått at rundt 1,9 millioner mennesker befant seg på flukt innenfor landets grenser. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) frykter at så mange som 2,3 millioner irakere kan bli internt fordrevne innen utgangen av 2007.

Bare 32 prosent av den irakiske befolkningen har rent drikkevann, og bare 19 prosent har tilgang til adekvate kloakksystemer. Mange har begynt å drikke vann direkte fra elvene, og vannbårne sykdommer brer om seg, særlig blant barn. Husleiene har blitt høyere enn mange familier kan bære, og de internt fordrevne har begrenset adgang til de av Iraks distrikter som er relativt stabile.

BOR I BYENE De irakiske flyktningene i nabolandene har i all hovedsak slått seg ned i byer framfor i egne flyktningleirer, og de er derfor vanskelig å telle. Flere hundre tusen kan ha gått i skjul i frykt for å bli deportert. Fram til februar/mars 2007 hadde bare 45 000 irakere registrert seg hos UNHCR i Syria og 25 000 i Jordan. Pr. februar 2007

hadde bare 600 fått innvilget flyktningstatus av jordanske myndigheter.

Verdenssamfunnet jobbet ikke systematisk med de irakiske flyktningene før årsskiftet 2006-2007. Majoriteten har måttet klare seg som best de har kunnet i slummen i Amman eller Damaskus, eller de har søkt asyl i Europa. De fleste har jobbet ulovlig eller levd på sparepenger.

STENGER GRENSENE Nabolandene er i ferd med å gjøre det atskillig vanskeligere, for ikke å si umulig, å komme ut av Irak, meldte menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch (HRW) i april 2007. Mange irakere opplever å bli tvangsendt tilbake til hjemlandet. Jordan har begynt å avvise irakere ved grenseoverganger og flyplasser. Fra november 2006 rapporterte flyktninger og andre reisende at enslige menn og gutter mellom 17 og 35 ble avvist. I senere tid skal også kvinner og barn ha blitt avvist. Familier blir splittet, og grensevaktene skal også ha begynt å spørre flyktningene hvilken religiøs tilknytning de har.

VANSKELIG FOR ASYLSØKERE Egypt krever nå at irakiske asylsøkere som vil inn i landet, skal intervjues ved en ambassade. Egypt er ikke representert i Bagdad og sier derfor at asylsøkerne må intervjues ved konsulater i Damaskus og Amman. Ettersom irakere ikke lenger slipper lovlig inn i verken Syria eller Jordan, har dette medført at færre søker asyl.

Saudi-Arabia bruker sju milliarder dollar på byggingen av en høyteknologisk barriere på sin side av grensen mot Irak, og Kuwait nekter kategorisk å ta imot irakiske asylsøkere.

HRW kritiserer nabolandenes restriktive politikk, men påpeker at disse ikke har forårsaket krisen, og at det internasjonale samfun-

Foto: Astrid Sehl, FNs hjelpeplan

Situasjonen er blitt stadig vanskeligere for befolkningen i Irak, og volden gjør det umulig for utenlandske hjelpeorganisasjoner å jobbe i landet.

net har et spesielt ansvar. USA har i 2007 sagt ja til å ta imot inntil 7 000 irakiske flyktninger. Storbritannia har ikke forpliktet seg på noe antall.

UTSATTE PALESTINERE De palestinske flyktningene i Irak er i en svært utsatt situasjon. De hadde en beskyttet status under Saddam Husseins regime og opplever diskriminering og trusler i dagens Bagdad. De som flykter fra Bagdad, har problemer med å bli sluppet inn i andre land.

I januar 2007 satt nærmere 700 palestinere fast på grensen mellom Irak og Syria. 365 palestinere har holdt til i en provisorisk leir i ingenmannsland mellom Irak og Syria siden mai 2006. En annen gruppe på nærmere 340 palestinere bor i den provisoriske leiren al-Waleed på den irakiske siden av grensen. De lever i dyp fattigdom og har ingen steder å dra.

Irakere utgjorde den største asylsøkergruppen i Norge i 2006. I alt søkte 1002 irakere om asyl i løpet av året, en økning på 50 prosent i forhold til året før. ■

MANGE VENDER HJEM, MANGE BLIR

IRAN I DAG I flere tiår har Iran vært blant landene i verden som har tatt imot flest flyktninger, de fleste fra Afghanistan og Irak. De siste årene har mer enn halvannen million afghanske flyktninger frivillig forlatt Iran for å vende hjem, men nesten én million er fortsatt i Iran. Antallet flyktninger som frivillig lar seg repatriere, er lavere enn på mange år.

VIL REPATRIERE Iran, Afghanistan og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) inngikk i 2002 en trepartsavtale for å fremme frivillig repatriering av afghanske flyktninger. Våren 2007 oppga UNHCR at over 860 000 afghanere hadde deltatt i programmet. Omtrent like mange har vendt hjem på egen hånd. Tall fra oktober 2006 indikerer likevel at rundt 920 000 afghanske flyktninger fortsatt befinner seg i Iran, samt flere hundre tusen uregistrerte afghanske arbeidsinnvandrere. De fleste gjenværende afghanerne har vært i Iran i minst 20 år og har ingen umiddelbare planer om å dra hjem.

RESTRIKSJONER PÅ ARBEID I 2004 innførte iranske myndigheter begrensninger på afghanske flyktningers muligheter til å velge hvor i landet de vil bo, og til å leie og eie bolig og bruke banktjenester. Sanksjonene mot arbeidsgivere som ansetter afghanere uten arbeidstillatelse er skjerpet, og de som jobber uten tillatelse risikerer å bli deportert.

Disse restriksjonene gjelder ikke irakiske flyktninger, som også viser dalende vilje til å forlate Iran. Etter at Saddam Hussein ble styrtet i 2003, har 200 000 irakere vendt tilbake til Irak, men trenden er sterkt nedadgående.

LUKKEDE PROSESSER Iran avgjør selv hvem som skal få flyktningsstatus, og UNHCR får ingen informasjon om hvordan dette skjer. Iran har deportert eller forsøkt å deportere flere hundre tusen

immigranter uten at UNHCR har fått anledning til å vurdere om noen av dem har behov for beskyttelse.

DISKRIMINERING OG DØDSSTRAFF Iran produserer selv flyktninger gjennom blant annet diskriminering av iranere med arabisk opprinnelse. I provinsen Khuzestan i Iran bor nærmere to millioner iranere av arabisk herkomst. En rekke bombeaksjoner i byen Ahwaz førte i 2005 og 2006 til politiaksjoner der flere hundre etniske arabere ble arrestert. Minst tolv personer er henrettet og 13 andre idømt dødsstraff. Nest etter Kina er Iran det landet i verden som gjennomfører flest dødsstraffer. ■

FLUKT FRA HIZBOLLAH-RAKETTER

ISRAEL I DAG Etter at to soldater ble kidnappet av den militante gruppen Hizbollah i Sør-Libanon i juli 2006, gikk Israel til krig. Hizbollah skjøt om lag 4 000 raketter mot Israel, hvorav 900 var rettet mot urbane områder og traff fotgjengere, sykehus, skoler, private hjem og næringsbygg. 43 sivile ble drept, 33 såret og flere hundre tusen søkte ly i tilfluktsrom eller flyktet. Mange var israelske palestinere eller nye immigranter fra tidligere Sovjetunionen, Nord-Afrika og Etiopia. Krigen førte til at mer enn 300 000 israelere flyktet fra sine hjem. De fleste kunne imidlertid vende tilbake etter kort tid.

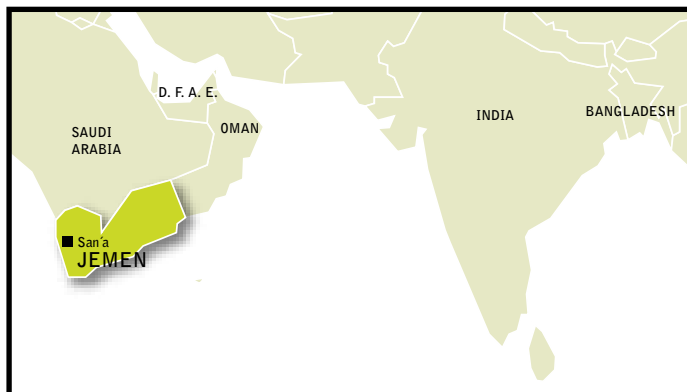
STADIG LENGRE MUR I 2002 begynte Israel byggingen av en såkalt separasjonsbarriere mot Vestbredden. Muren har vært kontroversiell, særlig siden den vil innlemme omtrent ti prosent av jorda på Vestbredden og avskjære tusenvis av palestinere fra familie, offentlige tjenester og jordbruksland på den palestinske siden. Muren vil bli om lag 700 km lang, men den endelige traseen er ikke klar.

UMULIG FAMILIEGJENFORENING Israels foreløpige lov om statsborgerskap og innreise gjør det i praksis umulig for palestinere i Israel eller Øst-Jerusalem å søke familiejenforening med palestinere i de okkuperte områdene. Den gjør det også umulig for palestinere i de okkuperte områdene å søke familiejenforening med palestinske ektefeller utenfra.

BEDUINER TIL SAK I 2005 gikk 100 beduinfamilier til sak for å få sine landsbyer knyttet til rene vannkilder. De tapte både saken og anken, som nå går videre til høyesterett. Et regionalt råd for ikke anerkjente landsbyer i Negev har anslått at det finnes 45 beduinlandsbyer med 68 000 innbyggere. Myndighetene sier landsbyene er ulovlig ekspropriering av statlig jord. I begynnelsen av 2007 ble 21

beduin hjem revet i Al-Twail, som består av 50 hus. 17 av disse var gjenoppbygd etter en aksjon i 2006. Sammen med palestinere som flyktet innenfor det som ble Israel i 1949, utgjør beduinene mellom 250 000 og 420 000 internt fordrevne i Israel.

«INFILTRATØRER FRA SUDAN» Gjennom de siste årene har over 300 sudanesiske flyktninger tatt seg over til Israel fra Egypt. Flere har blitt satt i fengsel for brudd på en lov mot infiltrering fra «fiendtlige stater». Dette har skapt debatt i Israel, og myndighetene har nå plassert noen av fangene i kibbutzer, der de får bo og jobbe. En lobbyorganisasjon jobber for å få endret loven slik at de kan søke asyl. ■

NØKKELTALL > JEMEN

Folketall (mill)	22,4
Areal km ²	527 970
Flyktninger fra Jemen	500
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Jemen fra andre land	96 700
Frivillige tilbakevendinger til Jemen	-
Asylsøkere fra Jemen til Norge i 2006	11

Tall fra 2006

KYNISKE MENNESKESMUGLERE

JEMEN I DAG Jemen er hjem for om lag 100 000 flyktninger. Over 80 000 av disse er fra Somalia. Mange av de som forsøker å komme seg over Aden-bukta til Jemen, mister imidlertid livet på veien. De dør av kvelning, blir slått i hjel eller drukner. Andre får alvorlige skader eller hudproblemer etter langvarig kontakt med sjøvann, menneskelige ekskrementer, diesel eller andre kjemikaler. Flyktningene må sitte stille under reisen, og noen hopper frivillig over bord fordi de ikke holder ut mishandlingen fra smuglerne. Mellom januar og april 2007 tok Jemen imot nærmere 30 000 mennesker fra Somalia, Etiopia og andre steder. Over 500 døde på reisen, og minst 300 er savnet.

SKUDDVEKSLING Den jemenittiske kystvakten har trappet opp patruljeringen. Deres ordre går ut på at de kan skyte dersom de har informasjon om at smuglerbåtene har med seg våpen, narkotika eller andre ulovlige substanser. Etter en skuddveksling mellom smuglere og den jemenittiske kystvakten i desember 2006, har smuglerne valgt en ny rute som tar tre døgn, mot tidligere to. De flyktningene som ikke blir kastet ut til havs, blir nå satt av i Aden, som ligger flere hundre kilometer unna nærmeste flyktningsmottak.

STRAMMER INN Somaliske flyktninger får automatisk flyktningsstatus i Jemen fordi mange flykter fra en voldelig konflikt. Etiopiere kan søke asyl i Jemen på individuelt grunnlag, men den 30. desember 2006 ble 112 ulovlige immigranter fra Etiopia deportert uten å ha fått anledning til dette. Den 30. november sa jemenittiske myndighetspersoner til FN-ansatte at alle ikke-somaliske nyankomne skulle pågripes og returneres til hjemlandet.

Jemenittiske myndigheter har tidligere fått skryt av FN for å gjøre det de kan for flyktningene tross landets dårlige økonomi. Samtidig frykter både vestlige diplomater og den jemenittiske regje-

ringen at mistenkte ekstremister fra Somalia skal skape seg et eksilsamfunn i Jemen.

GERILJAKRIG I NORD I Nord-Jemen ligger jemenittiske regjeringsstyrker i en geriljakrig med opposisjonsstyrker tilknyttet sjia-lederen Hussein al-Houthi. Flere hundre er drept på begge sider, og tusenvis av internt fordrevne har etterlatt seg spøkelsesbyer og tomme distrikter. De bor nå i telt langt borte fra hjemmene sine. Regjeringsstyrkene skal ha utplassert miner i området. ■

VISUMPLIKT FOR FLYKTNINGER

JORDAN I DAG Jordan var et av de første landene som tok imot flyktninger fra Irak da krigen brøt ut i 2003. Siden da har om lag 750 000 flyktninger tatt seg inn i landet. Jordanske innbyggere er misfornøyd med at flyktningene bidrar til at priser på mat, bensin og bolig går opp. Samtidig har tilgangen til godt utdannet irakisk arbeidskraft skapt et svart marked som er med på å presse lønningene nedover.

Etter at tre irakere med falske pass sprenget seg selv i lufta i tre hoteller i Amman i november 2005 har regjeringen skjerpet sikkerhetstiltakene. Et av tiltakene er krav om at irakere må ha nye pass av typen «G». De nye passkravene omfatter også irakere som søker om fornyet opphold. Passene utstedes bare ved innenriksdepartementet i Bagdad.

AVVIST VED GRENSA Ifølge menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch ble enslige menn og gutter mellom 17 og 35 år fra Irak avvist ved grensen til Jordan fra november 2006. Senere skal det også ha skjedd med kvinner og barn. Jordanske grensevakter spør angivelig også flyktningene om religiøs tilknytning. Flyktninger over 40 eller under 20 må bevise at de kan forsørge seg selv. I tillegg blir flyktningene splittet opp på grunnlag av alder og type pass, noe som gjør at familier ikke får holde sammen.

I mars 2007 varslet Jordan at de ville innføre visumplikt for irakiske flyktninger. Ifølge myndighetene skjer dette ikke for å gjøre det vanskeligere for flyktningene å komme, men for at det skal bli enklere å komme over grensene.

FOLKETELLING Av de 750 000 irakiske flyktningene i Jordan var bare 25 000 offentlig registrert hos FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) i mars 2007. Den 1. april innledet den norske forskningsstiftelsen FAFO i samarbeid med jordanske myndigheter en folketelling av irakerne i Jordan. De som ikke vil samarbeide, blir deportert.

Myndighetene håper en internasjonalt anerkjent studie vil overbevise donorene om at de må bistå Jordan for å hjelpe flyktningene.

PALESTINERNE Jordan har vært vertsland for palestinske flyktninger som kom med krigen i 1948 og 1967. United Nations Relief and Works Agency for Palestine refugees in the Near East (UNRWA) har registrert drøyt 1,8 millioner palestinske flyktninger, hvorav 317 000 bor i ti leirer. De som kom i 1948, fikk jordansk nasjonalitet og borgerrettigheter. 67-flyktningene har midlertidige pass som svært få andre stater anerkjenner. De har ikke borgerrettigheter og må konkurrere om studieplasser på en fem prosents kvote holdt av til arabiske utlendinger. Ettersom de ikke har anledning til å melde seg inn i fagforeninger eller andre forbund, er de i praksis utestengt fra en rekke yrker.

VIL STENGE FLYKTNINGLEIR Jordan vil legge ned flyktningleiren Ruweished, som huset rundt 2 000 personer i begynnelsen av Irak-krigen. UNHCR har jobbet aktivt for å finne en løsning for flyktningene, og de fleste er omplassert til Canada, New Zealand, Australia eller USA. I januar 2007 hadde UNHCR fortsatt ikke funnet noen som var villige til å ta imot 119 flyktninger som fortsatt er i leiren.

FASTLÅST FOR KURDERE Siden 2005 har en gruppe iranske kurdere sittet i en provisorisk telteleir på grensen mellom Irak og Jordan, etter at Jordan nektet å slippe dem inn. Kurderne hadde da flyktet fra flyktningleiren Al-Tash i Irak på grunn av kamper mellom opprørere og amerikanske styrker. Gruppen krever omplassering til et tredje land og har kategorisk nektet å la seg omplassere til leiren Kawa i Nord-Irak. ■

NØKKELTALL > KINA

Folketall (mill)	1 328,6
Areal km ²	9 596 960
Flyktninger fra Kina	158 700
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Kina fra andre land	335 400
Frivillige tilbakevendinger til Kina	-
Asylsøkere fra Kina til Norge i 2006	51

Tall fra 2006

ØKONOMISK VEKST MED BISMAK

KINA I DAG Kina har en av verdens raskest voksende økonomier, men kommunistregimet fortsetter den politiske undertrykkningen og viser liten respekt for menneskerettighetene. Menneskerettighetssituasjonen forverret seg i 2006, ifølge Human Rights Watch (HRW). Mange flykter fra landet, og kinesere er en av de største asylsøkergruppene i Vesten. 51 kinesere søkte asyl i Norge i 2006.

BAKGRUNN Siden kinesiske myndigheter åpnet for privat initiativ i økonomien på 1980-tallet, har Kina gradvis utviklet seg til å spille en viktig rolle i forhold til omverdenen. Kina er medlem av Verdens handelsorganisasjon og er stor en aktør på det internasjonale markedet. Landet har samtidig fått økende politisk innflytelse internasjonalt. Samtidig er Kina en storprodusent av flyktninger, på grunn av vanskelige sosiale forhold og menneskerettighetsbrudd. Politiske reformer har nemlig ikke fulgt i takt med den økonomiske veksten i Kina. Kommunistpartiet har fremdeles all makt i landet og utøver streng kontroll over befolkningen. I 2006 søkte mer enn 18 000 kinesere om asyl i vestlige industriland. Bare fra Irak kom det flere asylsøkere.

SOSIAL URO Protestene mot myndighetene har blitt tydeligere de siste årene, og regimet har reagert med å skjerpe kontrollen ytterligere. Det er flere forhold som skaper uro. Den voksende private økonomien har ført til svekkede arbeidstakerrettigheter og arbeidsløshet. Det er ikke tillatt at arbeidere organiserer seg utenfor den statsorganiserte arbeidstakerorganisasjonen. Forskjellen mellom fattig og rik er blitt større, og også forskjellen mellom by og landsbygd. Spesielt henger det vestlige Kina etter i utviklingen. Korrupsjon er et problem på alle nivåer i samfunnet og påvirker folks hverdagsliv.

UNDERTRYKKING Ifølge Human Rights Watch blir religionsfriheten

stadig krenket og yringsfriheten blir strammet inn. I 2006 skjerpet for eksempel myndighetene kontrollen med tilgang på internett med begrunnelse i at det var nødvendig for rikets sikkerhet.

Siden 1999 har tilhengere av meditasjonsbevegelsen Falun Gong vært spesielt utsatt for forfølgelse. Politisk opposisjon slås også hardt ned på. Med kamp mot terrorisme som begrunnelse, intensiverte Kina i 2006 undertrykkningen av uighurene i den autonome Xinjiang-provinsen. Myndighetene økte også presset for å få utlevert uighurer som har søkt tilflukt i andre land. Kinesiske myndigheter kjemper mot det de kaller «tre onde makter», nemlig terrorisme, separatisme og religiøs ekstremisme.

GAMLE OG NYE FLYKTNINGER Siden 1979 har et stort antall etniske kinesere fra Vietnam vært flyktninger i Kina. De har mange nasjonale rettigheter, men har ikke fått statsborgerskap. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) arbeider for å sikre denne gruppen bedre rettigheter.

Nord-koreanerne er en nyere flyktninggruppe. Kineserne bryter imidlertid FNs flyktningkonvensjon ved å deporterte nordkoreanere, selv om flyktninger som kommer tilbake til Nord-Korea risikerer dødsstraff for å ha forlatt landet uten myndighetenes tillatelse.

TIBETANERE Dalai Lama, som har vært i eksil i India siden 1959, blir av Kina sett på som leder for en tibetansk separatistbevegelse. Kinesiske myndigheter arresterer jevnlig såkalte tibetanske separatister, mange av disse er nonner og munk. En ny jernbanelinje, Qinghai-Tibet-jernbanen, fra Lhasa til Golmud i Kina ble åpnet i 2006. Dette kan føre til enda sterkere undertrykkning av tibetansk kultur. Om lag 100 000 tibetanske flyktninger lever i India. ■

NØKKELTALL > LAOS

Folketall (mill)	5,9
Areal km ²	236 800
Flyktninger fra Laos	9 300
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Laos fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Laos	-
Asylsøkere fra Laos til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

UØNSKEDE HMONGER

LAOS I DAG Helt siden 1970-tallet har det vært konflikt mellom hmong-minoriteten og myndighetene i Laos. Noen kjemper fortsatt mot regimet, andre har flyktet til Thailand. Der lever de under vanskelige forhold, i fare for å bli tvangsreturnert til Laos.

BAKGRUNN Kommunistene tok over makten i Laos i 1975, og landet er en av verdens siste kommuniststater. Regimet undertrykker minoriteten hmong, og hovedårsaken til dette er historisk. Under Vietnamkrigen var hmongene en av CIAs nærmeste allierte, og de falt dermed i unåde hos det nye regimet. 360 000 laoter flyktet til Thailand, mange av dem hmonger.

GERILJAGRUPPER Det utbombede Laos mottok lite internasjonal bistand etter Vietnamkrigen på grunn av landets nære bånd til Vietnam. 30 år etter Vietnamkrigens slutt finnes fremdeles små geriljagrupper av hmonger som kjemper mot regimet. Mot slutten av 2006 rapporterte BBC om at om lag 400 opprørere hadde overgitt seg. Lite informasjon kommer ellers ut fra Laos om dette, og regjeringen ønsker ikke fokus på sin feilslåtte integreringspolitikk.

OPIUMPRODUKSJON Hmongene har vanskelige livsvilkår i Laos også fordi de har livnært seg av å dyrke opium. I 2000 lovet USA 80 millioner amerikanske dollar i utviklingshjelp dersom Laos klarte å stanse opiumproduksjonen innen 2005. Ifølge FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) har landet redusert opiumproduksjonen betraktelig. Dette har ført til at hmongene har mistet sitt levebrød i fjellene, og 65 000 har flyttet til lavlandet. Der har mange blitt syke av malaria og dysenteri, og dødeligheten er svært høy.

IKKE VELKOMNE I THAILAND I 2005 flyktet 5 000 hmonger til Thailand. Thailand ønsket at hmongene raskest mulig skulle vende tilbake til

Laos. UNHCR har bedt de thailandske myndighetene om å anse flyktningene som mulige politiske flyktninger og behandle dem individuelt. I 2006 og 2007 er det meldt om at thailandske myndigheter har gjort flere forsøk på deportasjon av flyktningene, og i desember 2006 appellerte Human Rights Watch til Thailand om å respektere menneskerettighetene. UNHCR har også reagert mot deportasjonsforsøkene. ■

Mange hmonger fra Laos flyktet til Thailand etter at kommunistene tok over makten i Laos i 1975. Bildet er fra en leir for laotiske flyktninger.

Foto: UNHCR

NØKKELTALL > LIBANON

Folketall (mill)	4,1
Areal km ²	10 400
Flyktninger fra Libanon	2 100
Internt fordrevne	216 000 - 800 000
Flyktninger i Libanon fra andre land	294 200
Frivillige tilbakevendinger til Libanon	-
Asylsøkere fra Libanon til Norge i 2006	61

Tall fra 2006

STORE ØDELEGGELSER

LIBANON I DAG I juli 2006 kidnappet den militante bevegelsen Hizbollah i Sør-Libanon to israelske soldater. Israel svarte med en 34 dager lang militær offensiv og bloкаде. Rundt 1 000 libanesere ble drept, de fleste sivile. Landets sivile infrastruktur og jordbruk ble påført betydelige ødeleggelser. Krigen førte til at 140 000 hus ble helt eller delvis ødelagt, og om lag én million libanesere flyktet. 1. november 2006 ble det anslått at 200 000 fortsatt ikke hadde kunnet vende tilbake. Det har ikke kommet nye overslag etter dette.

Landminer etter tidligere konflikter og klasebomber brukt av Israel i 2006 ligger strødd utover store deler av Sør-Libanon. Over 30 mennesker ble drept og 184 såret av udetonerte sprengladninger fra august 2006 til januar 2007.

GJENOPPBYGGING I april 2007 ble det klart at Det internasjonale pengefondet IMF går inn med et kriselån på 77 millioner dollar til gjenoppbygging av økonomien etter fjorårets konflikt med Israel. Tre måneder tidligere ble Libanon lovet 7,6 milliarder dollar i form av lån og bistand etter et givermøte i Paris.

POLITISKE SPENNINGER Gjenoppbyggingsarbeidet etter krigen blir forsinket av interne politiske motsetninger. Før krigen hadde politikere fra de ulike fraksjonene møttes til den mest omfattende politiske samlingen siden borgerkrigen tok slutt i 1990. Høsten 2006 var imidlertid preget av fornyede spenninger, og mange har omtalt den politiske krisen som den verste siden borgerkrigen.

De politiske spenningene har bakgrunn i drapet på tidligere statsminister Rafiq Hariri i 2005 og Syrias innflytelse i Libanon. FNs etterforskning har avdekket en rekke indisier på syrisk innblanding i drapet på Hariri, men det er politisk strid om opprettelsen av et FN-tribunal som kan føre saken mot de mistenkte bak drapet. Flertallet i parlamentet og den sittende regjeringen, som har støtte i Vesten, anklager opposisjonen for å ville sabotere FN-tribunalet. Opposisjonen hevder på sin

side at konflikten primært dreier seg om regjeringens avvisning av kravet om flere opposisjonstaburetter i regjeringen.

PALESTINSKE FLYKTNINGER Flere hundre tusen palestinske flyktninger bor i Libanon. Nøyaktig antall er ikke kjent. Enkelte kilder oppgir at det dreier seg cirka 250 000, mens UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) oppgir tallet til å være 405 000. En drøy halvpart av disse bor i tolv flyktningleire. Disse er preget av overbefolkning, elendige sanitære forhold og høy arbeidsledighet. I 2005 startet UNRWA et prosjekt for å oppgradere kloakk-, vann- og strømanlegg i leirene.

UNRWA deltar i en dialog mellom palestinerne og libanesiske myndigheter for å bedre forholdene for de palestinske flyktningene. Palestinerne er utestengt fra en rekke yrker, men myndighetene har gjort det lettere og billigere for palestinere å søke om arbeidstillatelse.

FLYKTNINGER FRA IRAK Krigen i Irak har ført til at mange irakere har flyktet til Libanon. De fleste kommer ulovlig over den syriske grensen. Våren 2007 ble det anslått at det var mellom 40 000 og 100 000 irakere i Libanon, men bare et mindretall av disse var offisielt registrert som flyktninger. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I LIBANON

Flyktninghjelpen etablerte eget landkontor i Libanon i 2006. En sentral oppgave er å reparere boliger som ble ødelagt under krigen mellom Hizbollah og Israel sommeren 2006. I samarbeid med UNRWA arbeider Flyktninghjelpen også med å rehabilitere boliger til palestinske flyktninger i Libanon. Våren 2007 begynte Flyktninghjelpen rehabiliteringen av et tidligere hospital i Beirut som huser nødstilte, først og fremst palestinske familier. I tillegg har Flyktninghjelpen satt i gang arbeid for å sikre at irakiske flyktninger i Libanon får skolegang.

SLUTT PÅ BORGERKRIGEN

NEPAL I DAG I 2006 tok borgerkrigen i Nepal slutt da regjeringen og maoistiske opprørere undertegnet en fredsavtale. Den ti år lange konflikten tvang hundretusener av mennesker på flukt, men fredsavtalen ga mulighet for tilbakevending. Og internt fordrevne begynte så smått å vende hjem i 2006. Et nytt opprør sør i landet er imidlertid en kilde til bekymring.

BAKGRUNN Nepal var et eneveldig monarki fram til 1990, da landet fikk ny grunnlov basert på konstitusjonelt demokrati og parlamentarisme. Politisk har landet siden vært preget av skiftende regjering-konstellasjoner, maktkamp og korrupsjon. I 1996 gjorde en maoistisk gerilja opprør, og det resulterte i en ti år lang kamp mellom opprørere og regjeringsstyrker. Avskaffelse av monarkiet har vært et av opprørernes krav. Men kong Gyanendra har ved flere anledninger grepet aktivt inn i politikken, blant annet da han gjennomførte et kupp i 2005.

STORE TAP Folk på landsbygda ga støtte til opprørerne på grunn av misnøye med manglende økonomisk utvikling og stor forskjell mellom fattig og rik. Samtidig gjorde krigen situasjonen vanskelig for sivilbefolkningen. Opprørerne kontrollerte i stor grad landsbygda i Nepal, hvor den voldelige konflikten ødela mye av infrastrukturen og mulighetene for å drive lokal handel. Sivile ble utsatt for overgrep fra begge parter i konflikten. Maoistgeriljaen kidnappet både barn og voksne og brukte dem som soldater eller arbeidskraft. Sikkerhetsstyrker utsatte folk for hevnangrep og bortføringer i sin jakt på maoister. Alt i alt tok borgerkrigen over 13 000 menneskeliv.

MAKTSKIFTE Kong Gyanendra ble nødt til å gi fra seg den eneveldige makten etter store folkelige demonstrasjoner i april 2006. De syv ledende partiene og de maoistiske opprørerne underskrev en samarbeidserklæring med sikte på å gjenopprette flerpartidemo-

krati, og startet fredsforhandlinger som munnet ut i en fredsavtale i november 2006. En overgangsregjering, hvor også maoister er med, overtok makten i begynnelsen av 2007.

TILBAKEVENDING I 2006 var det mellom 100 000 og 200 000 internt fordrevne i Nepal. Noen av disse har nå vendt hjem, men de møter flere problemer, deriblant tilgang til jord. FN har også anklaget maoistene for å hindre tilbakevending. Sikkerhetssituasjonen er fremdeles usikker mange steder, og det gjør at mange nøler med å vende hjem.

URO I SØR I lavlandet i sør innledet madhesi-befolkningen et opprør i 2006. Madhesiene utgjør en stor andel av befolkningen i Terai, og de mener de blir diskriminert av eliten i Kathmandu. De krever autonomi i Terai, som er et av de mest fruktbare områdene i Nepal. Dusinvis er drept under madhesienes protestaksjoner.

FLYKTNINGER FRA BHUTAN Siden 1991 har om lag 100 000 flyktninger fra nabolandet Bhutan oppholdt seg i Nepal. De bor i leirer sørøst i landet, og FN beskriver situasjonen deres som uholdbar og har advart om at det går mot en humanitær krise. Nepal har ikke undertegnet Flyktningkonvensjonen fra 1951, men samarbeider med FNs høykommissær for flyktninger. USA har sagt seg villig til å ta imot 60 000 av flyktningene. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I NEPAL

I samarbeid med den nye regjeringen i Nepal arbeider Flyktninghjelpen med å utvikle varige løsninger for de mange som ble fordrevet under den ti år lange borgerkrigen. Etter at fredsprosessen utviklet seg i positiv retning, startet Flyktninghjelpen våren 2007 opp et prosjekt med rådgivning, informasjon og juridisk bistand for å støtte tilbakevendingen og integreringen av de fordrevne.

NØKKELTALL > NORD-KOREA

Folketall (mill)	23,8
Areal km ²	120 540
Flyktninger fra Nord-Korea	32 400
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Nord-Korea fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Nord-Korea	-
Asylsøkere fra Nord-Korea til Norge i 2006	26

Tall fra 2006

FARLIG FLUKT FRA DIKTATUR

NORD-KOREA I DAG Nord-Korea er lukket for omverdenen, og mangelen på informasjon gjør det vanskelig å få et innblikk i situasjonen i landet. CIA World Factbook skriver at anslagene over antallet internt fordrevne varierer fra 50 000 til 250 000. I tillegg er et stort antall på flukt i andre land, til tross for faren de utsetter seg for. Sult, ekstrem fattigdom og politisk undertrykkning er de viktigste årsakene til at folk flykter. Menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch har karakterisert Nord-Korea som et av verdens mest undertrykkende regimer.

BAKGRUNN Kommunistregimet i Nord-Korea ble til i kjølvannet av Den andre verdenskrigen. I dag er Kim Jong-Il landets autoritære leder. Nord-Korea har siden 1990-tallet stått overfor en humanitær krise som ifølge myndighetene skyldes naturkatastrofer. Observatører hevder imidlertid at krisen vel så mye bunner i en feilslått økonomisk politikk. Flere millioner mennesker har dødd av sult. Oppløsningen av Sovjetunionen bidro også betydelig til å svekke Nord-Koreas økonomi, og jordbruket er svekket på grunn av foreldet teknologi, utslitt utstyr og stor mangel på kunstgjødsel. I 2004 åpnet myndighetene opp for innslag av privat jordbruk. Men i oktober 2005 ble dereguleringspolitikken reversert, privat kornsalg ble forbudt og et sentralisert matrasjoneringsystem ble gjeninnført.

BRUDD PÅ MENNESKERETTIGHETENE Det finnes ikke organisert politisk opposisjon eller ikke-statlige organisasjoner i Nord-Korea. Antistatlig virksomhet og «terrorisme» blir straffet med døden. Ifølge øyevitner som har rømt landet, foregår avstraffelsene til offentlig skue for å gi en preventiv effekt. FN har gjentatte ganger bedt Nord-Korea slutte med «systematiske, utstrakte og grove brudd på menneskerettighetene». I 2006 tok Sør-Korea for første gang opp menneskerettighetsproblemet i Nord-Korea i FNs sikkerhetsråd, et

signal om en endret sørkoreansk politisk tilnærming til Nord-Korea. Etter at Nord-Korea annonserte sin første atomprøvesprengning har situasjonen spisset seg, og det internasjonale søkelyset holdes skarpt på landet.

SKEPSIS TIL INTERNASJONAL BISTAND Store internasjonale matleveranser fram til 2005 bedret matvaretilgangen noe, men situasjonen var fremdeles prekær for millioner av mennesker. Allikevel bestemte staten seg i 2005 for å innskrenke aktiviteten til internasjonale organisasjoner, deriblant Verdens Matvareprogram (WFP). Etter seks måneders stans i arbeidet, inngikk staten en ny, men begrenset avtale med WFP. Organisasjonen måtte redusere omfanget av nødhjelpen fra å hjelpe 6,5 millioner nordkoreanere i 2005 til 1,9 millioner i 2006. I 2006 gjorde oversvømmelse matsituasjonen verre. WFP har anslått at landet i 2007 mangler 800 000 tonn mat.

FARLIG FLUKT Et ukjent antall nordkoreanere er på flukt utenfor landets grenser, særlig i Kina. Mange flyktninger prøver også å komme seg til Sør-Korea eller USA via farefulle omveier gjennom Mongolia, Thailand, Russland eller Vietnam. Human Rights Watch anslår at mellom 30 000 og 300 000 nordkoreanere er på flukt i Kina, og at så mange som 150-200 ukentlig blir deportert tilbake til Nord-Korea. Å forlate landet uten statens godkjenning er ifølge nordkoreansk lov forræderi. ■

NØKKELTALL > PAKISTAN

Folketall (mill)	163,9
Areal km ²	803 940
Flyktninger fra Pakistan	16 500
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Pakistan fra andre land	2 161 500
Frivillige tilbakevendinger til Pakistan	-
Asylsøkere fra Pakistan til Norge i 2006	26

Tall fra 2006

AFGHANSKE FLYKTNINGER VENDER HJEM

PAKISTAN I DAG Siden 2002 har mer enn tre millioner afghanske flyktninger vendt tilbake til Afghanistan fra Pakistan med hjelp fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Nå presser pakistanske myndigheter på for at de drøye to millionene som fortsatt er i landet, følger etter. Etter 15. april 2007 betrakter myndighetene alle uregistrerte afghanere som ulovlig innvandrere.

TILBAKEVENDING Pakistan er blant landene i verden som har tatt imot flest flyktninger. De fleste er afghanere som har kommet på grunn den sovjetiske okkupasjonen i 1979 og den påfølgende borgerkrigen i landet. Etter Taliban-regimets fall i 2001 har størsteparten av flyktningene vendt tilbake som følge av en trepartsavtale mellom Afghanistan, Pakistan og UNHCR om frivillig tilbakevendning.

Mangelen på sikkerhet, dårlig infrastruktur og enda større fattigdom enn i Pakistan, gjør at mange av flyktningene ikke har ønsket eller kunnet vende tilbake til Afghanistan. Mange av de afghanske flyktningene har etter hvert oppholdt seg så lenge i Pakistan at de har etablert seg med bolig og arbeid, og med barn som aldri har vært i foreldrenes hjemland.

PRESS OG TRUSLER Ifølge den pakistanske regjeringen er all repatriering frivillig. Afghanerne opplever likevel press om å vende tilbake. I 2006 rapporterte flyktninger bosatt i ulike byer om trakassering og trusler om utkastelse fra politiet. På sommeren stengte myndighetene 32 leirer som huset 400 000 afghanske flyktninger. Leirene lå ved den afghanske grensa og rundt Islamabad og var ifølge myndighetene en sikkerhetstrussel.

15. april 2007 utløp trepartsavtalen om frivillig tilbakevendning. Etter det vil myndighetene ikke lenger anse afghanere i Pakistan som flyktninger. Alle som har registrert seg hos myndighetene og mottatt et Proof of Registration (PoR) før den 15. april 2007, vil få midlertidig opphold i landet til utgangen av 2009. De som ikke har registrert seg, risikerer å bli deportert av de pakistanske myndighetene.

I tillegg til den store gruppen afghanere, huser Pakistan flyktninger fra India, Somalia, Irak og Iran.

HÆREN MOT OPPRØRERE Kamper mellom den pakistanske hæren og opprørsgrupper i Baluchistan og Waziristan de siste årene har gått hardt utover sivilbefolkningen og ført til mange fordrevne. I Waziristan skyldes sammenstøtene myndighetenes kamp mot Taliban- og al-Qaida-krigerne som slo seg ned her da de rømte fra Afghanistan etter Talibans fall.

I Baluchistan bunner konflikten i krav om økt selvstyre og større kontroll over naturressursene. Den nåværende uroen startet i 2003 og eskalerte i 2005 og 2006. Hvor mange som er fordrevet er usikkert, fordi situasjonen stadig endrer seg og verken journalister eller bistandsarbeidere slipper inn i området. I enkelte perioder skal antall fordrevne ha vært oppe i 200 000.

JORDSKJELVOFRE Mange av de tre millioner pakistanerne som ble husløse under jordskjelvet i 2005, flyttet i 2006 tilbake til sine hjemsteder. I mars 2007 bestemte myndighetene at alle leirene for jordskjelvofre skulle stenges i løpet av de nærmeste månedene. Familier som har mistet land på grunn av jordskjelvet, er lovet økonomisk hjelp til å kjøpe nytt land og bygge hus. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I PAKISTAN

I Pakistan gir Flyktninghjelpen informasjon og juridisk hjelp om rettslige hindringer ved retur for afghanske flyktninger, med spesiell vekt på eiendom og økonomi, samt familielever. Organisasjonen bidrar også med hjelp til bygging av hus og skoler. Etter jordskjelvet i 2005 har Flyktninghjelpen bistått med utdanning, rådgivning og midlertidig husly for fordrevne. Mot slutten av 2006 overtok organisasjonen ansvaret for nærmere 50 leirer for jordskjelvrammede og startet opplæring av pakistanske myndigheter i leirdrift.

TILBAKE TIL SUPPEKØEN

PALESTINA I DAG Etter den israelske tilbaketrekningen fra Gaza i august 2005 gikk det under ett år før israelske tanks igjen var å se i gatene. Operasjon Sommerregn var en respons på kidnappingen av den israelske soldaten Gilad Shalit, men skulle også stanse palestinske raketangrep mot byer i det sørlige Israel. Den 28. juni 2006 bombet Israel det eneste kraftverket i Gaza. Fram til 7. august ble Gaza truffet av 200-250 granater daglig, og den israelske hæren skjøt minst 190 raketter inn i Gaza. I tillegg gjennomførte de 246 luftangrep. 186 palestinere mistet livet, og 771 ble skadet. Over 3 400 måtte søke tilflukt hos United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA).

Selv om nye transformatorer er satt inn, har energiforsyningen forblitt sporadisk. Dette begrenser også kapasiteten til Gazas vann- og kloakkpumper. Husholdningene har problemer med å holde maten fersk, og varer og tjenester har blitt mer kostbare. På toppen av de israelske militære aksjonene rammes sivile palestinere av voldelige sammenstøt mellom ulike klaner, fraksjoner og sikkerhetsstyrker i Gaza. Volden eskalerte etter regjeringsskiftet i 2006. Mellom 1. januar og 15. november 2006 ble rundt 174 palestinere drept og 922 såret i interne stridigheter. Volden er særlig omfattende i flyktningleirene.

>> FH I DE PALESTINSKE OMRÅDENE

I 2006 etablerte Flyktninghjelpen seg i De palestinske områdene med landkontor i Jerusalem og et feltkontor i Gaza. Siden da har organisasjonen satt i gang et jobbskapingprosjekt for lokalbefolkningen i Rafah kommune. Jobbene er knyttet til rehabilitering av blant annet kloakksystem og annen offentlig infrastruktur. Prosjektet skjer i samarbeid kommunen. Våren 2007 ble et nytt jobbskapingprosjekt satt i gang i en annen kommune lenger nord i Gaza, Deir al-Balah.

FENGSELET GAZA Også etter Israels tilbaketrekning lever Gaza opp til den dystre betegnelsen «verdens største fengsel». Gjentatte og langvarige stengninger av grenseoverganger for både folk og varer har fått store økonomiske og sosiale konsekvenser. Store mengder frukt og grønnsaker har råtnet ved de kommersielle grenseovergangene ved Karni og Sofa, og med det har potensielle eksportinntekter gått tapt.

GHETTOFISERING BAK MUREN De siste tallene tyder på at separasjonsmuren som er under bygging, vil bli om lag 703 km lang. 60 500 palestinere i 42 byer og landsbyer blir da liggende mellom muren og våpenhvilelinjen, eller i områder omringet av muren. Over en halv million blir boende i et belte på én kilometer øst for muren og må krysse den for å komme til jordstykkene sine eller arbeidsplassen. Muren får også konsekvenser for turistindustrien, som er avgjørende for økonomien i for eksempel Betlehem. I perioden 2000 til 2004 falt antall turister fra 90 000 til drøye 7 000, og tallene er synkende.

Det blir også stadig vanskeligere for palestinere å komme til Jerusalem. Rundt en fjerdedel av de 230 000 palestinerne som har ID-kort som innbyggere i Jerusalem, bor øst for muren. De kan bare komme til Jerusalem gjennom fire sjekkpunkter som er kontrollert av det israelske grensepolitiet. Et sjekkpunkt ved inngangen til flyktningleiren Shufat og andre begrensninger rundt Jerusalem forhindrer flyktninger og beduiner fra å bruke UNRWAs helsesenter i Gamlebyen.

KVELENDE BOIKOTT Boikotten av Den palestinske selvstyremyndigheten (PA) etter den islamistiske bevegelsen Hamas' valgseier i parlamentsvalget 2006 gjorde at PA ikke kunne utbetale fulle lønninger til sine nærmere 165 000 ansatte. Økonomien led også kraftig under Israels tilbakeholdelse av skattepenger, som er en viktig del av PAs inntektsgrunnlag. Det totale inntektstapet i form av lønnsmidler er anslått til om lag 330 millioner dollar. Flyktningene rammes hardest, ettersom PA står for en relativt sett større sysselsetting blant flykt-

Foto: REUTERS/Suhaib Salem/www.aler.tnet.org

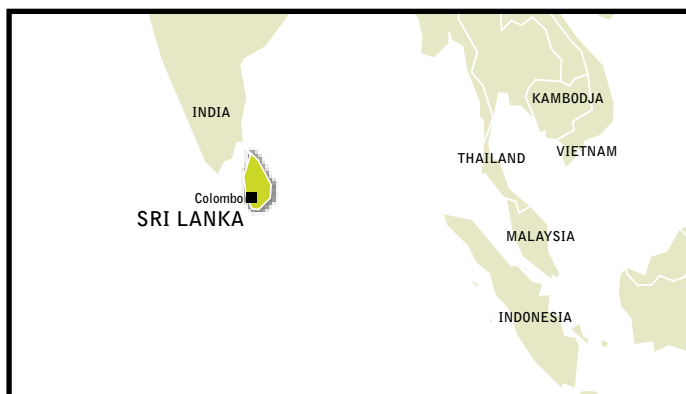
Palestinsk gutt i Gaza kikker ut fra familiens hus under et israelsk angrep mot flyktningleiren Rafah i Gaza i 2004.

ningene enn blant befolkningen for øvrig.

Bistand til de palestinske områdene kom under boikotten i form av «sosialhjelp» gjennom en midlertidig betalingsmekanisme opprettet av EU og Verdensbanken (TIM) for å sluse midler utenom PA og direkte til president Mahmoud Abbas' kontor eller internasjonale organisasjoner. Det er uklart hvilken rolle TIM vil spille, også etter at samlingsregjeringen med representanter fra både Hamas og det sekulære Fatah-partiet kom på plass i 2007. Den 11. april 2007 sa finansminister Salam Fayyad at PA vil trenge 1,3 milliarder i bistand i 2007, for å unngå en katastrofal humanitær krise. Palestinerne har

dermed god grunn til å frykte at de vil måtte stille seg i suppekø framfor å få lønn for utført arbeid i det palestinske byråkratiet.

POLITIKK I TALLENE En stor del av palestinerne faller utenfor den internasjonalt anerkjente definisjonen av hva en flyktning er. Uenighet rundt dette samt mangelfull registrering gjør at tallene på palestinske flyktninger spriker sterkt, fra rundt tre millioner til hele sju millioner. Flere studier og internasjonale medier bruker UNRWAs tall. De oppgir en total palestinsk flyktningbefolkning på 4,25 millioner, hvorav 960 000 i Gaza og 680 000 på Vestbredden. ■

NØKKELTALL > SRI LANKA

Folketall (mill)	19,3
Areal km ²	65 610
Flyktninger fra Sri Lanka	108 900
Internt fordrevne	600 000
Flyktninger på Sri Lanka fra andre land	300
Frivillige tilbakevendinger til Sri Lanka	375
Asylsøkere fra Sri Lanka til Norge i 2006	106

Tall fra 2006

LITEN VILJE TIL FRED

SRI LANKA I DAG Konflikten i Sri Lanka ble forverret i 2006, og volden har fortsatt å øke i omfang i 2007. Voldelige brudd på våpenhvilen mellom regjeringen og de tamilske opprørerne i Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) har ført til at flere mennesker er tvunget på flukt. Begge partene i konflikten beskyldes for å begå overgrep mot sivilbefolkningen. Befolkningen i Sri Lanka lider under mer enn 20 år med borgerkrig, og fredsforhandlingene står i stampe.

BAKGRUNN Dagens konflikt på Sri Lanka har røtter tilbake til det britiske kolonistyre, som favoriserte tamilene. De etniske motsetningene tilspisset seg da de buddhistiske singaleserne, som utgjør 70 prosent av befolkningen, vant politisk kontroll etter uavhengigheten i 1948. Tamilene, som er hinduer og utgjør 18 prosent av befolkningen, følte seg diskriminert. LTTE, eller Tamiltigrene, tok opp kampen mot makthaverne. Volden startet for alvor i 1983 da det brøt ut væpnet konflikt mellom Tamiltigrene og regjeringen. I 2002 ble det inngått våpenhvile, med Norge som tilrettelegger under fredsforhandlingene. Men våpenhvilen er ikke overholdt.

Tamiltigrene fikk administrativt selvstyre i områdene de kontrollerer nord i landet, men krever fullt selvstyre eller en selvstendig stat.

>> FLYKTNINGHJELPEN PÅ SRI LANKA

På Sri Lanka yter Flyktninghjelpen juridisk hjelp til internt fordrevne. Det gjelder både de som har flyktet eller blitt fordrevet på grunn av den pågående konflikten i landet, og de som mistet sine hjem som følge av tsunamien. Andre prosjekter på Sri Lanka omfatter bygging av hus og midlertidige boliger, og opplæring i leirdrift og leirledelse. Flyktninghjelpen gjenoppbygger skoler og utdanner lærere til å hjelpe traumatiserte barn.

Sri Lankas regjering fastholder at øya skal være samlet som én suveren stat. I 2005 ble det valgt ny president. De fleste tamiler avsto fra å stemme. Borgerkrigen har tatt over 65 000 liv og drevet over én million mennesker på flukt. Landminer har mange steder ødelagt befolkningens næringsgrunnlag, gjort områder ubeboelige og utsatt innbyggerne for store lidelser. Opprørerne har også brukt barnesoldater i krigen.

FREDSFORHANDLINGER Etter bruddet på våpenhvilen har det blitt gjort forsøk på nye fredsforhandlinger. To ganger møttes partene i Genève til fredsforhandlinger i 2006, men ingen av forhandlingene førte fram. Verken president Mahinda Rajapakse eller LTTE virker interessert i nye forhandlingsrunder. 2006 var preget av bombeattentater, selvmordsbombere og væpnede angrep på bakken og i luften fra begge parter. Uroen er størst i øst og nord i Sri Lanka. Omkring 3 300 mennesker har mistet livet siden volden tiltok i 2006. I begynnelsen av 2007 vant regjeringshæren kontroll over Vakarai, et av tamiltigrenes områder på østkysten. Myndighetene påberopte seg å vinne ytterligere terreng i den østlige kystsonen.

SIVILBEFOLKNINGEN LIDER Situasjonen i Sri Lanka beskrives som svært vanskelig og utrygg for sivilbefolkningen. Mange mennesker ble drevet på flukt i 2006, og tallet på internt fordrevne var i første kvartal i 2007 på over 600 000, nesten en dobling siden 2005. De fordrevne lever uten tilgang på tilstrekkelig mat, arbeid, helsetilbud og skolegang. Mange bor privat, og presset er derfor også stort på lokalbefolkningen som tar imot de internt fordrevne.

Mange internt fordrevne står uten internasjonal hjelp og beskyttelse, fordi både regjeringen og Tamiltigrene kun gir svært begrenset tilgang til områder under deres kontroll. Områdene som ble hardest rammet i 2006 var Jaffna, Trincomalee og Batticaloa.

Foto: Thomas Haugersteen

Disse jentene har levd hele livet i et land i krig. Alle forsøk på få slutt på 24 år lange borgerkrigen på Sri Lanka har vært resultatløse.

Amnesty International rapporterte i 2006 om angrep på leirer for internt fordrevne og i 2007 at opprørsgruppen Karuna, som har brutt ut fra Tamiltigrene, hadde bortført unge flyktninger fra leirer. Amnesty melder også om at flere og flere barn blir bortført og brukt som soldater.

LITEN MULIGHET TIL Å VENDE HJEM FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR) følger situasjonen for internt fordrevne i Sri Lanka og beskriver forholdene i landet som en krisesituasjon. UNHCR jobber allikevel ikke bare med krisehjelp, men også med mer lang-

siktige programmer som hjelper internt fordrevne til å vende hjem. UNHCR og andre organisasjoner, deriblant Flyktninghjelpen, arbeider også for folk som ble rammet av flodbølgekatastrofen i 2004.

Konflikten på Sri Lanka har ført til at mange har flyktet ut av landet, spesielt til India. UNHCR arbeider for å bistå flyktninger med å vende hjem, men oppblussingen av konflikten gjør at få benytter seg av denne muligheten. I 2006 vendte bare 375 srilankiske flyktninger tilbake til hjemlandet med hjelp fra UNHCR. Av disse kom 366 fra India. ■

MINKENDE GJESTFRIHET

SYRIA I DAG I 2007 innførte syriske myndigheter nye regler for oppholdstillatelse for flyktninger fra Irak. De får nå 15 dager på seg fra de har krysset grensen til å søke oppholdstillatelse, mot tidligere tre måneder. Oppholdstillatelsen må fornyes fire ganger i året, mot tidligere hvert halvår. Dette gjøres ved at man forlater Syria og krysser grensen om igjen. De hyppige reisene fordyrer tilværelsen for flyktninger med allerede svært anstrengt økonomi. Irakiske flyktninger forteller at flere som ikke har fornyet oppholdstillatelsen i tide, har blitt tvangssendt tilbake til Irak. Myndighetene sier de nye reglene skyldes sikkerhetshensyn, og ikke at de har endret politikk overfor de irakiske flyktningene.

EN MILLION FRA IRAK FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR) anslo våren 2007 at det var om lag én million irakiske flyktninger i Syria. Strømmen av flyktninger har skapt press på den syriske økonomien og infrastrukturen. Husleiene og eiendomsprisene stiger, og syrerer flest opplever at dette er på grunn av de irakiske flyktningene. De ser også negativt på at mange irakiske kvinner må prostituere seg for å forsørge familien.

AVVISER PALESTINERE Syria er vertsland for mer enn 400 000 palestinske flyktninger, men har vært svært negative til å ta imot palestinske flyktninger fra Irak. Palestinerne i Irak blir trakassert av irakiske myndigheter og er mål for sjia-militsen i landet på grunn av fordeler de hadde under Saddams regime. Dette har gjort at mange har forsøkt å flykte til nabolandene.

I mai 2006 slapp myndighetene i Syria inn 244 palestinske flyktninger som ikke fikk slippe inn i Jordan, samt en gruppe på 40 som flyktet direkte til Syria. Men andre har møtt stengte grenser. I begynnelsen av februar 2007 satt 750 palestinere fanget på grensen mellom Syria og Irak. Av disse satt 354 fast i ingenmannsland mellom de to landene, mens 399 befant seg på den irakiske siden.

I februar 2007 krevde menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch (HRW) at Syria gjenåpner grensene for palestinske flyktninger fra Irak.

STRENGERE MOT FLERE Human Rights Watch har også engasjert seg for iranske flyktninger av arabisk etnisitet, såkalte ahwazier. Denne gruppen begynte å flykte til Irak og Syria på 1980-tallet under krigen mellom Iran og Irak, da Teheran anklaget dem for å støtte Bagdad. I april 2007 krevde HRW at syriske myndigheter løslater seks fengslede ahwazier. HRW frykter at de kan bli tvangssendt tilbake til Iran, der de risikerer tortur og dødsstraff. En av fangene er allerede dømt til døden in absentia. I 2006 ble fire ahwazier deportert. Alle fire var anerkjent som flyktninger av UNHCR.

I 2006 opplevde Syria også økt pågang fra somaliske flyktninger. I likhet med irakerne har somalierne tilgang til offentlige skoler og helseomsorg. I perioden 2000 til begynnelsen av 2006 økte antallet somaliske flyktninger i Damaskus fra 4 000 til 8 000. Syriske myndigheter har i den senere tid ført en mer restriktiv linje og avviser flere enn de slipper inn. ■

Enn libanesisk jente på grensen til Syria i august 2006. Etter at krigen mellom Israel og Hizbollah i Libanon brøt ut sommeren 2006, flyktet 160 000 libanesere til Syria i løpet av en måned.

Foto: UNHCR / A. Branthwaite

UVISS FRAMTID FOR BURMESERE

THAILAND I DAG Etter mangeårig press fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) begynte myndighetene i Thailand mot slutten av 2006 å iverksette tiltak som skal bedre situasjonen for enkelte grupper burmesiske flyktninger. Men for flertallet er framtiden fortsatt usikker. Det gjelder også for den thailandske sivilbefolkningen som rammes av den eskalerende volden sør i landet.

OVER 20 ÅR PÅ FLUKT Siden begynnelsen av 1980-tallet har flere hundre tusen burmesere flyktet fra militærdiktaturet i Burma til Thailand. De fleste tilhører etniske minoritetsgrupper som i mange år har vært utsatt for omfattende overgrep fra de burmesiske myndighetene. Overgrepene omfatter blant annet tvangsflytting, slavearbeid, voldtekter og tvangsrekruttering av barnesoldater.

Til å begynne med ble burmeserne godt mottatt i Thailand. Men etter hvert som de ble flere, samtidig som Thailand forbedret sitt forhold til militærstyret i Burma, har holdningene til flyktningene kjølnet betraktelig. De siste årene har thailandske myndigheter begynt å avkreve burmeserne bevis for at de har flyktet fra kampfhandling. De som ikke kan det, men som flykter på grunn av etnisk eller politisk forfølgelse, får ikke offisiell flyktningstatus. De betraktes som ulovlige innvandrere og risikerer å bli deportert.

RETTLØSE TILSTANDER Flesteparten av de burmesiske flyktningene oppholder seg i leirer langs grensen til Burma. Der har mange levd i årevis uten tilgang til utdanning eller arbeid, og med forbud mot å bevege seg utenfor leirområdet. I årenes løp har det skapt en frustrasjon som har utviklet seg til omfattende vold og kriminalitet i leirene. I 2006 la UNHCR fram en rapport der det ble dokumentert omfattende og alvorlige overgrep, som mord og voldtekt av barn.

Mange flyktninger søker seg derfor inn til byene på jakt etter arbeid, frihet og kontakt med omverdenen. Blir de oppdaget av myndighetene, risikerer de å bli sendt tilbake til leirene eller tilbake

til Burma. Stikk i strid med internasjonale lover, tvangsreturnerer thailandske myndigheter jevnlig burmesere tilbake til hjemlandet. Det gjelder både de med og uten offisiell flyktningstatus.

ØKT RETTSSIKKERHET Myndighetene i Thailand har ved flere anledninger bedt omverdenen om ikke å blande seg opp i forholdene i landet. Men det siste året har UNCHR fått gehør for sitt krav om å bedre situasjonen for de burmesiske flyktningene. I november 2006 åpnet det første av sju planlagte juridiske rådgivningssentre fordelt på tre leirer. Sentrene skal bidra til å øke rettsikkerheten i leirene og gi burmeserne informasjon om menneskerettigheter og juridiske forhold som er viktige for dem.

Myndighetene har også gitt etter for krav om at flyktningene skal kunne søke arbeid utenfor leirene. Som ledd i dette ble det planlagt å utstede identitetskort til innpå 90 000 burmesere med offisiell flyktningstatus i løpet av forsommeren 2007. I begynnelsen av april fikk de første flyktningene identitetskort.

VOLD I SØR I september 2006 gjennomførte Thailands militære et kupp, ledet av hærsjef Sonthi Boonyaratglin. Da han ble utnevnt til hærsjef i 2005, var det første gang en muslim hadde denne posisjonen. Mange håpet at det skulle bidra til å roe ned de muslimske separatistene i sør. I stedet har volden og brutaliteten tiltatt. Siden 2004 har mer enn 2 000 sivile mistet livet på grunn voldshandlinger begått av ekstremister blant Thailands muslimske mindretall. Stadig rapporteres det om både muslimer og ikke-muslimer som flykter over grensa til Malaysia for å komme unna de lovløse tilstandene. ■

NØKKELTALL > ØST-TIMOR

Folketall (mill)	1,2
Areal km ²	14 609
Flyktninger fra Øst-Timor	-
Internt fordrevne	100 000
Flyktninger i Øst-Timor fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Øst-Timor	-
Asylsøkere fra Øst-Timor til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

URO I UNG NASJON

ØST-TIMOR I DAG Både i 2006 og 2007 har uroligheter drevet mange østtimoresere på flukt i eget land. Oppløpet til presidentvalget på Øst-Timor våren 2007 ble skjemma av sammenstøt mellom grupper som støttet ulike presidentkandidater. Landets internt fordrevne håper allikevel at valget skal bidra til at situasjonen i landet stabiliserer seg, slik at de kan få mulighet til å vende hjem.

INDONESISK OKKUPASJON Øst-Timor hadde vært portugisisk koloni i århundrer da landet ble okkupert av Indonesia i 1975. Den indonesiske okkupasjonsmakten gjennomførte en hardhendt undertrykking av befolkningen på Øst-Timor i flere tiår. Mer enn 180 000 mennesker døde som følge av massakrer, tortur og sult, ifølge en rapport fra en nasjonal kommisjon for sannhet og forsoning. Rapporten ble overlevert til FNs generalsekretær i 2006, og den anklager en rekke land, deriblant USA, Storbritannia og Frankrike, for å ha gitt politisk og militær støtte til den indonesiske okkupasjonsmakten.

FOLKEAVSTEMNING OG TERROR I august 1999 stemte et overveldende flertall av befolkningen for uavhengighet i en folkeavstemning som ble arrangert under overvåkning av FN. Resultatet av folkeavstemningen ble møtt med en terrorkampanje fra pro-indonesisk milit, støttet av den indonesiske hæren, rettet mot tilhengerne av uavhengighet. Terroren førte til at 1 000 mennesker ble drept og en halv million ble drevet på flukt. Halvparten av disse flyktet til Vest-Timor, mens den andre halvparten ble internt fordrevne.

En fredsbevarende styrke fra FN ble satt inn i september 1999, og Øst-Timor ble styrt av FN fram til 2002, da landet endelig fikk sin selvstendighet. Da hadde 220 000 flyktninger vendt tilbake fra Vest-Timor.

INTERNASJONALE FREDSTYRKER Den unge nasjonen er blant verdens fattigste land. Mer enn 40 prosent av befolkningen lever under fat-

tigdomsgrensen, og landet er sterkt avhengig av utenlandsk bistand. Fattigdom og sosiale problemer har skapt grobunn for uro også etter selvstendigheten.

I april 2006 brøt det ut kraftige opptøyer i hovedstaden Dili, etter at 600 streikende soldater hadde fått sparken. Soldatene hadde protestert mot det de mente var diskriminering av soldater fra den vestlige delen av landet. Siden folkeavstemningen om uavhengighet i 1999 har det vært spenninger mellom øst og vest i landet. Befolkningen i vest regnes som mer indonesisk-vennlige enn resten av befolkningen, mens ønsket om selvstendighet har vært sterkest i øst.

Urolighetene i 2006 førte til at 150 000 mennesker ble fordrevet fra sine hjem. En internasjonal fredsstyrke under ledelse av Australia ble satt inn i mai for å stanse uroen, og senere på året vedtok FNs sikkerhetsråd å etablere en ny FN-styrke i landet. I februar 2007 besluttet Sikkerhetsrådet å forlenge styrkens mandat med ett år.

100 000 FORDREVNE I januar 2007 var det fortsatt om lag 100 000 internt fordrevne i landet, ifølge anslag fra FN. Og nye uroligheter de første månedene av året førte til at flere ble drevet på flukt. I mars 2007 fortalte FN at det var 37 000 fordrevne i hovedstaden, en økning på 8 000 i løpet av to måneder. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN PÅ ØST-TIMOR

Flyktninghjelpen etablerte seg på Øst-Timor i november 2006. Siden da har organisasjonen bygd midlertidige boliger for internt fordrevne i området rundt hovedstaden Dili og enkelte andre steder. Flyktninghjelpen er den eneste humanitære organisasjonen som jobber med boligprosjekter i Dili, og organisasjonen samarbeider med myndighetene om dette. Andre satsingsområder i Øst-Timor er utdanning, leirledelse og talsmannsarbeid.

Tallene på befolkningstall er hentet fra FNs statistikkavdeling, UNSD. Tallene på landareal er hentet fra CIA World Factbook. Tallene på flyktninger og flyktninger fra andre land er hentet fra U.S. Committee for Refugees and Immigrants. Tallene på internt fordrevne er hentet fra Internal Displacement Monitoring Comitee. Tallene på hjemvendte flyktninger er hentet fra UNHCR. Tallene på asylsøkere til Norge er hentet fra UDI.

En av Aserbajdsjans mer enn en halv million internt fordrevne.

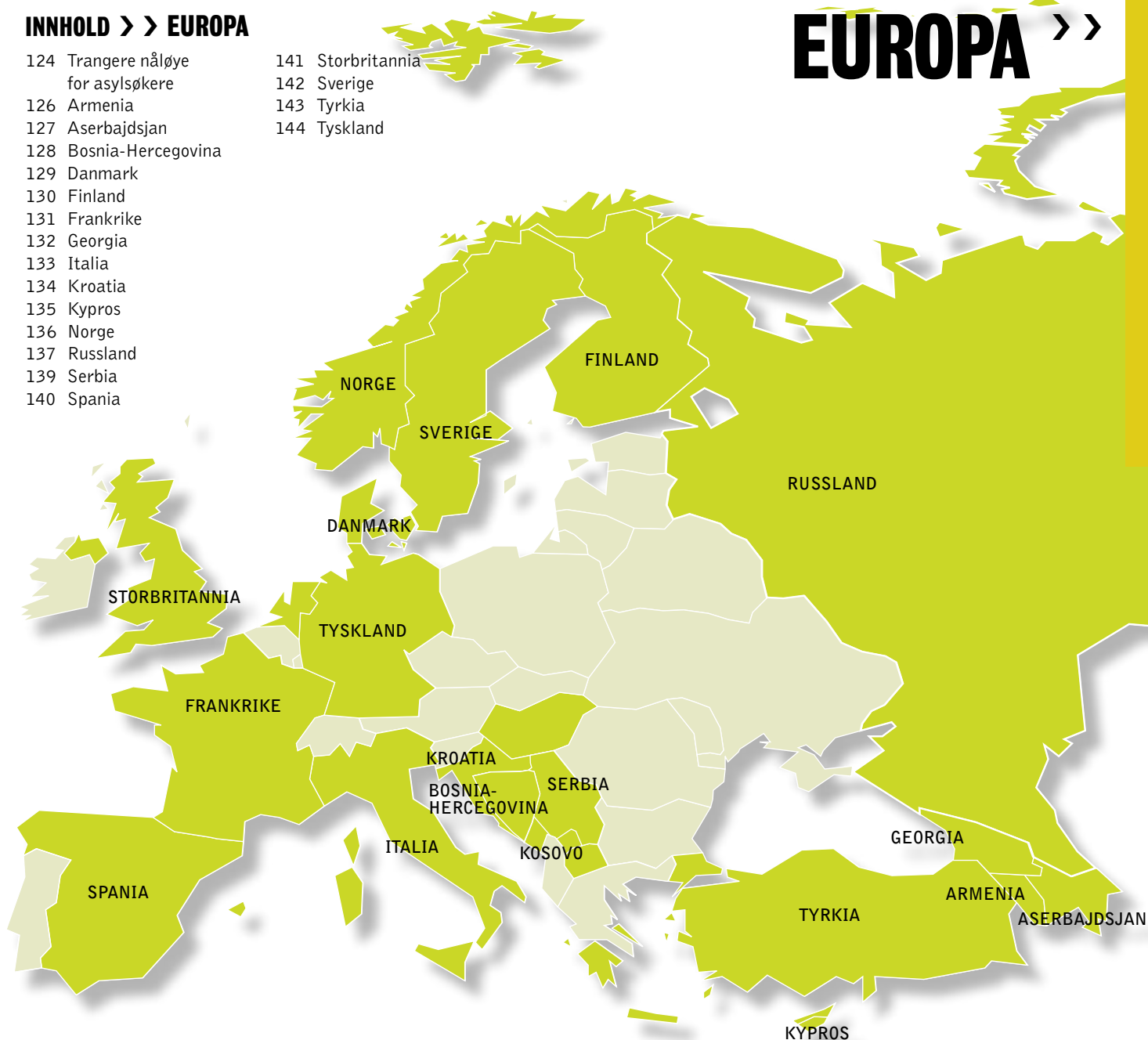

INNHOLD >> EUROPA

- 124 Trangere nåløye for asylsøkere
- 126 Armenia
- 127 Aserbajdsjan
- 128 Bosnia-Hercegovina
- 129 Danmark
- 130 Finland
- 131 Frankrike
- 132 Georgia
- 133 Italia
- 134 Kroatia
- 135 Kypros
- 136 Norge
- 137 Russland
- 139 Serbia
- 140 Spania

- 141 Storbritannia
- 142 Sverige
- 143 Tyrkia
- 144 Tyskland

EUROPA >>

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA >>>

Kroatia	57 300
Georgia	54 600
Russland	35 400
Bosnia-Hercegovina	33 300
Tyrkia	28 600

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE >>>

Tyrkia	954 000–1 200 000
Aserbajdsjan	579 000–687 000
Georgia	222 000–241 000
Serbia	228 000
Kypros	210 000

Foto: Anne Marit Austbø / Flyktninghjelpen

Foto: Flyktninghjelpen

Tsjetsjenske barn i Satsitsa-leiren i Ingushetia.

En internt fordrevne kvinne i Armenia.

TRANGERE NÅLØYE FOR ASYLSØKERE

Ved inngangen til 2007 var det 3,4 millioner flyktninger og internt fordrevne i Europa, færre enn på noe annet kontinent. De europeiske landene strammer inn asylpolitikken, og tallet på asylsøkere er mer enn halvert i løpet av fem år.

De siste årene har tallet på asylsøkere i Europa gått raskt nedover. Mens 482 000 mennesker søkte om asyl i Europa i 2002, var antallet redusert til 224 000 i 2006. Det var 16 prosent lavere enn året før og det laveste tallet på 20 år, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Noe av nedgangen skyldes at situasjonen er bedret i enkelte land det tidligere har kommet mange asylsøkere fra, men reduksjonen henger også sammen med at industrilandene har strammet inn asylpolitikken, fastslår UNHCR.

EU har de siste årene arbeidet for å harmonisere asylpolitikken i medlemslandene. Likevel er det fortsatt stor forskjell i landenes politikk og i hvor mange asylsøkere de tar imot. I 2006 tok for eksempel Sverige imot mer enn ti ganger så mange asylsøkere som Danmark. Sverige hadde en økning i tallet på asylsøkere på hele 39 prosent, mens antallet gikk ned med 15 prosent i Danmark. I Finland og Frankrike var nedgangen på over 35 prosent fra 2005 til 2006.

ASYLSPRIK OVERFOR IRAKERE Irakere var den klart største asylsøkergruppen i EU i 2006. I alt 19 000 personer fra Irak søkte om asyl i EU i løpet av året.

Viljen til å gi irakere asyl varierer imidlertid sterkt fra land til land, viser UNHCRs statistikk. Landene som har vært blant USAs nærmeste allierte i krigen i Irak, som Storbritannia og Danmark, er blant de mest restriktive. I Storbritannia fikk 88 prosent av de irakiske asylsøkerne avslag i 2006, mens danske myndigheter avsto hele 97 prosent av søknadene. Dette står i skarp kontrast til Sverige, der fire av fem asylsøkere fra Irak fikk innvilget beskyttelse. Sveriges romslige praksis er trolig hovedforklaringen på at nesten halvparten av alle

irakere som søkte asyl i EU i 2006, leverte asylsøknaden i Sverige.

I alt søkte nesten 9 000 irakere om asyl i Sverige i 2006, en fire-dobling i forhold til året før. I Danmark var tallet på irakiske asylsøkere bare drøyt 500, og myndighetene har fått skarp kritikk for sin restriktive politikk. Dansk Flyktningehjelp anklager regjeringen for å vende ryggen til flyktningene fra Irak.

– Danmark må ta sin del av ansvar for flyktningkrisen som har oppstått på grunn av konfliktene i Irak... Vi kan ikke overlate problemene til Syria, Jordan – eller Sverige, uttalte organisasjonen i mars 2007.

FORTSATT VANSKELIG I TSJETSJENIA Krigene og konfliktene som fulgte da Sovjetunionen og Jugoslavia gikk i oppløsning på begynnelsen av 1990-tallet, setter fortsatt sine spor i asylsøkerstatistikken for Europa. Ved siden av irakerne utgjorde asylsøkere fra Russland og Serbia og Montenegro de største asylsøkergruppene til Europa i 2006. I alt søkte nesten 15 000 personer fra Russland om asyl i ulike europeiske land. De fleste av disse asylsøkerne var tsjetsjenere, en indikasjon på at situasjonen i Tsjetsjenia fortsatt er svært vanskelig.

Russiske myndigheter ønsker å gi inntrykk av at situasjonen i utbryterrepublikken er normalisert, men utenlandske observatører gir et annet bilde. Fortsatt skjer det alvorlige brudd på menneskerettighetene i Tsjetsjenia, og myndighetene står bak mishandling og tortur, rapporterte Europarådets kommissær for menneskerettigheter, Thomas Hammarberg, i februar 2007. I desember 2006 anslo FN at det var 190 000 internt fordrevne i Russland, de fleste i Tsjetsjenia. Russiske myndigheter har presset på for at internt fordrevne

Flyktninghjelpen støtter skolegang for tsjetsjenske barn i Aserbajdsjan.

Internt fordrevne i Aserbajdsjan.

skal vende hjem, og har ikke alltid respektert prinsippet om at tilbakevending skal være frivillig.

FASTLÅSTE KONFLIKTER I Georgia er det fortsatt flere hundre tusen internt fordrevne som følge av konfliktene i Abkhasia og Sør-Ossetia. I begge områdene startet en kamp for uavhengighet fra Georgia da landet ble selvstendig etter Sovjetunionens sammenbrudd. Mange av de internt fordrevne bor i nedlagte hoteller eller offentlige bygninger og lever på sparsomme økonomiske bidrag fra den georgiske staten. Et svært spent forhold mellom Georgia og Russland gjør det vanskelig å få til en varig løsning på konfliktene slik at de internt fordrevne kan vende hjem. Russiske fredsbevarende styrker har vært til stede i Abkhasia og Sør-Ossetia siden tidlig på 1990-tallet, men Georgia anklager de russiske soldatene for å støtte separatistene i de to utbrytterrepublikkene.

I Georgias naboland Aserbajdsjan lever mer enn en halv million mennesker på flukt i eget land, som en følge av en langvarig, fastlåst og nesten glemt konflikt med Armenia. Allerede i 1998 brøt det ut krig da den armenske befolkningen i området Nagorno-Karabakh grep til våpen for å løsrive seg fra Aserbajdsjan, og krigen førte til armensk okkupasjon av området. En våpenhvileavtale ble undertegnet i 1994, men forhandlinger om en varig fredsavtale har til nå vært resultatløse.

Både i Georgia og Aserbajdsjan har myndighetene satt i gang programmer for å bedre situasjonen for de internt fordrevne. Men fortsatt lever de fleste fordrevne under svært kummerlige forhold, uten utsikter til å vende hjem.

I RUINENE AV JUGOSLAVIA Også på Balkan sliter man med ettervirkningen av kriger på 1990, da oppløsningen av Jugoslavia resulterte i brutale konflikter som drev flere millioner på flukt.

I Bosnia er det fortsatt 180 000 internt fordrevne, mer enn 11 år etter avslutningen på den blodige borgerkrigen mellom serbere, kroater og bosniakker. Landet er fortsatt delt i to: en kroatisk-muslimsk føderasjon og en serbisk republikk. De etniske skillene har gjort det vanskelig både for flyktninger i eksil og for internt fordrevne å vende hjem til områder der deres egen etniske gruppe er i mindretall.

Situasjonen i landet er imidlertid langsomt i ferd med å bedre seg. I januar 2007 ble det besluttet å redusere den EU-ledete fredsstyrken i Bosnia fra 6 500 til 2 500 soldater, noe som indikerer at sikkerhets-situasjonen er blitt bedre.

Bosnia har begynt samtaler med EU om et mulig framtidig EU-medlemskap, men en forutsetning er at bosniske serbere gjør mer for å bidra til arrestasjon og utlevering av de ettersøkte krigsforbryterne Ratko Mladic og Radovan Karadzic.

STRID OM KOSOVO I midten av 2006 gjennomførte Serbia og Montenegro en fredelig skilsmisse, etter at et flertall av montenegrinene stemte for uavhengighet i en folkeavstemning i mai. Langt mer konfliktfylt for Serbia er striden knyttet til Kosovos krav om løsrivelse. Kosovo har vært under FN-administrasjon siden 1999, da Nato gikk til krig for å stanse det daværende Milosevic-regimets overgrep mot kosovoalbanerne. Serbia har imidlertid hardnakket motsatt seg kravene om uavhengighet for Kosovo. I begynnelsen av 2007 la FNs spesialutsending Martii Ahtisaari fram en plan for Kosovos framtid som innebar en form for selvstendighet under internasjonalt oppsyn. Denne planen ble imidlertid kontant avvist av Serbia.

Fortsatt er det over 200 000 internt fordrevne i Serbia, de fleste etniske serbere som flyktet fra Kosovo under og etter Natos bombing i 1999. Det er små utsikter til at de vil kunne vende tilbake til Kosovo. Bare seks prosent av dem som har blitt fordrevet fra sine hjem i Kosovo, har vendt tilbake til hjemstedet.

EU-PRESS PÅ TYRKIA Tyrkia har i dag det største antallet internt fordrevne i Europa, trolig om lag én million. De ble fordrevet under den tyrkiske hærens kampanje for å knuse kurdiske opprørere på 1980- og 1990-tallet. Press fra EU i forbindelse med Tyrkias bestrebelser på å bli kandidat til EU-medlemskap, har fått tyrkiske myndigheter til å vie økt oppmerksomhet til arbeidet med tilbakevending og erstatning til de internt fordrevne. En lov om erstatning til de fordrevne ble vedtatt i 2004. Loven er et skritt i riktig retning, men ifølge menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch blir den tilfeldig og urettferdig håndhevet. Mange har ikke fått noen erstatning, og tilbakevendingen går langsomt. ■

NØKKELTALL > ARMENIA

Folketall (mill)	3,0
Areal km ²	29 800
Flyktninger fra Armenia	7 300
Internt fordrevne	8 400
Flyktninger i Armenia fra andre land	11 500
Frivillige tilbakevendinger til Armenia	-
Asylsøkere fra Armenia til Norge i 2006	25

Tall fra 2006

UTVANDRING OG ØKONOMISKE PROBLEMER

ARMENIA I DAG Konflikten mellom Armenia og Aserbajdsjan om Nagorno-Karabakh er fortsatt uløst i 2007, men de fleste armenere som ble internt fordrevet under konflikten, har vendt hjem. I tillegg har mange armenere som flyktet fra Aserbajdsjan, bosatt seg permanent i Armenia.

VERKEN KRIG ELLER FRED Under konflikten mellom Armenia og Aserbajdsjan fra 1988 til 1994 ble rundt 350 000 etniske armenere fordrevet fra Aserbajdsjan til Armenia. Samtidig ble om lag 150 000 aserbajdsjanere fordrevet motsatt vei. Urolighetene går langt tilbake i historien. Etableringen av Sovjetunionen skapte kunstige grenser mellom republikkene. Regionen Nagorno-Karabakh, som hovedsakelig var befolket av armenere, ble liggende midt i Aserbajdsjan. Da Sovjetunionen ble oppløst i 1991, ble Armenia og Aserbajdsjan selvstendige igjen. Etter flere års uenighet om Nagorno-Karabakh, gikk den armenske befolkningen i området til krig støttet av Armenia. Med hjelp fra Russland tok Armenia kontroll over Nagorno-Karabakh og seks omkringliggende områder. Okkupasjonen anerkjennes ikke internasjonalt. En våpenhvileavtale ble undertegnet i 1994, men noen varig fredsavtale er ikke undertegnet.

FÅ INTERNT FORDREVNE I 2005 startet en ny runde med fredsforhandlinger mellom Armenia og Aserbajdsjan. Begge parter beskrev prosessen som «meget lovende», og mange observatører mente at man kunne underskrive en fredsavtale allerede i 2006. Status i 2007 er at man fortsatt ikke har kommet noe lengre på veien mot en varig fred.

Av flere hundre tusen etniske armenere som flyktet til Armenia fra Aserbajdsjan i 1990-årene, har om lag 64 000 tatt armensk statsborgerskap. Hvor mange internt fordrevne det er i Armenia er usikkert. En undersøkelse Flyktninghjelpen gjorde i 2002-2004 konkluderte med at det fortsatt var drøyt 8 000 internt fordrevne som følge av konflik-

ten med Aserbajdsjan. Nyere tall finnes ikke.

VANSKELIG I ASERBAJDSJAN Mer enn en halv million aserbajdsjanere fra de armensk-okkuperte områdene er fremdeles internt fordrevne i Aserbajdsjan. De har ikke samme rettigheter som den øvrige befolkningen, og har meget vanskelige levekår. Myndighetene mener at dersom de integreres i samfunnet, vil dette signalisere at Aserbajdsjan har akseptert armensk overhøyhet i de okkuperte områdene.

STOR EMIGRASJON Den armenske økonomien har lidd under den mangeårige konflikten om Nagorno-Karabakh, som har ført til en økonomisk blokkade fra Aserbajdsjan og Tyrkia. Forholdet mellom Armenia og Tyrkia er anstrengt også fordi Tyrkia nekter å akseptere at drapet på hundretusener armenere i 1915-1917 var et folkemord.

De økonomiske problemene, med høy arbeidsledighet og lav levestandard for store deler av befolkningen, har ført til stor utvandring. Ønsket om et bedre liv har resultert i at opptil en fjerdedel av befolkningen har forlatt landet siden selvstendigheten i 1991. Befolkningsflukten er så alvorlig at det armenske parlamentet vinteren 2007 vedtok en lov som fastslår at alle i den armenske diasporaen har rett til armensk statsborgerskap, samtidig som de får lov til å beholde sitt andre statsborgerskap. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I ARMENIA

I Armenia er Flyktninghjelpens arbeid rettet inn mot bygging av hus for flyktninger. I løpet av 2007 faser Flyktninghjelpen ut sine aktiviteter i Armenia. Etter det vil flyktningssituasjonen i landet bli overvåket fra organisasjonens regionkontor i Georgia.

NØKKELTALL > ASERBAJDSJAN

Folketall (mill)	8,5
Areal km ²	86 600
Flyktninger fra Aserbajdsjan	12 500
Internt fordrevne	579 000 - 687 000
Flyktninger i Aserbajdsjan fra andre land	2 700
Frivillige tilbakevendinger til Aserbajdsjan	-
Asylsøkere fra Aserbajdsjan til Norge i 2006	40

Tall fra 2006

FASTLÅST FOR INTERNT FORDREVNE

ASERBAJDSJAN I DAG Stadig større olje- og gassinntekter gjør at den aserbajdsjanske statsøkonomien stadig blir bedre. Men fortsatt gjør en uløst konflikt med nabolandet Armenia, sosiale skjevheter og stor arbeidsledighet hverdagen vanskelig for Aserbajdsjans borgere. Og fortsatt er det ikke funnet noen varig løsning for landets internt fordrevne.

SOVJETISK TVANGSFLYTTING Grunnlaget for konflikten mellom Armenia og Aserbajdsjan ble lagt i Sovjettiden. Landegrensene ble trukket uten hensyn til etnisk tilhørighet, og store folkegrupper ble tvangsflyttet. Da Sovjetunionen gikk i oppløsning blusset de nasjonale og etniske stridighetene opp igjen. Krigen mellom Aserbajdsjan og Armenia brøt ut allerede i 1988. Med støtte fra myndighetene i Armenia tok den armenske befolkningen i Nagorno-Karabakh til våpen for å rive seg løs fra Aserbajdsjan. Hundretusener ble drevet på flukt mellom de to landene, og 600 000 aserbajdsjanere ble fordrevet internt i Aserbajdsjan. Krigen resulterte i armensk okkupasjon av Nagorno-Karabakh og tilgrensende områder mot Armenia. Fortsatt er det omlag 560 000 internt fordrevne i Nagorno-Karabakh og tilgrensende områder.

KUMMERLIGE FORHOLD Flyktningene som kom fra Armenia fra slutten av 1980-årene, har fått aserbajdsjansk statsborgerskap og er i stor grad integrert i samfunnet. Men for de internt fordrevne aserbajdsjanerne er situasjonen langt verre. Aserbajdsjan prøver fortsatt å få tilbake de armensk-okkuperte områdene og vil at de internt fordrevne skal vende tilbake dit, derfor får de ikke integreres andre steder. Flertallet av de internt fordrevne lever fortsatt under kummerlige forhold i flyktningleire og kollektivbygninger, med høy arbeidsledighet og utbredt feilernæring blant barna.

Ifølge myndighetene ytes det omfattende statlig bistand til de internt fordrevne, blant annet i form av rehabilitering av boliger. Myndighetene planlegger å avvikle flere leirer for internt fordrevne i løpet av 2007.

Myndighetene oppga i begynnelsen av 2007 at om lag 530 000 internt fordrevne får utbetalt en månedlig økonomisk støtte til livsopphold.

OLJEPENGER TIL DE RIKE Internasjonale selskaper, deriblant Statoil, har investert enorme beløp i Det kaspiske hav. I mai 2005 ble den 1 170 kilometer lange oljeledningen mellom Baku og Ceyhan i Tyrkia åpnet, og inntektene fra oljesalget har begynt å strømme inn i statskassen. Det er i dag et stort skille i befolkningen, der en liten elite blir stadig rikere, mens flertallet av befolkningen lever i fattigdom. Håpet er at de framtidige inntektene fra olje- og gassvirksomheten skal komme den jevne aserbajdsjaner til gode.

PRESIDENTEN ANKLAGES Demokratiet i Aserbajdsjan er fortsatt svakt og uferdig. I juni 2005 marsjerte titusener av demonstranter i gatene i Baku, med krav om at president Ilham Alijev skulle gi fra seg makten. Alijev ble anklaget for korrupsjon og valgfusk, og for å slå hardt ned på både opposisjonspolitikere og journalister. Ifølge internasjonale observatører og lokale opposisjonsgrupper er demokratiske friheter under et økende press.

Menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch (HRW) fastslo i april 2007 at ytringsfriheten får stadig trangere kår i Aserbajdsjan. Vold og trusler om vold mot journalister er utbredt og blir ofte ikke etterforsket. Samtidig reiser myndighetene stadig oftere sak mot journalister med anklager om ærekrenkninger. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I ASERBAJDSJAN

Husbygging, juridisk hjelp til fordrevne, hjemvendte og flyktninger er del av Flyktninghjelpens arbeid i Aserbajdsjan. Organisasjonen distribuerer mat til tsjetsjenske flyktninger og støtter skolegang for tsjetsjenske skolebarn. Arbeidet for de internt fordrevne og tilbakevendte avvikles ved utgangen av 2007.

NØKKELTALL > BOSNIA-HERCEGOVINA

Folketall (mill)	3,9
Areal km ²	51 129
Flyktninger fra Bosnia-Hercegovina	33 300
Internt fordrevne	180 000
Flyktninger i Bosnia-Hercegovina fra andre land	10 400
Frivillige tilbakevendinger til Bosnia-Hercegovina	1 419
Asylsøkere fra Bosnia-Hercegovina til Norge i 2006	40

Tall fra 2006

ARVEN ETTER SREBRENICA

BOSNIA-HERCEGOVINA I DAG Massakren i Srebrenica der 8 000 muslimske menn ble massakrert sommeren 1995, kaster fremdeles lange og mørke skygger over Bosnia-Hercegovina og resten av Balkan. Reaksjonene var sterke blant bosniske muslimer da FNs krigsforbryterdomstol i Haag i begynnelsen av 2007 frikjente Serbia for direkte ansvar for folkemordet i Srebrenica.

MISTER HÅPET Fortsatt er nesten 200 000 mennesker fordrevet, mer enn 11 år etter at Dayton-avtalen gjorde slutt på den blodige krigen mellom serbere, kroater og bosniakker. Rundt en million mennesker har vendt tilbake til sine hjem. Den største utfordringen er å få folk til å vende tilbake til områder hvor de i dag utgjør en etnisk minoritet. Omlag 450 000 personer har hittil returnert til slike områder. Lokale myndigheter og menneskerettsorganisasjoner hevder imidlertid at mindre enn halvparten av de fordrevne som har fått tilbake eiendommene sine og som har registrert seg som tilbakevendte, i virkeligheten bor i de hjemmene de forlot under krigen.

SÅRENE GROR Sårene etter krigen som brøt ut i 1992 og som formelt endte med undertegnelsen av Dayton-avtalen i 1995, er i ferd med å gro. Det internasjonale samfunnet har hatt en massiv tilstedeværelse i landet for å sikre at partene overholder fredsavtalen. I slutten av 2004 erstattet en EU-ledet fredsstyrke (EUFOR) den NATO-ledede stabiliseringsstyrken (SFOR). I begynnelsen av 2007 ble det besluttet å redusere EUFOR-styrken fra rundt 6 500 til 2 500 soldater. Dette var knyttet til den sterkt forbedrede sikkerhetssituasjonen i landet.

FORTSATT DELT Som et ledd i normaliseringsprosessen på Balkan inngikk Bosnia-Hercegovina, Kroatia og Serbia og Montenegro i

januar 2005 en avtale om å løse flyktningproblemene innen utgangen av 2006. Dette arbeidet er sterkt forsinket. Etter lang og hardnakket motstand godtok også den serbiske republikken i oktober 2005 en ny politireform som legger grunnlaget for en felles politistyrke i Bosnia-Hercegovina.

Det internasjonale samfunnet har besluttet å vente til juni 2008 med å overlate styringen av landet til bosniske politikere, ettersom man anser at Bosnia ennå ikke har gjennomført alle reformer som er påkrevd for å kunne ta full politisk styring. Landet er fortsatt delt i en muslimsk-kroatisk føderasjon og en bosnisk-serbisk republikk kalt Republika Srpska.

DRØMMER OM EU Myndighetene i Bosnia jobber målrettet for en tilnærming til EU. Høsten 2005 ble det undertegnet en avtale som tar sikte på å lede til et etterlengtet medlemskap i unionen. EUs krav er blant annet at krigsforbrytere stilles for retten. Det innebærer at bosniske serbere må gjøre mer for å samarbeide om en arrestasjon og utlevering av de to krigsforbrytermistenkte lederne Ratko Mladic og Radovan Karadzic. I mai 2006 begynte den første rettssaken ved krigsforbryterdomsstolen i Bosnia-Hercegovina. En domstol som har høstet ros for sitt arbeid, men som kritiseres av blant andre Human Rights Watch for manglende åpenhet om sitt arbeid.

Nylig fratok Bosnia 367 muslimske frihetskjemper fra Algerie, Tyrkia, Syria, Egypt, Russland, Jemen og andre land statsborgerskapene de fikk ulovlig tildelt i 1995. De kom til Bosnia som geriljasoldater under krigen, og fikk deretter bosnisk statsborgerskap under tvilsomme omstendigheter. USA har uttrykt bekymring for at disse miljøene kan fostre islamsk ekstremisme. Men siden 1995 har mange av disse frihetskjemperne giftet seg og stiftet familier, og kritikerne mener at man risikerer å splitte mange familier i to. ■

STRAMMER INN ASYLPOLITIKKEN

DANMARK I DAG Danmark har de siste årene vært kjent for en hard linje i asylpolitikken, og denne tendensen fortsetter i nye lovforslag. I 2006 mottok Danmark 1 920 asylsøknader, 15 prosent færre enn året før. Ifølge Danmarks Statistikk fikk 1 095 opphold i 2006, 52 færre enn i 2005.

«**BETINGET UTVISNING**» Jo lenger en utenlandsk statsborger har bodd i Danmark, jo mer skal det til før han eller hun blir utvist. I 2006 ble «betinget utvisning» innført, noe domstolene kan idømme asylsøkere og andre uten statsborgerskap med en prøvetid. Utlendinger utvises umiddelbart om det begås nye kriminelle handlinger i prøvetiden. Amnesty International er blant organisasjonene som har påpekt at denne praksisen er i strid med FNs flyktningkonvensjon.

Udlændingesservice (tidligere Udlændingestyrelsen) har ansvaret for asylsøknader, familiegjennforening, visum og arbeidstillatelser. Saker om opphold på humanitært grunnlag er det Integrationsministeriet som behandler, og departementet har også ansvaret for integrasjonsordninger. Klager på asylvedtak tar ankenemnden Flygtningenævnet seg av.

STRID OM IRAKERE I januar 2007 ba en gruppe danske offiserer regjeringen om å gi asyl til et tjuetall tolker og andre som har jobbet for dem i Irak. Offiserene hevdet at disse ville havne i livsfare når de danske styrkene skal trekke seg ut. Forsvarsminister Søren Gade avviste forslaget, og sa til DR at «det gir liten mening å hente irakere som skal få Irak til å fungere, ut av landet».

507 irakere søkte asyl i 2006, og de var dermed den største asylsøkergruppen til Danmark. De fleste irakere får imidlertid avslag på sine søknader. I en pressemelding i mars 2007 anklaget Dansk

Flygtningehjelp regjeringen for å snu ryggen til det den betegner som «Europas største flyktningproblem».

NYE INNSTRAMMINGER Et nytt lovforslag som ble lagt fram i mars 2007, krever at asylsøkere må dokumentere to og et halvt års heltidsarbeid og bestått danskprøve for viderekomne for å få rett til en høyere månedlig stønad enn startstønad (drøyt 11 000 danske kroner for et ektepar med to barn) og permanent oppholdstillatelse.

Dansk Flygtningehjelp frykter at en slik lov kan føre til «et samfunn av tredjeklasses borgere som er avskåret fra en rekke muligheter», og påpeker også at «mange flyktninger har vært ute for forferdelige opplevelser og dermed vil ha vansker for leve opp til de skjerpede kravene». ■

NØKKELTALL > FINLAND

Folketall (mill)	5,3
Areal km ²	337 030
Flyktninger fra Finland	-
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Finland fra andre land	2 000
Frivillige tilbakevendinger til Finland	-
Asylsøkere fra Finland til Norge i 2006	-

Tall fra 2006

FØLGER FN-RÅD OM RETUR

FINLAND I DAG Finland mottok 2 290 asylsøknader i 2006, noe som er en nedgang på 36 prosent fra året før. Totalt fikk 618 personer opphold i Finland i fjor. Ifølge tall fra Utlänningsverket fikk 38 av disse asyl, 85 fikk opphold av såkalt a-klasse (på grunn av beskyttelsesbehov mot forfølgelse, tortur eller lignende) og 495 fikk opphold i Finland av b-klasse (andre årsaker, som praktiske vansker med tilbakesending, helsetilstand eller spesielle bånd til Finland).

De største gruppene som søkte om asyl, kom fra Bulgaria (463 personer), Irak (225), Serbia og Montenegro (209) og Russland (176). De fleste av søkerne fra Russland kommer fra republikken Tsjetsjenia.

RETUR TIL NORD-IRAK I januar 2007 kunngjorde Utlänningsverket at Finland ville sette i gang tilbakesending av flyktninger fra Afghanistan og Irak. På samme tid anbefalte FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) at personer fra Sør-Irak og det sentrale Irak bør betraktes som flyktninger med behov for internasjonal beskyttelse. Finlands regjering bestemte seg deretter for at landet ville rette seg etter anbefalingene og bare sende tilbake flyktninger til tre nordlige provinser i Irak.

Et utvalg oppnevnt av regjeringen skal i løpet av 2007 legge fram et forslag til en ny innvandringspolitikk med tanke på aktiv rekruttering av kvalifisert arbeidskraft fra utlandet. Formålet er å dekke opp et stort behov for arbeidskraft, samt å få arbeidsledige utlendinger med oppholdstillatelse i arbeid.

ENSLIGE ASYLBARN Finland hadde formannskapet i EU i andre halvdel av 2006. På et møte for EUs justis- og innenriksministere i Tampere foreslo innenriksminister Kari Rajamäki at kostnader som

er knyttet til ulovlig innvandring, burde fordeles jevnere mellom unionens medlemsland. EUs justis- og sikkerhetskommissjonær Franco Frattini foreslo å bruke av EUs solidaritetsfond til dette formålet.

En annen viktig sak i Finland er mindreårige barn som kommer alene for å søke asyl. I 2006 kom 112 barn, men året før var tallet dobbelt så høyt, og Utlänningsverket antar at tallet i realiteten er høyere. De fleste asylbarna kom fra Afghanistan og Irak. Innenriksdepartementet har foreslått at plikten til å spore opp foreldrene til barn som søker asyl alene, skal inn som et eget punkt i utlendingsloven. ■

I januar 2007 kunngjorde Utlänningsverket at Finland ville sette i gang tilbakesending av flyktninger fra Afghanistan og Irak.

NØKKELTALL > FRANKRIKE	
Folketall (mill)	61,6
Areal km ²	547 030
Flyktninger fra Frankrike	-
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Frankrike fra andre land	46 400
Frivillige tilbakevendinger til Frankrike	-
Asylsøkere fra Frankrike til Norge i 2006	2

Tall fra 2006

FRANSK FREMMEDFRYKT

FRANKRIKE I DAG I 2006 søkte 30 690 personer om asyl i Frankrike, en nedgang på hele 39 prosent fra året før. Frankrike er likevel det europeiske landet som i fjor behandlet flest asylsøknader. De største gruppene asylsøkere kom fra Serbia og Montenegro (3 042), Tyrkia (2 752), DR Kongo (2 278), Russland (2 251) og Sri Lanka (2 143).

OPPRØR OG VALGKAMP Høsten 2005 var det kraftige sammenstøt mellom politi og ungdommer med innvandrerbakgrunn i forsteder med stor innvandreretthet utenfor mange av Frankrikes største byer. Kommentatorer mener at det franske samfunnets dyptgående fremmedfrykt og mangelfulle integrasjonspolitikker var de underliggende årsakene til opptøyene. Det er høy arbeidsledighet blant innvandrere, også blant dem med høyere utdanning.

Innenriksministeren de to siste årene, Frankrikes nye president Nicolas Sarkozy, har talt for en restriktiv linje i asylspørsmål og spilte på dette i valgkampen våren 2007. I august 2006 kastet politiet ut nærmere 1 000 afrikanske innvandrere fra et nedlagt hybelhus for studenter utenfor Paris. Kritikere anklaget Sarkozy for å ha iscenesatt utkastelsen som et pr-stunt.

NY LOV PÅ TRAPPENE Forslag til en ny innvandrings- og integrasjonslov er nå på høring hos flere organisasjoner. Dersom loven går igjennom, blir franskprøver obligatorisk etter ganske kort tid for alle som vil bo og arbeide i Frankrike. Oppholdstillatelser skal gis for ti år av gangen, men ulovlig opphold kan føre til at man blir fratatt retten til å få en slik tillatelse. Behandlingstiden for søknader skal også ned, og fristen for å fylle ut asylsøknaden skal ned fra 21 til 15 dager. Den franske menneskerettighetskommisjonen

(CNCDH) skrev i en rapport i november 2006 at de frykter for asylsøkeres rettssikkerhet hvis loven blir vedtatt. Også Amnesty International har reagert mot hurtigbehandlingen av søknader.

SANGATTE PÅ NY? I april 2007 kunngjorde den franske regjeringen at et nytt senter for asylsøkere skal åpnes i nærheten av Calais i Nord-Frankrike. Storbritannias utenriksminister John Reid uttrykte bekymring for at senteret kunne bli et nytt Sangatte, asylmottaket ved Den engelske kanal som i mange år var regnet som «springbrett» for asylsøkere for å ta seg ulovlig inn i Storbritannia og som de to landene vedtok å stenge i 2002. ■

NØKKELTALL > GEORGIA

Folketall (mill)	4,4
Areal km ²	69 700
Flyktninger fra Georgia	54 600
Internt fordrevne	222 000 - 241 000
Flyktninger i Georgia fra andre land	1 400
Frivillige tilbakevendinger til Georgia	-
Asylsøkere fra Georgia til Norge i 2006	11

Tall fra 2006

DÅRLIG FORHOLD TIL RUSSLAND

GEORGIA I DAG Arbeidsløshet, kriminalitet, korrupsjon og indre spenninger truer stabiliteten i Georgia også i 2007. Etter at president Mikhail Saakashvili kom til makten i 2003, lovet han å bekjempe korrupsjon, øke befolkningens levestandard og trygge landets grenser. Saakashvili vil også at Georgia skal bli medlem av NATO og EU i fremtiden. Men de siste årene har medlemmer av Saakashvilis regjering blitt beskyldt for maktovergrep mot befolkningen, forholdet til Russland er fullstendig fastfrosset, og situasjonen i utbryterrepublikkene Abkhasia og Sør-Ossetia er uavklart. Det er i dag lite håp om en snarlig politisk løsning på de mange utfordringene som Georgia står overfor. Mer enn 200 000 mennesker er fortsatt internt fordrevne i Georgia.

SELVSTENDIGHET Det georgiske folk stemte med overveldende flertall for at Georgia skulle bli selvstendig igjen da Sovjetunionen gikk i oppløsning i 1991. Men ikke alle Georgias innbyggere ville ha selvstendighet. Siden 1991 har landet vært hjemsoekt av borgerkrig. De autonome områdene Abkhasia og Sør-Ossetia krevde løsrivelse fra Georgia og ville ha nærmere bånd til Russland i stedet. Etter blodige kamper og en skjør våpenhvileavtale ble det klart at flere hundre tusen mennesker hadde måttet flykte fra konfliktområdene, de fleste internt i Georgia.

UTBRYTEROMRÅDER I mars 2007 blusset grensekamper opp igjen mellom abkhasiske og georgiske styrker i Kodoridalen, da georgiske posisjoner ble beskyttet. UNOMIG, FNs observatørmisjon i Georgia, etterforsker nå om beskytningen ble gjennomført av russiske kamphelikoptre, noe russerne benekter. Russiske etterretningskilder hevder at Georgia forberedte en invasjon i utbryterrepublikken. Det ville betydd krig. For abkhasiske myndigheter er anerkjennelse av området som selvstendig stat en forutsetning for at de fordrevne georgierne skal få dra tilbake. Holdningen fordømmes av FN og det internasjonale samfunn. Det er heller ingen løsning i

sikte for Sør-Ossetia-konflikten.

VANSKELIGE KÅR Myndighetene i Georgia har hittil vært motstandere av integrasjon av de internt fordrevne. De har ment at alle fordrevne skulle vende tilbake dit de ble fordrevet fra. Etter snart femten år lever flestparten fremdeles under svært dårlige forhold. Over 100 000 bor i nedlagte hoteller, skoler, fabrikker, sykehus og studenthjem. Arbeidsledigheten er høy. Et toneskifte kan imidlertid være på gang hos georgiske myndigheter. De internt fordrevne har samme tilgang til offentlige tjenester som resten av befolkningen, men nivået på disse tjenestene er ganske lavt.

DÅRLIG FORHOLD TIL RUSSLAND Georgias forhold til Russland er i dag på frysepunktet. I 2006 forhandlet man fram en avtale om at alle russiske militærbaser i landet skulle være avviklet innen 2008. Men Russland har betydelige styrker som overvåker territoriene i Abkhasia og Sør-Ossetia. De vil dermed fortsatt ha et betydelig militært nærvær i Georgia etter 2008. Russland etablerte våren 2006 importforbud mot georgisk vin og mineralvann og doblet prisen på gassen som Georgia importerer. Senere det året innførte man visumtvang for alle georgiske borgere. Som svar arresterte Georgia flere høytstående russiske offiserer og anklaget dem for spionasje, noe Russland avviser. Mange tusen georgiere arbeider i Russland, og er avhengige av å pendle. Alle disse faktorene fører til økt press på den allerede slunkne georgiske statskassen. ■

>> FLYKTNINGHJELPEN I GEORGIA

I Georgia gir Flyktninghjelpen rådgivning, informasjon og juridisk hjelp. Lærere som er flyktninger eller internt fordrevne, får undervisning i pedagogikk, og ungdommer lærer om HIV/AIDS. Arbeidet i Georgia omfatter også husbygging og rehabilitering av kollektive sentre og skoler for internt fordrevne i Ossetia og Abkhasia.

FLYKTNINGER I «FLYTENDE GRAV»

ITALIA I DAG Elendig behandling av flyktninger som kommer sjøveien fra Afrika er den fremste flyktningsaken i Italia. 10 110 personer søkte i fjor om asyl i landet, en økning på seks prosent fra 2005.

BÅTFLYKTNINGER Den italienske kystvakten stanser stadig båter overfylt med flyktninger, stort sett østafrikanere som kommer via Tunisia eller Libya, ved øya Lampedusa sør for Sicilia. Mange omkommer under overfarten, og lokale fiskere kaller området «den flytende graven». En journalist ga seg ut for å være asylsøker høsten 2005, og dokumenterte uverdige forhold på øyas asylmottak. Amnesty International fordømte forholdene, og mange krevde mottaket stengt. I dag overvåker Røde Kors og den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) forholdene på Lampedusa.

OMSTRIDT RETUR TIL LIBYA Den vanligste prosedyren italienske myndigheter har benyttet i asylsaker, er å sende båtflyktingene raskt tilbake til landet de kom fra. Mellom 2003 og 2005 skal 145 000 personer ha blitt tvangssendt ut av Libya, ifølge en rapport menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch (HRW) offentliggjorde i september 2006. Mange av disse skal ha kommet fra Italia, og HRW kritiserer myndighetene for å krenke flyktingenes rettigheter ved å sende dem til Libya før de får mulighet til å søke asyl.

På et internasjonalt toppmøte i Rabat i juli 2006 mellom ministre fra 58 land, undertegnet Italia en tipunkts handlingsplan for bedre å takle flyktningsstrømmer mellom Afrika og Europa.

NYE LOVER Italias regjering la i april 2007 fram forslag til en ny innvandrings- og utlendingslov. Det italienske flyktningsrådet (CIR) uttalte i en pressemelding at de er tilfreds med lovforslaget, som tar særlig hensyn til vanskeligstilte, spesielt mindreårige barn som søker

asyl alene. CIR forventer et snarlig vedtak og at parlamentet kommer videre i arbeidet med å utforme lover for asylrett og støtteordninger for flyktninger.

På samme tid anslo det italienske sosialdepartementet at av de tre millioner utlendingene som befinner seg i Italia, er 350 000 der uten å ha lovlig opphold. EU-kommisjonær Franco Frattini uttrykte skepsis til en del av loven der innvandrere skal være nødt til å stille en økonomisk garanti for å kunne få midlertidig oppholdstillatelse. I dag er kravet for midlertidig opphold at man har en arbeidskontrakt. ■

LANG VEI HJEM FOR FLYKTNINGER

KROATIA I DAG Vanskeligheter med å vende tilbake gjør at mange som flyktet fra Kroatia på 1990-tallet, nå ser på tilbakevending som urealistisk. Ikke minst gjelder dette kroatiske serbere fra Krajina-regionen. Men Kroatias forhold til nabolandene er i ferd med å normalisere seg. Og landet fortsetter arbeidet med å bli integrert i Europa.

SERBERE PÅ FLUKT Da Kroatia erklærte seg uavhengig fra Jugoslavia i 1991, startet en væpnet konflikt som varte frem til 1995. Hundretusener ble drevet på flukt. Samtidig søkte tusenvis av etniske kroater tilflukt i Kroatia, særlig fra naborepublikken Bosnia-Hercegovina. Antallet etniske serbere, som før krigen utgjorde i overkant av 12 prosent av befolkningen i Kroatia, er i dag mer enn halvert. Mellom 300 000 og 350 000 etniske serbere forlot sine hjem i Kroatia under krigen fra 1991 til 1995. De fleste søkte tilflukt i Serbia. Mens nesten alle kroater som ble drevet på flukt under krigen, har vendt hjem, har bare en tredel av serberne hatt mulighet til dette.

INTERNT FORDREVNE Ifølge kroatiske myndigheter var det 4 200 internt fordrevne i Kroatia høsten 2006. Andre kilder oppgir tallet til å være om lag 7 000, hvorav om lag en tredel er serbere.

Serberne har opplevd problemer med å få tilbake eiendommene sine og er blitt nektet hjelp til gjenoppbygging av ødelagte hus. Etter hvert har kroatiske myndigheter bedret innsatsen for de serbiske flyktningene, men mange serbere har fått nytt statsborgerskap og er integrert i eksillandet, og har gitt opp kampen om å få tilbake sine hjem. Problemet er spesielt stort i Krajina-regionen, der den kroatiske befolkningen motsetter seg retur på grunn av at serberne da vil bli en majoritet i Krajina.

KROATIA OG EU I januar 2005 inngikk regjeringen i Zagreb en avtale med Bosnia-Hercegovina og Serbia og Montenegro om å løse de felles flyktningproblemene innen utgangen av 2006. Dette har ikke skjedd, og EU krever at regjeringen må sikre rettighetene til etniske minoriteter, legge forholdene bedre til rette for tilbakevending, og vise større vilje til å stille krigsforbrytere for retten. I april 2007 understreket EU-kommisjonens visepresident Franco Frattini viktigheten av juridiske reformer for å tilpasse Kroatias lovverk til EUs standarder. ■

Mens nesten alle kroater som ble drevet på flukt under krigen, har vendt hjem, har bare en tredel av serberne hatt mulighet til dette.

HULL I MUREN GIR HÅP

KYPROS I DAG Natt til fredag 9. mars 2007 rev gresk-kypriotiske myndigheter en del av muren som deler hovedstaden Nikosia i to. Rivingen ga håp om en politisk tilnærming mellom det tyrkisk-kypriotiske nord og det gresk-kypriotiske sør. Men det skal mer til enn en åpning i muren for å løse den politiske konflikten på den delte øya.

KUPP OG INVASJON I 1974 invaderte Tyrkia den nordlige delen av Kypros, som svar på et gresk-kypriotisk kupp gjennomført med støtte fra militærregimet i Hellas. FN fordømte invasjonen, men Tyrkia hevdet at det var nødvendig å beskytte den tyrkisk-kypriotiske befolkningen. Fortsatt er over 30 000 tyrkiske soldater stasjonert på Kypros.

Kuppet og den påfølgende okupasjonen i nord resulterte i at landet og befolkningen ble delt. Tyrkisk-kyprioter bosatt i sør flyktet nordover, og gresk-kyprioter flyktet motsatt vei. 260 000 mennesker ble fordrevet fra sine hjem, og fortsatt er det over 200 000 internt fordrevne i landet.

STORE FORSKJELLER De økonomiske forskjellene er store mellom de to delene av Kypros, med langt større velstand i sør. Forskjellene har økt etter at den gresk-kypriotiske delen ble medlem av EU i 2004.

De siste årene har det blitt lettere for befolkningen på de to sidene å krysse grensen, og gresk-kypriotene har sagt at en ny grenseovergang skal komme der det ble laget et hull i muren i mars 2007. Rivingen er symbolsk viktig fordi delen av muren som ble revet, lå i et travelt handleområde i hjertet av hovedstaden. Det er imidlertid usikkert hvilken politisk betydning dette vil få.

FN har i årevis vært en pådriver for forhandlinger om gjenfore-

ning mellom nord og sør, og i en folkeavstemning i 2004 sa tyrkisk-kypriotene ja til en FN-plan om gjenforening. Planen ble imidlertid kullkastet da gresk-kypriotene sa nei.

MANGE ASYLSØKERE I 2006 søkte 4 550 personer om asyl på Kypros. Det var en nedgang på 41 prosent i forhold til året før, og mer enn en halvering på to år. Til tross for nedgangen var Kypros også i 2006 det industrilandet som tok imot flest asylsøkere i forhold til innbyggertallet. I perioden 2002-2006 tok Kypros imot 32 asylsøkere pr. 1 000 innbyggere – det høyeste tallet blant industrilandene.

De viktigste opprinnelseslandene for asylsøkere til Kypros i 2006 var Syria (1 255), Sri Lanka (389), Georgia (336), Bangladesh (310) og Iran (305) ■

I perioden 2002-2006 tok Kypros imot 32 asylsøkere pr. 1 000 innbyggere – det høyeste tallet blant industrilandene.

NØKKELTALL > NORGE

Folketall (mill)	4,8
Areal km ²	324 220
Flyktninger fra Norge	-
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Norge fra andre land	5 900
Frivillige tilbakevendinger til Norge	-

Tall fra 2006

STRID OM RETUR

NORGE I DAG En sultestreik i sommervarmen, behandlingen av enslige mindreårige asylsøkere og Norges forhold til FNs anbefalinger var de største asylsakene i 2006. Bak de store medieoppslagene arbeidet regjeringen med en ny utlendingslov.

FLERE FRA IRAK Drøyt 5 300 personer søkte om asyl i Norge i 2006, 100 færre enn året før. De fleste kom fra krigs- og konfliktområder: Irak (1 002), Somalia (632), Russland (548), Serbia og Montenegro (369) og Eritrea (316). Antallet søkere fra Irak økte med 50 prosent fra 2005.

Av asylsøkerne som fikk sakene sine til behandling i 2006, fikk 57 prosent oppholdstillatelse. Om lag 1 050 personer fikk asyl eller opphold av beskyttelsesgrunner, mens litt over 600 personer fikk opphold på humanitært grunnlag. I tillegg fikk 950 overføringsflyktninger innvilget asyl i samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

Et synkende asylsøkertall har ført til reduksjon av antall mottaksplasser. I begynnelsen av 2006 bodde om lag 9 000 mennesker i asylmottak, mens dette tallet hadde sunket til 7 400 da året var omme.

SULTESTREIK 25. mai 2006 startet 23 afghanere en sultestreik foran Domkirken i Oslo. Flere sluttet seg til streiken, og antallet var på det meste oppe i nærmere hundre. De sultestreikende hadde fått endelig avslag på asylsøknadene sine, og krevde at Norge fulgte UNHCRs anbefalinger i hjemsendelsesspørsmål. Norske myndigheter hevdet på sin side at UNHCR hadde erklært hovedstaden Kabul og nærmeste omegn som et sikkert område, og at afghanere med avslått asylsøknad ikke ville bli sendt til andre områder enn dette. 20. juni forsikret regjeringen ved arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen at all retur til Afghanistan ville skje i samsvar med en avtale mellom Norge, Afghanistan og UNHCR, og sultestreiken

ble avblåst.

Foruten den omstridte sultestreiken fikk regjeringen mange reaksjoner da den i strid med FNs anbefalinger tvangsutsendte somaliske flyktninger sommeren 2006. Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS), SOS Rasisme, Flyktninghjelpen og andre organisasjoner protesterte, og i november underrettet Utlendingsnemnda (UNE) politiet om at ingen somaliere inntil videre skal tvangsutsendes på grunn av sikkerhetssituasjonen i landet.

ASYLBARN Utlendingsdirektoratet (UDI) anslår at det er kommet om lag 300 enslige, mindreårige asylsøkere til Norge hvert år de siste årene. 13 organisasjoner, blant dem Barneombudet, Redd Barna og Røde Kors, overleverte i november 2006 et opprop til myndighetene hvor de blant annet krevde at ansvaret for disse asylsøkerne må overføres fra UDI til barnevernet. Fra høsten 2007 overføres ansvaret for enslig asylsøkere under 15 år til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Fra januar 2007 fikk bosettingskommuner med ansvar for enslige mindreårige et ekstra tilskudd fra staten.

NYE RUTINER I UNE NOAS og tolv andre frivillige organisasjoner har truet med å bryte samarbeidet med UNE, som innebærer at representanter fra organisasjonene deltar med lekmenn i nemndmøter som behandler klagesaker, dersom rutinene ikke endres. Ett av de viktigste punktene i kritikken er at for mange ankesaker blir avgjort av en nemndleder alene, uten lekfolk fra organisasjonene. I kjølvannet av kritikken, varslet regjeringen at den ville endre UNEs rutiner i forbindelse med forslaget til ny utlendingslov. Praksis i strid med UNHCRs anbefalinger om beskyttelse skal som hovedregel prøves i stornemnd, der lekfolk er representert, fastslo Bjarne Håkon Hanssen i februar 2006. ■

NØKKELTALL > RUSSLAND

Folketall (mill)	142,5
Areal km ²	17 075 200
Flyktninger fra Russland	35 400
Internt fordrevne	82 000 - 190 000
Flyktninger i Russland fra andre land	187 400
Frivillige tilbakevendinger til Russland	140
Asylsøkere fra Russland til Norge i 2006	548

Tall fra 2006

TORTUR OG DRAP I TSJETSJENIA

RUSSLAND I DAG Tross alvorlige menneskerettighetsbrudd og beskyldninger om grov tortur, er verden i stor grad passiv til Russlands hardhendte behandling av den tsjetsjenske befolkningen. Russland viser til krigen mot terror, og avviser all kritikk. Tsjetsjenere utgjør i dag en av de største gruppene asylsøkere til europeiske land.

KONFLIKTEN FORTSETTER Etter Sovjetunionens sammenbrudd i 1991 ble en lang rekke sovjetrepublikker selvstendige. Også i Tsjetsjenia var det mange som ønsket å løsrive seg. Dette ble starten på en lang konflikt mellom føderale russiske styrker og ulike separatistgrupper. I 1994 brøt det ut en blodig krig. I 1996 ble det undertegnet en fredsavtale som ga tsjetsjenerne en stor grad av selvstyre. Men etter flere terroraksjoner i Russland, som russiske myndigheter ga tsjetsjenske separatister skylden for, og etter at tsjetsjenske separatister gikk inn i naborepublikken Dagestan, invaderte Russland på nytt i 1999. Flere hundre tusen er fordrevet, terrorisert og drept som følge av konflikten.

De siste årene har det vært avholdt flere valg i Tsjetsjenia, det siste var parlamentsvalget i 2005. Russland mener den politiske prosessen for å løse den tsjetsjenske konflikten er avklart, noe tsjetsjenske separatister er uenige i. De hevder at Russland spiller et spill der de innsetter sine egne marionetter i Tsjetsjenia.

BRYTER MENNESKERETTIGHETENE Tross tsjetsjenske separatisters våpenhvileerklæring i 2005, har kamphandlingene fortsatt. Russiske myndigheter hevder at de har kontroll, og forsøker å gi inntrykk av at alt er på vei tilbake til det normale. I Pankisidalen på grensen mellom Russland og Georgia sender de jevnlig over busser som skal ta med seg tsjetsjenske flyktninger tilbake til Tsjetsjenia, under dekke om at alt nå er stabilt. Men situasjonen er vanskelig for dem som vender hjem.

Thomas Hammarberg, Europarådets kommissær for menneskerettigheter, sa etter et tredagers besøk i Tsjetsjenia i februar 2007 at han hadde funnet overveldende bevis på at tsjetsjenske myndigheter står bak tortur og menneskerettsbrudd. I 2006 undertegnet president Putin en ny lov som gir myndighetene enda sterkere kontroll over frivillige organisasjoners virksomhet i landet.

FARLIG Å KRITISERE I november 2005 ble Raftoprisen tildelt den tsjetsjenske menneskerettighetsforkjemperen Lida Yusupova. Hun dokumenterer overgrep og fører saker for domstolene – et farlig arbeid under dagens forhold. Yusupova kritiserer også vestlige land for manglende interesse for situasjonen i Tsjetsjenia. Drapet på flere journalister og regimekritikere i inn- og utland, med drapet på Tsjetsjenia-journalisten Anna Politkovskaja i 2006 som det mest kjente, viser også at det er meget farlig å være aktiv systemkritiker i Russland, selv om regimet hevder at de ikke er involvert og etterforsker drapene.

Menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch (HRW) har kritisert russiske myndigheter, og uttalte i mai 2006 at Russland bør utestenges fra FNs nye menneskerettighetsråd. Russiske myndigheter fastholder at konflikten i Tsjetsjenia er et internt, russisk anliggende.

PÅ FLUKT I desember 2006 anslo FN at det var 190 000 internt fordrevne i Russland, de fleste i Tsjetsjenia. Et økende antall tsjetsjenerne har også søkt tilflukt i utlandet. I 2006 søkte nesten 16 000 personer fra Russland om asyl i Vesten. De fleste av disse var tsjetsjenerne. De europeiske landene har svært ulik praksis i forhold til tsjetsjenske asylsøkere, og innvilgesraten varierer stort. Mens noen land mener gruppen har behov for beskyttelse, mener andre at det er trygt for dem å bosette seg andre steder i Russland. Mange tilba-

Konflikten i Tsjetsjenia har spredt seg til andre provinser i Russland. Et eksempel er gisseldramaet på en barneskole i Nord-Ossetia i 2004, der mer enn 300 mennesker ble drept. Bildet viser pårørende som studerer lister over frigitte gisler etter at russiske styrker stormet skolen.

kesendte asylsøkere ender opp som internt fordrevne.

I 2006 søkte 548 personene fra Russland om asyl i Norge. Det var den tredje største asylsøkergruppen dette året.

DOMINERER SUS Russland spiller aktivt på sin dominerende rolle i Samveldet av Uavhengige Stater (SUS), ikke minst i kraft av sin rolle som energi-supermakt. Vinteren 2006 doblet Russland gassprisene til Ukraina og Georgia, og i april 2006 stoppet landet all import

av georgisk vin og mineralvann og innførte visumtvang for alle georgiske borgere. I tillegg har Russland fortsatt et betydelig militært nærvær i Armenia og Georgia. Russland har lovet Georgia å stenge sine militærbaser på georgisk jord innen 2008. Men de har fremdeles styrker i utbryterrepublikkene Abkhasia og Sør-Ossetia, og har derigjennom fortsatt et betydelig militært nærvær i Georgia. ■

NØKKELTALL > SERBIA	
Folketall (mill)	9,9
Areal km ²	88 361
Flyktninger fra Serbia	26 100
Internt fordrevne	228 000
Flyktninger i Serbia fra andre land	77 900
Frivillige tilbakevendinger til Serbia	6 074
Asylsøkere fra Serbia til Norge i 2006	369

Tall fra 2006

FORTSATT STRID OM KOSOVO

SERBIA I DAG Våren 2006 stemte Montenegro for løsrivelse fra unionen med Serbia, og det foreløpig siste kapittel i oppsplittingen av den tidligere jugoslaviske føderalstaten var et faktum. Splittelsen foregikk i demokratiske former og ble gjennomført uten sverdslag. Men i 2007 er det en annen konflikt som opptar serbere flest: Kosovos fremtidige status.

ARVEN ETTER MILOSEVIC 11. mars 2006 døde Serbias forhenværende president Slobodan Milosevic i fengsel i Haag, under rettssaken mot ham ved den internasjonale krigsforbryterdomstolen. Milosevic var anklaget for krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord, og var anklaget for å ha vært hovedpersonen bak krigene på Balkan. Men i februar 2007 avgjorde FNs krigsforbryterdomstol i Haag at den serbiske staten ikke var direkte ansvarlig for folkemord i Bosnia på 1990-tallet.

Millioner av mennesker ble drevet på flukt som følge av de blodige krigene, og Serbia var landet som tok imot flest flyktninger. Mange av dem var etniske serbere som flyktet fra nabolandene. De senere årene er tallet på flyktninger i Serbia redusert. Årsaken til dette er først og fremst at mange av dem har fått serbisk statsborgerskap og ikke lenger regnes som flyktninger.

MANGE SERBERE FORTSATT FORDREVET Rundt regnet 250 000 serbere og andre minoriteter flyktet fra Kosovo under og etter Nato-invasjonen i 1999. De fleste av dem er fortsatt forhindret fra å vende hjem. Serbiske myndigheter har vært lite villige til å integrere fordrevne Kosovo-serbere. Av frykt for å bygge opp under Kosovos ønske om uavhengighet, mener de at retur av de fordrevne til Kosovo er den eneste løsningen.

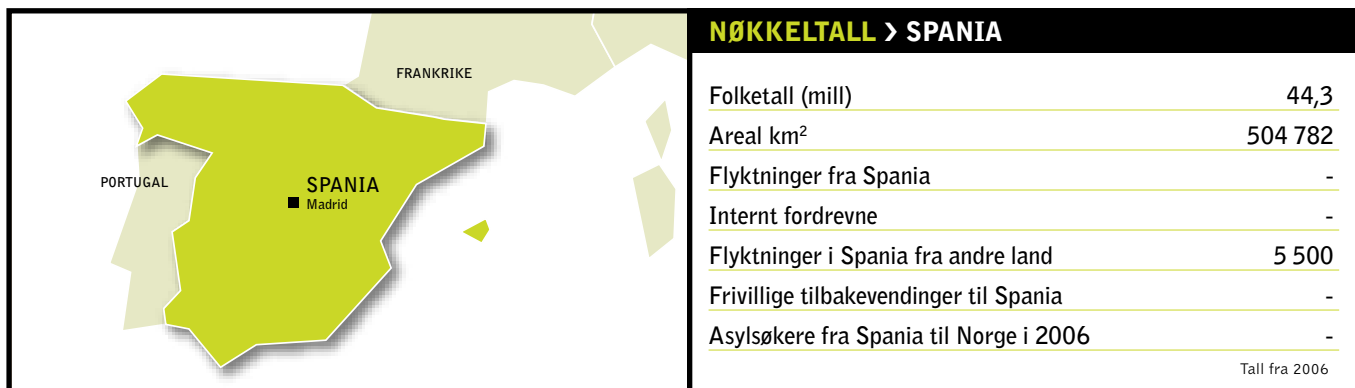
I Kroatia har både myndigheter og lokalbefolkning motarbeidet

tilbakevendning av serbiske flyktninger. De fleste kroatisk-serbere har således etablert seg i Serbia eller andre eksilland.

OMSTRIDT PLAN FOR KOSOVO Vinteren 2007 la FNs spesialutsending Martii Ahtisaari fram sin plan for Kosovos framtid. Den anbefalte at Kosovo fikk en slags uavhengighet fra Serbia, men under internasjonalt oppsyn. Planen ble avvist både av det serbiske parlamentet og av Russland, som har vetorett i FNs sikkerhetsråd.

Kosovoalbanske politikere har også avvist planen siden den ikke gir Kosovo full status som uavhengig republikk. Flere mennesker ble drept i opptøyer i provinshovedstaden Pristina etter at planen ble lagt frem. Forhandlingsmøter mellom kosovoalbanske provinsmyndigheter og serbiske myndigheter er gjennomført, men så langt har man ikke klart å finne noen felles grunn. Det er dermed grunn til å anta at avklaringen av Kosovos status kan bli avgjort av det internasjonale samfunn, over hodet på de involverte parter.

MANGE ASYLSØKERE Av de om lag 300 000 serberne som bodde i Kosovo før utdrivelsen i 1999, er under 100 000 igjen. De utgjør i dag mindre enn fem prosent av befolkningen, og utsettes for etnisk motivert vold og diskriminering. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) er bekymret for sikkerheten til minoriteter fra Kosovo og har anbefalt at disse gis anledning til å søke beskyttelse i tredjeland, under henvisning til FNs flyktningkonvensjon. Flyktninger fra Serbia utgjør fortsatt en av de største gruppene av asylsøkere i Europa. De aller fleste fra Serbia som søker om asyl i Norge, får avslag. ■

HANDLINGSPLAN MOT BÅTFLYKTNINGER

SPANIA I DAG 5 310 personer søkte om asyl i Spania i 2006, bare én prosent økning fra 2005. Den klart største gruppen kom fra Colombia (2 239), mens andre store grupper er fra Nigeria (632), Marokko (281), Elfenbenskysten (236) og Algerie (230). Båtflyktninger fra Afrika har de siste årene vært den aller viktigste saken i spansk asylpolitikk.

I BÅT FRA AFRIKA Etterretningsrapporter har anslått at om lag 30 000 afrikanere årlig forsøker å ta seg inn i Europa via Kanariøyene eller de spanske enklavene Ceuta og Melilla i Marokko. I løpet av 2006 ble over 28 000 afrikanere i båt stanset og innesperret på Kanariøyene av spanske myndigheter. Flyktningene har ofte arbeidet seg fra det sørlige Afrika til Mauritania eller Kapp Verde-øyene og reiser videre derfra mot Europa. Ikke alle overlever reisen over havet, som ofte foregår i små og svært dårlig sikrede farkoster med mange ombord, og flere tusen omkomne flyktninger blir funnet på strender hvert år.

HANDLINGSPLAN Båtflyktningsaken har vært et så stort problem at et toppmøte om saken fant sted i Marokkos hovedstad Rabat i juli 2006. Ministere fra mer enn 50 europeiske og afrikanske land deltok, og «Rabat-erklæringen» ble undertegnet. Erklæringen inneholder en handlingsplan i ti punkter for hvordan man skal få bukt med flyktningproblemet, blant annet ved å bekjempe fattigdom og å sørge for at det ikke skjer brudd på menneskerettighetene i flyktningssaker. I november 2006 kunngjorde EU planer om å opprette sentre for jobbsøkere i Afrika for å hente kompetanse som trengs i Europa og forhåpentlig senke antallet flyktninger som forsøker å ta seg over til Europa på ulovlig vis.

STRENGERE LOVER Den store flyktningstrømmen har ført til nye, strengere asyllover. Myndighetene har bestemt at personer som forsøker å ta seg inn i Spania uten gyldige identitetsdokumenter, risikerer å bli utestengt fra landet i en periode på tre til ti år. I tillegg skal saksbehandlingen gå raskere ved at lokale domstoler i større grad enn før kan beordre utvisning fra landet. En egen ordning for frivillig tilbakevending er også opprettet, og spanske myndigheter sørger for flybillett, reise penger og økonomisk hjelp i hjemlandet. ■

STRENGERE FOR ASYLSØKERE

STORBRIANNIA I DAG 27 850 personer søkte om asyl i Storbritannia i 2006, en nedgang på ti prosent fra året før. De største asylsøkergruppene kom fra Eritrea (2 725), Irak (2 675), Afghanistan (2 650), Somalia (2 155) og Zimbabwe (2 095). Siden rekordåret 2002 er antallet asylsøkere redusert med to tredeler på grunn av en rekke innstramminger i asyllovgivningen og redusert økonomisk støtte til asylsøkere.

ATTRAKTIVT LAND Storbritannia var lenge svært attraktivt å søke asyl i, blant annet fordi man kunne få automatisk permanent opphold i landet som flyktning og søke om statsborgerskap fem år senere. De siste årene har imidlertid asyllovgivningen blitt strammet inn etter at antallet asylsøkere var godt over 100 000 i 2002.

ELENDIGE FORHOLD I 2006 fikk flere kortidsasylsentre, hvor asylsøkere som har fått avslag venter på å bli sendt tilbake til hjemlandet, refs fra fengselsmyndighetene for en rekke kritikkverdige forhold. Blant annet ble enkelte sperret inne altfor lenge på isolat, og personalet var ikke tilstrekkelig kompetente til å håndtere personer med psykiske lidelser. Elendige levekår skal være årsaken til et opprør blant de innesperrede på Harmondsworth Removal Centre like ved London-flyplassen Heathrow i november 2006.

2006 var også året da Storbritannia sendte hjem et rekordhøyt antall avviste asylsøkere. Ifølge tall fra det britiske innenriksdepartementet som ble offentliggjort i februar 2007, ble 18 235 personer sendt fra Storbritannia til hjemlandet. Dette er en økning på 16 prosent fra året før og 127 prosent flere enn i 1997. Innenriksminister Liam Byrne uttalte i den forbindelse at «vi har kommet langt siden kriseåret 2002, og vi har oppnådd at færre enn noen gang kommer hit og framsetter grunnløse krav om asyl».

FN-OPPFORDRING OM IRAK I april 2007 ba UNHCR Storbritannia, et av de mest delaktige landene i Irak-krigen, om å ta imot flere flyktninger fra Irak og å stanse hjemsendelser til landet. FN påpekte at Storbritannia bare gir opphold til 12 prosent av asylsøkerne fra Irak, og at dette tallet i Sverige til sammenlikning er 91 prosent. Human Rights Watch, Amnesty International og det britiske flyktningrådet sluttet seg til FNs kritikk, og ba statsminister Tony Blair føre «en mer generøs (...) og framsynt politikk fra Storbritannias side». ■

NORDENS STØRSTE ASYLLAND

SVERIGE I DAG Sverige tar imot et flertall av Nordens asylsøkere. Om lag 63 prosent av alle asylsøkere som er kommet til de nordiske landene de siste årene, kommer til Sverige, ifølge tall fra Nordisk Råd. I 2006 mottok Sverige 24 320 asylsøknader, en økning på 39 prosent fra året før. En prognose fra Migrationsverket viser at antallet flyktninger kommer til å øke i løpet av 2007 på grunn av større flyktningstrømmer fra en rekke konfliktområder i verden, spesielt Irak.

NYE ANSVARSOMRÅDER I 1969 ble innvandrings spørsmål skilt ut fra Justis- og Innenriksdepartementet og inn i det som da het Statens invandrarverk. Denne instansen heter i dag Migrationsverket. Instansen har ansvaret for hele asylprosessen i Sverige, også administrasjon av ordninger for frivillig tilbakevendning. Etter at ankeinstansen Utlänningsnämnden ble nedlagt ved inngangen til 2006, er Migrationsverket også motpart til flyktninger i asylsaker, som nå føres for de regionale domstolene.

Når en flyktning får oppholdstillatelse overtar kommunene og Integrationsverket ansvaret for vedkommende. Et 18 måneder langt introduksjonsprogram settes da i verk, og flyktningen tilbys blant annet språkkurs og bistand i kontakt med offentlige institusjoner.

FLYKTNINGER I ARBEID I september 2006 overtok en borgerlig koalisjon regjeringmakten. Integrasjonsminister Nyamko Sabuni (Folkpartiet), migrasjonsminister Tobias Billström (Moderaterna) og utdanningsminister Lars Leijonborg (Folkpartiet) kom i mars 2007 med forslag til hvordan en skulle stå bedre rustet til å motta en stor flyktningstrøm enn man gjorde tidlig på 1990-tallet, da mange flyktninger kom fra konfliktområdene på Balkan.

Flyktningene skal plasseres i kommuner der det er behov for

arbeidskraft, og ikke, som i dag, der det er ledige boliger. Det eksisterende introduksjonsprogrammet skal iverksettes tidligere, og man skal kartlegge behovet for svenskundervisning og annen opplæring gjennom samtaler i løpet av flyktningens første uke i kommunen. De som unnlater å møte til svenskundervisning eller annen obligatorisk opplæring, skal få kuttet i sine bidrag fra staten. Kommuner som sysselsetter og bosetter flyktninger, skal få økonomisk kompensasjon for dette. ■

NØKKELTALL > TYRKIA	
Folketall (mill)	74,9
Areal km ²	780 580
Flyktninger fra Tyrkia	28 600
Internt fordrevne	954 000 - 1 200 000
Flyktninger i Tyrkia fra andre land	8 900
Frivillige tilbakevendinger til Tyrkia	-
Asylsøkere fra Tyrkia til Norge i 2006	69

Tall fra 2006

LAV ERSTATNING TIL INTERNT FORDREVNE

TYRKIA I DAG Store befolkningsgrupper i hovedsakelig kurdiske landsbyer ble internt fordrevet under den tyrkiske hærens kampanje for å slå ned kurdiske opprørsgrupper i den sørøstlige delen av landet på 1980- og 1990-tallet. Over 3 000 landsbyer ble fullstendig utradert. Suksessive tyrkiske regjeringer har lansert ulike initiativ for å gjøre det mulig for de internt fordrevne å vende tilbake, men tiltakene har vært dårlig finansiert og manglet politisk oppbakking. I 2004 vedtok det tyrkiske parlamentet en lov om kompensasjon for å gi de fordrevne et økonomisk grunnlag for å vende tilbake eller skape seg et nytt liv der de har slått seg ned. Menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch (HRW) sier loven blir både tilfeldig og urettferdig håndhevet, og et stort antall fordrevne har fortsatt ikke vendt hjem.

SPRIKENDE TALL Det er uklart hvor mange som i årenes løp er drevet på flukt inne i Tyrkia. Ifølge myndighetene dreier det seg om 355 807 personer. Andre kilder anslår imidlertid tallet til mellom 1 og 4,5 millioner. En av årsakene til dette spriket er at myndighetenes tall bare inkluderer de som ble evakuert av sikkerhetsstyrkene, og ikke de som måtte flykte på grunn av den generelle volden eller en kombinasjon av sikkerhetsmessige og økonomiske årsaker.

LAVE SUMMER Hvor mye den enkelte internt fordrevne skal få i erstatning vurderes av regionale myndigheter, men disse vurderingene er ifølge HRW både inkonsekvente og urettferdige. Verdien av hus beregnes etter samme målestokk som for fjøs, omfanget av jordeiendommer blir undervurdert, og tilfeldigheter avgjør hvem som får kompensasjon for husdyr i en region der husdyrhold er en viktig inntektskilde.

Fram til 2006 var beløpene i noen tilfeller i størrelsesorden med kompensasjonssummer tilkjent av Den europeiske menneskerett-

tighetsdomstolen. Men i januar avviste retten en søknad fra en landsbyboer fra Tunceli-provinsen. Etter den tid har over 1 500 saker blitt avvist fordi søkerne ikke hadde utnyttet muligheten som ligger i kompensasjonsloven. Etter dette har implementeringen av kompensasjonsloven blitt merkbart dårligere. Det finnes ingen reelle ankeinstanser.

PROVOKASJON Den væpnede konflikten mellom Kurdistans Arbeiderparti (PKK) og tyrkiske regjeringsstyrker begynte i 1984. PKKs mål har vært å oppnå kurdisk selvstyre. Partiet har påtatt seg ansvaret for flere bombeangrep mot ulike mål i Tyrkia. Samtidig har tyrkiske sikkerhetsstyrker vært involvert i bombeaksjoner mot kurdiske mål. PKK står på terrorlistene til Tyrkia, EU og USA.

I 2004 avblåste PKK en våpenhvile som hadde vart i fem år. HRW mener mye tyder på at personer innen tyrkiske militære grupper hadde utplassert bomber for å destabilisere regionen og provosere kurderne til å gjenoppta den væpnede kampen. Urolighetene blusset opp igjen i 2004 og 2005, men i september 2006 erklærte PKK igjen våpenhvile.

DEPORTERTE IRAKER Tyrkia er også vertsland for et ukjent antall irakiske flyktninger. Pr. 1. januar 2007 hadde FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) registrert 2 719 irakiske flyktninger i Tyrkia. De fleste bor i Istanbul og byer i Anatolia, der myndighetene har bestemt at flyktninger og asylsøkere skal bo. UNHCR tror imidlertid at det reelle antallet irakere i Tyrkia kan være langt større. I mars 2007 deporterte Tyrkia en irakisk flyktning som hadde fått flyktningstatus av UNHCR og hadde fått den nødvendig dokumentasjon. UNHCR protesterte, men fikk ingen respons fra tyrkiske myndigheter. ■

INTEGRERING PÅ DAGSORDENEN

TYSKLAND I DAG 21 030 personer søkte om asyl i Tyskland i 2006, en nedgang på 27 prosent i forhold til året før og det laveste antallet siden 1983. De fleste asylsøkerne kom fra Serbia og Montenegro (3 133), Irak (2 065), Tyrkia (1 891) og Russland (1 038). En ny innvandringslov fra 2005 må nå delvis omarbeides for å passe overens med EUs felles asylsystem, som etter planen skal innføres innen 2010.

TILPASNING TIL EU Etter fire år med tautrekking mellom regjeringen og opposisjonen om utformingen, trådte en ny innvandringslov ved årsskiftet i 2005. Loven styrket rettighetene til flyktninger som har fått asyl i henhold til FNs flyktningkonvensjon, blant annet retten til å ta arbeid. Flere byråkratiske instanser er dessuten slått sammen, slik at behandlingstiden for søknader blir kortere.

Imidlertid tok et nytt lovreformarbeid til i slutten av 2006, og denne gangen skal tyske myndigheter ta for seg loven i forhold til EUs felles asylsystem. Ofre for menneskehandel skal for eksempel lettere være sikret oppholdstillatelse. I en pressemelding i mars 2007 uttrykte 11 organisasjoner, med asylsøkerorganisasjonen Pro Asyl og Amnesty International i spissen, bekymring for flere punkter i den nye loven, blant annet at religiøst forfulgte og militærnektet ikke vil få godt nok rettsvern. Loven betegnes som «flyktningfiendtlig, bakstreversk og integrasjonshemmende».

INTEGRERING OG ARBEID Forbundskansler Angela Merkel overtok makten med en storcoalisjon i november 2005, og flere ganger har hun framhevet integrering av utenlandske borgere som en viktig politisk sak. Tysk økonomi er på frammarsj, og arbeidsledigheten er gått ned til nærmere 11 prosent for Tyskland som helhet i løpet av 2006. Imidlertid ligger ledighetstallet for den utenlandske befolk-

ningen i Berlin på nærmere 40 prosent. Samtidig trenger industri-bedriftene kvalifisert arbeidskraft, og innenriksdepartementet skal opprette flere lærlingplasser.

Våren 2006 innførte regjeringen en prøve om tysk kultur og samfunnsforhold som enhver som vil bli tysk statsborger, må bestå. Kritikere hevdet at prøven var altfor vanskelig, og at selv tyske universitetsstudenter ville ha problemer med å klare prøven. ■

Tallene på befolkningstall er hentet fra FNs statistikkavdeling, UNSD. Tallene på landareal er hentet fra CIA World Factbook. Tallene på flyktninger og flyktninger fra andre land er hentet fra U.S. Committee for Refugees and Immigrants. Tallene på internt fordrevne er hentet fra Internal Displacement Monitoring Comitee. Tallene på hjemvendte flyktninger er hentet fra UNHCR. Tallene på asylsøkere til Norge er hentet fra UDI.

INNHOOLD >> TALL

147	Det globale flyktningbildet 2006/2007
151	Verdens flyktninger og internt fordrevne 2001-2007
151	Verdens flyktninger og internt fordrevne fordelt på verdensdel, 2006 og 2007
152	Verdens største produsenter av mennesker på flukt
152	Flyktninger i eksil 1998-2007
153	Flyktninger i eksil fordelt på verdensdel, 2007
153	Viktigste opprinnelsesland for flyktninger i eksil, 2007
154	Største konsentrasjoner av internt fordrevne
155	Internt fordrevne fordelt på verdensdel, 2007
156	Frivillige tilbakevendinger, 2006
157	Forhold flyktninger/befolkning, 2007
158	Land som er tilsluttet FNs flyktningkonvensjon
159	Asylsøkere til industriland, 2006
159	Asylsøkere til industriland, 1995-2006
160	Viktigste opprinnelsesland for personer som søkte om asyl i industriland i 2006
160	Asylsøkere til Norge, 1995-2006
161	Asylsøkere til Norge, 2006 – etter nasjonalitet
162	Asylvedtak i Norge, 2006
162	Overføringsflyktninger til Norge, 2006
163	Asylsøkere i mottak fra Flyktninghjelpens programland pr 31.12.2006
163	Andre store nasjonalitetsgrupper i mottak pr 31.12.2006
164	Største mottakere av norsk bistand, 2006

Det globale flyktningbildet 2006/2007

Land	Folketall (mill) ¹⁾	Gjennomsnittlig forventet levealder ²⁾	Brutto nasjonalinntekt pr innbygger (US dollar) ³⁾	Antall flyktninger fra andre land ⁴⁾	Antall internt fordrevne ⁵⁾	Antall mennesker som har flyktet fra landet ⁶⁾
AFRIKA						
Algerie	33,9	71,4	2 730	95 000	Ukjent antall	2 400
Angola	17,0	41,0	1 350	15 600	61 700	195 000
Benin	9,0	54,3	510	12 200		100
Botswana	1,9	34,9	5 180	3 200		
Burkina Faso	14,8	47,9	400	1 300		100
Burundi	8,5	44,0	100	20 300	100 000	393 700
Den sentralafrikanske republikk	4,3	39,1	350	14 300	212 000	73 000
Djibouti	0,8	52,9	1 020	9 300		200
Egypt	75,5	70,2	1 250	172 900		3 000
Elfenbenskysten	19,3	45,9	840	40 800	750 000	27 200
Eritrea	4,9	54,3	220	6 600	40 000-45 000	255 400
Etiopia	83,1	47,8	160	147 300	100 000-280 000	77 800
Gabon	1,3	54,0	5 010	12 600		
Gambia	1,7	56,1	290	14 400		900
Ghana	23,5	57,0	450	50 500		7 900
Guinea	9,4	53,9	370	35 400	19 000	2 700
Guinea-Bissau	1,7	44,8	180	8 100		100
Kamerun	18,5	45,7	1 010	71 200		4 900
Kenya	37,5	47,5	530	337 700	431 000	3 500
Kongo-Brazzaville	3,8	52,3	950	60 000	7 800	18 500
Kongo-DR	62,6	43,5	120	208 500	1 100 000	413 300
Liberia	3,8	42,5	130	16 200	13 000-28 000	141 100
Libya	6,2	73,8	5 530	10 900		
Malawi	13,9	39,8	160	9 200		9 100
Mali	12,3	48,1	380	12 500		4 100
Marokko	31,2	70,0	1 730	1 900		200
Mauritania	3,1	53,1	560	30 400		28 000
Mosambik	21,4	41,6	310	6 900		900
Namibia	2,1	47,2	2 990	6 600		1 100
Niger	14,2	44,6	240	15 300		300
Nigeria	148,1	43,4	560	9 400	Ukjent antall	11 300
Rwanda	9,7	44,2	230	53 100	Ukjent antall	92 100
Senegal	12,4	56,0	710	23 200	64 000	16 300
Sierra Leone	5,9	41,0	220	27 600		25 000
Somalia	8,7	46,2	*	2 100	400 000	410 300
Sudan	38,6	56,5	640	296 400	5 355 000	648 000
Swaziland	1,1	31,3	2 280	1 000		200
Sør-Afrika	48,6	47,0	4 960	171 400		100
Tanzania	40,5	45,9	340	485 700		4 300
Togo	6,6	54,5	350	6 800	1 500	24 200
Tsjad	10,8	43,7	400	286 800	113 000	84 800
Tunisia	10,3	73,5	2 890	200		100

<< DET GLOBALE FLYKTNINGBILDET 2006/2007

Land	Folketall (mill) ¹⁾	Gjennomsnittlig forventet levealder ²⁾	Brutto nasjonalinntekt pr innbygger (US dollar) ³⁾	Antall flyktninger fra andre land ⁴⁾	Antall internt fordrevne ⁵⁾	Antall mennesker som har flyktet fra landet ⁶⁾
AFRIKA forts.						
Uganda	30,9	48,4	280	277 800	1 200 000-1 700 000	28 500
Vest-Sahara	0,5	64,0	*			116 600
Zambia	11,9	37,7	490	120 500		600
Zimbabwe	13,3	36,6	340	3 800	570 000	21 000
AMERIKA OG KARIBIA						
Argentina	39,5	74,6	4 470	4 000		100
Belize	0,3	71,8	3 500	500		
Bolivia	9,5	64,4	1 010	600		300
Brasil	191,8	70,8	3 460	3 900		500
Canada	32,9	80,2	32 600	43 500		
Chile	16,6	78,1	5 870	1 500		
Colombia	46,2	72,6	2 290	200	1 853 000-3 833 000	453 300
Costa Rica	4,5	78,3	4 590	11 800		100
Cuba	11,3	77,6	*	700		13 600
Den dominikanske republikk	9,8	67,5	2 370	2 000		100
Ecuador	13,3	74,5	2 630	207 500		200
El Salvador	6,9	71,1	2 450			4 700
Grenada	0,1	65,3	3 920			100
Guatemala	13,4	67,6	2 400	400	242 000	4 800
Guyana	0,7	63,6	1 010			400
Haiti	9,6	52,0	450			18 100
Honduras	7,1	68,1	1 190			1 500
Jamaica	2,7	70,7	3 400			300
Mexico	106,5	75,3	7 310	3 500	10 000-12 000	6 800
Nicaragua	5,6	70,0	910	200		3 400
Panama	3,3	75,0	4 630	11 200		
Peru	27,9	70,2	2 610	1 400	Ukjent antall	2 900
Saint Lucia	0,2	72,6	4 800			200
Saint Vincent og Grenadinene	0,1	71,3	3 590			500
Trinidad og Tobago	1,3	69,8	10 440			300
Uruguay	3,3	75,6	4 360	200		
USA	305,8	77,5	43 740	147 200		400
Venezuela	27,7	73,0	4 810	208 500		3 100
ASIA						
Afghanistan	27,1	46,0	*		132 000	3 260 300
Bangladesh	158,7	63,3	470	178 100	500 000	47 000
Bhutan	0,7	63,4	870			119 100
Burma	48,8	60,5	*		500 000	693 300
Filippinene	88,0	70,7	1 300	100	120 000	69 400
India	1169,0	63,6	720	435 900	600 000	15 300
Indonesia	231,6	67,2	1 280	600	150 000-250 000	39 300
Japan	128,0	82,2	38 980	2 900		
Kambodsja	14,4	56,5	380	200		13 800
Kasakhstan	15,4	63,4	2 930	4 500		700
Kina	1328,6	71,9	1 740	335 400		158 700

DET GLOBALE FLYKTNINGBILDET 2006/2007 > >

Land	Folketall (mill) ¹⁾	Gjennomsnittlig forventet levealder ²⁾	Brutto nasjonalinntekt pr innbygger (US dollar) ³⁾	Antall flyktninger fra andre land ⁴⁾	Antall internt fordrevne ⁵⁾	Antall mennesker som har flyktet fra landet ⁶⁾
Kirgisistan	5,3	67,1	440	900		400
Laos	5,9	55,1	440			9 300
Malaysia	26,6	73,4	4 960	155 700		100
Mongolia	2,6	64,5	690			1 800
Nepal	28,2	62,1	270	129 600	100 000-200 000	102 500
Nord-Korea	23,8	63,0	*			32 400
Pakistan	163,9	63,4	690	2 161 500	Ukjent antall	16 500
Sri Lanka	19,3	74,3	1 160	300	600 000	108 900
Sør-Korea	48,2	77,3	15 830	2 400		300
Tadsjikistan	6,7	63,7	330	1 200		
Thailand	63,9	70,3	2 750	408 400		2 300
Turkmenistan	5,0	62,5	*	800	Ukjent antall	100
Usbekistan	27,4	66,6	450	1 400	3 400	2 800
Vietnam	87,4	70,8	540	13 000		308 000
Øst-Timor	1,2	56,0	540		100 000	

MIDTØSTEN						
De forente arabiske emirater	4,4	78,3	23 770	200		
Irak	29,0	58,8	*	46 600	1 884 000	1 687 800
Iran	71,2	70,7	2 770	1 025 000		29 100
Israel	6,9	80,0	18 620	1 700	150 000-420 000	700
Jemen	22,4	61,1	600	96 700		500
Jordan	5,9	71,6	2 500	862 700		700
Kuwait	2,9	77,1	24 040	13 600		
Libanon	4,1	72,2	6 180	294 200	216 000-800 000	2 100
Palestina	4,0	72,7	*	1 739 000	24 500-57 000	3 036 400
Qatar	0,8	73,0	*	100		
Saudi-Arabia	24,7	72,0	11 770	241 000		
Syria	19,9	73,6	1 380	1 329 300	305 000	5 900

OSEANIA						
Australia	20,7	80,5	32 220	14 800		
Fiji	0,8	68,0	3 280			200
New Zealand	4,2	79,3	25 960	800		
Papua Ny-Guinea	6,3	55,7	660	10 200		

EUROPA						
Albania	3,2	73,9	2 580	100		2 800
Armenia	3,0	71,6	1 470	11 500	8 400	7 300
Aserbajdsjan	8,5	67,0	1 240	2 700	579 000-687 000	12 500
Belgia	10,5	79,1	35 700	18 100		
Bosnia-Hercegovina	3,9	74,3	2 440	10 400	180 000	33 300
Bulgaria	7,6	72,4	3 450	5 400		1 000
Danmark	5,4	79,6	47 390	2 700		
Estland	1,3	71,6	9 100			100
Finland	5,3	78,7	37 460	2 000		
Frankrike	61,6	79,6	34 810	46 400		
Georgia	4,4	70,6	1 350	1 400	222 000-241 000	54 600

<< DET GLOBALE FLYKTNINGBILDET 2006/2007

Land	Folketall (mill) ¹⁾	Gjennomsnittlig forventet levealder ²⁾	Brutto nasjonalinntekt pr innbygger (US dollar) ³⁾	Antall flyktninger fra andre land ⁴⁾	Antall internt fordrevne ⁵⁾	Antall mennesker som har flyktet fra landet ⁶⁾
EUROPA forts.						
Hellas	11,1	78,3	19 670	5 800		
Hviterussland	9,7	68,2	2 760	700		2 000
Irland	4,3	77,9	40 150	4 000		
Italia	58,9	80,2	30 010	5 100		
Kroatia	4,6	75,2	8 060	2 500	4 200-7 000	57 300
Kypros	0,9	78,7	16 510	13 400	210 000	
Latvia	2,3	71,8	6 760			100
Liechtenstein	0,1	80,0	*	100		
Litauen	3,4	72,5	70 050	600		100
Makedonia	2,0	73,9	2 830	3 100	726	1 600
Malta	0,4	78,6	13 590	200		
Moldova	3,8	68,1	880	100		1 800
Nederland	16,4	78,5	36 620	8 700		
Norge	4,8	79,6	59 590	5 900		
Polen	38,1	74,6	7 110	2 100		400
Romania	21,4	71,5	3 830	1 600		1 400
Russland	142,5	65,2	4 460	187 400	82 000-190 000	35 400
Serbia	9,9	73,2	3 280	77 900	228 000	26 100
Slovakia	5,4	74,3	7 950	6 100		200
Slovenia	2,0	76,6	17 350	400		
Spania	44,3	79,7	25 360	5 500		
Storbritannia	60,8	78,5	37 600	21 000		
Sveits	7,5	80,7	54 930	8 200		
Sverige	9,1	80,3	41 060	23 900		
Tsjekkia	10,2	75,7	10 710	4 800		
Tyrkia	74,9	68,9	4 710	8 900	954 000-1 200 000	28 600
Tyskland	82,6	78,9	34 580	21 600		
Ukraina	46,2	66,1	1 520	3 500		7 700
Ungarn	10,0	73,0	10 030	1 500		200
Østerrike	8,4	79,2	36 980	43 900		

¹⁾ Kilde: FNs statistikkavdeling, UNSD. Tallene er anslag for 2007.

²⁾ Kilde: FNs utviklingsprogramms rapport om menneskelig utvikling, Human Development Report 2006. For Liechtenstein og Vest-Sahara er tallene hentet fra 2006 World Population Data Sheet, Population Reference Bureau.

³⁾ Kilde: Verdensbanken. Tallene gjelder 2005. For De forente arabiske emirater, Kypros og Kuwait gjelder tallene 2004.

⁴⁾ Omfatter flyktninger og asylsøkere som har kommet fra andre land. For industrilandene omfatter tallene asylsaker under behandling, asylsøkere som fikk innvilget asyl i løpet av 2006 og overføringsflyktninger som ble bosatt i landet i løpet av året. Kilde: U.S. Committee for Refugees and Immigrants. Tallene er fra årsskiftet 2006/2007.

⁵⁾ Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC). De fleste tallene er fra 2005, 2006 eller tidlig i 2007. For enkelte land er tallene eldre. Der det er oppgitt to tall, varierer anslagene fra ulike kilder. I noen land endrer situasjonen seg raskt, så antallet internt fordrevne i dag kan avvike fra det som er oppgitt i tabellen.

⁶⁾ Omfatter innbyggere i landet som er flyktninger eller asylsøkere i andre land. Kilde: U.S. Committee for Refugees and Immigrants. Tallene er fra årsskiftet 2006/2007.

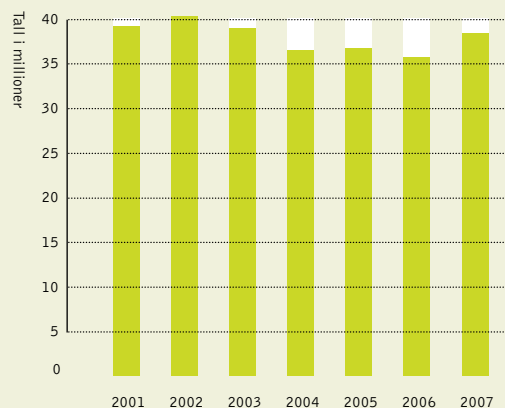
⁷⁾ Tall ikke tilgjengelig.

Verdens flyktninger og internt fordrevne 2001-2007 ¹⁾

År	Antall i millioner
2001	39,2
2002	40,3
2003	38,9
2004	36,5
2005	36,7
2006	35,7
2007	38,4

¹⁾ Tallene gjelder for inngangen til hvert år. De omfatter alle som er drevet på flukt på grunn av forfølgelse, krig og konflikter – både internt fordrevne og flyktninger i eksil.

Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) og U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI)

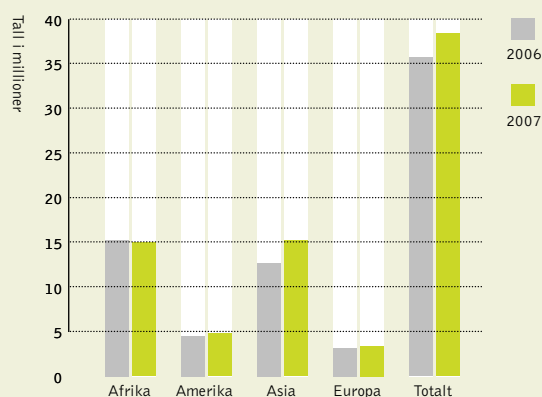
Verdens flyktninger og internt fordrevne fordelt på verdensdel, 2006 og 2007 ¹⁾

Kontinent	2006	2007
Afrika	15,3	15,0
Amerika	4,5	4,8
Asia ²⁾	12,7	15,2
Europa	3,2	3,4
Verden totalt	35,7	38,4

¹⁾ Tall i millioner ved inngangen til hvert år, etter oppholdsland. Tallene omfatter alle som er drevet på flukt på grunn av forfølgelse, krig og konflikter – både internt fordrevne og flyktninger i eksil.

²⁾ Inkluderer Midtøsten og Oceania.

Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) og U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI)

LAND SOM PRODUSERER FLEST MENNESKER PÅ FLUKT

Verdens største produsenter av mennesker på flukt ¹⁾

Land	Antall
Sudan	6 003 000
Colombia	2 306 000 - 4 286 300
Irak	3 571 800
Afghanistan	3 392 300
Palestina	3 060 900 - 3 093 400
Uganda	1 228 500 - 1 728 500
DR Kongo	1 513 300
Tyrkia	982 600 - 1 228 600
Burma	1 193 300
Somalia	810 300
Libanon	218 100 - 802 100
Elfenbenskysten	777 200
Sri Lanka	708 900
Aserbajdsjan	591 500 - 699 500
India	615 300
Zimbabwe	591 000
Bangladesh	547 000
Burundi	493 700
Kenya	434 500
Israel	150 700 - 420 700

Land	Antall
Etiopia	177 800 - 357 800
Syria	310 900
Vietnam	308 000
Nepal	202 500 - 302 500
Eritrea	295 400 - 300 400
Georgia	276 600 - 295 600
Indonesia	189 300 - 289 300
Den sentralafrikanske republikk	285 000
Angola	256 700
Serbia	254 100
Guatemala	246 800
Russland	117 400 - 225 400
Bosnia-Hercegovina	213 300
Kypros	210 000
Tsjad	197 800
Fillippinene	189 400
Liberia	154 100 - 169 100
Kina	158 700
Bhutan	119 100
Vest-Sahara	116 600

¹⁾ Omfatter både internt fordrevne og flyktninger i eksil.

Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) og U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI)

Flyktninger i eksil 1998-2007 ¹⁾

År	Antall i millioner
1998	13,6
1999	13,5
2000	14,1
2001	14,5
2002	14,9
2003	13,0
2004	11,9
2005	11,5
2006	12,0
2007 ²⁾	13,9

¹⁾ Tallene gjelder for inngangen til hvert år, og omfatter bare dem som har flyktet ut av landet.

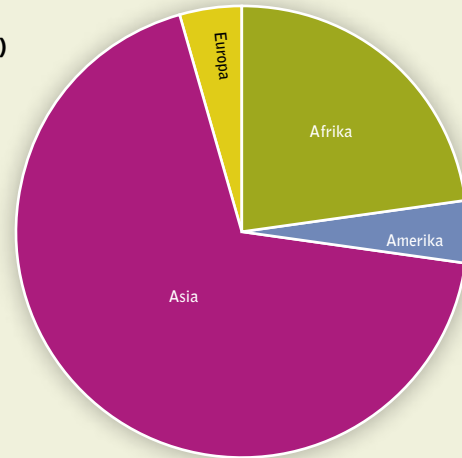
²⁾ Økningen fra 2006 til 2007 skyldes hovedsakelig to forhold: en økende flyktningstrøm ut av Irak og en økning i tallet på afghanske flyktninger som følge av at nesten 2,2 millioner afghanere har registrert seg hos pakistanske myndigheter. Økningen i tallet på irakiske flyktninger er knyttet til en reell forverring av situasjonen i Irak, mens økningen for afghanere skyldes endret registrering og ikke en reell økning i flyktningstallet det siste året.

Kilde: U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI)

Flyktninger i eksil fordelt på verdensdel, 2007 ¹⁾

Kontinent	Antall i millioner
Afrika	3,2
Amerika	0,6
Asia ²⁾	9,5
Europa	0,6
Verden totalt	13,9

¹⁾ Omfatter flyktninger og asylsøkere i eksil, etter oppholdsland. Tallene er fra årsskiftet 2006/2007.

²⁾ Inkluderer Midtøsten og Oceania

Kilde: U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI)

Viktigste opprinnelsesland for flyktninger i eksil, 2007 ¹⁾

Land	Antall flyktninger
Afghanistan	3 260 300
Palestina	3 036 400
Irak	1 687 800
Burma	693 300
Sudan	648 000
Colombia	453 300
DR Kongo	413 300
Somalia	410 300
Burundi	393 700
Vietnam	308 000
Eritrea	255 400
Angola	195 000
Kina	158 700
Liberia	141 100
Bhutan	119 100
Vest-Sahara	116 600
Sri Lanka	108 900
Nepal	102 500
Rwanda	92 100
Tsjad	84 800
Etiopia	77 800
Den sentralafrikanske republikk	73 000
Filippinene	69 400
Kroatia	57 300
Georgia	54 600

Land	Antall flyktninger
Bangladesh	47 000
Indonesia	39 300
Russland	35 400
Bosnia - Hercegovina	33 300
Nord-Korea	32 400
Iran	29 100
Tyrkia	28 600
Uganda	28 500
Mauritania	28 000
Elfenbenskysten	27 200
Serbia	26 100
Sierra Leone	25 000
Togo	24 200
Zimbabwe	21 000
Kongo-Brazzaville	18 500
Haiti	18 100
Pakistan	16 500
Senegal	16 300
India	15 300
Kambodsja	13 800
Cuba	13 600
Aserbajdsjan	12 500
Nigeria	11 300
Laos	9 300
Malawi	9 100

¹⁾ Omfatter flyktninger og asylsøkere som er utenfor hjemlandet. Tallene er fra årsskiftet 2006/2007

Kilde: U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI)

Største konsentrasjoner av internt fordrevne ¹⁾

Land	Antall internt fordrevne	Tidspunkt for beregning
Sudan	5 355 000	April 2006
Colombia	1 853 000 - 3 833 000	August 2006, juni 2006
Irak	1 884 000	Februar 2007
Uganda	1 200 000 - 1 700 000	2007
Tyrkia	954 000 - 1 200 000	Desember 2006
DR Kongo	1 100 000	November 2006
Libanon	216 000 - 800 000	2006
Elfenbenskysten	750 000	Juli 2006
Aserbajdsjan	579 000 - 687 000	Juni 2006, november 2006
India	Minst 600 000	Mai 2006
Sri Lanka	600 000	Mai 2006, mars 2007
Zimbabwe	570 000	Juli 2005
Bangladesh	500 000	2000
Burma	500 000	Oktober 2006
Kenya	431 000	Mai 2006
Israel	150 000 - 420 000	Juli 2001, mai 2006
Somalia	400 000	September 2006
Syria	305 000	August 2005
Etiopia	100 000 - 280 000	April 2006
Indonesia	150 000 - 250 000	Desember 2006
Guatemala	242 000	Mai 1997
Georgia	222 000 - 241 000	November 2004, 2006
Serbia	228 000	August 2006
Den sentralafrikanske republikk	212 000	Februar 2007
Kypros	210 000	Mai 2003
Nepal	100 000 - 200 000	Juni 2005
Russland	82 000 - 190 000	Februar 2006, desember 2006
Bosnia-Hercegovina	180 000	August 2006
Afghanistan	132 000	September 2006
Filippinene	120 000	Mars 2006

Land	Antall internt fordrevne	Tidspunkt for beregning
Tsjad	113 000	Desember 2006
Burundi	100 000	November 2006
Øst-Timor	100 000	Januar 2007
Senegal	64 000	Juni 2003
Angola	61 700	Desember 2005
Palestina	24 500 - 57 000	Oktober 2004, mai 2006
Eritrea	40 000 - 45 000	Mai 2006
Liberia	13 000 - 28 000	Juli 2006
Guinea	19 000	Desember 2005
Mexico	10 000 - 12 000	Juni 2003
Armenia	8 400	2005
Kongo - Brazzaville	7 800	November 2004
Kroatia	4 200 - 7 000	August 2006, desember 2005
Usbekistan	3 400	Mai 2005
Togo	1 500	November 2006
Makedonia	726	Mai 2006
Algerie ²⁾	Ukjent antall	
Nigeria ³⁾	Ukjent antall	
Pakistan	Ukjent antall	
Peru ⁴⁾	Ukjent antall	
Rwanda	Ukjent antall	
Turkmenistan	Ukjent antall	
Totalt	24 500 000	Desember 2006

¹⁾ Flyktninghjelpens dokumentasjonsprosjekt om internt fordrevne – Internal Displacement Monitoring Centre – samler dokumentasjon om internt fordrevne over hele verden, basert på en rekke ulike kilder. I mange land er det svært vanskelig å få oversikt over antallet internt fordrevne, og de fleste tallene i denne oversikten

er anslag. Tallene omfatter bare mennesker som er fordrevet på grunn av krig og konflikt, og ikke mennesker som er rammet av naturkatastrofer. Der det er to ulike anslag, refererer det første tidspunktet for beregning til den laveste tallet, mens den andre tidsangivelsen gjelder det høyeste anslaget.

²⁾ Antall internt fordrevne i Algerie ble anslått til 1 000 000 i 2002. Nyere tall er ikke tilgjengelige.

³⁾ FN anslo i 2004 antallet internt fordrevne i Nigeria til 200 000, men det lå lite dokumentasjon til grunn for anslaget.

⁴⁾ I juni 2004 ble antall internt fordrevne i Peru anslått til 60 000.

Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC)

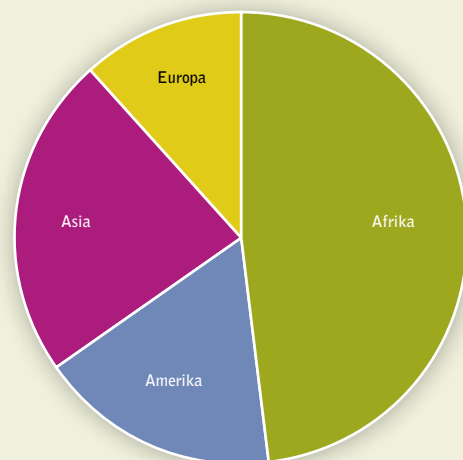
Internt fordrevne fordelt på verdensdel, 2007 ¹⁾

Kontinent	Antall i millioner
Afrika	11,8
Amerika	4,2
Asia ²⁾	5,7
Europa	2,8
Verden totalt	24,5

¹⁾ Tallene er anslag for årsskiftet 2006/2007.

²⁾ Inkluderer Midtøsten og Oceania

Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC)

Frivillige tilbakevendinger, 2006 ¹⁾

Tilbakevendning til	Fra	Antall
Afghanistan	Iran, Pakistan, Storbritannia, Tyskland, Nederland	387 917
Liberia	Guinea, Sierra Leone, Elfenbenskysten, Ghana, Nigeria	107 881
Sudan	Tsjad, Den sentralafrikanske republikk, DR Kongo, Etiopia, Uganda, Kenya	53 759
Angola	DR Kongo, Zambia, Kongo-Brazzaville	47 017
Burundi	Tanzania, DR Kongo, Rwanda	44 936
DR Kongo	Tanzania, Kongo-Brazzaville, Zambia, Burundi, Sudan	41 507
Irak	Iran, Jordan, Saudi-Arabia, Storbritannia	20 235
Togo	Ghana, Benin	7 917
Serbia	Tyskland, Sveits, Østerrike, Kroatia, Slovenia, Sverige	6 074
Rwanda	DR Kongo, Uganda	5 971
Uganda	DR Kongo	5 035
Kroatia	Serbia, Bosnia-Hercegovina	4 633
Kongo - Brazzaville	DR Kongo	4 508
Somalia	Djibouti, Jemen	1 845
Bosnia - Hercegovina	Sverige, Tyskland, Kroatia, Serbia	1 419
Sri Lanka	India	375
Makedonia	Serbia	176
Tadsjikistan	Kirgisistan	142
Russland	Georgia, Aserbajdsjan	140
Sierre Leone	Israel, Guinea	134
Iran	Irak	103
Vietnam	Kambodsja	63
Den sentralafrikanske republikk	Tsjad, Kongo-Brazzaville	51
Colombia	Brasil, Chile, Panama	38
Namibia	Botswana	35
Etiopia	Sudan	23
Tsjad	Gabon, Benin	20
Andre land		169
Totalt		742 123

¹⁾ Tabellen viser hvor mange flyktninger som i løpet av 2006 vendte tilbake til sitt hjemland og som er registrert av FNs høykommissær for flyktninger, UNHCR. Det totale antall tilbakevendinger er imidlertid høyere, fordi mange flyktninger vender hjem på egen hånd uten at det registreres av UNHCR.

Kilde: UNHCR

Forhold flyktninger/befolkning, 2007 ¹⁾

Land	Folketall (mill)	Antall flyktninger fra andre land	Forhold flyktninger/befolkning
Palestina	4,0	1 739 000	1:2
Jordan	5,9	862 700	1:7
Libanon	4,1	294 200	1:14
Syria	19,9	1 329 300	1:15
Tsjad	10,8	286 800	1:37
Kongo-Brazzaville	3,8	60 000	1:63
Ecuador	13,3	207 500	1:64
Kypros	0,9	13 400	1:67
Iran	71,2	1 025 000	1:69
Pakistan	163,9	2 161 500	1:76
Tanzania	40,5	485 700	1:83
Djibouti	0,8	9 300	1:86
Zambia	11,9	120 500	1:99
Mauritania	3,1	30 400	1:102
Saudi-Arabia	24,7	241 000	1:102
Gabon	1,3	12 600	1:103
Kenya	37,5	337 700	1:111
Uganda	30,9	277 800	1:111
Gambia	1,7	14 400	1:118
Serbia	9,9	77 900	1:127

¹⁾ Tabellen viser forholdet flyktninger/befolkning for utvalgte land, basert på flyktningtallene ved inngangen til 2007.

Den venstre delen av tabellen viser hvilke land som har størst antall flyktninger i forhold til landets befolkning og hvor mange innbyggere det er for hver flyktning. Den høyre delen viser antall flyktninger i forhold til landets befolkning i andre utvalgte land.

Kilder: Folketall: FNs statistikkavdeling, UNSD

Flyktningtall: U.S. Committee for Refugees and Immigrants

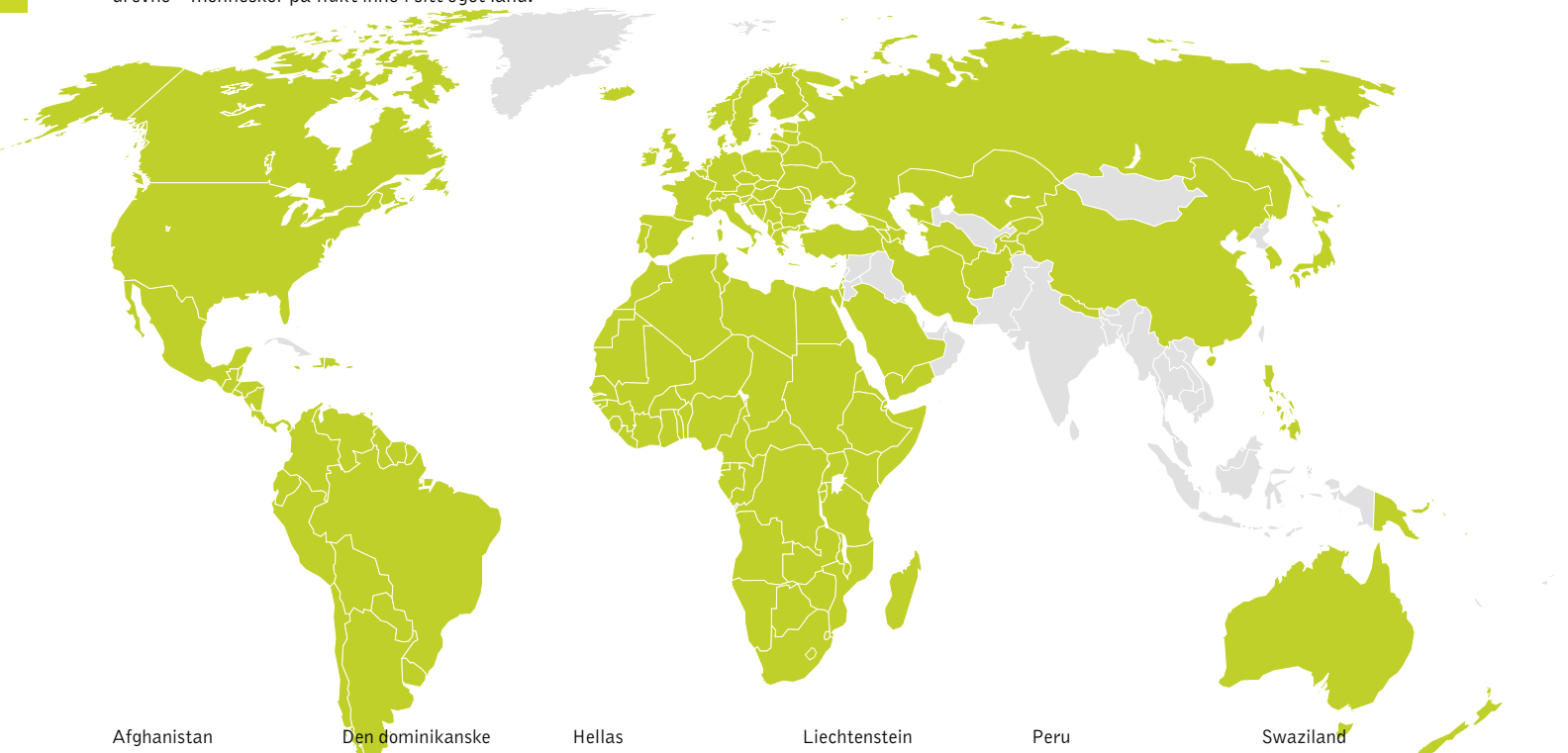
Land	Folketall (mill)	Antall flyktninger fra andre land	Forhold flyktninger/befolkning
Sudan	38,6	296 400	1:130
Venezuela	27,7	208 500	1:133
Thailand	63,9	408 400	1:156
Malaysia	26,6	155 700	1:171
Rwanda	9,7	53 100	1:183
Østerrike	8,4	43 900	1:191
Guinea-Bissau	1,7	8 100	1:210
Kuwait	2,9	13 600	1:213
Sierra Leone	5,9	27 600	1:214
Nepal	28,2	129 600	1:218
Jemen	22,4	96 700	1:232
Liberia	3,8	16 200	1:235
Armenia	3,0	11 500	1:261
Guinea	9,4	35 400	1:266
Sør-Afrika	48,6	171 400	1:284
Panama	3,3	11 200	1:295
Kongo-DR	62,6	208 500	1:300
Den sentralafrikanske republikk	4,3	14 300	1:301
Algerie	33,9	95 000	1:357
Bosnia-Hercegovina	3,9	10 400	1:375
Costa Rica	4,5	11 800	1:381
Sverige	9,1	23 900	1:381
Elfenbenskysten	19,3	40 800	1:473
Papua Ny-Guinea	6,3	10 200	1:618
Irak	29,0	46 600	1:622
Canada	32,9	43 500	1:756
Norge	4,8	5 900	1:814
Russland	142,5	187 400	1:905
Frankrike	61,6	46 400	1:1 328
Australia	20,7	14 800	1:1 399
Nederland	16,4	8 700	1:1 885
Danmark	5,4	2 700	1: 2 000
USA	305,8	147 200	1:2 077
Storbritannia	60,8	21 000	1:2 095
Finland	5,3	2 000	1:2 650
India	1 169,0	435 900	1:2 689
Tyskland	82,6	21 600	1:3 824
Kina	1328,6	335 400	1:3 961
Spania	44,3	5 500	1:8 054
Argentina	39,5	4 000	1:9 875
Italia	58,9	5 100	1:11 549
Mexico	106,5	3 500	1:30 428
Japan	128,0	2 900	1:44 137
Brasil	191,8	3 900	1:49 179

Land som er tilsluttet FNs flyktningkonvensjon

FNs flyktningkonvensjon fra 1951 og tilleggsprotokollen til konvensjonen fra 1967 er de viktigste internasjonale instrumenter for beskyttelse av flyktninger. Land som har sluttet seg til konvensjonen og protokollen, er forpliktet til å følge internasjonale regler for behandling av flyktninger. Konvensjonen og protokollen gjelder bare mennesker som har flyktet fra et land til et annet, og gir dermed ikke regler for beskyttelse av internt fordrevne – mennesker på flukt inne i sitt eget land.

Nedenfor er en oversikt over landene som har ratifisert 1951-konvensjonen og protokollen fra 1967, pr 1. desember 2006. Land merket med (K) har bare ratifisert konvensjonen, mens land merket med (P) bare har ratifisert protokollen.

Kilde: UNHCR

Afghanistan	Den dominikanske republikk	Hellas	Liechtenstein	Peru	Swaziland
Albania	Den sentralafrikanske republikk	Honduras	Litauen	Polen	Sør-Afrika
Algerie	Den sentralafrikanske republikk	Hviterussland	Luxembourg	Portugal	Sør-Korea
Angola	Djibouti	Iran	Madagaskar (K)	Romania	Tadsjikistan
Antigua og Barbuda	Ecuador	Irland	Makedonia	Russland	Tanzania
Argentina	Egypt	Island	Malawi	Rwanda	Togo
Armenia	Italia	Israel	Mali	Saint Kitts og Nevis (K)	Trinidad og Tobago
Aserbajdsjan	Ekvatorial-Guinea	Jamaica	Malta	Saint Vincent og Grenadinene	Tsjad
Australia	Elfenbenskysten	Japan	Marokko	Salomonøyene	Tsjekkia
Bahamas	El Salvador	Jemen	Mauritania	Samo	Tunisia
Belgia	Estland	Kambodsja	Mexico	São Tomé og Príncipe	Turkmenistan
Belize	Etiopia	Kamerun	Moldova	Senegal	Tuvalu
Benin	Fiji	Kapp Verde (P)	Monaco (K)	Serbia	Tyrkia
Bolivia	Filippinene	Kasakhstan	Montenegro	Seychellene	Tyskland
Bosnia-Hercegovina	Finland	Kenya	Mosambik	Sierra Leone	Uganda
Botswana	Frankrike	Kina	Namibia	Slovakia	Ukraina
Brasil	Gabon	Kirgisistan	Nederland	Slovenia	Ungarn
Bulgaria	Gambia	Kongo - Brazzaville	New Zealand	Somalia	Uruguay
Burkina Faso	Georgia	Kongo - DR	Nicaragua	Spania	USA (P)
Burundi	Ghana	Kroatia	Niger	Storbritannia	Vatikanstaten
Canada	Guatemala	Kypros	Nigeria	Sudan	Venezuela (P)
Chile	Guinea	Latvia	Norge	Surinam	Zambia
Colombia	Guinea-Bissau	Lesotho	Panama	Sveits	Zimbabwe
Costa Rica	Haiti	Liberia	Papua Ny-Guinea	Sverige	Øst-Timor
Danmark			Paraguay		

Asylsøkere til industriland, 2006 ¹⁾

Land	Antall asylsøkere
Australia	3 510
Belgia	11 590
Bulgaria	570
Canada	22 910
Danmark	1 920
Estland	10
Finland	2 290
Frankrike	30 690
Hellas	12 270
Irland	4 310
Island	40
Italia	10 110
Japan	950
Kypros	4 550
Latvia	10
Liechtenstein	50
Litauen	160
Luxembourg	520
Malta	1 270
Nederland	14 470
New Zealand	280
Norge	5 320
Polen	4 220
Portugal	130
Romania	380
Slovakia	2 870

Land	Antall asylsøkere
Slovenia	520
Spania	5 310
Storbritannia	27 850
Sveits	10 540
Sverige	24 320
Sør-Korea	280
Tsjekkia	3 020
Tyrkia	4 550
Tyskland	21 030
Ungarn	2 110
USA	51 510
Østerrike	13 350
Totalt ¹⁾	299 790
Gamle EU-land²⁾	180 160
Nye EU-land³⁾	18 740
EU totalt ⁴⁾	198 900
Norden	33 890
Vest-Europa ⁵⁾	196 110
Land utenfor Europa ⁶⁾	79 440

¹⁾ Denne tabellen omfatter de 38 landene som UNHCR har ført asylstatistikk for i mange år. I tillegg til disse har UNHCR de senere årene også inkludert 12 land på Balkan og fra det tidligere Sovjetunionen i asylstatistikken for industriland. Når disse landene regnes med, blir det totale antall asylsøkere på 303 430. Alle tall er avrundet til nærmeste 10.

²⁾ Omfatter de 15 landene som utgjorde EU før EU-utvidelsen 1. mai 2004.

³⁾ Omfatter de ti landene som ble medlem av EU 1. mai 2004: Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia og Ungarn.

⁴⁾ Inkluderer ikke Romania og Bulgaria, som ble med i EU i 2007.

⁵⁾ Omfatter "gamle" EU-land pluss Island, Liechtenstein, Norge og Sveits.

⁶⁾ Omfatter følgende seks land: Australia, Canada, Japan, New Zealand, Sør-Korea og USA.

Kilde: UNHCR

Asylsøkere til industriland, 1995-2006

År	Antall asylsøkere
1995	484 900
1996	409 000
1997	377 900
1998	456 500
1999	561 300
2000	551 300
2001	602 300
2002	582 300
2003	471 000
2004	368 200
2005	331 600
2006	299 790

Tabellen baserer seg på tall fra 38 land som det finnes sammenlignbar statistikk for gjennom mange år. I tillegg til land i Europa inkluderer tabellen Australia, Canada, Japan, New Zealand, Sør-Korea og USA. Tallene er avrundet til nærmeste hundre.

Kilde: UNHCR

Viktigste opprinnelsesland for personer som søkte om asyl i industriland i 2006 ¹⁾

Opprinnelsesland	Antall asylsøkere
Irak	22 150
Kina	18 257
Russland	15 730
Serbia og Montenegro ²⁾	15 647
Tyrkia	8 700
Afghanistan	8 398
Iran	8 341
Pakistan	7 605
Somalia	7 325
Haiti	7 026
Mexico	6 757
Bangladesh	6 426
Eritrea	6 317
Nigeria	6 278
Colombia	6 142

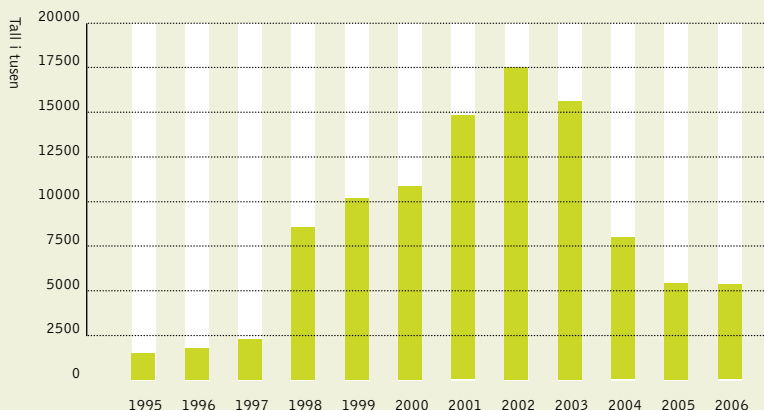
¹⁾ Baserer seg på informasjon fra 36 industriland.

²⁾ Montenegro ble selvstendig stat i juni 2006, men UNHCR har ført felles statistikk for Serbia og Montenegro for hele 2006.

Kilde: UNHCR

Asylsøkere til Norge, 1995-2006

År	Antall asylsøkere
1995	1 460
1996	1 778
1997	2 273
1998	8 543
1999	10 160
2000	10 843
2001	14 782
2002	17 480
2003	15 613
2004	7 950
2005	5 402
2006	5 320

Kilde: UDI

Asylsøkere til Norge, 2006 - etter nasjonalitet

AFRIKA	
Algerie	37
Angola	38
Burkina Faso	2
Burundi	126
Den sentralafrikanske republikk	1
Egypt	7
Elfenbenskysten	14
Eritrea	316
Etiopia	143
Gambia	4
Ghana	9
Guinea	18
Guinea-Bissau	4
Kamerun	18
Kenya	11
Kongo – Brazzaville	21
Kongo – DR	83
Liberia	24
Libya	13
Mali	2
Marokko	23
Mauritania	7
Niger	10
Nigeria	54
Rwanda	33
Senegal	4
Sierra Leone	14
Somalia	632
Sudan	36
Sør-Afrika	2
Togo	6
Tsjad	1
Tunisia	1
Uganda	19
Vest-Sahara	15
Zambia	1
Zimbabwe	10
Totalt Afrika	1759

AMERIKA	
Canada	2
Colombia	4
Cuba	3
Ecuador	1
Mexico	2
Venezuela	1
Totalt Amerika	13

ASIA ¹⁾	
Afghanistan	224
Armenia	25
Aserbajdsjan	40
Bangladesh	20
Bhutan	23
Burma	8
Filippinene	1
Georgia	11
India	32
Irak	1002
Iran	218
Israel	12
Jemen	11
Jordan	8
Kasakhstan	5
Kina	51
Kirgisistan	10
Kuwait	2
Libanon	61
Malaysia	1
Maldivene	1
Mongolia	16
Nepal	60
Nord-Korea	26
Oman	1
Pakistan	26
Saudi-Arabia	1
Sri Lanka	106
Syria	49
Sør-Korea	4
Tadsjikistan	1
Thailand	1
Turkmenistan	1
Usbekistan	52
Vietnam	17
Totalt Asia	2127

EUROPA	
Albania	43
Bosnia-Hercegovina	40
Bulgaria	3
Frankrike	2
Hviterussland	28
Kroatia	10
Latvia	2
Litauen	1
Makedonia	23
Moldova	5
Nederland	1
Polen	1
Romania	10
Russland	548
Serbia og Montenegro	369
Slovakia	1
Storbritannia	1
Sverige	3
Tsjekkia	5
Tyrkia	69
Ukraina	12
Ungarn	5
Østerrike	1
Totalt Europa	1183

ANDRE LAND	
Papua Ny-Guinea	1
Statsløse	237
Asylsøkere i alt	5320

¹⁾ Inkluderer Midtøsten og noen land som ellers i denne rapporten regnes til Europa, men som i UDIs statistikker plasseres i Asia. Det gjelder Armenia, Aserbajdsjan og Georgia.

Kilde: UDI

Asylvedtak i Norge, 2006

	Asyl ¹⁾	Beskyttelse ²⁾	Opphold på humanitært grunnlag ³⁾	Avslag	Dublin ⁴⁾	Henlagt, trukket, annet	Totalt
Afrika	296	260	125	181	211	98	1171
Amerika	1	2		15	1	1	20
Asia	52	279	194	612	281	249	1667
Europa	59	21	295	450	198	147	1170
Andre	53	38	11	43	36	10	191
Totalt	461	600	625	1301	727	505	4219

¹⁾ Omfatter personer som har fått beskyttelse i henhold til kriteriene i FNs flyktningkonvensjon.

²⁾ Omfatter personer som ifølge norske myndigheter ikke tilfredsstiller kravene til å få asyl, men som har fått oppholdstillatelse av beskyttelsesgrunner.

³⁾ Omfatter personer som har fått oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn og/eller på grunn av en særlig tilknytning til Norge.

⁴⁾ Omfatter personer som har fått avslag på grunnlag av Dublinkonvensjonen. Det vil si at de enten har søkt asyl i et annet land som er medlem av Dublinkonvensjonen eller at de har kommet til Norge på visum gitt av et av landene som er med i Schengensamarbeidet. Søknad om

asyl vil i disse tilfellene ikke bli realitetsbehandlet i Norge, men i stedet behandlet av et av de andre Dublinlandene

Kilde: UDI

Overføringsflyktninger til Norge, 2006 ¹⁾

Land	Antall ankomster
Afghanistan	1
Aserbajdsjan	2
Burma	484
Burundi	50
DR Kongo	203
Eritrea	1
Etiopia	1
Filippinene	107
Irak	9
Iran	7
Kambodsja	20
Kina	8

¹⁾ Overføringsflyktninger er flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Etter forslag fra

regjeringen fastsetter Stortinget hvert år en kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge kan ta imot.

Land	Antall ankomster
Russland	14
Rwanda	8
Somalia	18
Syria	1
Turkmenistan	2
Uganda	2
Usbekistan	4
Vietnam	47
Zambia	2
Statsløs	1
Totalt	992

Kilde: UDI

Asylsøkere i mottak fra Flyktinghjelpens programland pr 31.12.2006

Flyktinghjelpens programland	I mottak	Vedtak i 2006	Opphold i 2006 ¹⁾	Avslag i 2006 ²⁾	% avslag	Asylsøkere i 2006
Afghanistan	476	262	162	100	38	224
Angola	59	15	10	5	33	38
Armenia	22	24	3	21	88	25
Aserbajdsjan	85	53	0	53	100	40
Burundi	143	50	29	21	42	126
Colombia	1					4
Den sentralafrikanske republikk ³⁾	1					1
Elfenbenskysten	17	10	3	7	70	14
Georgia	21	13	0	13	100	11
DR Kongo	90	35	25	10	29	83
Libanon	63	18	0	18	100	61
Liberia	23	15	7	8	53	24
Nepal	17	94	2	92	98	60
Pakistan	38	18	3	15	83	26
Somalia	1 265	464	329	135	29	632
Sri Lanka	98	21	6	15	71	106
Sudan	62	13	5	8	62	36
Uganda	23					19
	2 504 av i alt 7 412 beboere					1 530 av totalt 5 320 asylsøkere

¹⁾ Inkluderer innvilget asyl, opphold av beskyttelsesgrunner og opphold på humanitært grunnlag.

²⁾ Inkluderer saker som er henvist til behandling i andre land i henhold til Dublinkonvensjonen og saker som er henlagt eller trukket.

³⁾ Den sentralafrikanske republikk ble programland i 2007.

Kilde: UDI

Andre store nasjonalitetsgrupper i mottak pr 31.12.2006

Land	I mottak	Vedtak i 2006	Opphold i 2006 ¹⁾	Avslag i 2006 ²⁾	% avslag	Asylsøkere i 2006
Irak	1 282	751	290	461	61	1 002
Russland	640	498	326	172	35	548
Iran	481	146	19	127	87	218
Serbia og Montenegro	425	372	38	334	90	369
Eritrea	399	268	221	47	18	316
Etiopia	352	48	12	36	75	143
Aserbajdsjan	85	53	0	53	100	40
Syria	79	60	3	57	95	49
Tyrkia	73	62	2	60	97	69

¹⁾ Inkluderer innvilget asyl, opphold av beskyttelsesgrunner og opphold på humanitært grunnlag.

²⁾ Inkluderer saker som er henvist til behandling i andre land i henhold til Dublinkonvensjonen og saker som er henlagt eller trukket.

Kilde: UDI

Største mottakere av norsk bistand, 2006

Land	Bistand i 2005 (mill. NOK)	Bistand i 2006 (mill. NOK)
Sudan	636	686
Palestina	477	563
Tanzania	388	483
Afghanistan	386	447
Zambia	315	425
Mosambik	438	412
Uganda	293	324
Malawi	316	322
Etiopia	245	268
Sri Lanka	425	239
Somalia	202	217
Serbia og Montenegro	219	209

Tallene gjelder bilateral (tosidig) bistand, inkludert multi-bilateral bistand (øremerket støtte gjennom multilaterale organisasjoner som er godkjent av OECDs utviklingskomité - DAC).

Kilde: Norad

INNHold >> FAKTA

- 167 Konvensjoner og regelverk
- 170 Begreper
- 173 Forkortelser

BESKYTTELSE AV FLYKTINGER OG INTERNT FORDREVNE

Flyktningretten, menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett er folkerettslige, juridisk bindende regelverk. De består av både globale og regionale bestemmelser. I tillegg er stater også bundet av folkerettslig sedvanerett, som gjør at stater er forpliktet til å følge regler som i utgangspunktet ikke var juridisk bindende, men som gjennom statspraksis over lang tid har antatt bindende form.

Folkerettslige regelsett

Flyktningrettslige instrumenter, menneskerettighetsinstrumenter og den internasjonale humanitære folkeretten (herunder flyktningretten) bestemmer blant annet hvem som er flyktning og hvem som ellers har rett til internasjonal beskyttelse, hva slags beskyttelse som skal gis, og byrdefordeling mellom land. Den primære beskyttelsen er i utgangspunktet ment å skulle gis i ens eget hjemland gjennom menneskerettighetene. Denne beskyttelsen er

imidlertid fremdeles fraværende i store deler av verden i dag. Det sentrale i flyktningretten er derfor at personer som ikke kan få beskyttelse i sitt eget hjemland, kan søke om å få internasjonal beskyttelse. Flyktningkonvensjonen av 1951 er det viktigste beskyttelsesinstrumentet. Kunnskap om menneskerettighetskonvensjonene er viktig blant annet for å kunne tolke flyktningkonvensjonen.

Menneskerettighetsinstrumentene gjelder også for internt fordrevne, som ikke inkluderes av flyktningkonvensjonen. FNs retningslinjer for internt fordrevne (av 1998) er en samling prinsipper hentet fra forskjellige menneskerettighetsinstrumenter, internasjonal humanitær rett, flyktningretten og internasjonal sedvanerett som hver for seg er bindende. Retningslinjene fastsetter de internt fordrevnes rettigheter, og myndigheters og opprørstyrkers plikter i alle fluktens faser.

GLOBALE REGELVERK

Flyktningkonvensjonen av 1951 Inneholder bestemmelser om hvem som er å anse som flyktning, om beskyttelse og om hvilke rettigheter en flyktning har.

En flyktning er en person som har velgrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe. Det er et vilkår at hun/han befinner seg utenfor sitt hjemland, det vil si har krysset en internasjonal grense. Grunnsteinen i all flyktningbeskyttelse er også nedfelt i Flyktningkonvensjonen: non-refoulement-prinsippet (artikkel 33). Dette prinsippet innebærer at ingen må sendes tilbake til et område der liv og sikkerhet er i fare.

1951-konvensjonens anvendelsesområde ble utvidet gjennom 1967-protokollen, som opphevet begrensninger med hensyn til tid og rom. <http://www.unhcr.org>

FNs retningslinjer for internt fordrevne FNs retningslinjer for internt fordrevne (UN Guiding Principles on Internal Displacement), vedtatt av FN i 1998, er en samling av de viktigste rettighetene til internt fordrevne. Prinsippene – eller rettighetene – er hentet fra internasjonal sedvanerett og forskjellige juridiske instrumenter i

internasjonal rett, deriblant Verdenserklæringen om menneskerettighetene av 1948, Konvensjonene om sivile og politiske rettigheter og om sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter av 1966 samt de fire Genève-konvensjonene om beskyttelse av personer og gjenstander i krig. Retningslinjene er gruppert i fire hovedtema: ikke-diskriminering, bevegelsesfrihet, fysisk sikkerhet og humanitær assistanse.

<http://www.ohchr.org/english/issues/idp/standards.htm>

Menneskerettighetserklæringen av 1948 Inneholder fundamentale menneskerettigheter. Fra å være en ikke-juridisk bindende erklæring i 1948, er det i dag ingen som vil bestride at mange av disse menneskerettighetsprinsippene er juridisk bindende. De er nedfelt i en rekke menneskerettighetsinstrumenter og i nasjonal lovgivning og grunnlover i mange land. Sentralt i Menneskerettighetserklæringen står artikkel 14 som omfatter retten til å søke asyl ("Enhver har rett til i andre land å søke og ta imot asyl mot forfølgelse.").

<http://www.unhcr.ch/udhr/lang/eng.htm>

FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 (SP)

Konvensjonen omhandler viktige sivile og politiske rettigheter, som forbud mot vilkårlig frihetsberøvelse, forbud mot tortur, ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet.

http://www.unhcr.ch/html/menu3/b/a_ccpr.htm

<<< KONVENSJONER OG REGELVERK

FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter av 1966 (ØSK) Konvensjonen omhandler tema som arbeid, sosial sikkerhet, familie, levestandard inkludert mat, klær og husvære, helse og utdanning. Dette er rettigheter som i større grad enn de sivile og politiske rettighetene er avhengige av økonomiske ressurser for å kunne sikres.

■ http://www.unhcr.ch/html/menu3/b/a_ceschr.htm

Torturkonvensjonen av 1984 Konvensjonen definerer hva som er tortur, og har som mål å hindre at mennesker blir utsatt for tortur eller sendt tilbake til land der de står i fare for å bli utsatt for tortur. Konvensjonen inneholder oppfølgingsmekanismer både i form av straffe- og utleveringsmekanismer. Det er også etablert en egen komité som enkeltpersoner kan sende klager til.

■ http://www.unhcr.ch/html/menu3/b/h_cat39.htm

Den internasjonale straffedomstolen (ICC) Den internasjonale straffedomstolen er en permanent internasjonal domstol som kan straffeforfølge enkeltindivider for alvorlige internasjonale forbrytelser: folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser. Domstolen er den første faste institusjonen i sitt slag, og representerer et viktig framskritt for menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett. Domstolen startet sin virksomhet i 2003. Den er lokalisert i Haag i Nederland, men kan gjennomføre rettsaker andre steder for å komme nærmere samfunnet som er blitt rammet av overgrepene.

■ <http://www.icc-cpi.int>

REGIONALE REGELVERK

Regionale systemer har vokst fram under tankegangen om at det ofte er lettere å finne en felles forståelse av problemene innen en region enn på verdensbasis. Instrumenter framforhandlet innen disse regionale systemene er i utgangspunktet bare bindende for denne regionen.

Afrika

Den afrikanske menneskerettighetskonvensjonen (African (Banjul) Charter on Human and Peoples' Rights)

Konvensjonen omhandler viktige sivile og politiske rettigheter slik som forbud mot vilkårlig frihetsberøvelse, forbud mot tortur, ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet. I motsetning til andre menneskerettighetskonvensjoner, som er individfokuset, inneholder denne også referanser til folk/gruppers rettigheter.

■ <http://www.africa-union.org/root/au/Documents/Treaties/Text/Banjul%20Charter.pdf>

Den afrikanske menneskerettighetsdomstolen (African Court of Justice) Den afrikanske union har også et eget domstolapparat. Dette er imidlertid så nytt og uprøvd at det er vanskelig å si noe om effektiviteten.

■ http://www.africa-union.org/root/au/organs/Court_of_Justice_en.htm

OUA-konvensjonen av 1969 Inneholder en utvidet flyktningdefinisjon som både viser til og supplerer 1951-konvensjonen. Ifølge denne er en flyktning en person som er utsatt for individuell forfølgelse eller generell vold, krig, borgerkrig, intern uro og liknende, å anse som flyktning. Både denne konvensjonen og Cartagena-erklæringen avspeiler bedre enn Flyktningkonvensjonen dagens flyktningbilde.

■ http://www.achpr.org/english/_info/refugee_en.html

Latin-Amerika

American Convention on Human Rights (Pact of San Jose, Costa Rica) Konvensjonen omhandler viktige sivile og politiske rettigheter, som forbud mot vilkårlig frihetsberøvelse, forbud mot tortur, ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet.

■ <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/b-32.html>

The Inter-American Court of Human Rights Denne regionale domstolen har en lang og solid tradisjon og har vært en viktig institusjon i det amerikanske rettssystemet.

■ <http://www.corteidh.or.cr/>

Cartagena-erklæringen av 1984 En samling prinsipper som i utgangspunktet ikke er juridisk bindende, men som etter hvert har blitt inkludert i en rekke nasjonale lovgivninger. Den inneholder blant annet en utvidet definisjon av flyktningbegrepet.

■ <http://www.asylumlaw.org/docs/international/CentralAmerica.PDF>

Europa

I Europa er det for tiden to aktører som arbeider med menneskerettighets- og flyktningsspørsmål. Den ene er Europarådet og den andre er EU.

Europarådet

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen av 1950

Inneholder fundamentale menneskerettighetsprinsipper. Noen av dem er ufravikelige, som forbud mot tortur, forbudet mot slaveri, forbud mot lovers tilbakevirkende kraft. Konvensjonen etablerer også menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg, hvis avgjørelser er av fundamental betydning for eksempel når det gjelder vurdering av om retur av asylsøkere er trygt.

■ <http://www.hri.org/docs/ECHR50.html>

Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg Domstolens oppgave er å sikre at de forpliktelsene statene har påtatt seg ifølge Menneskerettighetskonvensjonen, blir overholdt.

■ <http://www.echr.coe.int/>

EU

Felles europeisk asylsystem 1. mai 2004 etablerte EU et Felles europeisk asylsystem (Common European Asylum System – CEAS). Bortsett fra Dublin-forordningen og Eurodac-forordningen er ikke disse instrumentene bindende for Norge.

■ http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/asylum/doc_asylum_intro_en.htm

De mest sentrale instrumentene er:

■ **Statusdirektivet:** Inneholder bestemmelser om hvem som er å anse som flyktning etter 1951-konvensjonen, og hvem som ellers trenger internasjonal beskyttelse ("subsidiary protection"). Bestemmelsene inkluderer hva dette medfører av rettigheter.

■ **Dublin-forordningen:** Bestemmer hvilket land som skal være ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad. Også Norge er med i dette samarbeidet gjennom en særavtale med EU.

■ **Eurodac-forordningen:** Inneholder bestemmelser om fingeravtrykksregister som gjør Dublin-samarbeidet praktisk gjennomførbart. Norge er med i dette samarbeidet.

■ **Direktiv om midlertidig beskyttelse:** Gir regler om midlertidig beskyttelse i masseflyktsituasjoner.

■ **Direktiv om mottak av asylsøkere:** Inneholder krav til minimumsstandarder for innkvartering, skolegang, arbeid, osv. for asylsøkere.

■ **Proseduredirektivet:** Fellesregler for asylprosedyrer er vedtatt, men har ennå ikke trådt i kraft.

Asia

For Asia finnes ingen regionale organisasjoner eller konvensjoner som tilsvarer de som er nevnt under Afrika, Amerika og Europa.

NASJONAL LOVGIVNING

Utlendingsloven av 1988 Inneholder blant annet bestemmelser om beskyttelse, hvem som er flyktning, hvem som skal ha asyl og hvem som kvalifiserer til annen form for beskyttelse.

Flyktningkonvensjonens definisjon av flyktning er innarbeidet i loven. Ifølge utlendingsloven skal en person som oppfyller kriteriene til Flyktningkonvensjonens definisjon av "flyktning", få asyl i Norge. Det pågår arbeid med å lage ny utlendingslov. Ekspertlovutvalget la fram sitt forslag 1. oktober 2004. Et sentralt spørsmål er forslaget om en utvidet flyktningdefinisjon.

■ <http://www.lovdatab.no/all/hl-19880624-064.html>

Menneskerettighetsloven av 1999 Loven har innarbeidet tre menneskerettighetskonvensjoner: Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen av 1950 og de to FN-konvensjonene av 1966. I tillegg ble FNs barnekonvensjon innarbeidet i juni 2003. I tilfelle konflikt med annen norsk lovgivning skal disse konvensjonsbestemmelsene ha forrang.

■ <http://www.stortinget.no/inno/199899-051-012.html>

48-timers regelen: 48-timers prosedyre for asylsøkere med antatt grunnløse asylsøknader. Tiltak for at asylsøkere som antas å ikke ha et reelt beskyttelsesbehov får en raskere saksbehandling, og skal være ute av landet i løpet av 72 timer. Besluttet i oktober 2003 og trådte i kraft fra 2004. Ordningen inneholder alle elementene i en ordinær asylsak.

Asyl: Asyl betyr beskyttelse. Dette er primært beskyttelse mot å bli sendt tilbake til det stedet man blir forfulgt. Hvert land definerer imidlertid selv hva som legges i begrepet. I Norge gis asyl til personer som med rette frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell gruppe. Utlendinger som defineres som flyktning etter Flyktningkonvensjonen av 1951, innvilges asyl. Asyl innebærer i Norge også visse rettigheter.

Asylintervju: Asylsøkeren skal intervjues så raskt som mulig etter ankomst til landet. Under intervjuet må søkeren gjøre rede for grunnen til at hun/han søker asyl. Opplysningene som blir gitt i intervjuet danner grunnlag for asylsøknaden. Asylintervjuet utføres av en saksbehandler fra Utlendingsdirektoratet. Asylintervjuets gjennomsnittlige varighet er fire timer. Intervjuer med en varighet på seks – åtte timer er ikke uvanlig. Asylintervjuet fokuserer på spørsmål om

- asylsøkerens identitet – hvem hun/han er
- asylsøkerens familiemedlemmer
- hvorfor asylsøkeren forlot hjemlandet sitt
- hvorfor asylsøkeren er redd for å reise tilbake til hjemlandet
- reiserute – hvordan asylsøkeren kom til Norge

Asylsøkere som er omfattet av prosedyrer for "åpenbart grunnløse" saker gjennomgår et kortere og forenklet intervju. Det legges i Norge opp til at søkeren skal ha mulighet til å bli intervjuet av en av samme kjønn.

Asylmottak: Tilbud fra staten om bosted for asylsøkere mens de venter på behandling av asylsøknaden. Etter vedtak er det vanlig at søkeren blir boende enda en periode i statlige mottak før bosetting i en kommune eller utreise. Beboere i statlige mottak får hjelp til det mest nødvendige av mat og klær, og de har ulike plikter og tilbud. Mottakene holder nøktern standard og er fortrinnsvis basert på selvhushold.

Asylsøker: Person som på egen hånd ankommer et annet land og som normalt søker om asyl ved ankomst eller kort tid etter ankomst. Retten til å søke asyl er nedfelt i artikkel 14 av Verdenserklæringen om menneskerettighetene, som sier at "Enhver har rett til i andre land å søke og ta imot beskyttelse mot forfølgelse". Personen omtales som "asylsøker" fram til søknad om asyl er avgjort.

Beskyttelse: Begrep som i flyktningssammenheng henspiller på det behov og krav til så vel juridisk som fysisk beskyttelse enhver flyktning har i henhold til internasjonale konvensjoner.

Bortvisning: Begrep som i Norge brukes når en utlending i henhold til utlendingsloven nektes adgang til landet på grensen, eller må reise ut av landet etter et kortere eller lengre opphold. Vedtak om bortvisning er ikke til hinder for senere innreise. Bortvisning i henhold til utlendingsloven foretas blant annet når en utlending kommer til landet uten gyldig pass eller visum eller når vedkommende "ikke kan sannsynliggjøre å ha eller være sikret tilstrekkelige midler til opphold i riket og til hjemreise". Bortvisning må ikke forveksles med utvisning eller uttransportering fra landet.

Bosetting i kommune: Personer med flyktningstatus, opphold på humanitært grunnlag eller kollektiv beskyttelse, som flytter ut av statlig mottak og bosetter seg som ordinær innbygger i en kommune. Dersom søkeren er i stand til å forsørge seg selv og eventuelle familiemedlemmer, kan hun/han fritt bosette seg i en ønsket kommune, også før hun/han har fått oppholdstillatelse. Begrepet omfatter også overføringsflyktninger og andre som ikke er innom statlige mottak.

Bosettingstillatelse: Tre år med gyldig oppholds- eller arbeidstillatelse i Norge danner normalt grunnlag for bosettingstillatelse. Tillatelsen gir rett til varig opphold og generell adgang til å ta arbeid i Norge. Den gir også utvidet vern mot bortvisning og utvisning.

Enslig mindreårig: Asylsøker, flyktning eller person med opphold på humanitært grunnlag som er under 18 år, og som er uten foreldre eller andre med foreldreansvar i landet.

Flyktning: En flyktning er i henhold til FNs flyktningkonvensjon en person som "har flyktet fra sitt land og har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk overbevisning eller medlemskap i en bestemt sosial gruppe, og som ikke er i stand til eller på grunn av slik frykt ikke villig til å påberope seg sitt lands beskyttelse". Brukes også ofte om personer som har fått beskyttelse av andre grunner enn det som er lagt ned i Flyktningkonvensjonen.

Flyktningkonvensjonen: FNs Konvensjon om flyktingers rettstilling av 28. juli 1951 og Protokollen av 31. januar 1967.

Flyktningstatus: I henhold til flyktningkonvensjonens artikkel 1A defineres en person som flyktning hvis hun/han har «velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk overbevisning eller medlemskap i en bestemt sosial gruppe, og som ikke er i stand til eller på grunn av slik frykt ikke villig til å påberope seg sitt lands beskyttelse». Denne definisjonen blir stort sett brukt eller referert til ordrett i de forskjellige lands regelverk for flyktninger og asylsøkere, men siden det i praksis ikke finnes noen internasjonal myndighet som kan avgjøre tolknings spørsmål, blir artikkelens innhold tolket og praktisert ulikt fra land til land. FNs høykommissær for flyktninger har imidlertid laget en håndbok, med diverse vedlegg, som blant annet inneholder retningslinjer for fortolkning. I tillegg har EU vedtatt et eget statusdirektiv, som inneholder en utdypende fortolkning av artikkel 1A som skal gjelde likt i alle medlemslandene.

Flyktningpolitikk: Flyktningpolitikk omfatter mål, regelverk og tiltak i arbeidet for å forebygge og løse flyktningproblemer og hjelpe flyktninger, både internasjonalt og nasjonalt. Flyktningpolitiske virkemidler er blant annet forebyggende virksomhet, nødhjelp, asyl/vern, gjenbosetting og tilbakevendings tiltak.

FNs retningslinjer for internt fordrevne: Guiding Principles on Internal Displacement. Vedtatt av FNs generalforsamling i 1998. En samling og sammenstilling av prinsipper fra forskjellige konvensjoner som er relevant for internt fordrevne.

Gjenbosetting: Overføring av flyktninger for bosetting i et annet land. Brukes som regel i forbindelse med mottak av overføringsflyktninger.

IASC, Inter-Agency Standing Committee: Internasjonalt samarbeidsorgan for humanitær bistand bestående av FN-organisasjoner og frivillige organisasjoner. Jobber for en styrket koordinering av humanitær assistanse.

IDP: Se under internt fordrevne personer

Innvandrere: En innvanderer er en person som er født i utlandet og fast bosatt i Norge, med begge foreldre født i utlandet.

Innvandringspolitikk: Innvandringspolitikk i vid forstand omfatter målsettinger, regelverk og tiltak som gjelder for innvandring og innvandrere, det være seg flyktninginnvandring, familieinnvandring eller arbeidsinnvandring. Politikken består av følgende hoveddeler: regulering og kontroll av innvandring og oppholdet til utlendingene i riket (utlendingspolitikk), tiltak rettet mot ulike grupper av innvandrere og utlendinger som oppholder seg i Norge, og tiltak for å skape gode forhold mellom innvandrere og befolkningen ellers. Den innenlandske flyktningpolitikken er en del av innvandringspolitikken.

Integrering: Inkludering av individ eller av grupper (som minoriteter) på like vilkår i samfunnet, i en organisasjon eller ulike samfunnsområder som for eksempel utdanningssystem, arbeidsliv eller boligmarked. I begrepet ligger det at det må være gjensidig tilpasning mellom gruppene i samfunnet.

Internt fordreven person (IDP, Internally Displaced Person): Internt fordrevne er personer som har blitt tvunget til å flykte fra sine hjem og bosteder på grunn av – eller for å unngå følgene av – væpnede konflikter, situasjoner med generell voldsutøvelse eller menneskerettighetsbrudd samt naturkatastrofer, som ikke har krysset en internasjonalt anerkjent statsgrense. Blir også kalt internflyktninger, men internt fordrevne er den korrekte betegnelsen.

Kollektiv beskyttelse eller midlertidig beskyttelse: Personer i en massefluktsituasjon kan få innvilget midlertidig oppholds- eller arbeidstillatelse på kollektivt grunnlag. En slik tillatelse danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse de første fire årene. Normalt skal alle asylsøkere få en individuell behandling av sine søknader, men midlertidig beskyttelse er en kollektiv beskyttelse som innebærer at asylsøkeren får beskyttelse på grunnlag av vedkommendes tilhørighet til en spesiell gruppe som anses som utsatt for forfølgelse. Ble innført i tilknytning til krigen i Bosnia, og har senere bare blitt brukt overfor flyktningene fra Kosovo.

Midlertidig oppholdstillatelse: Praksis som i utgangspunktet ble innført i 2000 for nord-irakiske (kurdiske) asylsøkere, som norske myndigheter mente ikke hadde et reelt beskyttelsesbehov, men som ikke kunne returneres til Irak av praktiske årsaker. Den midlertidige oppholdstillatelsen er gyldig for ett år, er ikke fornybar og danner ikke grunnlag for familiegjenforening eller bosettingstillatelse.

Migrasjon: Betegner forflyttingen av enkeltmennesker eller grupper over landegrensene. Brukes også for forflyttinger innenfor et land. For å skille de to gruppene brukes gjerne "internasjonal migrasjon" om forflytting over landegrensene.

NGO: Non-governmental organisation – ikke-statlig organisasjon. Brukes blant annet om ideelle, frivillige organisasjoner som driver med nødhjelp, bistand, miljøspørsmål og annet.

Non-refoulement: Folkerettslig sedvanerettsprinsipp som innebærer at ingen må sendes til et område hvor liv eller sikkerhet er i fare.

Opphold på humanitært grunnlag: Tillatelse som gis til en asylsøker som ikke oppfyller kravene til flyktningstatus, men som er i en flyktningliknende situasjon. Man har nå begynt å skille mellom "opphold av andre beskyttelsesgrunner" og mer rene humanitære grunner. For eksempel kan det gis der andre sterke menneskelige hensyn taler for at en person bør få bli i landet. En oppholdstillatelse på humanitært grunnlag er normalt gyldig for ett år av gangen og fornyes årlig. Etter tre år innvilges normalt en permanent oppholdstillatelse. Myndighetene vil automatisk vurdere en person opp mot denne bestemmelsen der en person får avslag på søknad om asyl.

Overføringsflyktning: Person som kommer til Norge etter avtale med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Stortinget fastsetter en kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge skal ta imot, og dette bestemmes for perioder på tre år av gangen. Ved vurderingen av hvem som bør utvelges, legges det vekt på flyktningens bakgrunn, forutsetninger for integrering og om hun/han har nære slektninger i Norge. Kalles også kvoteflyktning.

Permanent oppholdstillatelse – se bosettingstillatelse.

Repatriering: Innebærer at en person reiser tilbake til sitt hjemland etter å ha hatt en form for tillatelse (beskyttelse). Må ikke forveksles med retur.

Retur: Begrepet retur benyttes for eksempel når en asylsøker har fått avslag på asylsøknaden og må returnere til et transittland eller til hjemlandet. En person med avslag plikter å organisere sin egen retur til transittland eller hjemland. Norge tilbyr de som har fått avslag på søknad å kontakte Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) som kan fasilitere eller bistå returen. I noen tilfeller tilbyr IOM vesentlig økonomisk støtte/reintegreringsstøtte. De som velger å ikke organisere sin egen reise eller å kontakte IOM, blir uttransportert av politiet. Må ikke forveksles med repatriering.

Retursamtale: I henhold til Utlendingsdirektoratets retningslinjer til ansatte i mottak, skal det gjennomføres en individuell retursamtale med asylsøker etter at første gangs negative vedtak er fattet. Retursamtalen har som formål at søkeren er forberedt (han/hun er fremdeles i asylsøkerprosessen) på at søknaden kan bli avslått og at dette medfører at han/hun plikter å forlate landet. Samtalen gir også informasjon om muligheten til å ta kontakt med IOM som kan støtte/organisere returen til hjemlandet.

Statsløse: Personer som av ulike grunner ikke har, eller har blitt fratatt sitt statsborgerskap.

Tilbakevendning: Innebærer at en flyktning eller en internt fordrevet person reiser tilbake til sitt hjemland eller hjemsted. Se "Repatriering".

Tilbakevendingsstøtte: Alle personer som har blitt innvilget oppholdstillatelse i Norge, men som likevel ønsker å vende tilbake til hjemlandet på permanent basis, har rett til en tilbakevendingsstøtte på 15 000 kroner. Man har ikke krav på støtten under behandlingen av søknaden eller dersom man har fått avslag på den. I tillegg til tilbakevendingsstøtten dekker norske myndigheter også flyutgiftene til hjemreisen. Disse utgiftene dekkes også dersom man har fått avslag på søknaden og selv ikke har penger til reisen. Hvis asylsøkeren er tvunget til å komme tilbake til Norge på grunn av fare for overgrep i hjemlandet, må vedkommende ikke betale tilbake tilbakevendingsstøtten. Tilbakevendingsstøtten gjelder kun dersom man kommer til Norge som flyktning med et reelt beskyttelsesbehov.

Transittmottak: Midlertidig bosted for asylsøkere inntil de er intervjuet av myndighetene og har gjennomgått helsesjekk.

Uttransportering: Utlendinger som ikke har opphold i Norge, plikter å forlate landet frivillig. Dersom utlendingen nekter å forlate Norge frivillig, kan politiet føre vedkommende ut av landet. Utlendingen har plikt til å dekke utgiftene til sin egen uttransportering. I praksis er det likevel slik at staten dekker de aller fleste utgiftene ved uttransportering fra Norge. Dersom utlendingen kommer tilbake til Norge igjen, vil vedkommende ha gjeld til staten.

Utvvisning: Vedtak som innebærer at en utlending må reise ut av landet og bare unntaksvis kan komme tilbake, eller bare kan komme tilbake etter et visst tidsrom.

AID	Arbeids- og inkluderingsdepartementet	LRA	Lord's Resistance Army: Ugandisk opprørsbevegelse
AU	African Union, Den afrikanske union	MINURSO	United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara: FNs operasjon i Vest-Sahara
AUC	Autodefensas Unidas de Colombia: Paramilitær paralyorganisasjon i Colombia	MINUSTAH	United Nations Stabilization Mission in Haiti: FNs stabiliseringsstyrke på Haiti
CARDI	Consortium for Assistance to Refugees and the Displaced in Indonesia	MONUC	United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo: FNs fredsbevarende operasjon i DR Kongo
CERF	Central Emergency Response Fund	NDDRRP	National Disarmament Demobilization Rehabilitation and Reintegration Program: Avvæpningsprosess i Liberia
CoE	Council of Europe, Europarådet	NGO	Non-Governmental Organisation: Ikke-statlig organisasjon
CREPS	Complementary Rapid Education for Primary Schools	NOAS	Norsk organisasjon for asylsøkere
CRP	Civil Rights Project	NORAD	Direktoratet for utviklingssamarbeid
DDRR	Disarmament Demobilization Rehabilitation and Reintegration: Avvæpnings-, demobiliserings-, reintegrering og rehabiliteringsprogrammer	NORAFRIC	Flyktninghjelpens beredskapsstyrke bestående av afrikansk personell
EC	European Commission, EU-kommisjonen	NORDEM	Norsk ressursbank for demokrati og menneskerettigheter, et samarbeid mellom Senter for menneskerettigheter og Flyktninghjelpen
ECHO	European Commission Humanitarian Office	NOREPS	Norwegian Emergency Preparedness System (UD)
ECHR	European Court of Human Rights	NORSTAFF	Flyktninghjelpens beredskapsstyrke
ECRE	European Council on Refugees and Exiles	OAS	Organization of American States: Organisasjonen av amerikanske stater
ELN	Ejército de Liberación Nacional: Geriljabevegelse i Colombia	OCHA	UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: FNs kontor for koordinering av humanitære saker
EPS	Emergency Personnel Seminars	ODIHR	Office for Democratic Institutions and Human Rights: Kontoret for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (OSSE)
EU	European Union, Den europeiske union	OFPP	Organización Feminina Popular: Folkets kvinneorganisasjon, Colombia
EUMM	European Union Monitoring Mission	OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: FNs høykommissær for menneskerettigheter
ExCom	UNHCR Executive Committee: Høykommissærens eksekutivkomité	OHR	Office of the High Representative in Bosnia-Herzegovina
FARC	Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia: Geriljabevegelse i Colombia	OSSE	Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa
GAP	Gender Advocacy Programme, South Africa: Sørafrikansk organisasjon for kvinners rettigheter	PCS	Project Counselling Services
HRW	Human Rights Watch: internasjonal menneskerettighetsorganisasjon	PRSP	Poverty Reduction Strategy Paper (IMF /World Bank): Nasjonale strategier for fattigdomsreduksjon
IASC	Inter-Agency Standing Committee: FNs samordningsorgan for humanitær bistand	RI	Refugees International: Ikke-statlig organisasjon for flyktninger (USA)
ICC	International Criminal Tribunal: den internasjonale straffedomstolen	RREP	Rapid Response Education Program
ICG	International Crisis Group	RUF	Revolutionary United Front: Opprørsbevegelse, Sierra Leone
ICLA	Information, Counselling and Legal Assistance: Informasjon, rådgivning og juridisk assistanse om tilbakevending	SLMM	Sri Lanka Monitoring Mission: Norskledet observatørkorps på Sri Lanka
ICVA	International Council of Voluntary Agencies	SPLM/A	Sudan People's Liberation Movement/Army: Frigjøringsbevegelse/hær i Sudan
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre		
IDP	Internally displaced person: Internt fordreven person		
IMDi	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet		
IMF	International Monetary Fund: Det internasjonale pengefondet		
INCOR	Information and Counselling on Repatriation: Informasjon og rådgivning om tilbakevending		
INEE	Inter-Agency Network for Education in Emergencies		
IOM	International Organization for Migration: Den internasjonale organisasjonen for migrasjon		

<<< FORKORTELSER

SUS	Samveldet av uavhengige stater	UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization: FNs observatørstyrke i Midtøsten
TEP	Teacher Emergency Package	UPDF	Uganda People's Defence Force: Ugandas regjeringshær
TIPH	Temporary International Presence in Hebron: Den internasjonale observatørstyrken i Hebron	USCRI	U.S. Committee for Refugees and Immigrants: Ikke-statlig organisasjon for flyktninger og immigranter (USA)
UD	Utenriksdepartementet	WFP	World Food Programme: Verdens matvareprogram
UDI	Utlendingsdirektoratet	WHO	World Health Organization: Verdens helseorganisasjon
UNAMSIL	United Nations Mission in Sierra Leone: FNs fredsbevarende operasjon i Sierra Leone	WLB	The Womans League of Burma: burmesisk paraplyorganisasjon for etniske grupper
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force: FNs observatørkorps på Golanhøyden		
UNDP	United Nations Development Programme: FNs utviklingsprogram		
UNE	Utlendingsnemnda		
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: FNs organisasjon for undervisning, vitenskap, kultur og kommunikasjon		
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus: FNs fredsbevarende styrke på Kypros		
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees: FNs høykommissær for flyktninger		
UNICEF	United Nations Children's Fund: FNs barnefond		
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon: FNs fredsbevarende operasjon i Libanon		
UNITA	União Nacional para a Independência Total de Angola: Nasjonal samling for total uavhengighet for Angola		
UNMEE	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea: FNs fredsbevarende operasjon i Etiopia og Eritrea		
UNMIL	United Nations Mission in Liberia: FNs fredsbevarende operasjon i Liberia		
UNMIS	United Nations Mission in the Sudan: FNs fredsbevarende operasjon i Sudan		
UNMIT	United Nations Integrated Mission in Timor-Leste: FNs fredsbevarende operasjon på Øst-Timor		
UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan: FNs observatørstyrke i Kashmir		
UNOCI	United Nations Operation in Côte d'Ivoire: FNs fredsbevarende operasjon i Elfenbenskysten		
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia: FNs observatørstyrke i Georgia		
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East: FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger		

FLYKTINGHJELPEN UTE I VERDEN

Programland
(land hvor Flyktinghjelpen har egne prosjekter)

Land med personell fra Flyktinghjelpens beredskapsstyrker

Både programland og personell fra Flyktinghjelpens beredskapsstyrker

SVEITS (GENÈVE)

Siden 1994 har Flyktinghjelpens liaison-kontor i Genève deltatt aktivt i prosessene som former det internasjonale samfunns humanitære politikk. På oppdrag fra FN etablerte Flyktinghjelpen Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) i Genève, for å overvåke situasjonen for verdens internt fordrevne. I dag er vi ledende på området, med en kontinuerlig oppdatert database med informasjon og analyse av situasjonen for internt fordrevne i over 50 land. IDMC driver også beskyttelsesopplæring for FN, nasjonale myndigheter og andre humanitære aktører som arbeider med internt fordrevne i felt.

BELGIA (BRUSSEL)

Flyktinghjelpens kontor i Brussel ble etablert i 2006 for å komme nærmere Den europeiske union. EUs rolle som en dominerende aktør innen humanitær hjelp øker stadig. EU-kommisjonen og dens medlemsstater bidrar med mer enn halvparten av all humanitær assistanse i verden, og EU er involvert i de politiske prosessene knyttet til mange av verdens humanitære kriser. Flyktinghjelpen ønsker å styrke båndet til EU og EUs partnere som en stor operativ humanitær aktør, også når det gjelder beskyttelse og talsmannsarbeid i felt for flyktninger og internt fordrevne.

COLOMBIA

Gir informasjon, rådgivning og juridisk assistanse til internt fordrevne. I samarbeid med andre organisasjoner ytes slik hjelp også til colombianske flyktninger i nabolandene. Gir undervisning til barn og unge som har falt ut av skolesystemet. Undervisningen koordineres med myndighetene og gjennomføres av nasjonale frivillige organisasjoner og regionale universiteter.

LIBERIA

Distribuerer nødhjelp til internt fordrevne som er i ferd med å vende hjem. Overvåker retur av flyktninger og internt fordrevne i samarbeid med UNHCR. Graver brønner og bygger skoler, hus og latriner. Gir pedagogisk-undervisning til lærere, grunnutdanning til barn og yrkesopplæring til ungdom. Gir informasjon, rådgivning og juridisk hjelp til hjemvendte flyktninger og internt fordrevne.

ELFENBENKYSTEN

Etablerte landkontor i Elfenbenskysten i november 2006. Gir utdanning til unge over 13 år. I tillegg til undervisning i skriving, lesing og regning gis yrkesopplæring og innføring i temaer som fred og forsoning, menneskerettigheter og HIV/AIDS. Kartlegger beskyttelsesbehovet for internt fordrevne og hjemvendte, og hva som hindrer varig retur og reintegrering.

SUDAN

Bygger skoler og gir utdanning til lærere og til barn og unge. Gir informasjon, rådgivning og juridisk assistanse for internt fordrevne, og opplæring i rettigheter ved retur. Samarbeider med UNHCR og lokale myndigheter for å finne mekanismer som kan løse konflikter knyttet til reintegrering av hjemvendte. I november 2006 ble Flyktinghjelpen tvunget til å trekke seg ut av Darfur.

ANGOLA

Underviser lokale ledere, embetsmenn og hjemvendte i menneskerettigheter. Kurser lærere og bygger skoler. Deler ut husdyr, frø og utstyr til matproduksjon til flyktninger og internt fordrevne. For å sikre hjemvendte et framtidig levebrød og bygge opp ødelagte lokalsamfunn, har utdeling av geiter vært et satsingsområde de siste årene.

DR KONGO

Gir utdanning til internt fordrevne lærere og til hjemvendte barn og ungdommer, bygger skoler og utstyrer klasserom. Bistår med gjenoppbygging av hus, overvåker tilbakevending og gir informasjon, rådgivning og juridisk assistanse til internt fordrevne. Kartlegger manglende infrastruktur og behovet for beskyttelse i returområder i samarbeid med UNICEF og UNHCR.

BURUNDI

Kurser lærere, gir yrkesopplæring til tidligere barnesoldater og andre unge, bygger klasserom og gir utdanning til barn og unge voksne. Bygger hus og latriner, driver talsmannsarbeid og gir informasjon, rådgivning og juridisk hjelp til internt fordrevne og hjemvendte flyktninger. Driver to leirer for kongolesiske flyktninger i samarbeid med UNHCR.

UGANDA

Deler ut mat og nødhjelpsartikler til internt fordrevne som bor i leirer. Samarbeider med UNHCR og er ansvarlig for ledelse av flere leirer for internt fordrevne i Nord-Uganda. Deler ut skolemat til 92 000 elever i grunnskolen. Gir utdanning til lærere og utsatte ungdommer, rehabiliterer og bygger klasserom. Gir informasjon, rådgivning og juridisk assistanse til internt fordrevne og flyktninger fra Sudan.

Tilbyr informasjon og rådgivning om retur og frivillig tilbakevending til asylsøkere, flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag. Tilbyr kurs om verdens flyktningsituasjon, flyktnings mestringsstrategier, tilbakevending og flyktningsrett til dem som arbeider med flyktninger i Norge. Gir informasjon om verdens flyktningsituasjon til lokalmiljø, deriblant skoler, organisasjoner og bedrifter. Er talsmann for asylsøkere, flyktninger og internt fordrevne og premisseleverandør i forhold til norsk asyl- og flyktningspolitikk.

GEORGIA

Gir rådgivning, informasjon og juridisk hjelp. Lærere som er flyktninger eller internt fordrevne, får undervisning i pedagogikk, og ungdommer lærer om HIV/AIDS. Driver husbygging og rehabilitering av kollektive sentre og skoler for internt fordrevne i Ossetia og Abkhasia. I 2006 ble Flyktningshjelpens regionkontor etablert i hovedstaden Tbilisi.

ARMENIA

Arbeidet er rettet inn mot bygging av hus for flyktninger. I løpet av 2007 faser Flyktningshjelpen ut sine aktiviteter i Armenia. Etter det vil flyktnings situasjonen i landet bli overvåket fra regionkontoret i Georgia.

ASERBAJDSJAN

Bygger hus og gir juridisk hjelp til fordrevne, hjemvendte og flyktninger. Distribuerer mat til tsjetsjenske flyktninger og støtter skolegang for tsjetsjenske skolebarn. Arbeidet for de internt fordrevne og tilbakevendte avvikles ved utgangen av 2007.

LIBANON

Etablerte landkontor i Libanon i 2006. Reparerer boliger som ble ødelagt under krigen mellom Hizbollah og Israel sommeren 2006. I samarbeid med UNRWA rehabiliteres boliger til palestinske flyktninger. Har påbegynt rehabiliteringen av et tidligere hospital i Beirut som huser nødstilte, først og fremst palestinske familier. Arbeider for å sikre at irakiske flyktninger får skolegang.

PALESTINA

Nytt landprogram i 2006 med landkontor i Jerusalem og feltkontor i Gaza. Har startet jobbskapsprosjekt for lokalbefolkningen i Rafah kommune, i samarbeid med kommunen. Jobbene er knyttet til rehabilitering av blant annet kloakksystem og annen offentlig infrastruktur. Våren 2007 ble et nytt jobbskapsprosjekt satt i gang i en annen kommune lenger nord i Gaza, Deir al-Balah.

AFGHANISTAN

Gir informasjon og juridisk hjelp om blant annet eiendoms spørsmål til tilbakevendte flyktninger og internt fordrevne. Lærer opp afghanske advokater i eiendomsrett og bistand til dem som vil ha tilbake land som ble konfiskert mens de var på flukt. Bygger hus og skoler, kurser lærere og gir undervisning i konfliktløsning til eldre landsbyboere og lærere.

PAKISTAN

Gir informasjon og juridisk hjelp om rettslige hindringer ved retur for afghanske flyktninger. Bidrar med hjelp til bygging av hus og skoler. Har etter jordskjelvet i 2005 bistått med utdanning, rådgivning og midlertidig husly for fordrevne. Overtok mot slutten av 2006 ansvaret for nærmere 50 leirer for jordskjelvrammede og startet opplæring av pakistanske myndigheter i leirdrift.

NEPAL

Samarbeider med den nye regjeringen om å utvikle varige løsninger for de mange som ble fordrevet under den ti år lange borgerkrigen. Startet våren 2007 opp et prosjekt med rådgivning, informasjon og juridisk bistand for å støtte tilbakevendingen og integreringen av de fordrevne.

SOMALIA

Driver skole for flyktningsbarn og et velferdssenter som gir sosial og medisinsk hjelp, i tillegg til råd og informasjon. Gir utdanning til fordrevne barn og grunnskolelærere og bidrar i et skolematprogram i regi av Verdens matvareprogram. Driver talsmannsarbeid og bygger skoler, kontorer, kantiner, toaletter og hus. Iverksatte i desember 2006 en større nødhjelpsoperasjon for nye flyktninger fra krigshandlingene i landet.

DEN SENTRALAFRIKANSKE REP.

På nyåret 2007 ansatte Flyktningshjelpen landdirektør for Den sentralafrikanske republikk med sikte på å etablere kontor i landet. Det første satsingsområdet blir utdanningstilbud til internt fordrevne. Flyktningshjelpen vil også vurdere hvilke beskyttelsesbehov landets om lag 200 000 fordrevne har.

SRI LANKA

Yter juridisk hjelp til internt fordrevne. Det gjelder både de som har flyktet eller blitt fordrevet på grunn av den pågående konflikten i landet, og de som mistet sine hjem som følge av tsunamien. Bygger hus og midlertidige boliger, gir opplæring i leirdrift og leirledelse. Gjenoppbygger skoler og utdanner lærere til å hjelpe traumatiserte barn.

ØST-TIMOR

Etablerte landkontor på Øst-Timor i november 2006. Bygger midlertidige boliger for internt fordrevne i området rundt hovedstaden Dili og enkelte andre steder. Flyktningshjelpen er den eneste humanitære organisasjonen som jobber med boligprosjekter i Dili, og det skjer i samarbeid med myndighetene. Andre satsingsområder er utdanning, leirledelse og talsmannsarbeid.

